Iartă-mă, Nataşa!

de Serghei Kurdakov

Traducere de MIRCEA ŞTEFANCU

CUPRINS

CAPITOLUL 1	Furtună în Pacific	**2**
CAPITOLUL 2	Lupta pentru supraviețuire	**6**
CAPITOLUL 3	Familia dispărută	**11**
CAPITOLUL 4	Un orfan vagabond	**15**
CAPITOLUL 5	Aventuri şi teroare în Verk-Irmen	**21**
CAPITOLUL 6	În război cu Unchii şi Mătuşile	**28**
CAPITOLUL 7	Rege la Barisevo	**37**
CAPITOLUL 8	Viața de criminal se învață	**43**
CAPITOLUL 9	Am ales cariera militară	**50**
CAPITOLUL 10	Afectat ochilor Rusiei	**63**
CAPITOLUL 11	La ordinele poliției secrete	**67**
CAPITOLUL 12	Primul raid: o catastrofă	**78**
CAPITOLUL 13	La Elizovo, moartea loveşte pe neaşteptate	**84**
CAPITOLUL 14	Puneți mâna pe literatură!	**97**
CAPITOLUL 15	Eşti de departe cel mai bun om al nostru	**103**
CAPITOLUL 16	Frumoasa religioznică	**108**
CAPITOLUL 17	Metode polițiste	**118**
CAPITOLUL 18	Cuvinte obsedante	**129**
CAPITOLUL 19	Ultimul raid	**132**
CAPITOLUL 20	În căutarea unei vieți noi	**140**
	Nota editorului canadian	**151**

Capitolul 1
Furtună în Pacific

Vaporul nostru luptase deja timp de câteva zile şi nopţi să-şi croiască drum de-a latul unui Ocean Pacific dezlănţuit peste măsură. Furtuna începuse brusc, atunci când un puternic vânt îngheţat, din nord, întâlnise o rafală de aer cald, purtătoare de cicloni proveniţi din Japonia. Explozia acestor mase de aer dezlănţuise vânturile şi valurile şi fuseserăm prinşi în mijlocul uraganului, în largul coastelor canadiene. Cu toate că vaporul nostru, traulerul rusesc Eloghin, era mare şi conceput să reziste furtunilor celor mai violente, el dansa de vreo şaizeci de ore pe această mare învolburată ca şi cum n-ar fi fost decât o simplă barcă.

Dintre marinarii cei mai încercaţi de pe vapor, mulţi erau bolnavi, din cauza mişcării circulare a furtunii care izbea fără încetare ţărmurile abrupte ale Columbiei Britanice pentru a fi apoi retrimisă pe mare, într-un ciclu neîntrerupt. După mai multe zile de asemenea încercare, traulerul, împreună cu echipajul lui, se afla la capătul puterilor. Extenuat, scârţâia şi gemea, lupta, se istovea şi se târa chinuitor. Chiar şi în cabina radio, special izolată fonic, puteam percepe puternica mişcare ritmată a motorului vaporului, ca şi cum fiecare părticică a maşinilor încerca să lupte împotriva violenţei furtunii.

Dormisem foarte puţin în ultimele zile. Ca operator radio, munca mea consta în retransmiterea informaţiilor adresate bazei noastre navale din Uniunea Sovietică; din cauza furtunii, fusesem de serviciu aproape fără întrerupere. Cu toate acestea, furtuna exterioară mă deranja mult mai puţin decât cea care mă bântuia pe dinăuntru. După ce fusese calculat şi pregătit cu foartă multă grijă timp de luni de zile, momentul evadării mele se apropia, în sfârşit. Aflându-ne în interiorul apelor teritoriale ale Canadei, în care cerusem permisiunea de a pătrunde pentru a putea rezista mai bine furtunii, tremuram la gândul de a mă găsi atât de aproape de momentul atingerii ţelului meu. Aşteptam cu nerăbdare ocazia de a fugi.

Sub efectul valurilor înalte cât munţii, prora vaporului dispărea şi reapărea fără încetare. Şocul pe care îl provoca făcea să se cutremure întregul vas. Noaptea ar fi fost oricum foarte întunecoasă, în mod normal, dar norii ameninţători făceau întunericul încă şi mai adânc. Vechii mateloţi vorbeau cu spaimă despre încă o noapte asemănătoare.

Era noaptea de 3 septembrie 1971. Zece vase sovietice, în afara celui pe care mă aflam eu, obţinuseră permisiunea de a aştepta liniştirea furtunii în interiorul strâmtorii Tasu, în apropierea insulei Reine Charlotte. În seara aceea, puţin înainte de ora 20:30, oră la care trebuia să-mi reiau serviciul în cabina radio, îmi părăsii postul şi fui aproape imediat răsturnat de violenţa furtunii. A trebuit să-mi adun toate forţele pentru a înainta puţin câte puţin pe puntea alunecoasă. Ajunsei în cele din urmă la pasarelă, deschisei uşa şi mă repezii în cabina timonei.

— La ce distanţă suntem de ţărm? îl întrebai pe prietenul meu, Boris, de serviciu la cârmă. Îşi consultă harta.

— La aproximativ o jumătate de milă[1], răspunse el.

— La ce depărtare de satul ăla? întrebai, arătând către luminile abia vizibile prin ploaie şi vânt.

— Cam la trei mile şi jumătate, răspunse el.

— Mulţumesc, murmurai, ducându-mă la postul meu din cabina radio, aflată imediat în spatele pasarelei.

[1] 1 milă marină = 1.804 m (n. trad.)

De vreme ce ne aflam în apele teritoriale canadiene, nu puteam emite nici un mesaj. Singura mea treabă era să răspund prompt în cazul când vreunul dintre vasele noastre, aflat în pericol, ar lansa un apel cerând ajutor. În seara aceasta, serviciul meu va fi de scurtă durată şi de aceea eram foarte fericit. Îmi aruncai ochii la ceasul de mână şi văzui că era 20:30. Atunci îmi zisei: "Serghei, s-ar putea ca în câteva ore să fii un om liber sau să fii mort, înecat. Dar s-ar putea şi să te aştepte o soartă mai rea decât aceea a unui înecat; ai putea fi recuperat şi trimis într-un lagăr de muncă forţată, în Siberia, ca marinar dezertor, înainte de a fi împuşcat, în cele din urmă." Într-un asemenea moment, oricine în afară de mine ar fi avut ezitări.

Eu, Serghei Kurdakov, eram ofiţer cadet, locotenent secund al Marinei Ruse, şef decorat al Tineretului Comunist; în toate şcolile pe care le frecventasem de la vârsta de opt ani, fusesem ales şef al fiecărei organizaţii de tineri comunişti; ca şef ales al tinerilor comunişti fusesem însărcinat să predau comunismul la 1200 de cadeţi ai marinei sovietice. În cinci zile trebuia să mă întorc la baza navală unde aveam să fiu recunoscut ca membru deplin al Partidului Comunist; mă aştepta, de asemenea, o slujbă excelentă în poliţia rusă. În realitate, aveam toate motivele din lume să mă întorc în Rusia. Dar acestea nu-mi ajungeau. Ceea ce-mi lipsea, pacea sufletească, ştiam că n-am s-o aflu niciodată în sânul sistemului comunist pe care-l cunoşteam atât de bine.

Trei mile şi jumătate, îmi zisei, făcând rapid un calcul mental. Nu aveam să fiu în siguranţă decât în interiorul satului. Iată ţelul pe care trebuia să mi-l fixez. Dacă nu atingeam decât ţărmul, care se afla numai la o jumătate de milă de aici, puteau fi puşi cu uşurinţă oameni pe urmele mele şi să mă găsească. Nu aş fi în siguranţă decât în sat şi printre oameni. Mi-ar mai trebui deci încă o oră pentru a ajunge în sat. Verificasem deja temperatura apei. Era în jur de 4° C. Deoarece ne aflam foarte în nord, timpul petrecut în apă ar fi o chestiune de viaţă sau de moarte. Calculai că aş putea supravieţui cel mult patru ore în apele acestea îngheţate. Datorită unui antrenament regulat de gimnastică prin care-mi dezvoltasem musculatura, mă aflam într-o excelentă formă fizică. „Acum ori niciodată", îmi zisei. Ştiam în adâncul meu că trebuia să acţionez imediat.

Cabina radio era situată între timonerie, imediat în faţa pasarelei, şi postul de cart, unde era de serviciu căpitanul. Cum ne aflam foarte aproape de ţărm, acesta supraveghea extrem de atent poziţia vasului pentru a evita să se apropie prea tare de mal şi să eşueze pe stâncile sfărâmate care serveau la protecţia litoralului.

Am fixat împreună cei trei elemenţi ai radarului, unul dintre ei destinat scopurilor militare, iar ceilalţi navigaţiei şi aşteptai să se încălzească. Speram să nu intervină ceva neprevăzut.

Dar exact în acel moment, căpitanul scoase capul pe uşa postului de cart şi mă strigă:

— Hei, Kurdakov! Facem o partidă de şah?

Jucam adeseori şah pe mare. Nu voiam să-i trezesc bănuieli acum, refuzându-i invitaţia, dar nu-mi puteam permite să pierd timpul. Nu eram în siguranţă decât în întunericul cel mai deplin şi trebuia prin urmare să ajung la ţărm înainte ca cerul să se limpezească. De altfel, ezitând prea mult, mă temeam că nu am să reuşesc să-mi îndeplinesc hotărârea.

— Tovarăşe căpitan, zisei, orele îndelungate de veghe din ultimele zile m-au sleit. Cred c-aş prefera să mă odihnesc. Sincer, sunt prea obosit.

Căpitanul păru foarte amuzat şi adăugă:

— Ia auziţi la tânărul lup de mare! şi izbucni în râs. După trei zile de furtună este deja ostenit peste măsură.

Am răsuflat uşurat în sinea mea. Apoi începui ultimele pregătiri pe care mi le imaginasem atât de des. În primul rând, închisei staţia radio, lăsând receptorul pe frecvenţa apelurilor de ajutor, în caz că alte vase încercau să ne contacteze. Cuplai difuzorul cel mai îndepărtat şi-l orientai

către pasarelă, astfel încât Boris, care se afla în faţă, să poată auzi mesajele provenind de la alte vase ale flotei noastre.

Controlai ca totul să fie în ordine în cabina radio, mă strecurai repede afară, închisei uşa cu cheia în urma mea şi mă îndreptai către cabina mea, trecând iarăşi pe la timonerie, pe pasarelă. Acum era cufundată în întuneric, cu excepţia luminilor de control roşii, galbene şi albastre ale tabloului de bord. Din cauza ploii care izbea în ferestrele pasarelei, era imposibil să se vadă ceva. Boris era în picioare, luminat slab de luminile instrumentelor; le supraveghea atent pentru a sesiza cel mai mic semn de slăbiciune a maşinilor suprasolicitate. Mă oprii să flecăresc cu el câteva clipe, încercând să par cât mai natural cu putinţă, apoi mă folosii de pretextul că sunt extenuat pentru a mă îndrepta către cabină.

— Boris, îi spusei plecând, dacă sunt apeluri, nu mă deranja câteva ceasuri - numai dacă nu este vorba despre vreun caz de maximă urgenţă. Bine?

— Bine, Serghei, zise el râzând. Gândeşte-te şi la mine când ai să fii ghemuit la căldură în patul tău moale.

— Desigur, îi promisei părăsind pasarela pentru a mă aventura pe punte şi în furtună.

Mă agăţai din toate puterile de balustrade şi mă îndreptai cu prudenţă către cabină. De nenumărate ori, rafalele vântului furios şi ploaia deosebit de puternică aproape că mă doborâseră pe puntea ce se legăna sub tangaj. După o luptă îndârjită împotriva furiei vântului şi a stropilor de apă aruncaţi de valurile sparte, ajunsei în cele din urmă la cabină. Deschisei uşa, pătrunsei înăuntru şi închisei cu cheia după mine. În acel moment intrarea neaşteptată a cuiva îmi putea fi fatală, eliminând orice posibilitate de a evada. Neliniştit, aruncai încă o privire la ceasul de la mână. Era ora 21:45. Îmi mai rămâneau mai puţin de cincisprezece minute pentru ultimele pregătiri. Flecăreala de pe pasarelă îmi răpise secunde preţioase. De-acum trebuia să acţionez repede pentru a-mi executa planul în timpul celor câteva minute cât pasarela avea să rămână goala. Imediat ce furtuna se va linişti, vaporul va fi invadat de oameni în căutarea avariilor.

Datorită poziţiei nordice, purtam uniforma groasă - cizmele mele grele militare, un tricou larg şi pe deasupra un pulovăr gros, pe gât. În apă, greutatea acestor haine avea să mă stânjenească serios şi să-mi creeze cu siguranţă probleme când voi începe să înot. Dar voiam să intru în satul acela îmbrăcat complet şi cu cizmele în picioare. Îmi rămânea puţin timp până şi pentru a gândi la probleme de o asemenea importanţă. Preocupările mele de moment erau cu totul altele, încă mai vitale.

Scotocii sub pat şi scosei de acolo un obiect la care lucrasem tot timpul din urmă: o centură largă în formă de sac impermeabil. Pe dinafară era făcută din cauciuc gros, iar în interior din plastic etanş. Deschisei sertarul dulapului şi scosei obiectele la care ţineam cel mai mult, pe care intenţionam să le iau cu mine: fotografii ale prietenilor, ale colegilor şi ale locurilor cunoscute din Rusia, pe care nu aveam să le mai revăd vreodată.

Aceste câteva obiecte vor fi singurele care vor trece cu mine de la vechea viaţă la noua viaţă, cu excepţia cicatricelor - fizice şi afective - şi a multor amintiri.

Iată tot ceea ce poate mărturisi despre viaţa mea, gândii uitându-mă la micul teanc de hârtii. Nici tată, nici mamă. Această grămăjoară reprezintă ce-a fost viaţa mea. Multe dintre aceste lucruri nu mai aveau nici un rost - carnetul de membru al Komsomolului, actele de marinar. Dimpotrivă, pe altele trebuia să le păstrez, certificatul de naştere, spre exemplu. Dacă supravieţuiam acestei nopţi, aveam nevoie de aceste documente ca probă a identităţii mele. Dacă nu, când îmi va fi găsit corpul, avea să fie măcar un nume care să fie înscris pe piatra funerară.

Acţionai deci cu repeziciune: după ce-mi asigurai actele şi fotografiile în centura din cauciuc, o închisei cosând-o, ca să nu pătrundă apa. Mi-o strânsei zdravăn în jurul mijlocului, apoi umblai

iarăşi în sertar pentru a mai scoate ceva ce îmi va fi indispensabil în orele următoare: cuţitul de scufundător submarin pe care-l adusesem prin fraudă la bord şi pe care-l ţineam ascuns. Mi-l prinsei bine de încheietura mâinii cu o curea din piele, apoi îmi coborâi mâneca pulovărului pentru a-l masca. Dacă eram văzut pe punte, trebuia să pot evita să mi se pună întrebări. Mi-ar fi greu să justific prezenţa cuţitului, dar el îmi va fi mai târziu de o importanţă capitală.

Ei bine, îmi zisei, sunt în sfârşit gata. Cuţitul este la locul lui, centura este prinsă bine. Ceasul meu arăta acum ora 21:55, era deci timpul să pornesc. Vântul sufla de toată frumuseţea, ceea ce mă va scuti de a fi văzut. Deschisei uşa cabinei, ieşii pe punte şi fui oprit în loc de un jet de stropi îngheţaţi. Chiar şi în acest loc, unde eram cât de cât adăpostit, furtuna era violentă.

Mă aplecai împotriva vântului şi mă prăvălii pe scară, agăţându-mă cu disperare de balustradă, să nu cad. O dată ajuns pe puntea principală, privii în jur pentru a mă asigura că nu fusesem reperat. Nu văzui pe nimeni. Până aici, totul mergea bine. Eram aproape sigur că toată lumea era jos, la adăpost de vremea urâtă.

Cu preţul unor mari eforturi, mă apropiai încet de locul pe care-l alesesem cu câteva zile înainte, către mijlocul navei, ca fiind cel mai bun pentru evadarea mea; era o platformă micuţă situată chiar sub imensul coş al vaporului, singurul loc de la bord care nu putea fi deloc văzut din celelalte părţi ale navei. Mă îndreptai într-acolo cu greutate şi după câteva minute ajunsei. Priveliştea acestei mări zbuciumate, cu valuri dezlănţuite mă înfiora. Cel mai bine să nu mă mai uit la mare, îmi zisei, altfel risc să renunţ înainte chiar dea fi intrat în apă.

Deodată, o uşă se deschise în faţa mea şi fui scăldat de lumina venind din interior. Mă ghemuii imediat, cuprins de spaimă. Cel care deschisese uşa rămase în prag un moment, spre a lua cunoştinţă de starea vremii, după care se retrase grăbit. Mă văzuse? Uşa se închise din nou. Oricare ar fi fost intenţiile marinarului, furtuna îl făcuse să şi le schimbe.

Acum însă trebuia să acţionez repede. Vaporul fu înălţat pe creasta uni val mare; aveam atunci impresia că mă găseam în vârful unui imobil cu două etaje. Mă hotărâi să aştept ca vasul să ajungă între valuri pentru a plonja în apă. Aşteptai ca ultimul brizant să se rostogolească sub coca vaporului. Atunci escaladai parapetul. Mă ţinui în echilibru în timp ce mă pregăteam să plonjez fără ezitare în această mare neagră şi dezlănţuită.

Capitolul 2
Lupta pentru supravieţuire

Respirai profund, mă aruncai şi despicai apa, căutând să plonjez cât mai adânc posibil. Dar peste câteva momente începură necazurile. Frigul mă cuprinse în asemenea măsură încât fui paralizat. Apa, când îi măsurasem temperatura ceva mai devreme, nu era mai rece decât cea a mărilor pe care le cunoscusem înainte. Acum însă, când mă găseam înăuntru, corpul îmi era complet îngheţat.

Mă silii să-mi mişc gambele şi braţele amorţite şi începui să înot pe sub apă cât puteam de repede. Trebuia să mă îndepărtez pe cât posibil de vapor înainte de a ieşi la suprafaţă, pentru a evita să mă vadă careva de la bord deschizând hubloul să ia aer.

În cele din urmă, nemaiputând să-mi ţin respiraţia, încercai cu disperare să ajung la suprafaţă şi respirai gâfâind. Mă întorsei. Eram încă prea aproape de vapor! Încă o dată, respirai adânc, plonjai iarăşi şi înotai pe sub apă cât putui de departe.

Nu revenii la suprafaţa apei decât în momentul în care avui impresia că-mi explodează plămânii. De data asta era mai bine, dar eram încă prea aproape de vapor. Plonjai iarăşi şi înotai până când, fără suflu, fui obligat să ies din nou la suprafaţă. În fine, era mult mai bine.

Nu aveam în cap decât un singur gând - să mă îndepărtez de navă. Dacă eram reperat, aprindeau imediat proiectoarele de la bord; acestea ar fi măturat apele negre şi aş fi fost o pradă uşoară chiar şi în aceste ape atât de învolburate. Ştiam că la bord există o armă cu bătaie lungă echipată cu vizor cu lunetă şi că le-ar fi la fel de simplu să mă atingă cum ar trage într-un peşte dintr-un acvariu. Dacă susţineam că am căzut în mare, aş fi fost trădat de documentele ascunse în centura din jurul taliei.

Fără încetare, îmi umpleam plămânii cu aer şi plonjam sub valurile agitate pentru a-mi urma drumul înot. Curând fui suficient de departe de vapor pentru a-mi permite să revin la suprafaţă, să mă opresc şi să examinez situaţia în care mă aflam. Abia atunci fui cuprins cu adevărat de amorţeala datorată frigului. Cizmele şi hainele mele grele erau pline de apă, ceea ce le sporea considerabil greutatea. S-ar fi spus că aveam câte un sac de cărămizi prins de fiecare picior, pentru a mă face să mă duc la fund. Numai faptul de a mă menţine la suprafaţă era o luptă. Un val mare se sparse asupra mea şi mă făcu să dispar sub apă. Crezui atunci că nu voi mai reuşi să urc. Ca prin minune, mă trezii la suprafaţă, tuşind, scuipând şi căutând să-mi regăsesc suflul. Cizmele! Ce greşeală! Trebuie să le scot! Aveam impresia că această mică eroare mă va costa viaţa. Serghei, îmi zisei, eşti un om mort.

Trebuia neapărat să-mi scot cizmele astea - şi încă repede -altfel următorul val se năpustea asupra mea şi mă băga definitiv sub apă. Îmi desfăcui iute cuţitul prins de braţ şi-mi tăiai partea de jos a pantalonilor. Apoi îmi smulsei de pe mine primul strat de îmbrăcăminte: pulovărul cel gros. Îmi băgai capul sub apă şi mă apucai să tai şi să sfâşii cizma stângă. Lucru curios, într-un asemenea moment de disperare, mă gândii la un vechi dicton pe care mi-l repetasem adesea: „Mi-ar place să mor cu cizmele în picioare". Dar nu-mi imaginasem niciodată că tocmai cizmele ar fi acelea care mi-ar provoca moartea! Tăiai în lung şi-n curmeziş, dar pielea îmbibată cu apă nu ceda. Încă o dată respirai adânc şi plonjai sub apă, mânuind cuţitul cu disperare. Ştiam că în cazul în care nu reuşeam să scap de cizme cât mai repede, nu mai aveam să ies la suprafaţă niciodată. Bâgai cuţitul în partea de sus a cizmei stângi îmbibate cu apă şi începui să sfâşii cu toate puterile. Pielea cedă! În momentul în care cuţitul intră în piele, mă înfiorai. Urcai încă o dată la suprafaţă pentru a respira, apoi coborâi iarăşi pentru a-mi termina treaba. După cea de-a treia tentativă, cizma stângă dispăruse.

Dar cizma dreaptă nu voia să cedeze! Mă apucai să crestez cu disperare, dar în loc de cizmă, era cât pe ce să-mi tai glezna. În cele din urmă reuşii să bag lama cuţitului corect şi începui să

trag - simţii atunci cum cedează pielea. În fine, mă eliberasem de acea greutate de plumb. Dar eram prea istovit pentru a mă bucura. Trecuse aproape o oră de când mă aflam în apă.

Abia mă eliberasem de cizme şi devenii conştient de un nou obstacol: ceaţa! O ceaţă atât de groasă încât putea fi tăiată cu cuţitul, mă învăluise protector, e drept, dar îmi ascundea acum şi vaporul ale cărui lumini îmi serviseră ca puncte de reper. Ploaia tot mai violentă şi valurile din ce în ce mai mari şi mai furioase îmi făceau şi mai dificilă orientarea. Oare în ce direcţie se afla ţărmul? În vârtejul de ceaţă şi pe ploaia asta care te orbea, îmi era imposibil să mă opresc. În ce direcţie era uscatul? În ce direcţie trebuia să înot? Pierdui nordul şi avui impresia că m-am rătăcit! Ploaia puternică, curgând şuvoi, îmi biciuia faţa şi creştetul. Totul îmi era împotrivă.

Fără busolă şi fără pic de vizibilitate, n-aveam decât slabe speranţe să mai ajung cu bine pe uscat. Îmi era imposibil să văd la mai mult de un metru în faţa mea. Erau de acum două ore de când mă epuizam în ape. În lupta cu cizmele îmi pierdusem cea mai mare parte a preţioaselor mele forţe. Înghiţisem cantităţi enorme de apă. Frigul mă cuprindea şi el. Simţeam cum se instalează o amorţeală fatală. Estimam că nu-mi mai rămăseseră decât două ore de supravieţuire. Dacă nu atingeam ţărmul până atunci, era de necrezut să-l mai ating vreodată.

Hotărâi să mă îndrept înspre locul unde credeam că voi putea găsi ţărmul şi înaintai în acea direcţie înotând din toate puterile. Învăţai să recunosc mişcarea valurilor imense şi să mă servesc de ele; învăţai când trebuia să mă ridic la înălţimea lamei următoare şi, din contră, când puteam să mă relaxez pentru a-mi aduna forţele înainte de a depune un nou efort. Frigul pătrunzător mă toropea. După ceaţă, el îmi era cel mai mare duşman. Energia mi se epuiza pe frigul ăsta care mă făcea să dârdâi violent în timp ce înotam. Totuşi, înaintam. Ajungeam pe creasta unui val, ca să cobor de partea cealaltă, apoi îl atacam pe următorul.

Continuai să înot până îmi dădui seama, uitându-mă la cadranul luminos al ceasului meu etanş, că trecuseră aproape trei ore de când plonjasem în apă. Trebuia, cu siguranţă, să mă aflu aproape de ţărm de-acum! Ideea asta făcu să-mi salte inima.

O rafală violentă de vânt împrăştie pentru o clipă ceaţa. În nerăbdarea mea, căutai să disting ţărmul cu orice preţ. Deodată, îl întrezării prin pâclă - o enormă masă neagră, dominând apele învolburate. Pământ! O stâncă! Reuşisem! Extraordinar!gândii. Pur şi simplu extraordinar! În viaţa mea nu aşteptasem niciodată ceva cu atâta nerăbdare ca pe această ridicătură stâncoasă. "Ai ajuns, Serghei, ai ajuns!", mă felicitai. Continuai să înot către stâncă, epuizându-mi, fără să mai ţin cont, energia pe care o mai aveam şi care credeam că nu-mi mai era necesară. Apoi ceaţa se împrăştie pentru câteva secunde. Privii, refuzând total să-mi cred ochilor.

— Ah, nu! îmi strigai înspăimântat. Nu se poate!

Dar se putea. "Stânca" era Eloghin. După trei ore de frig atroce, cu energia epuizată, mă regăseam în punctul de plecare!

Şi iată-mă acum într-o situaţie neplăcută pe care nu o prevăzusem deloc! Ce era de făcut? Lumina care lucea la hublouri era atât de atrăgătoare şi de caldă! Nu trebuia să-mi smulg centura din cauciuc şi să spun că am căzut în mare? Cum vasul avea un asemenea tangaj, era posibil ca povestea mea să pară convingătoare. M-ar scoate din apă, mi-ar da să mănânc să mă întremez şi mi s-ar oferi nişte pături încălzite: crudul meu coşmar s-ar sfârşi.

Ar fi într-adevăr sfârşitul coşmarului meu? Aş regăsi în mod fatal situaţia insuportabilă de care fugeam şi aş fi torturat de asta până la sfârşitul zilelor.

Atunci ce-i de făcut? Să mă îndrept iarăşi înspre ţărm? Acum asta mi se părea aproape imposibil. Eram extenuat fizic şi epuizat psihic. Cât timp mai puteam supravieţui la aceste temperaturi glaciale? Îmi evaluasem rezistenţa la patru ore, cel mult. Trecuseră deja trei ore de când mă aflam în apă.

Rebegit de frig, încercai să-mi dau seama de situaţie pe cât îmi putea permite mintea mea torturată. Hotărâi că preferam să mor încercând să găsesc adevărata viaţă decât să continui a trăi ca mai înainte. Nu voiam - nu puteam - relua genul de viaţă pe care-l cunoscusem. Chiar şi dacă era să mă înec, nu trebuia să mă întorc la vapor. Cu nici un chip!

Nu mai aveam decât puţină speranţă. Cu toate acestea, începui să mă îndepărtez de Eloghin. Mă gândeam la documentele strecurate în centura mea. Ar fi ele descoperite de cineva?

S-ar găsi un suflet să-mi descopere identitatea? S-ar găsi cineva care să caute să afle povestea cadavrului eşuat pe malul mării? Prin minte începură să mi se învârtă aceste gânduri. Toată viaţa mea, de la vârsta de şase ani fusesem singur - fără mamă, fără tată. Mi se părea crud să-mi găsesc moartea tot singur, pierdut în ape. Încercai să mă orientez. În ce direcţie se afla pământul? Pe aici? Pe acolo? De unde să ştiu, când abia dacă vedeam la un metru în jur? Încetai să înaintez. Mă rotii, încercând cu disperare să aleg direcţia în care să merg. Îmi dădui seama că sunt pierdut, pierdut cu desăvârşire.

Serghei, îmi zisei, eşti terminat. Ai să mori. Nimeni nu ştie de asta. Nimănui nu-i pasă. Nimănui!...

Fusesem crescut în învăţătura lui Marx, a lui Engels şi a lui Lenin. Ei îmi erau dumnezei. Mă prosternasem de trei ori în faţa corpului fără viaţă al lui Lenin, la Moscova, şi-i adresasem o rugăciune fierbinte. El era dumnezeul şi stăpânul meu. Acum însă, la capătul vieţii, sufletul meu mi se întorcea către acel Dumnezeu pe care nu-L cunoşteam. Mă rugai aproape inconştient: Doamne, nu am fost niciodată fericit pe acest pământ. Acum, când stau să mor, Te rog, primeşte-mi sufletul în rai! Doamne, Tu ai putea, poate, să-mi dai un strop de fericire. Nu-Ţi cer să-mi salvezi trupul. Totuşi, în clipa în care el mi se va duce la fund, primeşte-mi sufletul în ceruri! Te rog, Doamne! Închisei ochii, încredinţat că se sfârşise. Acum sunt gata, îmi zisei. Acum pot adormi. Mă destinsei şi încetai să mai lupt. Lupta mea se sfârşise. Încet, foarte încet, simţii că se petrecea ceva foarte ciudat. Cu toate că energia mi se sfârşise până la ultima picătură, o forţă nouă îmi cuprinse braţele epuizate. Mă simţii cuprins prin ape de braţele puternice şi iubitoare ale Dumnezeului celui viu ca şi cum un colac de salvare mi-ar fi fost trimis din ceruri! Nu eram credincios. Nu-I mai adresasem niciodată înainte vreo rugăciune lui Dumnezeu. Dar simţii atunci ţâşnind prin trupul meu epuizat şi îmbibat noi rezerve de forţe. Puteam iarăşi să înot. Braţele mele, care cu numai câteva minute înainte erau grele ca de plumb, îmi păreau suficient de puternice pentru a-mi permite să ajung la mal. Erau de acum mai bine de patru ore şi jumătate de când mă aflam în apă.

Dar, faptul cel mai straniu, ghicii cu aproximaţie direcţia de urmat! Reuşii să desluşesc unde se găsea ţărmul. Chiar şi când valurile furioase mă trăgeau în vârtejul lor, regăseam direcţia care mi se părea că trebuia urmată pentru a atinge pământul tare.

Nu înţelegeam ce mi se întâmpla. Ştiam numai că viaţa avea să-mi fie cruţată. Timp de două ore, continuai să înaintez întruna. Deodată, auzii înaintea mea un zgomot răsunător pe care-l făcea marea dezlănţuită. Un val mare de îndoială mă cuprinse: mă întrebai dacă nu cumva era iarăşi vaporul. Sau era unul dintre celelalte vase? Mă învârtisem iarăşi în cerc? Înotai cu forţă către zgomot. Cum ceaţa şi ploaia puternică se împrăştiaseră pentru un moment, putui zări ceva. Era exact ceea ce gândeam eu - o stâncă semeaţă se ivea, imensă, din ape! O stâncă adevărată! Ceea ce auzisem eu era zgomotul asurzitor al valurilor spărgându-se de stâncă - o stâncă zdravănă, solidă! Ajunsesem la ţărm! Am reuşit! Am reuşit de-a binelea! Inima îmi tresaltă de bucurie.

Apoi, entuziasmul mi se stinse, la fel de repede. Îmi dădui seama curând de violenţa, sporită de furtună, a brizanţilor. Oricare din ei mă putea purta să mă izbească de stâncă şi să-mi sfărâme astfel toate oasele, încă nu ai scăpat, îmi zisei. Atunci strigai încă o dată către Dumnezeu; şi, încă o dată, îl simţii aproape de mine. Îl ştiam că este cu mine.

Era uimitor! Chiar şi după ce petrecusem cinci ore în apă, îmi mai păstram întreaga prezenţă de spirit. Observai cu atenţie un val imens spărgându-se de stâncă. Începui atunci să înot cu

îndârjire, încercând să alunec la momentul potrivit între brizanţii imenşi. Reuşii! Îndată, putui să mă agăţ de stâncă. Pentru prima oară după cinci ore, aveam un punct solid de sprijin.

Escaladai iute stânca şi căutai să mă caţăr din ce în ce mai sus pentru a mă feri de brizantul următor care mă putea desprinde cu uşurinţă şi arunca înapoi în mare. Mă căţărai şi mai sus. Valul următor se sfărâmă la picioarele mele. Mă agăţai de colţurile tăioase ale stâncii. De fiecare dată când se spărgea un brizant, mă căţăram mai sus, până ce, în fine, putui vedea marea agitată mult dedesubtul meu.

Dar în momentul în care mă destinsei puţin, mă simţii deodată complet extenuat. Rămăsei timp îndelungat aşezat, îngheţat, dârdâind, clănţănind din dinţi; îmi era imposibil să-mi controlez corpul, care nu înceta să-mi tremure violent. Înghiţisem multă apă sărată. Îmi era atât de sete, îmi era atât de frig! Dar ştiam că nu trebuia să rămân acolo. Era puţin trecut de ora cinci. Mă aruncasem în apă aseară la ora zece şi ştiam că trecuse mult timp de când mi se descoperise absenţa de la bordul lui Eloghin, iar pe stâncă mă găseam încă în faţa mării. Dacă se calma furtuna, puteau cu ajutorul binoclului, să mă repereze uşor o dată cu venirea dimineţii. Aveam impresia în fiecare clipă că o barcă, având la bord o echipă de salvare, înarmată, străpungea ceaţa pentru a mă lua înapoi. Având ordin să mă aducă, viu sau mort, ar pune mâna pe mine sau m-ar doborî cu o puşcă cu lunetă. Nu puteam rămâne de această parte a stâncii. Trebuia să ajung în sat şi să întâlnesc oameni pentru a fi în siguranţă. Reîncepui să mă caţăr. Ţărmul era foarte abrupt, trebuie că avea 200 de picioare[2] înălţime.

Reuşii totuşi cu chiu, cu vai, să ajung în vârf şi mă gândii că sunt, în sfârşit, în siguranţă.

Dar nu! Curajul îmi dispăru. Observai că nu ajunsesem nicidecum pe mal. Satul se afla de cealaltă parte a unui golf - la o distanţă de cel puţin două mile. Încă trebuia să mai înot! Începu să mă cuprindă delirul. Nu mai reuşeam să apreciez situaţia în care mă găseam. Nu aveam decât un singur gând: o forţă oarbă şi irezistibilă mă împingea să ajung repede în sat, înainte să vină în căutarea mea. Dar asta mi se părea imposibil. Energia mi se sfârşise. Eram îngheţat de frig şi tremuram puternic. Mă îndreptai către marginea înaltă a stâncii, apoi începui să cobor înspre apă. Deodată îmi fugiră picioarele. Căzui şi mă izbii de stâncă de mai multe ori, ca o minge care sare; de fiecare dată pielea mi se sfâşia în marginile zgrunţuroase ale rocii. În timp ce cădeam, îmi simţeam rănile arzând, ca şi cum mi-ar fi fost cauterizate, iar sângele mi se prelingea pe piele. Mă izbii cu coatele de un colţ ascuţit şi sângele îmi ţâşni din palme. Violenţa căderii mă proiectă înapoi. Din nou mă lovii de un colţ şi resimţii o durere vie în spate. Căzui atunci pe fundul unei văgăuni. Se făcu noapte neagră şi stătusei lungit, pierzând sânge. A doua oară, simţii că nu aş putea rezista. În această noapte, printr-o ploaie torenţială, mă îndârjii să ies din văgăuna în care alunecasem. Fără antrenamentul meu de alpinist, n-aş fi reuşit.

Din nou din înaltul falezei, puteam vedea luminile satului de cealaltă parte a golfului, cam la două mile distanţă: luminile acestea, atât de atrăgătoare, erau totuşi atât de departe! Se lumina de ziuă cu repeziciune. Pierdusem noţiunea timpului. Trebuia să reuşesc. Plonjai în apă a doua oară. Urlai de durere, având impresia că mă aruncasem într-un cuptor încins, în durerea ascuţită care mă încerca, gândii confuz: Doamne, Tu mă faci să îndur puţin durerea pe care o provocam eu copiilor Tăi. Sângele îmi curgea din gambe şi din labele picioarelor. Apoi, deodată, văzui - sau mai degrabă avui impresia că văd - ceva care mă făcu să mă înfior de oroare: o bărcuţă care venea în direcţia mea. Mă gândii atunci că-mi descoperiseră dispariţia şi că trimiseseră o barcă de salvare în căutarea mea.

Nici astăzi nu ştiu dacă era cu adevărat o barcă sau dacă eram pradă unei halucinaţii a minţii mele cuprinse de febră. N-aveam în cap decât un singur gând: să înot pentru a mă îndepărta. Când încercam să înot, durerea sporea. Cu toate astea, în ciuda durerilor atroce, continuai. În acelaşi timp, fui cuprins de slăbiciune. Pierdusem prea mult sânge şi începeam să-mi pierd cunoştinţa. Nu! Nu aici, îmi spusei. Nu când am libertatea la distanţă de un braţ! În lumina zorilor, putui să zăresc în depărtare sătucul de pescari. Nu-mi mai rămânea decât vreo sută de

[2] 1 picior = 0,3 m (n. trad.)

metri de parcurs! Doamne, după toate peripeţiile prin care am trecut, nu îngădui să mor atât de aproape de libertate! Te rog, nu îngădui una ca asta!

Atunci totul s-a cufundat în întuneric. Ultimul lucru pe care mi-l amintesc este viziunea tulbure a acelui sătuc pe care ochii mei nu mai reuşeau s-o fixeze. Îmi amintesc totuşi ultimul gând conştient: Trebuie să continui să înot! Trebuie să continui să înot! Apoi se făcu noapte deplină. Nu-mi mai amintesc nimic altceva.

Pentru ce mă aflam eu în acel loc în acea dimineaţă rece de 4 septembrie 1971, atât de aproape de moarte şi atât de departe de casă? Pentru ce abandonasem eu viaţa de ofiţer de marină şi de şef al tineretului comunist în U.R.S.S., pentru a eşua aici, pe pragul morţii, pe aceste ţărmuri stâncoase şi ostile ale Canadei?

De fapt, această poveste începuse la o dată foartă îndepărtată, pe meleaguri ruseşti, cu bunicul şi cu bunica mea.

Capitolul 3
Familia dispărută

Nu mi-am văzut niciodată bunicul, pe Ivan Kurdakov. Dar am impresia că l-am cunoscut datorită povestirilor unei bătrâne care-l cunoştea bine. Ceea ce mi-a spus ea lasă imaginea unui om pe care mi-ar fi plăcut foarte mult să-l cunosc.

Era un rus tipic, mare, cu umeri largi, un om al pământului, într-adevăr impozant. Născut în apropierea satului Povolgiye, pe Volga, se deprinsese să trăiască independent şi să aibă încredere în el însuşi. Avea ferma lui şi, încet-încet, a transformat-o într-o gospodărie prosperă şi înfloritoare.

Pe vremea ţarilor, fusese căpitan în armata cosacă şi reprimase astfel revolte şi răzmeriţe în regiunile din sudul Rusiei. Mai târziu, în calitate de căpitan de cosaci în sânul Gărzilor Albe, participă la tentative de zdrobire a noii revoluţii comuniste. Pe vremea aceea îi muri nevasta. Apoi, în timpul războiului împotriva comuniştilor, cunoscu o "prinţesă" din tribul Ossetia, în ţinutul de la poalele Caucazului. Această "prinţesă" deveni mai târziu bunica mea. Mi se povesti că titlul ei de prinţesă era justificat nu numai datorită faptului că tatăl ei era proprietar de pământuri şi de turme, ci şi datorită frumuseţii ei. Părul negru îi era împletit şi-i ajungea până la glezne. În 1921, bunicul se întoarse de la război în satul lui, pentru a începe aici o nouă viaţă cu tânăra lui soţie. Se zice că era invidiată de toată lumea din sat din cauza educaţiei, a farmecului şi a graţiei ei. Bunicul meu fu şi el foarte gelozit din pricina prinţesei lui; se povestea că o putuse lua pentru că ea făcea parte din prada de război. De fapt, o luase cu forţa, dar îi răpise doar inima, pentru că mi se mai povesti şi că era foarte fericită cu el. Munciră împreună din greu pentru a ridica iarăşi ferma. În 1928, îşi refăcuse o situaţie solidă; deţinea mai mulţi cai, plug şi o secerătoare mecanică. Nu era prea bogat, dar cu siguranţă îi întrecuse pe cei aflaţi în greutăţi materiale. Pe pământul lui natal, era cu adevărat foarte fericit şi la fel era şi bunica mea. Dar nenorocirea nu întârzie să vină. În 1928, Stalin lansă un program de colectivizare şi porni un război îndârjit împotriva fermierilor şi a proprietarilor de terenuri. Acesta fu un regim de teroare, cel mai îngrozitor pe care-l cunoscuse până atunci secolul XX. Reprezentanţi ai armatei se prezentau pur şi simplu la ferme, fluturau un pistol în faţa proprietarilor şi le confiscau toată hrana şi toată recolta, lăsându-l pe ţăran şi pe familia lui să moară de foame pe propriul lui pământ. Aceasta fu prima foamete din lume provocată deliberat de oameni, care făcu să piară de foame milioane de fiinţe omeneşti, pentru că refuzau să-şi părăsească pământurile şi modul de viaţă. În aceeaşi perioadă, Stalin mări exporturile şi vându lapte, grâu şi brânză în străinătate. În acest timp, mai bine de un milion de copii muriră de foame. În 1928, comuniştii puseră mâna pe bunicul. Un funcţionar comunist sosi într-o zi la ferma lui, îi agită un pistol în faţă şi-i dădu următorul ordin:

— Predă-mi toate bunurile tale şi recolta.

Era un beţivan şi-un om de nimic, care nu muncise în viaţa lui. Ordonă oamenilor lui să înceapă căutarea fără a şovăi să sape gropi în pământ, pentru a găsi grâu ascuns.

Numai că bunicul nu era omul care să cedeze aşa uşor în faţa primului venit. Când intrusul îi întoarse spatele, sări asupra lui şi-l cuprinse cum ar fi făcut un urs din pădurile ruseşti; şi cum era un adevărat uriaş, îl strivi în braţe până ce îi sfărâmă toate coastele şi coloana vertebrală. Abia atunci îl lăsă să cadă la pământ, ca o masă inertă. Bunicul fu imediat arestat şi expediat într-un lagăr special de muncă forţată, în Siberia, unde petrecu 9 ani, din 1928 până în 1937. Nu avea s-o mai vadă niciodată pe bunica mea. De fapt, fusese şi ea expediată într-un lagăr pentru femei, unde muri. În lagărul de muncă forţată, bunicul trebui să execute corverzi extrem de dure. Cu toate că nu mai era deloc tânăr, era încă foarte puternic fiziceşte şi putea face faţă sarcinilor chinuitoare care-i erau repartizate. În luna octombrie 1937, fu transferat într-un lagăr de exploatări forestiere, pe malul râului Ciulym, din Siberia. Trebuia să care trunchiuri de copaci de la râu până la o cale ferată îngustă. Într-o zi, când maşinile erau în

pană, bunicul ridică un butuc mare, îl puse pe umeri şi-l transportă până la vagon. În timpul acelui transport, îşi vătăma grav şalele şi muşchii abdominali. Muri în scurt timp.

Ceea ce ştiu despre părinţii mei este un amestec de amintiri personale, destul de vagi, la care se adaugă o serie de informaţii, furnizate de un vechi prieten al tatălui meu. Nu aveam decât patru ani când tata fu ucis. Mama muri puţin după aceea.

Tata se născuse la Povolgiye, la ferma bunicului. În 1928, când bunicul fu trimis în exil în Siberia, tata trebui să-l însoţească. A fost predat unui orfelinat de stat şi apoi a învăţat carte într-o scoală aflată în apropierea lagărului. Puţin după aceea, când era încă foarte tânăr, deveni un comunist înfocat. Cum tatăl lui era prizonier într-un lagăr de muncă forţată, avea ca primă sarcină să-şi purifice cazierul judiciar şi să îşi ascundă originea socială "nesănătoasă". Îl renegă deci pe bunicul.

Din scurta perioadă cât l-am cunoscut pe tata, îmi amintesc cât de mult îl iubeam şi cum venea el la mine în cameră să-mi spună "noapte bună" când nu eram decât un copil de trei sau patru ani. Încă şi acum, îi văd ochii negri şi pătrunzători şi parcă-i simt lunga mustaţă răsucită care mă gâdila pe faţă când se apleca să mă sărute. Îmi mai amintesc şi că-i plăcea mult să bea. De obicei, când venea acasă, se aşeza îndată la masă cu o sticlă dinainte. Cum era militar, lipsea perioade lungi de timp. Dar când era acasă, ne distram bine împreună, el şi cu mine. Îmi amintesc cum mă punea să dansez şoşotka, celebrul dans rusesc în timpul căruia trebuie să ridici picioarele foarte sus. Când reuşeam bine, îmi dădea un păhăruţ de vodcă, eu îl beam şi începeam iar să dansez. Dar tata se îmbăta pulbere în scurt timp şi se lăsa să cadă pe pat. Adeseori, în timp ce el era culcat, mă duceam la dulap, îi scoteam uniforma şi-mi trăgeam pe mine mantaua lui. Apoi umblam ţanţoş, decorat cu medalii strălucitoare, care zdrăngăneau când păşeam. În afară de asta, nu-mi mai amintesc nimic despre viaţa cu tata.

Cum eram mai apropiat de mama, pe ea mi-o amintesc mult mai bine. O chema Anisia. Provenea dintr-o familie foarte săracă, în care erau totuşi oameni care credeau în Dumnezeu. Se ocupa foarte mult de mine. Însă cea mai mare parte a evenimentelor primilor ani pe care i-am petrecut împreună mi-au ieşit de mult timp din amintire. Cu toate acestea, îmi amintesc destul de bine de unul dintre cei doi fraţi ai mei. Era cu câţiva ani bunişori mai mare decât mine şi era "eroul" meu. Cum locuiam în baza militară Novosibirsk (ceea ce înseamnă Noua Siberie), Vladimir fu trimis la oraş, la şcoala militară; ne distram nebuneşte atunci. Îmi amintesc cât era el de mare şi de puternic şi cât îl admiram. Într-o zi, când aveam patru ani, veni acasă, în permisie. De cum ajunse, îmi spuse: "Hai să facem o tură, Serghei". Puse o pernă pe ghidonul bicicletei lui, mă instala deasupra şi o pornirăm la drum. O luarăm cu toată viteza de-a lungul drumului bazei militare, apoi o făcurăm pe o potecă strâmtă, prin pădure. Tot urcând şi coborând panta, ne distram minunat împreună şi nu mai încetam din râs. Îmi aduc aminte că am ajuns la nişte grajduri, am fost coborât de pe bicicletă şi aşezat pe un cal. Vladimir sări pe deşelatelea în spatele meu şi pornirăm în mare galop. Mă agăţai de fratele meu mai mare ca şi cum viaţa îmi depindea de el. Cât despre Vladimir, el se ţinea de frâu! Ce mai plăcere! Ceea ce nu ştiam noi totuşi, era faptul că mama ne văzuse călărind în mare viteză şi că se aruncase pe urmele noastre, ţipând în lungul drumului:

— Vladimir, Vladimir, adu-mi-l înapoi pe copilul ăla!

Mama se luase după noi de atât de departe încât i-ar fi fost imposibil să se apropie destul pentru a se face auzită, dacă nu era incidentul care a urmat. Într-un moment nefericit, când calul nostru galopa pe sub un copac, Vladimir se întoarse să se uite la ceva şi furăm proiectaţi de pe cal, căzând greu la pământ. Fără a mai vorbi de toate celelalte, Vladimir ateriza pe piciorul meu şi eu mă pusei pe urlat şi pe plâns cu lacrimi fierbinţi. Îmi amintesc că într-un târziu mama ne ajunse din urmă şi strigă:

— Vladimir, prost mai eşti! Ţi-ai pierdut minţile să galopezi ca vântul? Şi ca şi cum asta nu era de ajuns, îl mai iei şi pe Serghei pe cal şi nici măcar nu reuşeşti să-l ţii acolo!

N-am să uit niciodată dojana mamei şi sunt sigur că nici Vladimir n-o mai uită. O ascultă cu respect, apoi, după ce termină, se aplecă, mă luă în braţe şi mă duse acasă. Plânsei tot drumul la întoarcere, deşi mai mult îmi era frică decât mă durea piciorul. Îl văzui pe fratele meu pentru ultima oară atunci când intră în cameră la mine, unde eram culcat, pentru a-mi spune că-i părea rău de cele întâmplate. Îmi declară că într-o zi mă voi face un zdrahon mare şi puternic şi de asemenea că un mic accident nu făcea de fapt nici un rău nimănui. Apoi mă sărută, îşi luă rămas bun şi ieşi din încăpere; în acest mod a ieşit totodată şi din viaţa mea.

La vârsta de 17 ani, când studiam la Academia Navală din Leningrad, revenii să vizitez Novosibirskul. Un prieten mai mare decât mine, mă întrebă:

— Serghei, vrei să ştii mai multe despre mama, tatăl şi fratele tău?

— Bineînţeles, îi răspunsei.

— Ei bine, zise el, atunci va trebui să te duci la baza militară din afara oraşului Novosibirsk şi să ceri să-l vezi pe locotenent-colonelul Dobrinski. El îl cunoştea bine pe tatăl tău şi îţi va putea da informaţiile pe care le doreşti.

Mi se spusese deja că tata fusese împuşcat şi că mama murise la câteva luni. Dar nu cunoşteam împrejurările decesului lor. La 17 ani, voiam să descopăr tot ce puteam cu privire la ei. Când eram mai tânăr, la 13 ani, auzisem spunându-se că nu era exclus ca fratele meu Vladimir să muncească într-un lagăr de muncă forţată, în Kazakhstan. Scrisei atunci Sovietului Suprem al Republicii Kazakh pentru a cere să mă ajute să-l găsesc. Mi s-a răspuns ulterior că nu figura în registrele de evidenţa populaţiei ale acestei republici şi că era prin urmare total necunoscut.

Mai târziu, prin intermediul unui înalt funcţionar comunist, am trimis aceeaşi cerere Sovietului Suprem al U.R.S.S., la Moscova, cerând să mă ajute să-l găsesc pe Vladimir. Dar nu-l mai găsiră. Cum nu mai exista nici o urmă a lui, se poate să fi avut aceeaşi soartă ca şi tata, să fi fost deci împuşcat sau să fie în exil pe undeva într-un lagăr de muncă forţată. Totuşi, nu mi-am pierdut nădejdea de a-l regăsi în viaţă într-o zi. De la vârsta de 4 ani, am trăit printre străini şi, de la 6 ani, în orfelinate de stat. Cu excepţia primilor ani, n-am cunoscut aşadar niciodată mângâierile şi îmbrăţişările unei mame şi ale unui tată. Nimeni nu venea să-mi spună dimineaţa: "Mănâncă-ţi toată mâncarea şi învaţă bine la şcoală". Sunt sigur că puteţi să vă imaginaţi importanţa acestor cuvinte foarte simple pentru un copil, ca şi golul pe care l-am simţit în inimă toată viaţa, nefiindu-mi dat să le pot auzi.

La 17 ani, tânăr student al Academiei Navale din Leningrad, resimţeam lipsa părinţilor ca pe cel mai mare gol din viaţa mea. Când am aflat deci că exista un locotenent-colonel Dobrinski care-mi putea da informaţii despre mama şi despre tata, mă dusei la baza lui militară fără să mai pierd un minut. Bătui la uşa camerei lui şi zisei, când îmi deschise:

— Sunt fiul lui Nikolai Ivanovici Kurdakov.

Mă privi la început cu un aer descumpănit. Apoi, dintr-o dată, un surâs îi lumină chipul.

— Bineînţeles, te cunosc. Îi păstrez o amintire excelentă tatălui tău. Hai, intră, hai, intră!

Mi-o prezentă pe soţia lui, care mai apoi îmi pregăti o cină copioasă, şi ne instalarăm la taclale. Avea vodcă din belşug. Colonelul îmi oferi, dar băui moderat; în schimb, el bău enorm. Curând, se destinse complet şi nu-şi putu ţine limba. Deveni foarte vorbăreţ şi astfel începui eu să aflu amănunte despre viaţa tatălui meu, lucruri pe care le ignorasem în toţi aceşti ani.

— Sigur, Serghei, că-mi amintesc de el, îmi zise colonelul. Tatăl tău era unul dintre cei mai interesanţi şi mai capabili oameni. Simţindu-se obligat să şteargă amintirea păcatelor bunicului tău, deveni un autentic soldat al armatei comuniste. Cu toate că nu petrecuse decât 4 ani pe băncile şcolii, era un atât de bun militar şi activist politic încât urcă rapid în grad. Participă la

numeroase bătălii şi de câteva ori îşi riscă viaţa pentru Partidul Comunist, mai ales în Turkestan, unde comandă brigada care zdrobi un mare număr de revolte. Apoi, când izbucni războiul finlandez, primul lucru pe care îl făcu el fu să se angajeze ca voluntar pentru a servi pe acest nou front. Acolo comandă o brigadă care se luptă cu eroism. Ascultam fascinat, pe măsură ce descopeream modul de viaţă pe care-l dusese tatăl meu.

Soţia colonelului se grăbea să ne toarne să bem vodca pe care acesta o cerea şi o bea cu aviditate mereu sporită. Mi-o beam pe a mea cu înghiţituri mici, ascultându-l vorbind.

— Când izbucni cel de-al doilea război mondial, tatăl tău participă şi de data aceasta şi comandă atunci o unitate de tancuri sub ordinele generalului Rokosovski. Se distinse, fu acoperit cu onoruri şi primi multe medalii. După război, tatăl tău şi cu mine am devenit buni prieteni şi furăm afectaţi acestei baze militare, unde ne aflăm astăzi. Totuşi, când am ajuns noi aici nu era nimic din toate acestea. Aveam ordinul să înfiinţăm şi să construim o bază pentru formaţiunea artileriei de asalt. Tatăl tău îmi era superiorul ierarhic, iar eu eram adjunctul lui. Muncea din greu şi cu mult zel pentru a organiza această bază, aşa cum o vezi astăzi. Îţi dai seama de întinderea ei? Tatăl tău i-a fost artizanul. Eu l-am ajutat, desigur, dar i se datorează mai ales eforturilor lui. Aşa că tatăl tău nu fu numai un bun soldat, dar şi un loial activist politic. Era partizan al lui Stalin sută la sută.

— Ce s-a întâmplat când a venit Hruşciov la putere? îl întrebai.

— De fapt, atunci au început lucrurile să se strice. Îmi amintesc de o noapte în care eram ofiţer de gardă aici. O maşină se opri şi intrară nişte indivizi, cerând să-l vadă pe tatăl tău. Le-am zis: „Nu-i aici. Este acasă". Tatăl tău trebuia să mă schimbe dimineaţă. Dar nu fu nici un semn din partea lui la ora opt, oră la care trebuia să sosească. Trimisei pe cineva la el să afle ce se întâmpla. Dar nu era acolo. Fusese ridicat în timpul nopţii.

— Te întrebi pentru ce l-au arestat? Ţi se citeşte pe faţă întrebarea asta. Într-adevăr, Serghei, trebuie să înţelegi că Hruşciov prelua puterea după Stalin şi că se dădea atunci o luptă îndârjită în sferele înalte ale Partidului. Nu putea aduce schimbări rapide, ci încetul cu încetul, puţin câte puţin. Pentru a-şi consolida puterea, Hruşciov dădea ordin să fie eliminaţi toţi ofiţerii superiori recunoscuţi ca partizani ai lui Stalin. Treaba trebuia făcută în secret şi progresiv, pentru a nu se trezi suspiciuni. Iată pentru ce l-au ridicat pe tatăl tău în miezul nopţii. Am cunoscut puţini oameni care au servit comunismul cum a facut-o el. Dar ca atâţia pe care îi cunoşteam, a dispărut pur şi simplu. A doua zi după ridicarea lui, altcineva sosi la cartierul nostru general, aici, la bază, şi anunţă că el era din acel moment noul şef de stat major. Spuse: "Kurdakov, fiind un element periculos, se află sub stare de arest". După asta, n-am mai auzit vorbindu-se niciodată de tatăl tău. A dispărut pur şi simplu şi nu s-a mai aflat niciodată ceva despre el. Ai înţeles, Serghei?

Înţelesesem. Sau credeam că înţelesesem. Locotenent-colonelul îmi spuse că dacă ar fi supravieţuit, tata ar fi fost cu siguranţă general acum. Hruşciov pur şi simplu nu-şi putea permite să lase în viaţă un personaj de o asemenea anvergură. Astfel încât, pentru a-şi consolida puterea personală, îl eliminase pe tatăl meu care se aflase în slujba comunismului aproape toată viaţa lui.

Colonelul urmă:

— Evident, mama ta nu putea să supravieţuiască mult timp dispariţiei tatălui tău. Dacă nu greşesc, a murit la aproape patru luni mai târziu. Serghei, amărăciunea mamei tale fu atât de mare, încât inima i se frânse cu adevărat. Îşi pierduse pur şi simplu voinţa de a mai trăi. Îmi mai amintesc când a murit; şi acela este momentul în care te-am pierdut din vedere. Nu am nici o amintire despre ce ai făcut tu după aceea. Dacă aş fi reuşit să te găsesc, pe tine, fiul unui vechi tovarăş şi prieten, aş fi făcut totul ca să te ajut.

— Apropo, Serghei, întrebă el, ce s-a întâmplat cu tine după moartea mamei şi a tatălui tău?

Capitolul 4
Un orfan vagabond

Ce s-a întâmplat cu mine după dispariţia tatălui meu şi moartea mamei, câteva luni mai târziu, este greu de povestit. Chiar şi acum, perioada aceea mi-a rămas puţin întunecată. Nu aveam decât 4 ani când mi-am dat seama că tata nu se mai întorcea acasă. Zadarnic îl aşteptam.

— Mamă, întrebam, unde e tata? De ce nu mai vine să mă sărute şi să-mi spună "noapte bună" la culcare?

De fiecare dată când puneam această întrebare, ea începea să plângă sau se întorcea în altă parte, îşi lua capul în mâini şi nu zicea nimic. N-aveam decât 4 ani, dar îmi dădeam seama că într-adevăr ceva nu era în regulă de vreme ce mama era aşa de răscolită. Sănătatea începu să-i slăbească şi, puţin câte puţin, starea i se agrava îngrozitor. În cele din urmă slăbise într-atâta încât stătea culcată mereu şi era incapabilă să se mai îngrijească sau să se ocupe de mine. Ultima oară când am văzut-o, era foarte bolnavă şi puţin după aceea un prieten al familiei veni să-mi spună:

— Serghei, nu mai ai mamă. A murit. Hai să stai la noi!

La început nu reuşii să înţeleg ce însemna asta. Mă aşteptam să o văd iarăşi pe mama cu condiţia să aştept destul de mult timp. Aveam convingerea că nu se putuse duce aşa, să mă părăsească şi să nu mai revină niciodată. În inimioara mea de copil, îmi imaginam că o voi putea revedea, n-avea importanţă când, acasă şi că totul se va aranja. Multe amănunte ale acelei perioade din viaţa mea îmi sunt încă obscure; îmi amintesc, totuşi, că femeia care mi-a anunţat moartea mamei şi care m-a invitat să stau la ea era doamna Kolmakov. Era soţia profesorului Kolmakov, un profesor şi un dascăl care îşi câştigase un mare renume în U.R.S.S. Oamenii aceştia erau încântători şi-i iubeam mult. Cu toate acestea, voiam cu orice preţ să o aştept pe mama acasă la noi. Voiam să fiu acolo în momentul întoarcerii ei. Doamna Kolmakov era foarte bună şi foarte înţelegătoare şi în cele din urmă mă convinse că era preferabil ca ea şi familia ei să se ocupe de mine.

După câte îmi amintesc, aveam ceva mai mult de 4 ani când doamna Kolmakov şi domnul profesor mă primiră la ei şi mă integrară în familia lor. Aveau doi băieţi dintre care unul se numea Andrei. Eram un copil fraged, dar totuşi îmi amintesc marea lor bunătate faţă de mine şi dorinţa adâncă a doamnei Kolmakov de a-mi da o pornire bună în viaţă. Cum era soţie de savant şi cum ea însăşi era intelectual, mă încuraja la învăţătură încă de la venirea mea în căminul lor. M-a învăţat ea însăşi să citesc şi să socotesc.

Profesorul era un om cald şi într-adevăr strălucitor. Mai târziu trebui să lucreze la Academgorodok, un oraş din Siberia, în întregime consacrat ştiinţei. Mi s-a relatat ulterior că devenise membru al prestigioasei Academii Sovietice de Ştiinţe. Deşi era aşa de ocupat şi măcar că trebuia să-şi împartă dragostea între cei doi fii ai săi, găsea timpul necesar şi loc în sufletul său încât să fie un tată bun şi afectuos şi pentru mine şi, în scurt timp, începui să-l iubesc din ce în ce mai mult.

Doamna Kolmakov era o femeie mică şi fină; era foarte mămoasă şi copleşită de iubire şi grijă pentru copilaşul celei mai bune prietene a ei. Îmi dădui seama că se hotărâse să-mi fie cea mai bună cu putinţă mamă. Totuşi, deşi doamna Kolmakov îşi dădea toată silinţa, îmi era foarte dor de mama mea adevărată. Eram fericit în acelaşi timp ca familia Kolmakov să se ocupe de mine şi, dacă nu puteam să am proprii mei părinţi, speram să nu trebuiască niciodată să-mi părăsesc părinţii adoptivi. Iar timp de doi ani, până ce am împlinit 6 ani, am fost fericiţi împreună; o umbră era totuşi: fiul lor, Andrei.

Cât eram eu de mic, ştiam că Andrei era ciudat, că nu era normal. Mi-am dat seama mai târziu că era mare pentru vârsta lui; comportamentul lui faţă de mine mă îngrozea fără încetare. Într-o zi, când mă îmbăiam, Andrei intră în baie.

— Ieşi, îi zisei. N-ai nici o treabă aici. Poţi să vii după ce termin.

Dar Andrei se mulţumi să mă privească şi să surâdă ciudat. Instinctiv, simţii că era ceva anormal cu el şi-mi fu tare frică. Deodată, mă înhaţă de umeri şi începu să mă cufunde în cadă până ce capul îmi fu complet sub apă. Făcui toate eforturile pentru a mă elibera şi a-mi trage sufletul, dându-mi seama atunci că Andrei încerca să mă omoare, încercai să strig după ajutor şi înghiţii un gât zdravăn de apă. Mă zbăteam cu furie dar Andrei era puternic. Atunci, în disperare de cauză, îl împinsei, mă luptai şi-l împroşcai cu apă până ce reuşii să mă eliberez şi să ies din cadă. Ieşii în fugă din baie, scoţând ţipete isterice, căutând-o peste tot pe doamna Kolmakov sau pe profesor. Nici unul nu era acasă. Andrei se făcu nevăzut, fugind în curtea din spatele casei: ţipetele mele îl înspăimântaseră şi îi era frică de reacţia părinţilor.

Chiar dacă aveam doar 6 ani, ştiam că cu Andrei viaţa îmi va fi permanent în pericol în sânul familiei mele adoptive. Luai aşadar o hotărâre importantă. Mă repezii în camera mea îmi strânsei câteva lucruşoare, cele pe care le puteam duce uşor, le vârâi într-un sac de hârtie şi părăsii casa Kolmakov pentru totdeauna. Îmi era atât de frică de Andrei încât eram sigur că nu mă voi mai întoarce niciodată, chiar dacă mi-aş fi dorit-o într-o zi. Îndată, mă aflai singur în stradă, orfan, fără casă şi fără masă. Singurele mele haine erau cele de pe mine şi cele din sacul-valiză improvizat. Mă găsii acolo, pe străzile Novosibirskului, singur, flămând, îngrozit, întrebându-mă ce să fac. Trebuia să găsesc de mâncare şi un loc de dormit. Trebuia să învăţ să supravieţuiesc, singur pe străzile acestui imens oraş al Siberiei. Aveam să descopăr repede că asta nu era o sarcină uşoară, mai ales pentru un copil de vârsta mea fragedă.

Când am părăsit familia Kolmakov, era luna august şi era cald; nu trebuia prin urmare să mă preocup de haine groase; dar situaţia mea era sub toate aspectele disperată. Şi în felul meu, deşi copil, o ştiam.

Ce-aş putea face? îmi zisei. Unde să mă duc? Şi încercând să-mi dau seama ce trebuia să lac, rătăceam fără scop pe străzi. Tot ceea ce vedeam îmi părea atât de ciudat şi de mare. Novosibirsk este un oraş imens din Siberia centrală, având o populaţie de aproape două milioane de locuitori. Este supranumit oraşul de la răscrucea Siberiei.

Puţin după aceea, mă aflai în inima oraşului, aproape de gara centrală a Novosibirskului. O mulţime de oameni îmbrâncindu-se şi înghesuindu-se, intrau şi ieşeau din imensa gară răsunătoare. Dacă Novosibirskul era într-adevăr oraşul de la răscrucea Siberiei, era din pricina gării sale. La toate orele, trenuri plecau cu destinaţii foarte îndepărtate unele de altele: Vladivostok, la Pacific, în Extremul Orient; Taskent, cel mai la sud, în Asia centrală, aproape de Afganistan, şi Rusia europeană, înspre vest. În această "răscruce" care gemea de lume domnea cea mai mare dezordine. Urmând plecările şi venirile marilor mulţimi, aici se vedeau oameni de toate naţionalităţile şi auzii diferite dialecte străine.

Pentru un copil de 6 ani, aflat departe de casă pentru prima oară, era o experienţă de-a dreptul uluitoare. Mă plimbam, cu ochii holbaţi. Asimilam totul, eram aiurit de ceea ce mă înconjura şi-mi era puţin frică, dar curiozitatea îmi era îmboldită de tot ceea ce vedeam. "Uite ce-mi trebuie", îmi zisei şi începui să privesc în jur pentru a înregistra configuraţia acestei construcţii gigantice. În sala de aşteptare, văzui şiruri de bănci şi avui convingerea că în interiorul clădirilor, în săli sau pe calea ferată nu-mi va fi deloc greu să-mi găsesc un colţişor întunecat unde să mă culc noaptea şi să dorm neobservat. Cu trenuri care soseau şi plecau la toate orele din zi şi din noapte, ale căror puncte de plecare şi de destinaţie erau foarte îndepărtate, nimeni nu s-ar fi sinchisit de un băieţel de 6 ani adormit sub o bancă. Voi fi în afară de pericol, aici. Nimeni nu mă va putea găsi şi duce înapoi la familia Kolmakov. Acum, că problema adăpostului era rezolvată, trebuia să găsesc de mâncare. Problema asta era mai greu de soluţionat. O ştersesem cu numai câţiva bănuţi în buzunar şi începu deja să-mi fie foame. O vânzătoare de îngheţată se afla alături de un chioşc de ziare şi îngheţatele ei erau

aşa de atrăgătoare încât nu reuşii să le rezist. Îngheţata era atât de bună şi bucata cumpărată atât de mică încât o înghiţii cât ai clipi din ochi. Mă îndepărtai puţin, dar încă îmi era foame. Întorcându-mă să mă uit la îngheţată, îmi scosei din buzunar restul bănuţilor, exact cât pentru încă o porţie. Ceva din mine îmi spunea că ar trebui să-i păstrez pentru mai târziu, când îmi va fi foame cu adevărat. Dar un băiat de 6 ani nu este foarte prevăzător. Aşa că mă întorsei şi spusei:

— Daţi-mi încă o îngheţată, vă rog.

Vânzătoarea în bluză albă mi-o întinse; această a doua îngheţată fu la rândul ei rapid înghiţită.

Pentru un timp, mă plimbai fericit, fascinat de tot ceea ce vedeam şi auzeam în jurul meu şi, mai precis, de feluritele graiuri şi veşminte colorate ale trecătorilor originari din Asia meridională. Atunci nu-mi păsa de nimic. Dar după ce hoinărisem două ore, îmi era iarăşi foame. Nu mai aveam nimic în buzunar, în afară de un gologan cu care nu puteam cumpăra nimic. Priveam toate vitrinele cu prăjituri, cu articole de patiserie şi multe alte bunătăţi ademenitoare. Ah! Cum mi le mai doream! Dar nu puteam face decât să le privesc, gândindu-mă la stomacul meu gol.

O tejghea pe care erau înghesuite plăcinte cu brânză cu aspect delicios îmi sări în ochi. Mă apropiai cu nepăsare, apoi, ajuns înaintea ei, mă oprii brusc. Era o vânzătoare enormă, cu un aer avar, care o supraveghea cu un ochi atent şi cu toată greutatea sutei de kilograme pe care o avea. Mi se părea că văd un uriaş scuipând foc pe nări! Mai bine să nu mă bag, gândii. Mai bine aş lua-o din loc.

Câţiva metri mai încolo, pe peron, îmi atrase atenţia un galantar cu fructe viu colorate. Dar îmi dădui repede seama că vânzătorul, nici el, n-ar fi câştigat un premiu de amabilitate. Nu vorbi, mârâi:

— Ce vrei, fătul meu? Ia zi, eşti gata să cumperi ceva? Nu! Bun, bun, atunci umblă!

Mă îndepărtai de-a-ndăratelea, fără să scap din ochi imensele lui mere roşii şi perele mari şi galbene.

Când începusem să privesc galantarele, mă gândisem să cerşesc puţină mâncare de la proprietarii lor, fie şi câte un pic de la mai multe tarabe. Dar după ce-i văzusem pe vânzătorii ăştia, ştiam că nu ar fi lesne. De altfel, nu mai cerşisem niciodată şi nici nu povestisem vreo istorioară tristă şi ştiam că nu excelam în aşa ceva. Dar nu puteam renunţa, îmi era foame. Am să încerc, îmi spusei. Parcursei din priviri tarabele. La una dintre ele, ochii o bătrânică ce vindea sandvişuri. Avea un aer blând. Îndreptându-mă către ea, îmi adunai tot curajul şi mă pregătii să-i adresez cererea mea sfâşietoare. O repetai cu grijă; era gata. Avea să sune astfel: Vă rog, doamnă, nu sunt decât un băieţel, fără părinţi, fără bani. Şi-mi este atât de foame! Toiul era adevărat şi în mod normal ar fi trebuit să o pot spune cu uşurinţă. Dar când începui să o spun, totul merse pe dos. Mă bâlbâii şi mă repetai. Femeia mă privi, la început cu un ochi bănuitor, apoi cu o privire ameninţătoare. Cu cât vorbeam, cu atât mă străpungea mai tare. Exact în acel moment, un om sosi şi comandă un sandviş; ea se ocupă atunci de el uitând de mine.

Mă îndepărtai în fugă, convins că în felul acesta nu voi avea niciodată cu ce să mă hrănesc şi că mai bine aş înceta să mai cerşesc. Dar ce să fac? Dacă nu reuşeam să fac rost de mâncare, muream acolo de foame. Şi, compătimindu-mă de unul singur, mă gândii că asta va fi o lecţie pentru toţi cei care mă vor lăsa să mor de foame sub ochii lor.

Apoi, mă gândii la gologanul din buzunar şi-mi veni o idee. Încă o dată, mă îndreptai nepăsător către galantarul cu plăcintă cu grâu dulce şi privii în jur. Jos, în spatele casei de marcat, observai o placă pătrată de metal, pe care stătea vânzătoarea. Mă apropiai, luând aerul cel mai nevinovat cu putinţă; scormonindu-mă în buzunar, îmi scosei ultimul bănuţ şi-l aruncai pe metal. Făcu mult zgomot căzând şi începu să se rostogolească.

Sunetul metalic atrase atenţia femeii care, crezând că aude propriul mărunţiş scăpând pe placă, se întoarse vioi, uitându-se în jos. Mă repezii iute, înşfăcai un pumn de plăcinte cu grâu dulce şi o ştersei cât putui de repede. În urmă se auzeau strigătele ei ascuţite:

— Puneţi mâna pe puştiul ăla! E un hoţ! Puneţi mâna pe el! Puneţi mâna pe el!

Dar eram deja prea departe şi mă pierdui în mulţime. Îmi găsii un colţ liniştit, departe de tarabele cu mâncare, şi mă aşezai să mănânc. Mi-era foame şi înghiţii în grabă toate plăcintele, în afară de două. Mă hotărâi să le păstrez pe acestea două pentru mai târziu. Învăţam repede! Apoi pornii în căutarea unui colţ întunecat în celălalt capăt al gării, unde mă ghemuii pentru o noapte bună de somn. Supravieţuisem primei mele zile în lumea largă.

Timp de 10 zile, în luna august 1957, am trăit pe apucate; mă trezeam devreme în fiecare dimineaţă şi ieşeam în căutarea micului dejun. În cea de-a zecea zi, ieşii să mă "aprovizionez". Mă dusei, mai întâi la o tarabă cu fructe şi încercai prin viclenie să o fac pe vânzătoare să se uite în spate. Dar chiar în momentul în care deschisei gura să-i vorbesc, ea ţipă:

— Iar ai venit! Acum te fac eu să plăteşti, derbedeu mic! Un mare număr de tarabe mi se ofereau, iar eu pusesem ochii tocmai pe aceea de unde furasem cu trei zile înainte. Părăsii locul cât putui de repede, având pe urmele mele femeia care ţipa fără încetare. Continuai să fug, întorcându-mă din când în când, să mă asigur că nu mă ajunge din urmă.

Atunci mă lovii de ceva solid... care vorbea şi mă înhaţă cu o mână de fier.

— Ia zi! spuse. De ce eşti aşa grăbit? Încotro?

Nu îndrăznii să ridic ochii, temându-mă să nu fi dat peste un poliţist. Ceea ce se şi întâmplase.

Şederea mea în gara centrală a Novosibirskului se terminase. Totuşi, nu-mi pierdusem timpul. Învăţasem să supravieţuiesc, ceea ce avea să se dovedească foarte util mai târziu.

Agentul mă duse la postul de poliţie cel mai apropiat, unde mă luă la întrebări:

— De unde eşti, băieţaş? Cum te cheamă?

N-aveam să le spun. M-ar fi trimis înapoi la doamna Kolmakov, ştiam eu, şi eram sigur că Andrei va încerca iar să mă ucidă. Aşa că nu răspunsei nimic.

— Unde-ţi sunt părinţii?

— Sunt morţi, îi răspunsei.

— Cum te cheamă?

Refuzai să răspund. Atunci agentul începu să zbiere; mi se făcu frică şi zisei:

— Serghei.

— Care ţi-e numele de familie? Întrebă el. Răspunsei:

— Mă cheamă Serghei şi nu am nici tată, nici mamă. Au murit amândoi.

Şi mă hotărâi să nu spun nimic mai mult. În cele din unnă, agentul, exasperat, îşi chemă un coleg şi-i zise:

— Ce să facem cu puştiul ăsta? Refuză să ne spună altceva decât că îl cheamă Serghei şi că este orfan.

— E-n regulă, zise celălalt, trimite-l la un orfelinat.

Câteva ore mai târziu, veni cineva cu maşina să mă caute ca să mă ducă la Orfelinatul nr.1. Trecând de poarta principală, văzui o femeie corpolentă care mă aştepta la intrare. Fără nici o formalitate sau ceremonie, veni direct spre mine şi întrebă de-a dreptul:

— Cum te cheamă?

— Serghei.

Nu insistă, dar parcuse hârtiile de la postul de poliţie şi zise:

— Bine, Serghei, văd că eşti puţin vorbăreţ dar ne vom ocupa noi de asta.

N-am să vă fiu de nici un ajutor, mă gândii. Nu o să mă trimită nimeni înapoi la familia Kolmakov, ca să fiu omorât de Andrei. Eram convins că ar fi inutil să-i vorbesc despre temerile mele. Ştiam că nimeni nu m-ar crede. În ochii lor, nu eram decât un mic vagabond care, în plus, mai inventa şi poveşti.

— Poţi măcar să-mi spui ce vârstă ai, Serghei? zise ea. Mă gândii că nu-mi strica deloc să spun:

— 8 ani.

Minţeam, desigur. Eram mare pentru vârsta mea şi am impresia că mă crezu. Mă gândeam că poate îi vor depista şi că astfel nu vor reuşi să-mi descopere identitatea.

— Unde mergeai la scoală?, întrebă ea, iar eu mă gândii imediat: Ah, nu. M-am trădat prin propria minciună.

Tot hotărât să nu le mai dau decât informaţiile necesare. Îi zisei:

— Nu vă pot spune.

— Bun, făcu ea, te vom pune la un test, să vedem ce ştii. După teste, încă nu atinsesem nivelul cerut în clasa a doua, dar eram aproape prea bun pentru clasa întâi. Aşa că mi-au zis:

— Va trebui să repeţi clasa întâi.

S-o repet, mă gândii. Nu fusesem niciodată la şcoală; de fapt în U.R.S.S. copiii încep şcoala la 7 ani, iar eu nu aveam decât 6. Nota obţinută la testul şcolar i se datora doamnei Kolmakov, care mă învăţase să citesc, să scriu şi să socotesc. Se părea că mă educase bine, deoarece testele arătau că eram avansat. Am fost aşadar dat în clasa întâi, pentru a o "repeta". Am fost trimis la o şcoală din apropierea Orfelinatului nr.1 şi, spre marea mea surpriză, obţinui rezultate bune. Eram primul în clasă şi temele mi se păreau foarte uşoare. Începuse să-mi placă noua mea viaţă. Dar foarte repede, toate speranţele îmi fură înşelate. Profesorul Kolmakov şi soţia lui încercaseră să mă regăsească şi cerură ajutorul poliţiei. Mă descoperiră în cele din urmă la orfelinat. Într-o zi, directoarea orfelinatului mă scoase din clasă.

— Ştiu acum cine eşti, şmecheraşule, spuse ea. Inima mi se strânse şi o implorai:

— Nu mă daţi înapoi! Vă rog, nu mă daţi înapoi!

— Ei bine, vom vedea, făcu ea. Va trebui să vorbesc cu ceilalţi dar cred că poţi rămâne aici. De altfel, nu ai 8 ani, ci 6. Deci încă nu poţi merge la şcoală.

— Dar merge foarte bine, protestai.

— Nici nu încape discuţie. După regulament, nu ai dreptul să mergi: deci nu poţi să mergi.

Mi se promisese totuşi să rămân la orfelinat. Mi-aş fi dorit într-adevăr să mă întorc la familia Kolmakov, dar temerile pe care le aveam în privinţa lui Andrei mă împiedicară. În timp ce copiii ceilalţi mergeau la şcoală, eu îmi petreceam după-amiezile la orfelinat. N-am să uit niciodată cât mă plictiseam, aşezat la o fereastră în camera mea. Acum, că aveam un acoperiş deasupra capului, îmi puteam permite tot felul de reflecţii. Mă gândeam mai des la tata şi la mama şi îmi resimţeam cu atât mai mult singurătatea profundă. Când mă gândeam la fratele meu, Vladimir, începea să mă cuprindă amărăciunea. De ce nu venea să mă caute? De ce plecase aşa, lăsându-mă cu totul singur? Nu-i păsa de soarta mea?

La 1 martie 1958 îmi sărbătorii cea de-a şaptea aniversare. Fu o zi mare. Puteam să merg la şcoală trimestrul următor! În momentul când ne-a înscris, directoarea şcolii ne zise:

— Toţi copiii din primele trei clase trebuie să facă parte din organizaţia octombristă.

Nu mai auzisem cuvântul ăsta înainte. Dar directoarea şcolii ne lămuri că era organizaţia comunistă destinată copiilor din primele trei clase.

— Nu mai sunteţi ai părinţilor voştri; de acum înainte, aparţineţi Statului comunist.

Cum eu nu aveam părinţi, îmi păsa foarte puţin cui aparţineam. Directoarea ne lămuri că a face parte din organizaţia octombristă însemna că de acum vom fi "copilaşii lui Lenin".

— Lenin este cel mai mare om care a trăit vreodată. Nu numai că a trăit, dar el trăieşte încă acum şi va trăi întotdeauna, zise ea. Cine vrea să fie copilaşul lui Lenin, să facă excursii şi să participe la alte activităţi? continuă directoarea.

Entuziasmat, mă înscrisei împreună cu ceilalţi. Eu, un copilaş al lui Lenin! Este minunat, mă gândii.

De la vârsta de 6 până la 9 ani am locuit la Orfelinatul nr.1 din Novosibirsk unde terminai primele trei clase primare. Mă împrietenisem cu ceilalţi copii din orfelinat şi făcui şi descoperiri. Crezusem că mă aflu într-un orfelinat pentru copii care, ca şi mine, nu aveau părinţi. Curând aflai că lucrurile stăteau cu totul altfel. Într-o zi, vorbii cu un băiat care plângea în hohote şi îşi punea următoarele întrebări:

— De ce trebuie să stau aici? Am un tată şi o mamă. De ce n-aş putea fi acasă, cu ei?

Descoperii pentru prima oară că nu toţi cei ce locuiau la orfelinat erau neapărat orfani. Îmi dădui seama doar mai târziu că aceste orfelinate erau destinate în principal copiilor care fuseseră smulşi de la părinţii lor - mame şi taţi declaraţi "incapabili" de către Stat, din cauza convingerilor lor religioase, a opiniilor lor politice sau din tot felul de alte motive. Încercai să-l liniştesc pe acest băieţel, dar nu-i puteam explica de ce trebuie să fie separat de părinţii lui când aceştia locuiau la doi paşi. Nici eu nu înţelegeam. El avea părinţi. De ce nu putea el să locuiască împreună cu ei? De fiecare dată când îmbrăţişările mamei şi sărutările ţepoase ale lui tata îmi lipseau, mă gândeam la acel băieţel şi mă întrebam de ce nu se duce pur şi simplu acasă, pentru a fi cu părinţii lui. Dacă aveam eu părinţi, aş fi fugit ca să-i întâlnesc, să stau cu ei. El de ce nu făcea asta?

Cu toate acestea, începusem să mă deprind a lua lucrurile aşa cum erau. În definitiv, un băiat de 9 ani este preocupat de prieteni, de joacă şi de multe alte lucruri.

Capitolul 5
Aventuri şi teroare în Verk-Irmen

În 1960, când aveam 9 ani, directoarea Orfelinatului nr.1 mă căută într-o zi şi-mi spuse:

— Kurdakov, împachetează-ţi lucrurile, ai să mergi într-un alt orfelinat!

— Unde se află?

— Nu foarte departe. La Verk-Irmen.

Pentru mine, Verk-Irmen era la fel de necunoscut ca Moscova şi-mi era puţin frică.

— Localitatea asta este situată pe râu în amonte la numai vreo 40 de kilometri de aici, zise ea.

Numele Verk-Irmen înseamnă literal "în amonte pe râul Irmen", râu pe malul căruia se găseşte acest târg.

Când sosi ziua plecării, cele doar câteva lucruri pe care le aveam erau deja pregătite şi împachetate. Îmi veni foarte greu să-mi iau rămas bun de la prietenii de la "Numărul Unu", dar n-aveam de ales. Mă ghemuii în camion şi acesta demară. Două ore mai târziu ajunserăm la Verk-Irmen, o comunitate mică, prea mare pentru un sat, dar nu destul de mare pentru un oraş.

Orfelinatul de la Verk-Irmen, sau "V-I" cum l-am supranumit noi, se afla la periferia localităţii. Avea 4 clădiri - două dormitoare, clădirea administraţiei şi o construcţie care adăpostea bucătăria şi spălătoria. Şcoala, care primea deopotrivă copiii din târg şi pe cei de la orfelinat, era foarte aproape. Eram într-adevăr neliniştit de ideea de a mă integra în acest nou orfelinat. Totuşi, copiii mă primiră cu căldură şi începui rapid să-mi fac noi prieteni.

Puţin după sosirea mea, intrai la Tinerii Pionieri, organizaţia comunistă de tineret pentru copiii de la 9 la 15 ani, un eşalon deasupra octombriştilor. Când eram octombrist, eram un copilaş al lui Lenin. Acum, când eram tânăr pionier, nu mai reuşeam să ştiu ce eram; primiserăm totuşi cu toţii câte o cravată roşu aprins. Mă admiram mult în faţa oglinzii, cu această cravată la gât. Îmi dădui repede seama că acest orfelinat era foarte diferit de "Numărul Unu". În primul rând, eram mai mulţi copii, în jur de 120. În al doilea rând, directorul şi educatorii cărora le spuneam "unchiule" şi "tanti", erau mult mai brutali. Erau duri şi complet indiferenţi la nevoile şi dorinţele noastre. Cunoscusem deja puţin acestea la "Numărul Unu", dar aici descoperii că o adevărată ură domnea între "unchi" şi "mătuşi", pe de o parte, şi copii, pe de altă parte. Aceste două tabere rivale nu încercau de loc să-şi ascundă natura sentimentelor.

Nici un "unchi" şi nici o "tanti" nu-şi alesese această muncă, nu fusese desemnat pentru aceasta pentru că-i plăcea să lucreze printre copii. Aceste posturi erau considerate de către ei drept cele mai degradante pe care Partidul Comunist le putea atribui unuia dintre membrii săi. Apreciau că o asemenea muncă era o linie moartă destinată membrilor fără viitor, celor a căror carieră se apropia de sfârşit. Cei care aveau ghinionul de a se vedea distribuiţi în asemenea posturi erau foarte nefericiţi şi adeseori se răzbunau pe copii. Aici, la "V-I", iar mai târziu în alte orfelinate, se administrau pedepsele corporale cele mai drastice şi mai brutale pentru infracţiunile cele mai neînsemnate. Alteori, ne ignorau cu desăvârşire, atunci când mulţi meritau într-adevăr pedeapsă. Fără a înţelege cu adevărat, începui să simt tensiunea care domnea între copii - mai ales cei mai mari - şi corpul didactic.

Cu toate acestea, nu totul era corupt. Unul dintre elementele pozitive ale şederii mele aici fu prietenia după care tânjeam. Unul dintre băieţii cu care făcui cunoştinţă, care era cu 3 ani şi ceva mai mare decât mine, se numea Ivan Cernega. Era de înălţime mijlocie, avea părul des,

de un blond roşcat şi un chip surâzător şi prietenos, care rămânea amabil chiar şi când era furios. Încă de la început legarăm o prietenie strânsă, în ciuda diferenţei de vârstă dintre el şi mine, pentru că eu eram mare pentru vârsta mea şi câştigasem o anumită experienţă. Fui foarte mişcat de prietenia pe care mi-o dovedea Ivan, iar această prietenie strânsă avea să dureze mult timp.

Un alt bun prieten al meu se numea Pavel; avea deja 10 ani şi era de 3 ani la "V-I". Deşi mic pentru vârsta lui, recupera prin inteligenţă şi şiretenie. Curând, aflai că pentru a reuşi în viaţă trebuie să fii descurcăreţ, iar Pavel poseda din plin această calitate. Într-o noapte, foarte târziu, eram întinşi în paturile noastre la discuţii, deşi ar fi trebuit să dormim. Pavel avea patul alături de al meu şi-mi spuse:

— Ia zi, Serghei, care-i situaţia ta financiară? Ai nevoie de bani? îmi păru o întrebare prostească. Cine nu are nevoie de bani?

— Evident că am nevoie, îi zisei, tu ce crezi? Pavel se răsuci ca pentru a se culca şi spuse:

— Ei bine, dacă vreodată chiar ai nevoie de bani, spune-mi.

Apoi adormi, în vreme ce eu rămăsei treaz să mă întreb încotro bătea. Toţi băieţii ştiau că Pavel avea resurse. Dar cum îşi procura banii - dispunea de o matriţă pentru a-şi tipări bancnotele singur? Unii şţrengari însăilau pe marginea subiectului "maşinii de bani" a lui Pavel, dar nu descoperiseră niciodată proveniena banilor. Dispărea când avea nevoie de ei, apoi revenea, burduşit, puţin după aceea.

A doua zi, îl întrebai în timpul mesei de prânz:

— Pavel, unde voiai tu să ajungi aseară când mi-ai zis că dacă aş avea nevoie de bani m-aş putea adresa la tine? Cine te aude ar putea crede că-i tipăreşti tu însuţi.

— Este cam la fel de simplu, zise el zâmbind.

— Nu te cred, răspunsei pe un ton sec. Nimeni nu o poate face atât de uşor, nici măcar tu.

— Pot să-ţi dovedesc. Vino cu mine!

A doua zi, Pavel şi cu mine ne întâlnirăm în afara proprietăţii orfelinatului. Avea un sac de hârtie maro, umplut cu ceva suspect.

— Hai, vii, Serghei? zise el. Mergem la Novosibirsk.

— La Novosibirsk, strigai. Dar e la 40 de kilometri de aici. Ce-or să zică dascălii noştri când ne vor descoperi absenţa?

— A, nu-i interesează, dacă nu le pricinuim necazuri. Dacă nu le tulburăm liniştea, nu ne-o tulbură nici ei pe a noastră. Nu te mai îngrijora şi hai să mergem. Ne întoarcem înainte de miezul nopţii.

Urcarăm îndată într-un autobuz şi ajunserăm în marele oraş pe la ora 18.

— Acum vine ora, zise Pavel cu un aer misterios.

Mă întrebai: Ce are de gând să facă? O să jefuiască o bancă?

— Aşteaptă-mă în locul acesta, Serghei, îmi porunci el.

Se îndepărtă cu paşi mari şi dispăru după colţul străzii, purtând balotul pe care nu-l lăsase nici un minut. Căutai o bancă într-un parc din apropiere şi mă instalai în aşteptare. Între timp, atenţia îmi fu atrasă de un copil murdar, zdrenţăros, cu un aer înfometat, care venea către mine în lungul străzii. Instinctiv, îmi fu milă de el - apoi, dintr-o dată, îmi dădui seama că-mi era puţin cunoscut. Îl observai mai de aproape.

— Pavel, tu eşti! strigai. În fine, ştiui ce căra în sacul acela maro - zdrenţe de cerşetor! Îmi făcu cu ochiul.

— Ghiceşti secretul, Serghei? Nici o imprimerie. Numai astea. Arătă către hainele sfâşiate, murdare şi puturoase pe care le purta şi-mi întinse unele la fel.

— Grăbeşte-te, Serghei! Pune-ţi astea! Momentul cel mai propice pentru cerşit este ora mesei de seară.

Nu mă aşteptasem deloc la aşa ceva, dar făcui ce zise. Intrai în toaleta publică, îmi scosei hainele obişnuite, le înghesuii într-un sac şi îmbrăcai trenţele dezgustătoare. Apoi mă întorsei la Pavel. Avusese timp şi să se mâzgălească pe faţă cu pământ şi avea într-adevăr un aer mizerabil. În câteva clipe, îşi umplu iarăşi mâinile cu ţărână şi începu să mă mânjească şi pe mine pe faţă. Mă dădui înapoi instinctiv.

— Fii atent aici, Serghei, îmi zise el, trebuie să faci lucrurile corect. Stai liniştit până ce eşti gata.

Şi se puse să mă murdărească pe faţă. Apoi se trase înapoi pentru a-şi admira capodopera şi spuse:

— După părerea mea, nu e deloc rău.

— Unde mergem acum? întrebai.

— Vino după mine! Îl urmai pe străzi până ce ajunserăm lângă unul dintre cele mai bune restaurante din Novosibirsk. Pe dinafară, nu avea nimic deosebit, dar mâncarea era bună. Pavel se îndepărtă la câţiva paşi şi ne instalarăm pe trotuar. Aşezaţi pe jos, semănăm într-adevăr cu doi copii vagabonzi, înfometaţi.

— Acum uită te ce expresie trebuie să iei, zise el, luând un aer foarte trist. Încercai să-l imit.

— Nu, nu merge! Aşa!

Şi-mi arătă iarăşi cum să iau un aer trist. În cele din urmă, la capătul mai multor încercări, reuşii şi Pavel zise:

— Nu-i rău, nu-i rău deloc. Acum păstrează expresia asta.

— Mă duc eu pentru început, zise el, ca să-ţi arăt cum să faci. Ţine aici şi zi-i o melodie tristă.

Scoase o muzicuţă veche din fundul sacului lui şi mi-o băgă în mână. Ducându-mi-o la buze, încercai să scot sunete "triste"; şi pentru a face asta, suflai cu stângăcie în găurile cu sunete groase ale muzicuţei. Era limpede că nu aşa trebuie să procedez, pentru că Pavel nu era deloc mulţumit şi-mi arunca priviri care exprimau nemulţumirea. Mă străduii atunci mai mult şi curând reuşii să scot muzică tristă; în acest timp, Pavel afişa o figură de mare tristeţe şi se adresa persoanelor care ieşeau din restaurant.

— Vă rog, sunt orfan! Nu am bani! Mi-e foame! Vă rog, ajutaţi un orfan flămând! Nu am nici tată, nici mamă. Vă rog! insista el trist în timp ce eu cântam din muzicuţă, încercând să scot cele mai triste sunete cu putinţă.

Numărul nostru se derula timp de mai multe minute fără succes. Ajunsei la următoarea concluzie: Nu o să meargă. Chiar atunci un bărbat se opri, ne privi cu milă şi puse 25 de copeici în şapca dezgustătoare a lui Pavel.

Merge! gândii. E minunat. Un alt bărbat, însoţit de nevasta lui, lăsă să cadă 50 de copeici. Eram din ce în ce mai experimentat şi mai inspirat, iar muzica mea devenea tot mai tristă. Expresia lui Pavel şi povestea suferinţelor unui înfometat sfârşiră prin a mă mişca şi pe mine.

Numărul trecătorilor ce se opreau să ne pună bani în şepci nu înceta să sporească. În cele din urmă, într-un moment de linişte, îi zisei lui Pavel:

— Este formidabil, dar de ce merge asta aşa de bine aici?

— Încă n-ai înţeles nimic, Serghei? Uite-i cum vin. Au aerul că le este foarte foame? Nu, bineînţeles că nu. Sunt sătui. Vin să termine o masă excelentă, copioasă. De ce sentimente dau ei dovadă faţă de tine, văzând orfani flămânzi chiar la ieşirea din restaurant? Crezi că ar putea avea conştiinţa liniştită? Locul ăsta îmi aduce cel mai mult.

— Locul acesta îţi aduce cel mai mult! Deci mai ai şi altele?

— Sigur, zise el, cel puţin încă 4. Bine, acum e rândul tău, Serghei.

— A, nu! protestai, tu reuşeşti mult mai bine. Deci continuă!

— Nu, zise el, şi tu trebuie să înveţi. Îmi luă muzicuţa din mâini şi începu să scoată sunetele cele mai jalnice pe care le auzisem vreodată. Cânta într-adevăr bine! Faţa mi se alungi şi mi se întrista şi, aproape fără să-mi dau seama, mă trezii spunând:

— Mama este bolnavă; tata a murit! Fraţii şi surorile mele mor de foame în casă! Daţi-mi câţiva bani pentru mama bolnavă, vă rog! Daţi-mi bani pentru fraţi şi surori, vă rog! Ne este foame!

Spre marea mea uimire, mergea! Copeicile cădeau în şapca mea când oamenii se opreau să-şi deschidă portofelele.

Dar, deodată, catastrofă!

Cine tocmai ieşea din restaurant şi se îndrepta fără să ezite către noi? Directorul orfelinatului "V-I". Ne cunoştea pe amândoi foarte bine, pentru că fusesem convocaţi de mai multe ori în biroul lui şi eram convinşi că ne va recunoaşte, în ciuda deghizării noastre. Cu siguranţă suntem pierduţi, mi-am zis. Inima îmi bătea tot mai tare. Mă gândeam că nu mai aveam decât un lucru de făcut: s-o ştergem cât mai repede; îi spusei deci lui Pavel:

— Să plecăm, o să ne recunoască, fără îndoială.

— Nu, răspunse Pavel, este prea târziu!

Directorul veni la noi şi ne întrebă:

— Unde vă sunt părinţii, băieţi?

Frica mă strângea într-atâta de gât, încât nu putui scoate nici un cuvânt.

Pavel salvă situaţia zicând:

— Părinţii ne-au murit, domnule.

Directorul nu păru de fel să ne recunoască vocile. Atunci mă gândii la ţărâna şi la mizeria cu care ne mânjise Pavel feţele. Deghizarea noastră era eficace!

— Ce nenorocire! zise el, fără emoţie.

Făcu câţiva paşi, apoi ezită, se întoarse şi reveni. Mă privi bine în faţă şi mă întrebă:

— Nu te-am mai văzut undeva?

Gâtlejul mi se strânse, lăsai capul în jos pentru a-i evita privirea şi spusei timid:

— Nu, domnule, nu cred.

Şi-mi spusei în sinea mea: „Dacă scap fără să mă prindă, Pavel se poate descurca şi de unul singur! Eu unul, mă retrag pentru totdeauna".

Directorul încercă în acea zi unul dintre rarele sale momente de simpatie, pentru că făcu ceva ce nu-i stătea în obicei. Ridică din umeri, mă mângâie uşor pe cap şi-mi întinse câţiva bănuţi.

— Uite, zise el, mergeţi de vă cumpăraţi ceva de mâncare. Când ne părăsi, ne privirăm, Pavel şi cu mine, şi, de cum dispăru, fără să schimbăm un singur cuvânt, ne ridicarăm dintr-un salt, ne înhăţarăm şepcile pline cu bani şi plecarăm în fugă. Nu ne oprirăm din cursă decât în momentul în care era să cădem de epuizare.

— Bătrâne, am scăpat frumos! îmi zise Pavel, apucându-se imediat să numere banii, cu un surâs pe buze.

— Nu mai vreau, Pavel, nu mai pot! Nu-i de mine. E prea riscant, spusei.

Târziu în noapte, luarăm un autobuz pentru a ne întoarce la Verk-Irmen, cu buzunarele pline de bani.

Cum directorii orfelinatului nu se preocupau câtuşi de puţin de copiii pe care-i aveau în grijă, băieţii mai mari, între 13 şi 16 arii, începură să părăsească instituţia pentru a hoinări prin centrul târgului. Mai mulţi dintre "eroii" mei făceau parte dintre ei, printre care şi Ivan Cernega. În ziua în care Ivan şi banda lui mă invitară să mă alătur lor, eu, unul dintre puşti, fui în culmea fericirii.

Deoarece băieţii nu primeau atenţia ce s-ar fi cerut din partea responsabililor orfelinatului, deveniră din ce în ce mai derbedei, în asemenea măsură încât grupuri organizate de copii puşi pe furat începură să instaureze teroarea asupra întregului sat. Nici o gospodărie nu era la adăpost. Fiecare grădină era grădina noastră, orice curte era curtea noastră. Intram peste tot şi luam ceea ce ne plăcea, fără să ne sinchisim de cineva. În acea perioadă, directorul orfelinatului nostru, la fel ca şi întreg corpul didactic, erau la curent cu cele ce se petreceau, dar în mod vădit, le era totul indiferent. Deoarece ei erau răspunzători numai de ceea ce se petrecea în interiorul orfelinatului şi cum acolo nu se făceau stricăciuni, se decisesera să ignore ce făceam noi în afară. Iar noi aveam mare grijă să ne rezervăm serviciile exclusiv locuitorilor satului.

Pentru puţin timp, Verk-Irmen fu cu totul în mâinile noastre. Dacă o victimă a "Haitei de lupi" îndrăznea să se plângă, era sigur că suporta represalii imediate. De obicei, îi spărgeam geamurile, îi culcam la pământ împrejmuirile şi-i smulgeam din rădăcini legumele din grădină. Iarna, mai ales, ameninţarea de a sparge geamurile producea un efect total. Încă îl mai aud pe Ivan Cernega spunând:

— Să le facem geamurile praf! Poate că îngheaţă puţin; şi gurile să le îngheţe şi n-or să le mai poată deschide să ne pârască...

Uneori, câte o "haită de lupi" se lega şi de oameni. Câţiva aveau să fie răniţi grav.

Unii dintre noi hotărâră să nu mai meargă la ore, iar câţiva copii de 12 sau 13 ani sparseră ferestrele şcolii. Natural, avură mare grijă să nu atingă geamurile dormitorului nostru, altfel NOI, NOI am fi îngheţat! Singura noastră intenţie era să răcim sălile de clasă în asemenea măsură încât să fie imposibil să se facă ore. Dar în ciuda precauţiilor luate, unul dintre băieţi aruncă o piatră pe lateral şi sparse sticla la o fereastră a dormitorului. Ceea ce ne făcu aproape să îngheţăm de frig. Îi dădurăm fără întârziere o lecţie, care îl învăţă să ochească mult mai bine. Noapte după noapte, "haitele de lupi" îi ţineau pe sătenii înspăimântaţi sub stare de asediu. În cele din urmă, în disperare de cauză, locuitorii scriseseră petiţii secrete, făcând apel la administraţia provinciei, denunţând teroarea ce domnea la Verk-Innen. În timpul verii lui 1961, poliţia şi autorităţile provinciale au procedat la închiderea orfelinatului "V-I", iar copiii fură transferaţi în altă parte.

Ivan Cernega mă căută şi-mi zise:

— Serghei, eşti la curent cu ceea ce se va întâmpla? Au să ne închidă orfelinatul.

— Nu, răspunsei. Când?

— Dintr-o zi într-alta, după opinia mea. Am aflat că vor să ne despartă şi să ne trimită la orfelinate diferite.

— După tine, Ivane, ce-ar trebui să facem? Răspunsul lui fu imediat şi categoric.

— În ce mă priveşte, nimeni n-o să mă trimită aiurea! Am să plec singur unde-mi va plăcea! Vrei să vii cu mine, Serghei?

— Da, zisei.

Ne făcurăm aşadar planuri şi într-o dimineaţă, foarte devreme, ne împachetarăm câteva efecte personale, ne strecurarăm pe uşă şi părăsirăm pentru totdeauna "V-I". Ivan şi cu mine ne îndreptarăm spre Novosibirsk. La sosire, mă întrebă:

— Serghei, acum unde vrei să te duci?

— Ei bine, mi-ar place să rămân aici, unde ne aflăm. Cunosc Novosibirskul şi mi-ar place să stau aici un timp.

— Vor veni să ne caute, ştii, spuse Ivan. Eu cred că am avea mai multe şanse dacă ne despărţim.

— Poate că ai dreptate, încuviinţai eu.

— Unde te duci, Serghei?

— Ştiu unde vreau să mă duc, Ivan, zisei, amintindu-mi de prima mea experienţă, din gară. Îmi amintii că nu mă descurcasem rău la vârsta de 6 ani. Acum, că aveam cu 3 ani mai mult, cu mai multă experienţă la activ, ştiam că m-aş descurca foarte bine. Iar în caz de urgenţă, aş avea ca ultimă resursă tehnica cerşitului pe care o învăţasem de la Pavel. Apoi ne luarăm rămas bun unul de la altul şi ne despărţirăm. Ivan se duse pe socoteala lui, iar eu pe a mea drept la gară. O regăsii aşa cum mi-o imaginam: ticsită de încă şi mai multă lume, iar mulţimea care pleca şi sosea era mai densă decât atunci.

Fui mai impresionat decât la 6 ani de spectacolul haotic care mi se înfăţişa: anunţurile plecărilor şi sosirilor trenurilor, zgomotul locomotivelor cu abur, zarva acestei mari mulţimi. Gara era refugiul perfect, care îmi permitea să dispar şi să mă ascund pentru perioade lungi de

timp fără teama de a fi descoperit. Eram mult mai bine avizat şi aveam mai multă siguranţă acum decât în timpul primei mele scurte şederi aici. Şi eram mult mai descurcăreţ. Nu-mi trebui mult timp să descopăr locul unde aveam să dorm noaptea - un colţ întunecos şi retras. Dacă eram mai abil şi nu făceam nimic pentru a atrage atenţia, nu exista nici un motiv să nu o pot duce astfel luni de zile. Cum ştiam să fur plăcintă şi fructe, aveam ce mânca.

De fiecare dată când mă apropiam de tarabe cu intenţia de a fura mâncare, aveam întotdeauna grijă să fi preluat tura alţi vânzători, deoarece ştiam că mi-ar fi fatal să mă prezint de două ori în acelaşi loc. Într-o zi, mă apropiai de o tarabă cu fructe, ţinută de o vânzătoare nouă. Aveam de gând să fac rost de nişte mere. Mă apropiai de ea şi simulai o expresie îngrozită, ca şi cum aş fi văzut ceva înspăimântător în spatele ei. Ea se întoarse iute să vadă ce mă impresionase. Cele câteva secunde îmi fură de ajuns, întinsei repede mâna în timp ce era întoarsă cu spatele, înhăţai câteva mere şi o ştersei în mare viteză.

O prinsesem complet nepregătită şi o lăsai cu totul înnebunită. Ce fugă reuşită, mă gândii. Dar nu-mi trecea prin minte că o femeie mă reperase şi-mi observa manevra. Mă urmări cu paşi neauziţi, se apropie de locul unde îmi mâncăm merele şi-mi zise:

— Tinere, chiar ţi-a fost atât de foame?

— Cum "atât de foame"? Întrebai eu nedumerit.

— Foame într-atât încât să faci ceea ce tocmai ai făcut. Am înţeles atunci că mă văzuse furând merele. Avea în jur de 65 de ani şi un chip plin de bunătate. Mă întrebă:

— Tinere, ai unde să trăieşti şi să dormi? Foarte prudent, i-am răspuns:

— Da, am unde să trăiesc.

— Unde? întrebă ea.

— De fapt, nu e prea departe de aici, am adăugat evaziv.

— Ştii, zise ea, nu cred că ai un loc unde să trăieşti şi să dormi. Eu cred că dormi aici, în gară şi că reuşeşti să te hrăneşti dând iama şi furând.

Se întrerupse un moment, apoi continuă:

— N-ai vrea să vii acasă la mine? Am un colţ unde poţi să dormi şi am şi destulă hrană.

Avea un chip atât de blând şi bun încât acceptai. Mă duse într-o căsuţă din lemn, la marginea unui drum plin de gunoaie, la periferia oraşului. Înăuntrul acestei cabane minuscule totul era curat şi în ordine. În timpul unei mese bune, calde, vorbirăm îndelung, iar când îi povestii o istorioară frumoasă, îmi declară că era bucuroasă să rămân la ea oricât aş dori. Era într-adevăr drăguţă şi plină de atenţie şi n-am să-i uit niciodată bunătatea. Dar după câteva zile, îmi dădui seama că eram pentru ea o povară, fiindcă era foarte săracă şi cu o gură în plus de hrănit nu o va putea duce foarte mult timp. Aşa că într-o dimineaţă îi lăsai un bilet în care îi mulţumeam şi-mi luam rămas bun de la ea; apoi o ştersei. Trecuseră numai vreo trei săptămâni de când părăsisem orfelinatul "V-I" când mă întorsei în gară pentru a-mi relua viaţa de copil al străzii, însă după trei zile, poliţia mă opri pentru a fi furat lucruri din magazine alimentare şi din prăvălii. Eram descurajat, nu atât pentru că fusesem prins, ci pentru că îmi pierdusem libertatea de mişcare.

La câteva zile după arestare, fui trimis la orfelinatul din Barisevo, un loc pe care nu-l voi uita niciodată.

Capitolul 6
În război cu Unchii şi Mătuşile

Barisevo este un orăşel situat la circa 25 km de Novosibirsk, cocoţat pe marginea unei faleze bântuite în cursul veacurilor de vânturile violente ale Siberiei. Orfelinatul era amplasat într-o biserică şi o şcoală ortodoxă, închise de multă vreme.

Partea principală a bisericii adăpostea un club unde se proiectau filme. Cât despre clădirea vechii şcoli confesionale, ea constituia partea principală a orfelinatului. Casa parohială fusese transformată în spălătorie, unde erau curăţite toate hainele copiilor, aşternuturile şi lenjeria murdară. Pentru a mări acest complex, fuseseră construite încă două clădiri, astfel încât să poată adăposti 100-120 de copii în vârstă de 1-18 ani.

Fără să fi bănuit la sosire, anii petrecuţi la Barisevo aveau să dea vieţii mele o orientare nouă. Aveam să locuiesc aici 7 ani, până la obţinerea certificatului de studii secundare şi la intrarea mea în armată.

Prima experienţă pe care am avut-o în noul meu cămin fu fericită. Când mă prezentai la dormitorul băieţilor, în ziua sosirii, avui surpriza să-l găsesc aici pe Ivan Cernega!

— Ivan! strigai. Unde te-au prins? Eşti aici de mult timp?

— Serghei! strigă şi el alergându-mi în întâmpinare şi luându-mă de umeri. Constat că ai rămas mai mult timp decât mine afară şi în treaba asta ai avut mai multă baftă decât mine.

Apoi îmi povesti cum fusese prins iarăşi în Novosibirsk şi adus la Barisevo. Îmi ascultă povestirea avid, apoi spuse:

— Păi bine, Serghei, eu voiam să te învăţ cum să supravieţuieşti în afara orfelinatului, dar mi se pare că, din contră, tu mi-ai arătat mie!

— Ivan, cum e treaba pe aici? îl întrebai. Înţelegi ce vreau să zic?

— Păi, răspunse el, sunt unele asemănări cu "V-I". Şi dă-mi voie să te avertizez că sunt două persoane cu care este de preferat să nu ai de-a face. Una dintre ele, un unchi, se numeşte Alexandr Nişman - Unchiul Nichi, cum îi spunem noi. Cealaltă este directoarea, Irina Dobrovlanskaia. Toţi băieţii îi spun Irina cea Mare. Ăştia doi sunt răi, Serghei. Nu te apropia de ei. Cât despre ceilalţi, sunt exact de aceeaşi teapă cu unchii şi mătuşile de la "V-I". Dacă nu-i deranjezi, te lasă în pace.

Lăsai capul în jos, în semn că înţelesesem.

Remarcai imediat că Ivan se schimbase. Nu reuşeam să precizez în ce sens, dar constatam că era altfel. Nu începui să mă simt cu adevărat în largul meu decât când mă prezentă altor prieteni pe care şi-i făcuse la Barisevo.

Făcui cunoştinţă cu Irina cea Mare când fui convocat în biroul ei, puţin după sosirea mea în orfelinat. Avertismentele lui Ivan erau perfect justificate. Era o femeie imensă, care-ţi inspira teamă, şi impunătoare. Îmi dădui seama dintr-o ochire că nu tolera nici cea mai mică prostie, din partea nimănui.

Purta, pe bluza albă, medalia, "Ordinul lui Lenin". În Uniunea Sovietică, era o înaltă distincţie, conferită comuniştilor care au făcut servicii excepţionale Partidului. Nu o vedeai niciodată pe Irina cea Mare fără medalie. Ţinea cu tot dinadinsul ca toată lumea să ştie că era un personaj important, a cărei contribuţie în cadrul Partidului lăsase urme. Dar toate acestea erau de

ordinul trecutului şi nimeni nu ştia pentru ce fusese trimisă la Barisevo. Era o femeie acrită de decepţia de a fi fost pusă pe un post atât de neînsemnat.

Unchiul-şef, Alexandr Nişman, era un personaj care ne impresiona şi ne înfricoşa la fel de mult. Nu am mai cunoscut vreodată un om atât de josnic şi de periculos ca el. Făcui cunoştinţă cu el la două zile după ce o întâlnisem pe Irina cea Mare. Era foarte mare, solid, viguros şi deosebit de puternic; avea un temperament violent şi se înfuria la cea mai mică provocare. Răzbunările de care era în stare şi pedepsele pe care extraordinara lui forţă îi permitea să le aplice erau adeseori îngrozitoare. Şi fără să fi fost avertizat de Ivan, mi-aş fi dat seama că nu trebuia să-ţi pui mintea cu Unchiul Nichi; mă hotărâi, deci, încă de la început să fug de el ca de ciumă.

Ca şi Irina cea Mare, cunoscuse zile mai bune în rândul Partidului Comunist. Cândva, fusese pilot de aviaţie militară sovietică, dar dintr-un motiv pe care se străduia să-l ascundă cu orice preţ, fusese degradat, apoi scos din armată. Nimeni nu reuşi să afle mai mult. Se povestea că un avion pe care-l pilota el se prăbuşise la sol, când el era beat. Când bănuia pe cineva că încearcă să-i scormonească trecutul, îl cuprindea o furie cumplită.

Unchiul Nichi credea deci că a-şi termina cariera ca gardian la o puşcărie de tineri delicvenţi, cum îşi califica el însuşi funcţia, constituia o reală dezonorare. Era un om dintre cei mai cruzi, fără cea mai mică licărire de bunătate şi îşi răzbuna permanent frustrările pe oricine îndrăznea să-l deranjeze.

Cei mai mulţi dintre unchii şi mătusile de la Barisevo îşi petrecuseră deja aici între 20 şi 30 de ani. În acest timp, toată dragostea sau solicitudinea faţă de copiii care le fuseseră încredinţaţi se dusese de mult. Cu toate astea, supraveghetorii tineri, nou sosiţi la Barisevo, propuneau multe idei pentru dezvoltarea bunelor relaţii cu copiii. Dar într-un an sau doi, se schimbau atât de radical încât cu greu se mai puteau recunoaşte în ei entuziaştii de la început. Erau atât de oprimaţi sub autoritatea Irinei cea Mare şi unchiului Nichi încât, la rândul lor, îşi abandonau ideile şi deveneau la fel de apatici ca ceilalţi.

În tot orfelinatul domnea o atmosferă de teamă. Nouă ne era frică de unchi şi de mătuşi. Ei se temeau de Irina cea Mare şi de Unchiul Nichi, care la rândul lor, trăiau cu frica instructorilor de Partid. Barisevo se transforma într-un câmp de ură şi de teroare, unde gardieni şi copii se înfruntau. Uneori, în timpul primelor luni ale şederii mele, aveam o nevoie prosteasca de a vorbi despre problemele mele câte unui unchi sau unei mătuşi. Aveam nevoie de un surâs, de o dovadă de prietenie, de un sfat şi, uneori, de un gest de aprobare. Dar înţelesei repede că legile de la Barisevo nu tolerau nici cea mai mică "slăbiciune" în comportare.

O dată ce noi, puştimea, înţeleserăm că legile erau astfel făcute, adoptarăm atitudinea plină de ură a copiilor mai mari. Şi totuşi, în această ambianţă ostilă se înfiripară legături de prietenie care aveau să dureze ani de zile. Conştiinţa acestui fapt, că noi, copiii, nu puteam conta cu adevărat decât pe tovarăşii noştri, ne dădu putinţa de a ne crea un mic cerc închis pentru a lupta contra lumii adulte. În acest cerc era un grup de iniţiaţi format din proprii noştri şefi - cei mai solizi, cei mai puternici şi mai inteligenţi dintre noi.

Cum îmi mai doream să fac parte din acest grup de iniţiaţi! Dar cum ceilalţi băieţi din grup aveau 12 sau 13 ani, iar eu abia împlinisem 10, eram sigur că nu aveam nici cea mai mică şansă. Dar într-o zi, Nikolai Povaleiev mă strigă şi-mi zise:

— Serghei, ia vino-ncoace! Vrem să ne dai o mână de ajutor. Mă îndreptai către locul unde se aflau băieţii din grupul de iniţiaţi. Unul dintre ei ţinea o cutie cu becuri electrice. Nikolai îmi zise:

— Ştii, Serghei, vreau să schimbăm nişte becuri din clădire şi avem nevoie de ajutorul tău.

— Vă ajut, zisei.

Invitaţia mă măgulea, cu atât mai mult cu cât fusese făcută de unul de calibrul lui Nikolai, un camarad care se bucura de stima şi admiraţia generală.

— Spune-mi ce vreţi să fac.

— Hai cu mine, să-ţi arăt, îmi zise el.

Plecarăm aşadar împreună: eu după Nikolai, iar ceilalţi se ţineau în urmă; ne îndreptam toţi către ceea ce altădată fusese clădirea bisericii şi care acum era cinema şi centru de recreere.

Trecând de uşă, Nikolai arătă spre tavan exact deasupra noastră şi zise:

— Serghei, vezi lumina aia acolo sus?

— Da, răspunsei eu.

— Ei bine, becul s-a ars şi vreau să ne ajuţi să-l schimbăm cu unul nou.

— Bine. Unde-i scara?

— Păi, asta-i problema: nu avem scară.

— Cum o să mă caţăr acolo sus?

— O să înjghebăm ceva, găsim noi o modalitate, răspunse Nikolai.

Cât ai bate din palme, el şi cu ceilalţi băieţi se făcură nevăzuţi şi reveniră cu vreo 5-6 scaune pe care le puseră unul peste altul ajungându-se aproape la nivelul lămpii. Nu-mi reveneam:

— Vreţi să mă urc acolo sus? ţipai eu.

Nu-mi venea să cred, dar exact asta voiau. Nikolai se întoarse către băieţi şi le zise:

— Ţineţi scaunele cât mai bine, iar tu, Serghei, dă-i drumul! Caţără-te acolo sus şi schimbă becul! Nu-ţi fa griji! Te poţi bizui pe noi.

Nu aveam altceva de făcut decât să încep să mă caţăr. Dacă nu o făceam, mă considerau laş. Nu aş fi fost niciodată într-adevăr acceptat. Ţinând bine becul în mână, începui să mă caţăr şi în cele din urmă mă cocoţai pe cel de-al şaselea scaun. Mă oprii un moment şi aruncai o privire neliniştită în jos. Dar când îi văzui pe toţi băieţii, ţinând scaunele din toate puterile, îmi spusei că nu aveam de ce mă teme. Însă chiar în momentul în care ridicai braţul să fixez becul, îl auzii pe Nikolai, prietenul meu, strigând:

— Asta e!

Şi trase scaunul de jos dintr-o mişcare bruscă. Mă prăbuşii la pământ cu mare zgomot, în mijlocul unui morman de scaune.

Timp de câteva secunde, rămăsei întins acolo, năucit de-a binelea. Toţi băieţii mă înconjuraseră şi râdeau de mine în timp ce eu mă culegeam de sub grămada de scaune rupte. Ce mai prieteni! mă gândii. Apoi îmi întoarseră spatele şi se duseră, lăsându-mă să mă descurc de unul singur, cum puteam. Era de mirare că nu-mi frânsesem gâtul. În orice caz, mă lovisem serios la şold şi fui nevoit să mă întorc în dormitor şontâc-şontâc, ca un bătrân. Unul, care se afla în celălalt capăt al curţii îmi strigă:

— Ia zi, Serghei, ce-ai păţit? Parcă te-a lovit trenul!

Şi toată lumea izbucni în râs. Nu o ştiam în acel moment, dar mi se aplicase "tratamentul becului electric". În fine, ajunsei în dormitor. Corpul tumefiat îmi producea suferinţe, dar mai mult eram dezamăgit de "prietenii" mei. Nici unul dintre ei nu-mi adresa nici un cuvânt. Nu reuşeam să înţeleg ce se întâmpla.

După trei zile însă Boris, veni să mă caute şi-mi zise:

— Serghei, ai reuşit! Faci şi tu parte!

— Fac şi eu parte? Despre ce vorbeşti?

— Faci şi tu parte, Serghei. Asta e! Nu înţelegi?

— Nu, nu înţeleg, bombănii eu. Tot ce ştiu este că voi, băieţii, era cât pe-aci să mă omorâţi.

— Serghei, tâmpitule, n-ai înţeles că era vorba de o probă? Nu te puteam primi în grupul nostru înainte de a fi văzut dacă erai capabil să păstrezi un secret fără să te repezi la Irina cea Mare sau la Unchiul Nichi şi fără să dai în vileag nici cel mai mic incident care ne putea crea probleme tuturor. Trebuia să vedem dacă ştii să-ţi ţii gura. Ai trecut proba. Aşa că vino cu mine!

Îl urmai aşadar pe Boris şi ne duserăm la club, unde ne întâlnirăm cu Nikolai şi Ivan, cu Alex şi cu ceilalţi. Îmi urară cu toţii "bun venit", iar eu mă gândii: Am reuşit! Cred că fac, într-adevăr, parte din grup. Am aflat mai târziu că era vorba de una dintre numeroasele probe la care fiecare nou-venit trebuia să se supună înainte de a i se putea acorda încredere. La Barisevo se războiau doua facţiuni rivale - copiii pe de o parte şi unchii şi mătuşile pe de alta - iar în ceea ce ne privea pe fiecare dintre noi, trebuia să alegem la care dintre aceste partide urma să aderăm; alegerea odată făcută, solidaritatea se impunea în toate împrejurările.

Puţin câte puţin, începui să-i cunosc pe aceşti camarazi care aveau să ocupe primul loc în viaţa mea până la sfârşitul şederii mele la Barisevo. Făcui cunoştinţă cu mulţi dintre ei prin intermediul prietenului meu, Ivan Cernega.

La început, fu Boris Labanov. Era aproape de o seamă cu mine, dar venise la Barisevo cu mult înaintea mea, astfel că şi era mult mai la curent decât mine cu mijloacele de supravieţuire în orfelinat. Boris era rus de origine greacă, zdravăn clădit şi la fel de mare cât mine; era puternic, oacheş şi băiat destul de drăguţ. Era genul de prieten căruia îi puteai încredinţa şi viaţa, ceea ce mă văzui nevoit să fac de mai multe ori. Îl întâlnii şi pe Mihail Kirilin. Avea alura unui asiatic şi, la prima vedere, era aspru şi feroce. Dar când ajungeai să-l cunoşti mai bine, îţi dădeai seama că era generos şi prietenos, că puteai să-i acorzi încrederea deplină. Se putea conta întotdeauna pe el, chiar şi în cele mai delicate situaţii. Mihail era şi el cam de vârsta mea, dar el fusese la Barisevo un an mai mult decât mine. Îi pusei multe întrebări cu privire la trecutul lui, dar vorbea puţin despre asta. Îl ştiam foarte muncitor, energic şi plin de resurse. Aflai şi că ştia multe persoane în Asia, în regiunea Taşkent. Trebuirăm să intrăm mai apoi în legătură cu aceşti oameni, care ne fură indispensabili pentru înfiinţarea unei reţele comerciale aparte.

Nikolai Povaleiev era unul dintre camarazii cei mai voinici, cei mai puternici şi cei mai nemiloşi din câţi am cunoscut. Când Nic era în toane bune, totul mergea foarte bine. Dar vai de cel care-l supăra! O dată ce-i câştigai încrederea, era un bun prieten, adevărat şi credincios. La nevoie, relaţiile şi resursele lui uimitoare ne stăteau întotdeauna la dispoziţie. La Barisevo se spunea că cel care se bucura de prietenia lui Nic îşi putea permite să aibă mulţi duşmani. Forţa lui fizică, ambiţia şi talentele naturale îi permiseră să devină şeful oricărui grup, în orice împrejurare. Remarcabil cum era, Nic era sortit să ajungă departe în viaţă, orice profesie şi-ar fi ales.

Mai era şi Alexandr Popov. Alex trebuie să fi fost unul dintre cei mai remarcabili camarazi cu care mi-am încrucişat drumul în vreun orfelinat şi era cu siguranţă unul dintre cei mai buni hoţi

de buzunare din lume. După ce sporovăia cu tine două minute, îţi lua aproape orice obiect pe care-l avuseseşi asupra ta sau orice obiect vestimentar purtaseşi, de la portofel la pantofi! Era o fire extraordinar de jovială, întotdeauna în aceeaşi dispoziţie. Era, de asemenea, de departe mai preferabil să-l ai de partea ta decât împotrivă.

Alex avea totdeauna bani la dispoziţie. De fiecare dată când aveam nevoie, se ducea la Novosibirsk, făcea câteva ture cu tramvaiul şi revenea cu buzunarele burduşite de portofele şi bani. El era adesea cel care "vedea" de nevoile bandei noastre împătrite, formată din Nikolai, Ivan, Boris şi cu mine. Îl poreclisem Mână Iute şi-l numeam vistiernicul nostru. De fiecare dată când rămâneam fără bani, ne puteam pur şi simplu adresa dragului nostru Alex.

Reuşii să cunosc şi să apreciez şi alţi tineri camarazi la Barisevo, între care şi doi fraţi, Alexandr şi Vladimir Lobuznov. Se arătară a fi prieteni excelenţi, dar nu putură niciodată face parte dintre iniţiaţi, deoarece Alexandr avea o fire violentă, pe care nu reuşea să şi-o controleze; această fire, mai apoi, avea să-i provoace moartea. Aflai că cei doi fraţi îşi pierduseră părinţii într-un mod deosebit de tragic, dar nu am ştiut niciodată întreaga istorie.

Alţii, precum Sorokin şi Pavel Kiriakov intrară în cercul nostru dar, nu după mult timp, se despărţiră de noi. Au fost apreciaţi de grupul nostru şi ne-au dovedit loialitate; totuşi nu reuşiră niciodată să facă parte dintre iniţiaţi.

Nikolai Soşkin, un camarad remarcabil, era puţin mai mare decât noi şi se ţinea mereu la distanţă; nu se integra niciodată cu adevărat în grupul nostru. Cum urma să facă în curând 18 ani, avea să părăsească repede Barisevo. Totuşi, împrejurări neprevăzute şi ieşite din comun aveau să-i determine plecarea din orfelinat; aveam să-l regăsesc mai târziu.

Orfelinatele ca cel de la Barisevo, oriunde s-ar fi aflat, trebuiau să fie nişte uzine de producere a comuniştilor de mâine. Propaganda era omniprezentă. Pe afişe imense erau pictate lozinci, cu litere galbene pe fond roşu, care sunau astfel:

"Vom spulbera imperialismul american!"

"Tot sprijinul nostru poporului vietnamez!"

"Trăiască pacea, libertatea şi solidaritatea!"

"Proletari din toate ţările, uniţi-vă!"

Aceste lozinci se găseau prin toate orfelinatele pe unde am locuit. Oriunde ne uitam, le aveam aproape mereu sub ochi. Se aflau în dormitor şi în sălile de clasă, în sala de mese şi la dusuri, pe pereţii exteriori şi pe garduri, peste tot pe unde puteau fi afişate. Imagini precum: "Vom spulbera imperialismul american!" îmi marcară cu amprenta lor spiritul.

La Barisevo, şcoala şi orfelinatul erau separate. Şcoala se afla în chiar centrul satului. Din fericire. Astfel, puteam să fim în relaţii bune cu profesorii noştri, chiar dacă eram în raporturi de ură reciprocă cu adulţii din orfelinat. Pentru noi, şcoala era un răgaz în viaţa de tensiune ce domnea în orfelinat, o deschidere binevenită către o lume diferită.

Ca tânăr pionier, fui supus unui program de îndoctrinare mult mai intens decât cel de la octombrişti. Lenin ne privea de pe toţi pereţii. Lozincile lui, scrierile lui şi ideologia lui invadară într-atâta lecţiile încât aritmetica, limbile şi toate celelalte studii trecură pe planul doi. Pentru octombrişti, îndoctrinarea în şcoală se limita la o prezentare a "Tăticului Lenin". Dar se intensifica din cel de-al patrulea an. Totuşi, un lucru rămânea neschimbat: aproape în fiecare dimineaţă, profesorul începea lecţia spunând:

— Bună ziua, copii, cum vă simţiţi astăzi? Amintiţi-vă ca nu există Dumnezeu!

Mă gândeam: Trebuie, cu siguranţă, că le e frică să nu descoperim ceva în legătură cu Dumnezeu, oricine ar fi.

Aveam o dorinţă vie de a învăţa şi învăţătura mă umplea de entuziasm. În clasele a IV-a şi a V-a, eram un tânăr pionier atât de activ încât intrând într-a VI-a, fui numit şeful şcolii.

Eram antrenaţi să mergem în pas de defilare şi să strigăm lozinci precum: "Trăiască comunismul, trăiască Lenin". Şi mărşăluind pe străzile din Barisevo, ţineam capul sus şi ne arătam cu mândrie cravatele roşii pe care le purtam la gât. Cred că sătenii se plictisiră puţin de nenumăratele noastre marşuri şi de lozincile noastre obişnuite: "Trăiască una, trăiască alta". Adeseori îşi închideau cu pocnet ferestrele când trecea câte un grup de-al nostru. Dar mi-era indiferent. Pentru prima oară în viaţă aveam impresia că sunt "integrat".

Activităţile Tinerilor Pionieri erau în întregime adoptate intereselor băieţilor de vârsta noastră. Primeam mitraliere inofensive, de manevră şi eram organizaţi în brigăzi şi în batalioane pentru a susţine confruntări militare imaginare şi a lua oraşe cu asalt. Nu aveam nevoie nici măcar de încurajări.

Ne desfăşuram prin Barisevo, în lungul străzilor şi ulicioarelor, ca şi cum am fi fost într-adevăr la război. Uneori, asta devenea cam prea real, atunci când ne lăsam duşi de joaca noastră şi trosneam gardurile şi ne făceam drum prin grădini; sătenii furioşi se aruncau urlând pe urmele noastre. Boris, Nikolai şi cu mine îndrăgeam mult asemenea exerciţii şi ne aruncam în luptă cu înverşunare.

În acest timp, la orfelinat, viaţa îşi urma cursul normal.

Noi, băieţii, înţelegeam din ce în ce mai puţin cruzimea de care mai-marii noştri de la orfelinat dădeau dovadă. Eram pedepsiţi brutal pentru orice neînsemnată încălcare a regulamentelor.

Una dintre regulile orfelinatului cerea ca toată lumea să doarmă în fiecare după-amiază. În ceea ce mă privea, nu aveam nici cea mai mică intenţie să mă supun unei asemenea reguli. Aveam abia vreo 12 ani, eram mare, musculos şi plin de energie şi nu-mi puteam imagina nimic mai plictisitor. Lectura era una dintre modalităţile mele preferate de a-mi petrece timpul. Citeam mult, chiar şi după-amiezile, când ar fi trebuit să dorm. Îmi luam în pat o lanternă şi citeam sub pătură. Făceam asta aproape în fiecare zi şi nu mi se întâmplase niciodată nimic.

Dar într-o zi, Unchiul Nichi, pe jumătate beat şi într-o dispoziţie ucigaşă, căuta pe careva asupra căruia să-şi reverse nemulţumirea. Se vădi că pusese ochii pe Serghei Kurdakov. Citeam liniştit sub pătură, fără să bănuiesc nimic, când, deodată, simţii un pumn puternic în coaste, care mă azvârli din pat. Înspăimântat şi zdruncinat, ridicai ochii. Unchiul Nichi se înălţa deasupra mea dând impresia că avea trei metri înălţime, în loc de cei doi ai săi, obişnuiţi. Urlă:

— Kurdakov, de data asta te-am prins în flagrant delict. Eşti un băiat rău, care nu face doi bani! Am să te omor în bătaie. Am să-ţi dau o lecţie pe care să n-o mai uiţi niciodată! Îmi era frică cu adevărat. Nu ştiam la ce să mă aştept. Eram eu mare pentru cei 12 ani ai mei, dar nu aveam cum să mă măsor cu el. Imediat, mă înhaţă de partea de sus a pijamalei şi mă târî prin încăpere ţipând într-una:

— Am să-ţi dau vitamina P, Kurdakov, vitamina P. Ştii ce-i aia, Kurdakov?

Râdea ca un beţivan. Tremuram. Toţi ştiam ce însemna vitamina P. Cuvântul rusesc pentru catarama de la centură este priazka. Când făcea uz de ea, ne spunea că ne dă vitamina P! Îl privii ridicând o centură groasă şi grea, a cărei cataramă din metal era imensă. O bătaie zdravănă doar cu cureaua din piele deja era îngrozitor de dureroasă, dar el se simţea obligat să ne bată cu catarama, ceea ce ne lăsa vineţi şi zdrobiţi.

— Asta e, Kurdakov, făcu Unchiul Nichi, cu vocea plină de ură. Pregăteşte-te de vitamina P! Poate-ţi va fi de învăţătură.

Copiii, alarmaţi, se treziră brusc şi priveau îngroziţi, cu ochii larg deschişi.

Niciodată, pentru nimic în lume, eu nu ceream îndurare nimănui. Cu toate că nu mă temusem niciodată într-atâta pentru viaţa mea, încercam să mă abţin. Dar asta nu făcea decât să sporească furia Unchiului Nichi. Şi acesta începu să mă bată cu rama acelei catarame grele, fără să-i pese unde dădea. Săream, încercând să-i evit loviturile, dar mă ţinea atât de bine cu mâna stângă încât nu reuşeam să mă eliberez. Oriunde mă lovea greaua lui cataramă, aveam impresia că mi se sfărâma un os. Mă întrebam dacă încerca să mă omoare. Sângele îmi curgea pe coaste, pe unde muchea cataramei îmi tăiase adânc în carne. În cele din urmă, se opri atât de obosit încât nu mai reuşea aproape să se mai ţină pe picioare, Unchiul Nichi mă îmbrânci şi urlă:

—Acum şterge-o, mortăciune nemernică şi să nu te mai prind niciodată citind!

Mă întorsei, poticnindu-mă, în patul meu şi mă prăbuşii: tot corpul mă durea. Eram sigur că aveam oase frânte. În viaţa mea nu primisem o bătaie care să mă doară atât de rău, dar nu aveam să-i dau satisfacţia de a mă vedea suferind. Îmi ascunsei aşadar capul sub pătură şi mă răsuceam în dureri atroce - cu toate astea, nu aveam de gând să plâng. Bruta asta nu mă va vedea niciodată vărsând nici cea mai mică lacrimă pentru ceea ce mă făcea să îndur. Şi nici altcineva!

După o asemenea bătaie sălbatică, nemiloasă, nu mai aveam în cap nimic altceva decât să mă răzbun pe Unchiul Nichi. Îl uram mai mult decât oricând. Iar o ocazie nu întârzie să mi se ivească.

La câteva zile după bătaie, Nikolai Povaleiev veni la mine şi-mi spuse:

— Serghei a venit timpul să-i dăm o lecţie lui Nişman.

— Ce putem face?

— Mă ocup eu, răspunse el. Sunt aici de mai multă vreme decât tine şi m-am gândit la ceva.

— De acord, spusei eu cu mare zel. Sunt gata să fac orice. Numai să ne asigurăm că primeşte tot ce i se cuvine.

O dată ce Povaleiev se hotăra să facă ceva, nu se lăsa până ce nu obţinea ce-şi propusese. A doua zi, veni deci cu Boris, cu Ivan şi cu o idee genială.

— Serghei, zise Povaleiev, ne-am tot gândit cum să-l prindem pe Nichi şi să-i administrăm nişte vitamina P, de-a lui.

Ne dădurăm toţi mai aproape şi ne spuse ce aveam de făcut. Ideea părea excelentă şi abia mai aveam răbdare să aştept s-o punem în aplicare. În fiecare seară, în jurul orei 23, Nichi avea obiceiul să vină în dormitor, spre a face prezenţa băieţilor. În seara aceea aveam să-i rezervăm o surpriză. Sala era în întuneric, totul era liniştit, astfel că noi aşteptam cu urechile ciulite să prindem un zgomot de paşi, de paşi mari şi grei. Aceştia nu întârziară să se audă.

Uşa dormitorului se deschise şi Nichi intră, fără să bănuiască nimic. Atunci trecurăm la acţiune! Povaleiev, împreună cu alţi doi băieţi, îi săriră în spate şi-i traseră iute un sac de pânză peste cap, astfel încât să nu poată vedea cine era şi ce se întâmpla. Alţi doi băieţi deşurubaseră becurile ca să nu poată aprinde lumina. Alţii săriră asupra lui şi, cu toată forţa, începură să-i care lovituri cu picioarele şi pumnii punându-l la pământ. Avui o plăcere răutăcioasă să-i trag doi pumni buni drept în nas. Ne aruncarăm atunci cu toţii asupra lui şi îl stâlcirăm în lovituri de picioare şi de pumni; urletele îi erau estompate de sacul de pe cap. Băieţii care nu participau activ la atac ştiau despre ce era vorba şi îşi ascundeau capetele sub pături. Nu văzură nimic şi ştiam că nu vor spune nimic. În acea zi, Nichi încasă o chelfăneală zdravănă. La sfârşit, trei

băieţi se aşezară deasupra lui pentru a-l imobiliza în timp ce ceilalţi săreau în paturile lor şi se repezeau sub pături. Apoi îl lăsară şi săriră şi ei, la rândul lor, în paturi. Nichi, zgâlţâit, trântit la pământ, cu nasul sângerând, îşi smulse sacul din cap şi ieşi pe uşă împleticindu-se şi înjurând. Îl auzirăm urlând şi spumegând până ce ajunse în apartamentul lui. După aceea începurăm să aşteptăm, încordaţi, gata să întâmpinăm explozia.

Dar ea nu se mai produse. Nici în noaptea aceea, nici a doua zi, nici săptămâna următoare. Pur şi simplu, nu a vorbit niciodată. Dar noi ştiam că bănuia cine a pus la cale lovitura. După părerea noastră, aştepta ocazia să se răzbune. Dar noi ne jurasem să rămânem uniţi şi dacă vreodată Nichi va mai încerca să mai dea vitamina P, indiferent cui, eram hotărâţi să-l chelfănim iarăşi. Între Nişman şi noi se instaura un echilibru de teroare şi vă pot asigura că nouă ni se părea că aveam trei metri înălţime!

În 1963, lucrurile începură să se deterioreze serios la Barisevo. Până atunci, mâncarea fusese simplă, dar suficientă. Acum însă, începea să scadă şi în calitate şi în cantitate. Foamea ne chinuia din ce în ce mai mult. Cu ceea ce aveam la masa de prânz, nu reuşeam să rezistăm până seara, iar când ceream suplimente, ni se răspundea simplu că nu mai era de unde. Lucrurile mergeau din ce în ce mai prost, nu numai în orfelinat, dar şi în Barisevo.

Curând aflarăm că lipsa se răspândea în întreaga ţară şi se agrava cu repeziciune. Se spunea că Hruşciov avea o slăbiciune pentru porumb şi credea că se poate cultiva oriunde, chiar şi pe lună. În zelul lui de a spori recoltele de porumb, pusese să se lucreze ogoarele afectate în mod normal pentru grâu şi alte culturi şi se semănase porumb. Însă metoda a dat greş, făcând loc unei situaţii de criză, foametea cuprinzând vaste ţinuturi sovietice.

Ştiam unde se găseau rezervele de hrană ale orfelinatului; plănuirăm aşadar să facem o descindere. Dar Unchiul Nichi şi Irina cea Mare ne-o luaseră înainte. Se asigurară ca toată hrana să fie pusă sub cheie şi păzită. Iar noi, care ne facuserăm planuri foarte şirete, nu mai găseam nici o cale de a le pune în aplicare.

Timp de luni de zile, primirăm drept unică hrană o mămăligă de porumb, care avea aspectul unei mici clătite, dure. Aceste turte erau tari ca talpa şi uscate, dar măcar aveam ce pune în gură. În fiecare zi, o împărţeam pe a mea în două; mâncăm jumătate dimineaţa, un sfert după-amiaza şi ultimul sfert seara. Chinuiţi de foame, încetarăm de a mai învăţa serios la şcoală şi ne constituirăm în cete de copii care rătăceau cu disperare în căutarea hranei şi care se luau la bătaie pentru bucăţi de coajă de cartofi sau pentru orice ne putea cădea în mână bun de mâncare. După câteva luni de asemenea regim sărac şi uscat, fui serios lovit de scorbut. Dinţii începură să mi se clatine şi simţeam cum mă părăsesc forţele.

Mulţi copii erau într-o stare încă şi mai rea decât mine. Bunul meu prieten Saşa Ognev era mic pentru vârsta lui, dar era întruna foarte amabil şi foarte vesel. Puteam vedea cum sănătatea i se înrăutăţea mai repede decât a noastră, cu toate că şi noi suportam acelaşi regim. Din zi în zi, Saşa se usca şi slăbea, pielea îi devenea transparentă, iar faţa mai palidă. Curând, observarăm că îşi petrecea cea mai mare parte a timpului în pat, prea slăbit pentru a se deplasa.

La capătul a câteva săptămâni, mai întâi burta, apoi întregul corp începu să i se umfle. Nu mai avusesem niciodată a face cu foametea, nu o recunoscui deci când mi se prezentă. Bietul Saşa încerca să facă faţă şi să surâdă, dar puteam vedea că era într-o stare tare proastă. Cercul nostru de prieteni apropiaţi îl înconjura şi încerca să-l ajute, dar nu puteam face nimic. Numai hrana bună l-ar fi putut salva pe Saşa. Într-o zi, auzii zarvă la intrarea în domnitorul băieţilor. Uşa se deschise pentru a o lăsa să intre pe Irina cea Mare, mai grasă ca oricând. Era un personaj important şi demnitatea ei o oprea să se coboare până la a veni în dormitorul nostru. Dar, dintr-un motiv sau altul, venise. Nu ştiu de unde provenea mâncarea ei, dar era limpede că ea nu slăbise nici măcar un singur kilogram. După un moment scurt de ezitare, se îndreptă cu paşi mari către patul lui Saşa; avea un surâs împietrit, iar celebra ei medalie a Ordinului lui Lenin îi era atârnată ostentativ pe rochie.

Mă găseam în apropierea patului lui Saşa în momentul când Irina cea Mare ajunse acolo şi o văzui trăgând pătura şi privind la capul tumefiat al lui Saşa, balonat de foame şi subnutriţie. Se aplecă înainte îl sărută pe mica lui faţă albă şi-i zise:

— A! Văd că ai mai prins în greutate, Saşa! Ai un aer destul de sănătos. Şi eu am probleme cu greutatea, ştii.

Şi schiţă un zâmbet. Ezită, îmbrăţişa tot dormitorul dintr-o privire, apoi plecă cu paşi mari. În acel moment, mă simţii invadat de un val de ură irezistibilă faţă de Irina cea Mare. Cum îndrăznea ea să-şi compare grăsimea cu minusculul corp al lui Saşa, slăbit de subnutriţie şi de foame? Simţeam cum se ridica furia în inima fiecărui copil din dormitor. O mare tensiune domnea în toată încăperea.

Două zile mai târziu, când mă întorsei de la şcoală, pe la ora 4 după-amiază, intrai în dormitor şi-mi aranjai lucrurile în lada de la picioarele patului meu. Apoi mă dusei să-l văd pe Saşa, să-l întreb cum se mai simte. Îi vorbii încetişor:

— Saşa?

Nici un răspuns. Îmi aruncai privirile sub pătură. Faţa îi era albă şi îngheţată şi-mi dădui seama că murise. Prietenul meu Saşa rămase complet singur şi nimeni nu observase că viaţa îi părăsise trupşorul.

Moartea lui Saşa fu o lovitură grea pentru mine. Dintre toate lucrurile care se petrecuseră la Barisevo, această întâmplare mă afectă cel mai mult şi mă făcu să-mi schimb atitudinea şi concepţia de viaţă. Începând de la moartea lui Saşa îmi dădui seama de multe lucruri. În primul rând de faptul că în viaţă nu supravieţuiesc decât cei mai puternici. Societatea este o junglă. Cei puternici rămân în viaţă. Durii câştigă. Cei slabi pierd sau mor. Ieşii din această încăpere luptând cu lacrimile şi făcui atunci un jurământ: Dacă aşa e viaţa făcută, voi fi cel mai dur, cel mai puternic şi cel mai şiret.

Încă alţi doi copii muriră în timpul acelei foamete la Barisevo.O fetiţă îşi luă, calmă, rămas bun de la prietenele ei, şi intră într-un lac şi se înecă. Un alt copil, de numai 11 ani, fu găsit spânzurat în pod. Pur şi simplu nu mai putuseră suporta situaţia.

Capitolul 7
Rege la Barisevo

Reponsbilii orfelinatului nu se ocupau deloc de noi. Cum în general îşi detestau munca, eram lăsaţi de capul nostru, liberi să ne aranjăm vieţile după cum ne pricepeam. Atâta vreme cât clădirile nu erau deteriorate sau activităţile de rutină nu erau întrerupte, ne ignorau pur şi simplu.

Eram liberi să ne organizăm viaţa, adulţii amestecându-se cât mai puţin posibil în treburile noastre; ne crearăm aşadar propria noastră lume. Aceasta avea o structură la fel de elaborată ca a fiecărei societăţi. Copiii erau grupaţi în trei categorii bine determinate: sclavii, locotenenţii şi, în vârf, regele.

Copiii cei mai tineri, mai mici şi mai slabi erau sclavii. Ei erau însărcinaţi cu corvezile pe care li le atribuiau copiii mai în vârstă. Li se repartizau munci manuale şi sarcini de valet, fiind obligaţi să-i servească pe cei mai mari decât ei. Cei mai mulţi dintre copii făceau parte din această categorie.

Locotenenţii, care dădeau de lucru sclavilor şi care le supravegheau munca, constituiau un grup mic, mai aparte. Ei vegheau la reglementarea vieţii cotidiene a propriei noastre societăţi de la Barisevo. Acest corp de comandă format din elita băieţilor îşi făcea o plăcere din a da ordine celorlalţi. Deasupra locotenenţilor domnea regele, şeful nostru al tuturor. El era şeful necontestat al tuturor copiilor din orfelinat. Două teste, unul fizic şi celălalt psihologic, îi hotărau alegerea. Fizic, trebuia să fie mare şi puternic. Trebuia să-şi dovedească superioritatea fizică fiind în stare să domine pe oricare alt băiat din orfelinat care putea avea şi el pretenţii la titlul de rege. Pe plan psihologic, trebuia să inspire copiilor deopotrivă respect şi frică. Trebuia să fie suficient de viclean pentru a dejuca execrabilul sistem al orfelinatului.

Viaţa regelui era relativ uşoară, mai ales pentru că locotenenţii îi stăteau la dispoziţie pentru a-i executa ordinele şi pentru că toţi sclavii şcolii se ocupau de el şi-i îndeplineau cele mai mărunte dorinţe.

Nu-mi amintesc mai nimic de băiatul care era rege la sosirea mea în orfelinat. Era cu mult mai mare decât mine şi era pe punctul de a părăsi orfelinatul. Nikolai Povaleiev îi succedă, iar eu nu eram pe atunci decât sclav.

Primul ordin executat de mine la Barisevo fu de a văcsui pantofii regelui. De fiecare dată când terminam, trebuia să iau poziţie de drepţi şi să aştept ca regele să hotărească dacă erau daţi cu cremă după placul lui, tremurând tot, sperând că era mulţumit. De obicei, era, pentru că eu ştiam bine să fac pantofii cu cremă. Nu fui niciodată lovit sau ocărât pentru o corvoadă rău făcută.

Uneori, regele hotăra să rămână culcat şi ordona unui sclav de-al lui să-l pieptene cu grijă, astfel încât părul să-i stea perfect în momentul în care se va scula el. Hainele lui trebuiau şi ele să fie în perfectă stare, cizmele făcute şi pregătite spre a se încălţa. Apoi, i se servea micul dejun. Totul trebuia să se deruleze astfel încât el să poată duce o existenţă demnă de un rege. Regele o dată sculat şi gata să înfrunte ziua, îşi convoca locotenenţii, începea să le dea instrucţiuni şi ordine şi-i trimitea să repartizeze sarcini sclavilor pentru restul zilei.

Toate disputele dintre sclavi trebuiau rezolvate de către rege, care ordona locotenenţilor să-i prezinte băieţii care se certaseră; astfel, aceştia se puteau exprima, iar regele îi asculta, uneori cu bunăvoinţă şi răbdare, alteori cu mânie. După ce asculta diferitele versiuni ale întâmplării şi argumentele respective, el dădea verdictul, care era fără drept de apel.

Cu toate acestea, regele avea o situaţie nesigură. Întotdeauna se găsea un locotenent care-l observa cu atenţie, pândindu-i cea mai măruntă slăbiciune, sperând în felul acesta să-l răstoarne şi să-i ia locul.

Prima oară când descoperii mica societate secretă creată de către copii, mă întrebai ce-ar gândi despre asta Unchiul Nichi şi Irina cea Mare, dacă ar descoperi existenţa regelui, a locotenenţilor şi a acestui întreg sistem. Dar într-o zi, spre marea mea surpriză, îl văzui pe Unchiul Nichi vorbind cu regele. Discutau despre reguli pe care Unchiul Nichi voia să le vadă aplicate. Atunci înţelesei! Întregul sistem nu era nicidecum un mister pentru Unchiul Nichi şi Irina cea Mare. Erau cu totul la curent cu situaţia şi se foloseau de ea pentru a-şi transmite dorinţele către rege. Astfel, ei conduceau orfelinatul prin intermediul acestuia.

Nu fui sclav decât pentru puţină vreme. Atunci când mai crescui puţin şi când devenii mai puternic, înfruntai un locotenent, îl bătui măr şi-i luai locul. În scurt timp, fui unul dintre cei mai de seamă locotenenţi ai orfelinatului. Majoritatea prietenilor mei din grupul iniţiaţilor - Boris, Alex şi ceilalţi - deveniră la rândul lor prim-locotenenţi sub domnia lui Nikolai şi puturăm astfel să ne purtăm după bunul nostru plac.

Voiam cu orice preţ să devin băiatul cel mai puternic din orfelinat şi, prin urmare, să ajung în postul de rege. Era scopul pe care mi-l fixasem şi nimeni, nici măcar Nikolai, nu avea să mă împiedice să-l ating! Dar, cum Nikolai era prietenul meu, speram numai să nu trebuiască să mă bat cu el. Într-o zi, spre sfârşitul anului 1965, când aveam 14 ani, Nikolai mă convocă şi-mi zise:

— Ei bine, mă vor transfera într-un alt orfelinat, Serghei. Tu va trebui să fii rege aici, la Barisevo. Ai faţă!

Nu-i mărturisii că era ambiţia mea secretă, ci îi spusei că îmi părea rău să-l văd plecând.

— Nu-ţi fă probleme, Serghei, zise el, n-am să fiu foarte departe de aici. Mă duc într-un orfelinat din apropiere de Novosibirsk.

— Este nemaipomenit! îi replicai. Ne vom putea vedea în oraş.

— Sigur, răspunse el. Am să te prezint unor prieteni.

Se povestea la Barisevo că Nikolai le spunea pe numele mic unor criminali şi traficanţi de droguri. Şi, gândiţi-vă, avea să mă prezinte acestora! Băieţii de la Barisevo aveau o mare admiraţie pentru criminali şi indivizii care reuşeau să păcălească sistemul. Îmi luai rămas bun de la Nikolai, iar el se duse la celălalt orfelinat. După cum era de prevăzut, în puţin timp deveni rege acolo. Fui foarte fericit că nu trebuise să mă bat cu el pentru a deveni rege la Barisevo. În orice caz ştiam că nu-mi va fi de loc uşor să cuceresc tronul pe care-l părăsea el la Barisevo. Mai erau încă patru băieţi care voiau să fie rege. Îi provocai pe unul după altul şi-i bătui pe toţi. Unul singur îmi dădu de furcă, dar reuşii să-i vin de hac, stâlcindu-i figura.

Noul rege era aşadar desemnat în mod evident. Ne înfruntasem după regulile societăţii noastre şi câştigasem eu. Dacă vreodată un locotenent credea că mă putea învinge, era dreptul lui să încerce. Dar pentru moment, câştigasem şi fui încoronat rege la Barisevo. Nu era rău, puntru un băiat de 14 ani. Îmi luai primii locotenenţi în cercul meu de prieteni apropiaţi. Cu ajutorul lor, puteam avea în mână cea mai mare parte a orfelinatului şi s-o fac să meargă aşa cum înţelegeam eu. Boris, Mihail Kirilin şi ceilalţi din grupul meu erau gata să-mi împlinească toate dorinţele. Dacă aveam nevoie de bani, n-aveam decât să-i spun lui Alexandr, vistiernicul nostru şi hoţ de buzunare: "Am nevoie de 50 de ruble înainte de apusul soarelui." La asfinţit, Alexandr revenea negreşit de la Novosibirsk cu banii necesari. Sunt sigur că punea de-o parte tot pe-atâta, dacă nu mai mulţi, pentru el însuşi.

Aspectul cel mai respingător al îndatoririlor mele de rege era faptul că trebuia să am de-a face cu Unchiul Nichi şi cu Irina cea Mare. Îi detestam, îşi dădeau şi ei prea bine seama de asta şi mă ţineau la distanţă. Îi spusei lui Boris:

— Vreau să am cât mai puţin posibil a face cu ăştia. Mi-ar place să intri tu în relaţii cu ei. Mie mi-e scârbă de ei!

Boris se supuse ordinului meu, cu toate că şi el avea tot atâta chef cât mine de a trata cu ei.

După toate socotelile, viaţa la Barisevo nu se derula prea rău pentru mine. La şcoală, făceam parte din Uniunea Tineretului Comunist, iar la orfelinat eram rege. Şi încercam o mare satisfacţie.

La 16,17 sau 18 ani, băieţii părăseau orfelinatul şi erau înlocuiţi cu copii noi, pe care nu-i cunoşteam. Cum ne erau necunoscuţi, nu ştiam absolut deloc dacă puteam avea încredere în ei. Trebuia prin urmare să-i supunem fără întârziere probei becului electric, aceeaşi probă căreia îi fusesem şi eu supus cu ani în urmă. Dacă un băiat vorbea despre asta unui unchi sau unei mătuşi nu-l mai consideram niciodată demn de încrederea noastră. Era privit mereu cu suspiciune, fiind luat drept spion. Dimpotrivă, dacă tăcea, ceilalţi ştrengari apreciau că este demn de încrederea noastră şi-l acceptau.

Toţi care ne pârâu sau ne spionau şi care erau prinşi asupra faptului trebuiau să îndure tratamentele speciale pe care le elaborasem anume pentru ei, deoarece spionii ne puteau provoca destule necazuri. Într-o zi, unul dintre băieţi se supără pe un altul şi-l pârî la Unchiul Nichi. Unchiul Nichi îl rupse în bătaie pe cel vinovat. Îl descoperirăm pe cel care-l pârâse. După legile lumii noastre în miniatură, acesta trebuia să plătească. Trebuia să-i dau o lecţie. Îi trimisei pe Boris şi pe Mihail să-l caute, îl umflară din somn şi-l aduseră la mine cu forţa. În ciuda violentelor lui lovituri cu picioarele. Alţi doi băieţi goliră lada de la picioarele patului lui, lăsându-i periuţa de dinţi, lucrurile şi celelalte obiecte împrăştiate pe jos. Îl transportarăm, împreună cu lada lui, pe marginea unei râpe de pe terenul orfelinatului.

— Deschideţi lada, ordonai! Acum băgaţi-l înăuntru!

Boris şi Mihail îl siliră să intre în ladă, căreia îi închiseră capacul cu cheia, apoi îl transportară chiar pe buza râpei.

— Acum! Lăsaţi-l!

Împinserăm atunci din toate puterile, şi lada, cu spionul înăuntru, o luă la vale pe panta abruptă, săltând cu mare zgomot în lungul acesteia, pentru a se înţepeni în cele din urmă în fundul râpei.

— Bine, acum să coboare cineva să-l scoată! ordonai. O fi înţeles lecţia!

Acest tratament ingenios închise pe loc pliscul spionului. Bietul băiat aproape că nu putu să meargă timp de două săptămâni după aceea. Era învineţit tot. Dar trebuia în mod obligatoriu să treacă prin asta. La orfelinatul din Barisevo, în sânul lumii noastre în nesfârşit conflict, nu era loc pentru spioni.

Eram absolut intransigent în maniera de a conduce. Dar voiam ca toţi copiii să ştie că, dacă erau corecţi şi loiali, nu aveau a se teme de nimic. Încercam să veghez ca să nu abuzez niciodată de poziţia mea de putere şi autoritate.

Ca rege, îmi făcui o datorie din a cunoaşte copiii din orfelinat cât mai bine. Cam o treime din copii fuseseră smulşi de lângă părinţii lor şi trimişi la Barisevo şi eram curios să ştiu de ce. Era o întrebare care mă chinuise, cu intermitenţe, de multă vreme.

Ceea ce descoperii mă ului. Unii se aflau aici fie pentru că mama lor era prostituată, fie pentru că tatăl lor era beţiv, fie pentru că părinţii credeau în Dumnezeu. Asemenea părinţi fuseseră declaraţi de stat nedemni, fuseseră scoşi din drepturile părinteşti şi copiii lor fuseseră trimişi la Barisevo.

Printre ei se afla un băiat de 13 ani, ai cărui părinţi erau credincioşi. Era foarte diferit de toţi ceilalţi şi constituia, în permanenţă, o enigmă pentru mine. Era mic pentru vârsta lui, inteligent şi dezgheţat şi se dedica învăţăturii. Îşi executa corverzile de sclav fără să se plângă, dar după asta nu se amesteca cu ceilalţi. De fiecare dată când se adresa celorlalţi copii, le vorbea despre Dumnezeu. Tot ce era în legătură cu el mă fascina. Nimeni nu mai vorbise niciodată la Barisevo despre Dumnezeu. De fapt, eu nu auzisem niciodată vorbindu-se despre asta. Careva făcu pe un perete caricatura băiatului; semăna cu un preot, cu aureolă în jurul capului şi cu o barbă dreaptă. Un altul scrise imediat cu creionul sub portret: "Diaconul". Îi rămase porecla aceasta şi, de atunci, acesta fu singurul nume prin care era desemnat.

— Hei, Diacone, îl strigai odată când îl întâlnii. Ia vino-ncoace!

Vedeţi, însemna ceva să fii interpelat de rege, iar el venea în fugă.

— Am auzit că vorbeşti despre Dumnezeu; ce-i cu asta? Este adevărat?

— Păi, da... e adevărat, se bâlbâi el.

— Eşti credincios? întrebai.

Voiam, într-adevăr, să aflu mai multe. Nu văzusem niciodată un credincios de aproape. În sinea mea era ca şi cum m-aş fi adresat cuiva provenind de pe Marte sau de pe Lună. Ştiam vag două sau trei lucruri despre creştini, mi se spusese că mama mea fusese credincioasă. Îi pusei braţul după umeri şi începui să-i vorbesc în timp ce mergeam. Descoperii că Diaconul era cu adevărat "misionar". Cea mai mare parte a timpului, avea un aer trist şi sever, dar când începea să vorbească despre Dumnezeu, se însufleţea imediat. Faţa i se lumina şi nu-l mai puteai face să tacă! Începea să vorbească despre începuturile lui Dumnezeu şi ale omului, despre istoria lor şi-şi împăna relatarea cu exemple din Biblie. Nu-mi mai reveneam, îmi stârnise o mare curiozitate; îl luai sub protecţia mea şi vorbeam cu el adeseori.

Într-o zi de iarnă, după o ninsoare puternică eram cu toţii foarte fericiţi că puteam coborî pe schiuri pantele abrupte ale râpei. Diaconul, fiind şi el de faţă, ca spectator, îl strigai şi-i zisei:

— Ia zi, Diacone, ne aude Dumnezeul tău rugăciunile?

— Da, le aude, răspunse el.

Îi puteam vedea faţa începând să strălucească şi ştiam că era pe punctul de a-mi transmite un mesaj despre Dumnezeu.

— Stai o clipă, zisei. Nu pot acum să ascult o predică. Voiam să ştiu dacă Dumnezeul tău răspunde la rugăciuni, asta-i tot!

— Da, răspunde!

— Bun, zisei. Asta înseamnă că în momentul în care mă pregătesc să cobor panta asta pe schiuri, dacă Îl rog pe Dumnezeu să mă ajute să schiez mai bine, o face?

— Bineînţeles, răspunse Diaconul.

— Chiar şi pe acolo? întrebai arătând panta cea mai abruptă şi mai periculoasă a râpei, acolo unde nu a mai schiat nimeni până acum?

— Da, chiar şi acolo. Dumnezeu îţi va auzi rugăciunile, Serghei.

— Am să văd, replicai eu.

Toată lumea mă privea când mă îndreptai către o pantă a râpei care cobora aproape vertical. Mă oprii pe marginea pantei, cu schiurile în picioare, gata să mă arunc. Dar gâtul mi se usca. Era panta cea mai grozavă pe care mă hazardasem vreodată. Îmi era frică.

— Pune-te pe rugat! îi urlai Diaconului şi mă aruncai.

Iute ca glonţul, coborâi aproape în linie dreaptă. Spre marea mea surpriză, rămăsei pe picioare, apoi mă oprii brusc în josul colinei! Îmi ridicai privirile şi strigai:

— Hei, Diacone, a mers!

Urcai din nou panta ducându-mi schiurile. Îi dădui Diaconului o palmă pe spinare şi-i spusei:

— Bătrâne, nu-i rău. Tu şi cu mine, nu trebuie să ne despărţim, Diacone. În timp ce tu te rogi, eu devin campion la schi.

Iarăşi coborâi panta cu siguranţă şi câştigai viteză; dar căzui şi mă lovii la faţă. Din acel loc şi până jos schiai mai mult pe nas decât pe picioare şi mă oprii nenorocit pe fundul râpei. Se puseră toţi pe râs, până să ridic eu privirile; apoi se opriră. Diaconul aştepta şi el, un pic temător.

— Ia zi, Diacone, îi strigai, ce s-a întâmplat de data asta? A adormit Dumnezeu?

Urcai colina, ridicai braţele şi spusei:

— Ei bine, eu cred că Dumnezeu nu poate auzi tot timpul, nu-i aşa, Diacone?

El se simţi uşurat.

Unii băieţi din orfelinat îl urau pe Diacon pentru că el mergea foarte bine cu şcoala şi se părea că toţi ceilalţi erau puşi în umbră. Din fericire, nu era în clasă cu mine, altfel probabil că nu l-aş mai fi iubit. Când unii băieţi se luară de el şi-l chelfăniră de mai multe ori, aflai şi dădui ordin ca aceasta să înceteze. Ei totuşi continuară să-l necăjească şi să-l chinuie.

Într-o zi, îl întrebai:

— Diacone, ce vrei să te faci?

— Păi, făcu el, mi-am dorit întotdeauna să merg la o şcoală biblică, spre a studia Biblia mai profund. Asta sper eu să fac, Serghei, şi mă rog lui Dumnezeu să-mi dea într-o zi posibilitatea asta.

Nu voia niciodată să vorbească despre familia lui. Într-o zi, îl surprinsei pe un băiat punându-i următoarele întrebări.

— Diacone, unde sunt tatăl şi mama ta? De ce te afli tu aici?

O mare tristeţe puse stăpânire pe Diacon. Cred că în viaţa mea nu mai văzusem ochi atât de trişti. Avea privirea pierdută în hău, iar emoţia îl gâtuia. Nu putea scoate un cuvânt; se ridică şi se duse în dormitor. Îl urmai şi-l găsii culcat pe burtă, în pat la el; îşi ascunsese capul sub pernă şi hohotea de plâns.

Am aflat ulterior că mama şi tatăl lui erau oameni care credeau în Dumnezeu şi că locuiau la Ogurstovo, la numai 25 de kilometri. Pentru că credeau în Dumnezeu şi-l învăţaseră pe Diacon să-L cunoască, fuseseră târâţi în faţa unui judecător care decretase că erau părinţi nedemni şi care le ridicase pe viaţă drepturile părinteşti. Oficial, se declară că micuţul Diacon nu avea părinţi şi că astfel era sub tutela Statului până la împlinirea vârstei adulte. Nu-şi va mai putea revedea niciodată mama sau tatăl, deşi aceştia nu erau decât la 25 de kilometri de acolo. Era o povară greu de suportat pentru un băieţaş, o dramă care avea să-l urmărească până la sfârşitul vieţii.

Şi în viitorul imediat, avea de îndurat altele. Era dur persecutat pentru credinţa lui de către unchi şi mătuşi şi cu toate ocaziile era chinuit. I se adresau ţipând şi-l brutalizau la cea mai mică provocare. Unchiul Nichi, mai ales, îl ura. Adeseori, intra nebun de furie şi urla:

— Unde-i Diaconul ăla? Diavolul ăla mic, unde se ascunde? Am pentru el nişte vitamina P.

Diaconul cobora din pat şi se apropia de unchiul Nichi; acela îl înhaţă brutal de vestă şi-l ţâra afară către locul pe care i-l alesese pentru a-i administra fără menajamente o doză de vitamina P.

Nu am aflat niciodată ce soartă îi fu rezervată până la urmă micului Diacon, dar ştiu că în U.R.S.S nu este loc pentru oameni ca el. Ulterior am descoperit că erau sute de orfelinate de tipul celui din Barisevo peste tot prin U.R.S.S. şi sute de alţi Diaconi care fuseseră luaţi de lângă părinţii lor. Micul Diacon fu primul credincios în Dumnezeu pe care îl văzui de aproape şi nu îl voi uita niciodată.

Capitolul 8
Viaţa de criminal se învaţă

Când împlinii 15 ani, împrejurări noi contribuită la orientarea diferită a vieţii mele. Tovarăşul Skripko, directorul comunist al şcolii, începu să se intereseze de mine în mod deosebit şi să mă ajute. Era primul om care arătase vreodată un asemenea interes în privinţa mea. Mulţumită sfaturilor lui şi a felului de a preda comunismul, începui să mă interesez mai activ de secţia Uniunii Tinerilor Comunişti din şcoala noastră, începu să-mi canalizeze întreaga energie, mereu în efervescenţă, către activitatea în sânul Uniunii şi eu mă aruncai în aceasta cu entuziasm. Într-o zi, directorul mă căută şi-mi zise:

— Kurdakov, te-am urmărit acţionând la Uniune. Cred că ai stofă de şef. Nu ţi-ar place cu adevărat să începi la anul să vezi de ce eşti în stare? Dacă vrei într-adevăr, ai putea ajunge departe. Ai putea conduce Uniunea aici, în şcoală.

Nu ar fi asta ceva minunat? mă gândii. Să fiu şeful Uniunii Tinerilor Comunişti7 De ce nu? Eram rege la Barisevo şi ajunsesem cu uşurinţă; începui aşadar să studiez cu mare zel marxismul şi leninismul.

Nu văd ce ar fi putut avea o mai mare influenţă asupra vieţii mele şcolare decât acest studiu al principiilor comunismului şi al obiectivelor sale: unitatea tuturor popoarelor şi fraternitate umană! De la fiecare după posibilităţile sale şi fiecăruia după nevoi! Aceste adevăruri găseau în mine ecou. Înainte de a le descoperi, nu crezusem în nimic, nu avusesem timpul de a mă gândi la o angajare profundă sau la vreo credinţă. Acum credeam în ceva: în comunism.

Nu era comunismul veritabil cel încarnat de Irina cea Mare şi de Unchiul Nichi. Ei nu erau adevăraţi comunişti. Brutalitatea şi slăbiciunile lor nu aveau nimic a face cu comunismul şi idealurile lui. Cum s-ar fi putut oare aşa ceva? El propovăduia fraternitatea între oameni şi egalitatea tuturor popoarelor. Totuşi, pentru Nişman şi Irina cea Mare, trebuia ca în orfelinat să domnească o atmosferă de ură; numai cei mai puternici aveau dreptul la viaţă. Legea era făcută de forţă, ceea ce era complet opusul egalităţii pentru toţi.

Însă nădejdea pe care eu mi-am pus-o în comunism nu era împărtăşită de prietenii mei de la Barisevo. Duritatea şi ura ce domneau acolo îi câştigaseră, cu consecinţele lor tragice, unele după altele. Prietenul meu Alexandr şi fratele lui Vladimir fugiră la Novosibirsk. La orfelinat nu se remarcase lipsa lor câteva zile sau chiar o săptămână. Alex şi Vladimir începură să bântuie printr-un parc din centrul Novosibirskuîui, unde şi dormeau, şi furau alimente ca să poată trăi. Într-o zi, furară mai multe sticle de vodcă şi se îmbătară repede. Atacară un tânăr în parc şi-l bătură sălbatic. O făcură fără premeditare, dar în beţia lor nu mai ştiau ce fac. Alex prinse de gâtul tânărului o curea din piele şi-l târî prin parc, pe o distanţă de vreo 300 de metri. După ce traversă astfel parcul, Alex îi scoase cureaua de la gât şi-i urlă:

— Dacă ai vreun pic de bun simţ, ia-o din loc!

Dar tipul nu se clinti. Alex îl privi îngrozit. Omul era mort, strangulat cu centura. Alex şi Vladimir dispăruseră cât putuseră de repede, dar poliţia reuşi până la urmă să-i aresteze.

Prienenul meu Alex, care avea cu doi ani mai mult decât fratele lui, fu împuşcat. Vladimir fu trimis la închisoare unde se află şi acum.

Alţi copii din orfelinat, în vârstă de 15 sau 16 ani, fugiră pentru a se deda la crimă, la droguri sau la prostituţie. Rata criminalităţii era foarte ridicată la Novosibirsk şi se putea foarte uşor pătrunde în lumea interlopă.

Cercul prietenilor mei apropiaţi nu fu atins înainte ca Ivan Cernega să dispară din orfelinat. La început, nu fui deloc îngrijorat, deoarece ştiam că Ivan era în stare să se descurce de unul singur. Îmi închipuiam că se distrează bine în Novosibirsk. Ceea ce nu ştiam eu totuşi era că el se încârdăşise cu o bandă notorie din acest mediu şi că prăda trenuri - ceea ce-i reuşi de minune pentru un timp. Într-o zi, Boris veni la mine într-un suflet. Foarte agitat, mă întrebă:

— Serghei, ai veşti de la Ivan?

— Nu, de ce? Ce se întâmplă?

— A fost prins.

— Prins, de cine?

— De poliţie. S-a înhăitat cu o bandă de cerşetori care jefuiesc trenurile şi au fost surprinşi când încercau să oprească unul.

— Ivan, să jefuiască trenuri! Boris, ai înnebunit, îi zisei.

— Nu, Serghei, e adevărat. Este la postul central de poliţie din Novosibirsk. O să fie trimis la puşcărie.

— Îl putem vedea?

— N-are nici un rost, Serghei. Nimeni nu se poate apropia de el.

Bietul Ivan, mă gândii. Dragul meu prieten! Trăisem împreună multe aventuri şi împărtăşisem tot felul de experienţe de la prima noastră întâlnire, când eu nu aveam decât 8 ani. Era atunci un băieţel senin şi fericit, mereu cu un surâs pe buze. Reuşea mereu să vadă partea frumoasă a lucrurilor. Fu condamnat la o lungă pedeapsă de muncă forţată şi încă mai este închis în cine ştie ce parte a Rusiei.

Cât despre mine, nu eram doar primul din clasă la marxism-leninism, dar şi la fizică, matematică, limbi străine, geografie şi economie politică. Având multă uşurinţă pentru limbile străine. Învăţasem germana încât puteam vorbi destul de bine. Cred că faptul că eram protejatul directorului comunist al şcolii mă stimula considerabil. Dar numai la început. După moartea tragică a delicatului meu prieten Saşa, eram motivat mai ales de ambiţia de a "reuşi". Şi-mi pusei deviza în practică învăţând cu mare zel. Obţinui nota maximă sau "perfect", la majoritatea materiilor.

Directorul comunist îmi spuse într-o zi:

— Kurdakov, mi-ar place să faci elevilor din primele clase expuneri despre comunism şi marxism-leninism.

— De acord, spusei, dându-mi seama că era vorba de o mare onoare. Aveam permisiunea de a absenta de la propriile mele ore pentru a merge să ţin conferinţe la clasele mai mici. Între altele, abordai imperialismul, războiul din Vietnam, care începea atunci să ocupe primul loc în literatura comunistă rusă, şi alte teme politice, fără a mai vorbi despre doctrina marxistă.

Directorul şcolii era mulţumit.

— Continuă aşa, îmi spuse el. Ţi se deschide înainte o carieră de prim ordin... şi vei părăsi şcoala având un calificativ excelent.

Laudele lui contau mult pentru mine, pentru că el era nu numai director de şcoală, dar şi un important funcţionar comunist al regiunii şi eu ştiam că pentru a ajunge într-un post important

în societatea sovietică trebuia să ai referinţe excelente din partea funcţionarului local al Partidului Comunist. Se părea că totul îmi reuşea.

În timpul vacanţei şcolare din vara lui 1966, Boris, Mihail Kirilin şi cu mine petrecurăm mult timp la Novosibirsk. Puteam să părăsim orfelinatul şi să ne întoarcem după bunul nostru plac. Într-o zi, mă întâlnii în Novosibirsk cu cei doi prieteni ai mei copleşiţi de entuziasm. Mă întrebai: Ce pun la cale băieţii ăştia?

— Serghei, începu Mihail, în oraşul meu natal, la Taşkent, sunt mulţi musulmani.

— Ştiu, mi-ai spus.

— Serghei, am acolo mulţi prieteni şi numeroase rude. Se fumează mult haşiş în regiune, ştii, şi cred că pot vorbi cu cunoscuţii mei ca să cumpărăm puţin.

Aha! Aha!, îmi zisei. Aici voiau să ajungă.

— Am putea face rost, continuă Mihail foarte aţâţat, şi să-l vindem aici.

Mă gândii o clipă. La prima vedere, ideea nu părea deloc rea.

— De ce nu? replicai. Am putea face o grămadă de bani.

— Perfect, şi n-o să fie greu.

— Dar unde o să-l depozităm! Întrebai,

— Unde? ia să vedem... la orfelinat.

— Ţi-ai pierdut minţile, Mihail?

— Nu, mi se pare o idee genială. Cui i-ar trece prin cap să caute droguri într-un orfelinat?

— Mda! Nu-i rău.

— Sigur, vom putea să vindem în cantităţi mici în Novosibirsk. Oraşul geme de tineri care nu vor decât să cumpere.

— De unde am putea începe? întrebai.

— Nick - este asociatul meu - şi noi am vorbit deja. Plecăm cu trenul spre Turkestan în trei sau patru zile.

Cu ajutorul "vistiernicului" nostru, adunarăm bani cât fu posibil, iar Mihail şi cu Nick luară trenul cu destinaţia regiunile sudice ale Rusiei asiatice pentru a stabili contacte.

Se întoarseră în Barisevo cam trei săptămâni mai târziu, surâzători.

Văzându-i astfel, fui sigur că reuşiseră. Găsirăm o ascunzătoare bună pentru haşiş la orfelinat, care se dovedi a fi un paravan excelent pentru noile noastre afaceri.

Mihail începu să vândă drogul imediat ce-l desfăcurăm. Unii dintre băieţii mai mari din orfelinat fură primii lui clienţi şi fumau în ascuns. Nu avurăm a ne teme prea tare de Unchiul Nichi, de Irina cea Mare şi de ceilalţi unchi şi mătuşi; după cum mergeau lucrurile, şi mai ales în timpul lunilor de vară, orfelinatul funcţiona de-o manieră autonomă, disciplina era foarte relaxată şi

avură loc foarte puţine controale. În orice caz, noi, băieţii, învăţaserăm să ne descurcăm singuri şi ştiam să le evităm.

Mai apoi merserăm la Novosibirsk, stabilirăm anumite contacte cu tineri de acolo şi reuşirăm să ne desfacem marfa încă de la primire. Într-o zi, în timpul uneia dintre călătoriile noastre de afaceri, ne întâlnirăm pe stradă cu Nikolai Povaîeiev. Ne îmbrăţişarăm şi ne băturăm pe spate. Era pentru prima oară când îl întâlneam de când părăsise Barisevo pentru a fi trimis într-un alt orfelinat. Îmi povesti că se alăturase unei organizaţii criminale din Novosibirsk, care făcea parte dintr-o reţea cu ramificaţii în toată ţara. Aflai mai târziu că fiecare stat al U.R.S.S. fusese împărţit în regiuni şi că fiecare regiune era atribuită unei organizaţii criminale. Povaîeiev îmi relată că participase la un congres în apropiere de Moscova în cursul căruia şefii bandelor criminale din întreaga Uniune Sovietică se întâlniseră în secret pentru a zona ţara. Îmi povesti de asemenea cum legase prietenii solide cu unii dintre aceşti şefi, dintre cei mai de vază.

— Asta nu mă miră, Nikolai, îi spusei. Tot tu ai rămas, reuşeşti să te faci acceptat de oricine.

— Şi tu, Serghei, tu în ce te-ai băgat?

— Mihail, Boris şi cu mine am început să facem comerţ.

— Am aflat că erai şeful tinerilor comunişti la Barisevo, E adevărat?

— Da, e adevărat, răspunsei,

— Deci nu ai reuşit să te hotăreşti? Ce vrei să fii: comunist sau comerciant?

Râsei.

— Păi, îi răspunsei, toată lumea trebuie să mănânce, chiar şi comuniştii.

Şi mă gândii la moartea suferită de Saşa.

— Ascultă, Serghei, zise el, te văd peste două săptămâni. Am ceva în vedere pentru tine. Eşti de acord să ne întâlnim în acelaşi loc, la aceeaşi oră, peste două săptămâni?

— Sigur, îi promisei şi ne văzurăm fiecare de drum.

Când ne regăsirăm la acea întâlnire, Nikolai trecu direct la subiect.

— Ascultă-mă bine, Serghei, îţi pierzi timpul ocupându-te cu afaceri atât de mărunte. Te omori cu munca, îţi asumi tot felul de riscuri şi cu ce te alegi?

Mă gândeam înainte că nu mă descurcam prea rău. Dar pe lângă activităţile lui Nikolai, asta nu era mare lucru. Nikolai îşi dădu seama că propunerile lui mă puneau pe gânduri şi începu să facă presiuni asupra mea.

— Serghei, zise el, cei cu care lucrez eu au nevoie de băieţi ca tine. Tu eşti tânăr şi eşti bun în meserie. Numele tău nu figurează pe listele de traficanţi stabilite de brigada pentru stupefiante. Tu eşti dintre cei care nu trezesc suspiciuni la poliţie.

Toate acestea mi se păreau extraordinare, aşa că-i spusei:

— De acord, Nikolai, ce vrei să fac?

— Păi, avem nevoie de curieri. Tot ce ai de făcut este să strângi marfa şi s-o depozitezi la locul indicat.

— Mi se pare ceva simplu.

— Este simplu. Este tot ce ai de făcut.

Tot vorbind, continuarăm să avansăm şi repetai:

— Afacerea mi se pare bună. Accept.

— Formidabil, strigă el şi-mi dădu o palmă peste spate. Dar înainte de a putea începe această afacere cu Nikolai, trebuia să o termin pe cea cu Boris şi Mihail. Încă mai aveam nu puţin haşiş pe mână, pe care trebuie să-l lichidăm. Hotărârăm să mergem să-l vindem la Ulianovsk, oraşul natal a lui Lenin.

Era vară şi mulţi turişti mergeau să vadă locul de naştere al lui Lenin. Gândeam că vom putea face afaceri bune acolo.

Merserăm cu trenul şi în acest timp lichidarăm tot ce ne mai rămăsese de vândut. Cu aceeaşi ocazie, vizitai locul de naştere a lui Lenin; ceea ce, pentru mine - comunistul şi comerciantul - fu o experienţă remarcabilă. Fără întârziere, luarăm iar trenul şi revenirăm la Novosibirsk.

Mă obişnuii repede cu noua mea muncă de curier: mă duceam în Piaţa Centrală a Novosibirskului şi stabileam contactul la o anumită tarabă. Mi se trecea pe furiş o pungă de hârtie şi mi se indica adresa unde trebuia s-o las. Duceam atunci pachetul la locul desemnat. Poliţia nu bănuia nimic; pentru ea, nu eram decât un vagabond de 16 ani.

Eram bine plătit şi munca era uşoară.

Eu nu am luat niciodată droguri şi nici nu am fumat haşiş. Eram un partizan înfocat al unei bune forme fizice şi ştiam că drogurile îmi puteau distruge corpul. Cum doream din toată inima să devin foarte puternic şi să rămân în continuare, îmi aplicam mie însumi o disciplină foarte strictă. Această minoră activitate nu era decât o distracţie pentru a câştiga ceva bani ca să-mi acopăr nevoile. Nimic mai mult.

Apoi se produse ceva care dădu peste cap traiul meu relativ confortabil. Într-o zi călduroasă purtam haine uşoare de vară şi în buzunarul cămăşii aveam nişte haşiş pe care voiam să-l dau unor prieteni de la Barisevo. În tramvai în Novosibirsk eram înghesuiţi ca sardalele, ceea ce ne făcea pe toţi să transpirăm şi mai mult. Eram împins şi strivit şi, deodată, unul dintre pacheţelele cu drog se sparse şi mi se împrăştie în buzunarul cămăşii. Haşişul are un miros particular, uşor de recunoscut.

Coborâi din tramvai lângă un chioşc de ziare. Mă îndreptam spre el să cumpăr un ziar, când un bărbat înalt şi solid mă aborda şi-mi zise:

— Vino puţin, tinere, aş vrea să te întreb ceva.

Începui să bănuiesc că ceva nu era în regulă, totuşi îl urmai până într-o străduţă întunecoasă. Nu-mi era frică de el. Eram foarte tare la judo. Să mă descurc singur cu un om nu-mi punea niciodată probleme. Îmi era indiferent dacă era mai mare şi mai puternic decât mine. Îl întovărăşii deci fără teamă.

Odată ajunşi pe străduţă, îmi zise:

— Ai droguri.

— Nu, nu am de loc, minţii eu.

Mă înhaţă de cămaşă în timp ce eu mă pregăteam să-i aplic o lovitură de karate, urmată de o priză de judo. Nu aveam nici o idee despre ceea ce se petrecea în spatele meu. Exact în momentul în care ridicai mâna să-i aplic lovitura simţii o durere usturătoare în spate, ca şi cum mi-ar fi vărsat cineva ulei fierbinte. Unul dintre acoliţii lui se apropiase de mine prin spate, pe furiş, şi mă înjunghiase cu un cuţit. Capul începu să mi se învârtă. Simţii cum îmi pierd puterile, mă lua ameţeala şi, căzând la pământ, îmi pierdui cunoştinţa.

Când îmi revenii, mă găseam la spital. O întrebai pe infirmieră ce se întâmplase.

— Te-au găsit pe o străduţă, răspunse ea. Ai pierdut mult sânge. Dacă nu te găseau, mureai din cauza hemoragiei. Lovitura de cuţit ţi-a perforat o arteră principală.

Le dădui de ştire lui Boris şi lui Nikolai unde mă aflam şi veniră să mă vadă. În timpul vizitei, Nikolai se apropie şi-mi zise:

— Serghei, descrie-mi-i pe cei doi haidamaci.

Îi spusei:

— Păi eu nu l-am văzut decât pe unul.

— Cum arăta?

Îmi aminteam bine şi putui face o bună descriere.

— Nu-ţi fă griji, Serghei! Ne ocupăm noi de el.

Câteva zile mai târziu, Nikolai reveni şi zise:

— Ei bine, Serghei, am avut grijă de cei doi amici ai tăi. N-au să mai deranjeze pe nimeni.

— Ce-i cu ei?

— Păi, am vorbit cu prietenii mei şi i-au găsit imediat. N-am să-ţi spun ce au păţit, dar totuşi să ştii că n-au să mai supere niciodată pe nimeni.

Cunoscându-l pe Povaleiev, ghicii că erau pe fundul fluviului Obi.

După aproape două săptămâni şi jumătate, mă lăsară să ies din spital. Boris şi Nikolai mă duseră la orfelinat, să mă refac.

Doctorii declaraseră că dacă ar fi pătruns un pic mai adânc sub coastă, lovitura mi-ar fi fost fatală. De altfel, dacă nu m-ar fi descoperit decât puţin mai târziu, aş fi murit din cauza hemoragiei.

Culcat în patul meu la orfelinat, servit de locotenenţii şi de sclavii mei, avui tot timpul să mă gândesc, în timp ce mă refăceam după rană.

Vedeam din ce în ce mai limpede că ajungeam la o cotitură în viaţa mea. Trebuia fie să urmez calea aleasă de Nikolai Povaleiev şi să mă angajez mai adânc în acest mediu, fie să mă pun serios să-mi construiesc propria-mi carieră în organizaţia comunistă. Le experimentasem pe amândouă şi nu ştiam într-adevăr ce drum îmi convenea mai bine. Aspectul moral al problemei nu intra la socoteală. În definitiv, la câţiva metri depărtare, în micul cimitir al orfelinatului, zăcea corpul lui Sasa, o fiinţă bună, care nu fusese nici atât de rezistentă, nici atât de dură pentru a supravieţui. Dacă nu aveam grijă de viitorul meu, aveam să îndur aceeaşi soartă.

Trebuie să mărturisesc că eram puţin tulburat. Mă gândeam la Irina cea Mare care se impunea cu medalia ei. Partidul Comunist o recompensase şi la rându-i avea şi ea multă grijă de sine. Dar avea şi mai puţine scrupule decât anumite persoane din lumea interlopă cu care avusesem eu de-a face.

Dar îmi dădui seama că eram atras mai ales de politică şi de învăţătură. Tovarăşul Skripko, directorul comunist al şcolii, aprecia că aveam talent şi capacitate intelectuală. Cu ocazia studierii scrierilor lui Lenin şi a scopurilor şi obiectivelor comunismului, mă ataşai lor cu pasiune crescândă. Voiam să fac politică sau să lucrez pentru Partid.

Şi aşa mi-am formulat opţiunea, întins în patul meu. Voi face carieră în sânul Partidului, cu ajutorul directorului comunist al şcolii. Voi discuta asta cu el cât mai curând posibil şi-l voi întreba cum ar trebui, după opinia sa, să-mi orientez viaţa şi cariera. Voi renunţa la toate în afara muncii de la Uniune şi mă voi dedica în întregime în văţăturii. Voi pune astfel un punct final fazei temerare a. vieţii mele. Acum a veam nevoie să studiez şi samă disciplinez.

Capitolul 9
Am ales cariera militară

Pierdui încetul cu încetul contactul cu Nikolai Povaleiev, cu Boris şi Mihail Kirilin; ei îşi continuau activitatea în lumea interlopă cumpărând şi vânzând droguri. Îi vedeam uneori, la sfârşitul săptămânii, când mergeam la Novosibirsk. Învăţătura şi obligaţiile pe care le aveam ca şef al Uniunii Tineretului Comunist îmi ocupau tot mai mult timp. Eram foarte exigent în obiectivele şi scopurile pe care le prevedeam pentru Uniunea noastră. Începui să am reputaţia de a fi un şef care ştia să-şi facă lumea să funcţioneze. Hotărâsem că organizaţia mea de tineret trebuie să fie cea mai bună din tot districtul. Asta nu era uşor, deoarece acesta din urmă cuprindea oraşul Novosibirsk şi imensa regiune care-l înconjura. Dar, pentru cariera mea, era important ca grupul meu să fie cel mai bun.

Lunile treceau repede, obţineam rezultate excelente la învăţătură şi grupul meu de tineret comunist devenise cel mai bun din întregul district. La sfârşitul lunii iunie 1967, obţinui diploma de absolvire a şcolii. Ieşii printre primii din clasă. Cei trei elevi care obţinuseră cele mai bune rezultate aveau să primească medalii. O fată obţinu medalia de aur, iar eu primii una din medaliile de argint.

Apoi sosi ziua cea mare; venise momentul de a fi apreciate toate organizaţiile Uniunii Tineretului Comunist din districtul Novosibirsk. Înalţi funcţionari comunişti erau prezenţi, iar eu eram aşezat cu grupul meu, aşteptând cu nerăbdare febrilă citirea listei laureaţilor.

— Cea mai bună organizaţie de tineret comunist din districtul Novosibirsk este cea...

Prezentatorul se opri un moment şi auzii, ţinându-mi răsuflarea:

— ...cea din Barisevo!

Nu-mi credeam urechilor. Câştigasem! Toate privirile se întoarseră către mine şi lumea mă bătea pe spate când mă îndreptai spre podium să primesc recompensa în calitate de şef al Uniunii Tineretului Comunist din Barisevo. Fu o zi mare pentru mine. Răsunară aplauze bogate şi prelungite. Şefii comunişti ai districtului nostru mă felicitară şi-mi strânseră mâna, şi în momentul când primii recompensa publică, activistul care mi-o înmâna declară:

— Băiatul ăsta va ajunge departe!

Era ţelul pe care mi-l fixasem în viaţă - să reuşesc în toate şi să fiu în frunte. Aceste aplauze şi aceste felicitări care îmi răsunau în urechi îmi confirmau alegerea drumului. Ştiam că înţelegeam regulile jocului, că eram în stare să joc după aceste reguli şi să câştig. Nu-mi venise uşor să accept toţi anii petrecuţi la Barisevo, la "V-I", şi chiar mult mai înainte, la "Numărul Unu", loviturile dure pe care trebuise să le încasez şi aspra deprindere de a nu depinde de nimeni. Totuşi, mă întărisem şi mă călisem. Aceste lecţii îmi dăduseră un avantaj serios asupra celor ce cunoscuseră o viaţă mai uşoară sau mai protejată şi care avuseseră un tată şi o mamă care să se ocupe de ei. În jocul rivalităţilor, eu aveam viitor. Viaţa şi cariera mi se deschideau înainte şi ştiam că eram bine pregătit. Eram o fiinţă modelată de sistemul sovietic. Eram conştient de asta şi ştiam că aveam să ajung în primele rânduri.

În prezent, aveam timp să-mi aleg o profesie. Înainte de toate, trebuia să-mi îndeplinesc stagiul militar. Mergeam la armată sau în altă parte? Discutasem cu tineri care fuseseră în armată şi ei îmi spuseseră:

— Serghei, pentru tine este ultimul lucru pe care l-ai putea face. Nu te gândi. Viaţa este dură şi nu ai posibilităţi de avansare. Ieşind din armată, ai să începi ca muncitor în fabrică. Ce fel de viitor este ăsta pentru tine?

Constatasem deja că viaţa de muncitor în fabrică nu era de invidiat. Nu mi-o doream. Îmi trebuia ceva care să mă ajute să merg înainte.

Discutai apoi cu prieteni care fuseseră în marină. După ce i-am ascultat povestindu-mi experienţele, m-am hotărât pentru marină. Dar voiam să fiu ofiţer, nu simplu marinar În toate orfelinatele pe care le frecventasem, cu excepţia Orfelinatului nr.1 fusesesm şef, atât la şcoală cât şi în organizaţiile de tineret comunist. Acum, voiam să fiu şef şi în marină.

Tovarăşul Skripko promise să mă ajute.

— Kurdakov, zise el, am să-ţi fac un raport excelent şi am să te recomand călduros. Ia raportul ăsta, prezintă-l autorităţilor de recrutare în marină de la Novosibirsk şi spune-le să ia legătura cu mine.

Pregăti aşadar un raport asupra activităţii mele în organizaţiile de tineri comunişti, începând cu perioada când eram octombrist şi până la momentul acela şi îl transmise autorităţilor din Novosibirsk, cu o menţiune specială. Trimise o copie şi la Leningrad, pentru a însoţi cererea mea de admitere la Academia Navală.

La începutul lui august 1967, aflai la Barisevo că fusesem acceptat ca aspirant ofiţer la Academia Navală din Leningrad. Ce veste bună! Îi puteam mulţumi pentru asta tovarăşului Skripko. Mi-a venit foarte greu să-mi iau rămas bun de la prietenii mei apropiaţi - dar singura mea preocupare era de a merge înainte şi de a nu privi înapoi.

Când trebui să merg la gara din Novosibirsk pentru a lua trenul pentru Leningrad, privirile mi se opriră asupra locurilor pe care învăţasem să le cunosc bine în timpul ultimilor 10 ani, de pe vremea când, copil fără căpătâi, vagabondam pe aici. În cele din urmă auzii ultimul apel: "Pasagerii cu destinaţia Moscova să poftească în vagoane". Urcai în vagon şi, câteva momente mai târziu, trenul începu să iasă încet din gară. Deodată, îmi dădui seama cu stupefacţie că o mare parte din viaţa mea se sfârşea. De la fereastră, contemplai o ultima dată, cu nostalgie, această gară masivă.

Pierdut în gânduri, mă instalai pentru o lungă călătorie care trebuia să mă ducă la Leningrad. Trenul părăsi încet gara şi traversă cartierele mărginaşe ale oraşului. Odată ajunşi în câmp, câştigarăm viteză. Ţăcănitul roţilor începu să-mi vorbească. Mi se părea că-mi spune: " Clic - clac, clic - clac, ai reuşit, ai reuşit. Clic - clac, clic - clac, ai reuşit, ai reuşit."

„Ei da, îmi zisei, ai reuşit, Serghei. Dar toţi prietenii tăi care nu au reuşit, ce-au ajun?" Revăzând trecutul, feţele celor care nu reuşiseră îmi trecură ca un fulger prin faţa ochilor. Şapte băieţi ajunseseră la Orfelinatul nr.1 cam în acelaşi timp cu mine, când aveam 6 ani. Crescuserăm împreună. Din şapte, eram singurul care terminase şcoala secundară şi aveam speranţa să reuşesc în viaţă.

Când, privind pe fereastră, fixai distrat întinderea posomorâtă a Siberiei, care defila rapid, alte feţe începură să mi se prezinte: Ivan Cernega, Alex şi Vladimir Lobuznov, Nikolai Soskin, Nikolai Povaleiev, Boris Lobanov, Mihail Kirilin, Alex Popov, "vistiernicul" nostru şi toţi vechii mei prieteni. Unii deveniseră hoţi, alţii traficanţi de droguri, iar alţii asasini. Aproape toţi avuseseră necazuri serioase. Bunul meu prieten Ivan Cernega era condamnat la numeroşi ani de închisoare, iar Alexandr fusese împuşcat.

Asta mă făcea să-mi dau seama de numărul de băieţi şi de fete din orfelinatul din Barisevo care deveniseră criminali, banditi său prostituate. Cei slabi, ca Saşa Ognev, muriseră sau se sinuciseră.

Mă gândii la Diacon şi mă întrebai ce se va alege de el? Unde se va duce? Va apuca el ziua când să intre în acea şcoală biblică la care visa atâta? Bineînţeles că nu. Era un loc în societate pentru un asemenea copil? Toţi ceilalţi "orfani oficiali" smulşi de lângă părinţii lor mi se îmbulziră în memorie. Ce aveau să devină?

Trenul traversa întinderea vastă gonind către Moscova şi curând mi se păru că roţile îşi schimbaseră mesajul şi-mi ziceau: „Fii tare, fii tare". Şi-mi dădui seama că era esenţial să iau aminte la mesajul roţilor.

După o călătorie lungă şi obositoare, trenul intră în gara Kazan, din Moscova. Coborâi şi începui o şedere de două zile în capitala ţării noastre.

Primul loc unde mă dusei fu mormântul lui Lenin. Ajungând acolo, mă aşezai la coadă şi aşteptai răbdător în picioare timp de mai multe ore înainte de a putea intra. Ca octombrist, fusesem nepotul lui Lenin, iar ca şef al Uniunii Tineretului Comunist, fusesem fiul lui. Într-o zi, ca membru deplin al Partidului Comunist, urma să fiu tovarăşul lui.

Intrând în acest sanctuar liniştit şi apropiindu-mă de rămăşiţele pământeşti ale Tătucului Lenin, fui cuprins de un sentiment de teamă şi de veneraţie. Mă apropiai şi privii în linişte corpul omului care-mi ocupase atâtea ore de studiu şi care pentru mine era un dumnezeu. El stătea la originea "religiei" mele care îmi permisese să cred în ceva pentru prima oară în viaţă. El mă învăţase egalitatea, fraternitatea şi ajutorul pe care cei puternici trebuiau să-l dea celor slabi. Mă închinai şi-i adresai o rugăciune. Fu cu siguranţă o rugăciune. Nu pot descrie asta în alţi termeni. Mă rugai: „Ajută-mă în viaţă, Tătucule Lenin. Ghidează-mă şi condu-mă când voi avea nevoie. Ajută-mi să-ţi înţeleg învăţătura şi să mă conformez ei. Înlătură obstacolele şi pericolele de pe drumul meu şi din viaţa mea. Ascultă-mă şi îndrumă-mă. Ajută-mă, Tătucule Lenin". Ridicai ochii mai privii corpul neînsufleţit al lui Lenin câteva minute şi plecai. Într-un fel, mă simţeam mai puternic şi mai apt să înfrunt ceea ce mă aştepta.

A doua zi, luai trenul către Leningrad, la mai bine de 700 de kilometri nord-vest de Moscova, şi ajunsei puţin după aceea pentru a începe un capitol nou în viaţa mea: o carieră de ofiţer naval mi se deschidea înainte şi mergeam să studiez la Academia Navală "Alexandr Popov". Când eram la Barisevo, încercasem să fac să se creadă că unchiul meu Alex Popov dăduse numele Academiei. Când văzui Leningradul întâia oară, înţelesei imediat de ce fusese numit "regele oraşelor sovietice" şi de ce Voltaire, în secolul al 18-lea, spusese: "Măreţia tuturor oraşelor Europei nu o poate egala pe cea a Sf. Petersburgului" (vechiul nume al Leningradului). Leningradul oferea un amestec rar: măreţia eternă a Rusiei se alia la cultura lui modernă. Fu numit adeseori capitala ţarilor şi leagănul comunismului. Purtă timp de secole numele fondatorului său, Petru cel Mare. Numele actual îi fu atribuit în 1924, în onoarea lui Vladimir Ilici Lenin, care într-o zi de octombrie 1917 declanşa insurecţia care transformă Sfânta Rusie în Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice. Formând primul guvern comunist din istorie, el declanşa o explozie ideologică care avea să zguduie şi să schimbe faţa lumii. Un panou uriaş de 30 m înălţime îi purta portretul şi se profila deasupra străzilor, dominând celebra piaţă a Palatului din Leningrad.

Oraşul corespundea descrierilor pe care le citisem şi imaginilor pe care le văzusem: este un oraş al podurilor. Sunt aproape 600 de poduri care trec peste numeroasele canale şi râuleţe ce se întretaie cu străzile. Îmi amintesc că linia trasată de oraş în văzduh mi se părea deosebit de joasă pentru un oraş de 4.000.000 de locuitori. Dar aveam să aflu că aceasta se datora legii care limita toate clădirile cu excepţia bisericilor - mai exact a turlelor lor - la o înălţime care să nu depăşească cei 31 m ai palatului de iarnă al ţarilor.

Parcursei de la un capăt la altul Bulevardul Nevski, artera principală a oraşului, şi încă îmi aduc aminte de nenumăratele magazine, restaurante şi cafenele care mărgineau trotuarele acestei artere, lungă de aproape 5 km. Îmi veni brusc în minte descrierea unuia dintre poeţii noştri. După el, bulevardul Nevski era "cea mai romantică stradă din lume". Şi era adevărat.

Leningradul este totodată un oraş cu muzee; cel mai remarcabil este muzeul Ermitaj; se află în palatul de iarnă, care are 1100 de camere şi care iniţial aparţinea Ecaterinei cea Mare. Ghizii povestesc vizitatorilor că dacă ar privi fiecare obiect expus câte un minut, le-ar trebui 12 ani pentru a le face un tur complet. Mai bine de 3.000.000 de vizitatori trec pragul muzeului în fiecare an.

Celor mai mulţi dintre locuitorii Leningradului le place să evoce trecutul istoric al oraşului, şi pe bună dreptate, dată fiind rezistenţa lor eroică şi îndârjită în timpul celor trei ani de asediu impus de Hitler şi masacrarea celor 200.000 de soldaţi şi a peste 1.000.000 de locuitori. Una dintre zilele cele mai grele ale asediului nazist a fost aceea când mai mult de 8.000 de cetăţeni îşi găsiră moartea în 24 de ore. Oraşul însuşi se ridicase în mod remarcabil după starea de distrugere în care se afla după bombardamentele fără precedent pe care le îndurase, deşi populaţia lui de odinioară fu micşorată cu 1.000.000 de persoane pierdute pentru totdeauna în anonimatul giganticelor gropi comune. Studiasem toate acestea în vederea vizitei la Leningrad. Desigur, nu eram numai nerăbdător să fiu în Leningrad, ci şi să ajung la Academia Navală "Alex Popov". În cele din urmă, autobuzul meu ajunse acolo. Academia se află la periferia Leningradului, într-o regiune împădurită, destul de departe de centrul oraşului. În prima zi, toţi proaspeţii recruţi fură adunaţi şi ne trecură în revistă. Cum gazdele noastre, respectiv vechii elevi ai şcolii navale, fuseseră convocate spre a ne privi cu băgare de seamă, noi eram foarte stânjeniţi de aceste priviri iscoditoare. Dar gheaţa fu spartă rapid când cei vechi se ridicară şi începură să strige:

— Cine vine din Moscova?

Sau:

— Cine vine de la Harkov?

Sau din Doneţ sau din Başkiria... De fiecare dată când se ridicau mâini, vechii cadeţi şi noii veniţi provenind din aceeaşi regiune se reuneau. În acest fel, cei vechi, care veneau din toată Uniunea Sovietică, îi descopereau pe noii recruţi care proveneau din oraşul lor natal. Cu aceste întâlniri se şi legau prietenii.

Cineva întreabă:

— Cine vine din Novosibirsk?

— Eu, strigai emoţionat şi privii înjur, reperând curând unul dintre cei vechi, care zâmbea.

Merserăm unul către celălalt şi, după o strângere de mână, ne prezentarăm. Îl chema Vasili, era cu doi ani mai mare decât mine şi era o fire deschisă şi caldă. Fui fericit să-l cunosc, pentru că mă ajută să mă adaptez ia regulile Academiei Navale şi să evit multe necazuri. Cum se întâmplă în multe şcoli, exista obiceiul ca elevii din clasele superioare să-i sâcâie pe noii-veniţi, într-un mod foarte prietenesc, de altfel. Mă înţelegeam bine cu Vasili şi petrecurăm împreună multe ore, discutând. Curând, puternice legături de prietenie ne uniră, legături care aveau să dureze mulţi ani.

La studii, aveam de ales între două specializări distincte, una de mecanică, alta de radio. Fusesem întotdeauna bun la fizică şi la matematică şi eram fascinat de aparatura radio şi de electronică.

La trei zile după sosirea noastră la Academie, o data instalaţi, toţi noii cadeţi se strânseră pentru a-şi alege şefii organizaţiilor Uniunii Tineretului Comunist pe secţiile Academiei. Fură prezentate nume şi cineva spuse:

— Eu îl propun pe Serghei Kurdakov.

Mă mirai, pentru că nu eram decât un nou venit; şi am fost foarte surprins când se trecu la vot şi fui ales şef.

Aflai mai târziu că faptul de a fi avut cea mai bună organizaţie de tineret comunist din districtul Novosibirsk fusese cauza. Bazându-se pe această reputaţie, secretarul organizaţiei Partidului Comunist din cadrul Academiei Navale îmi propusese numele. Alegerea mea fu deci automată.

De câte ori avea să fie nevoie, în timpul anului care urmă, mă ocupai de organizaţia de tineret comunist a secţiei de radio a Academiei Navale. Organizarăm cursuri şi predam teoria comunistă şi, pentru propria mea formaţie, asistam la conferinţe de geopolitică şi de actualităţi.

Regimul şi disciplina de la Academia Navală erau rigide şi dure, dar pentru mine, după viaţa petrecută în orfelinat, Academia reprezenta o ameliorare. În vreme ce alţi cadeţi, care duseseră o viaţă mai ferită de greutăţi nu suportau acest regim şi plecau, eu mă simţeam bine şi puteam să-mi îndeplinesc total satisfăcător munca pe care o aveam de făcut mai cu seamă în cadrul Uniunii Tineretului Comunist.

La sosirea mea în Academie, făcui cunoştinţă cu Pavel Sigorski, care avea să devină unul dintre cei mai buni prieteni ai mei. Era un cadet mai vechi şi provenea din partea aceea a Poloniei care fusese anexată de U.R.S.S. în urma războiului. Cum era un polonez naţionalist, nu vorbea decât poloneza în prezenţa mea. Asta ne amuza, iar el îmi zicea:

— Dacă vrei să vorbeşti cu mine, va trebui să înveţi poloneza.

Găsii bună ideea şi-i cerui aşadar să mă înveţe, ceea ce şi făcu. Curând, începurăm să vorbim între noi doar în limba lui maternă.

Eram adeseori de gardă la poarta Academiei. Într-o dimineaţă de duminică, văzui nişte oameni traversând un teren învecinat.

— Cine sunt? îl întrebai pe cel cu care eram de gardă.

— Nişte credincioşi. Îi urmării cu privirea. Fuseseră întotdeauna pentru mine, şi încă mai erau, un obiect de mare curiozitate.

— Unde se duc? mai întrebai.

— A, răspunse el, este o biserică acolo, după copacii ăia, şi se duc la ea.

Era adevărat. Aici, la periferia Leningradului, o biserică primise permisiunea de a rămâne deschisă. Toţi credincioşii din oraş care doreau să participe la un serviciu de cult, trebuiau să se întâlnească la ţară. Fui impresionat. Îmi aminteam că citisem la şcoală în constituţia noastră, a Uniunii Sovietice, că toţi cetăţenii aveau dreptul la o totală libertate religioasă, atât în planul credinţei, cât şi în planul serviciilor de cult. Şi mă gândii: Este adevărat. Libertatea religioasă există în Uniunea Sovietică. Credincioşii se duceau în mod deschis la biserică. Era o dovadă a libertăţii religioase.

Lunile de iarnă ale lui 1967 şi de primăvară ale lui 1968 se scurseră cu repeziciune. Activitatea mea în cadrul Academiei Navale mă captiva tot mai mult. Toate materiile mă interesau puternic, dar cursurile de marxism-leninism şi de politică îmi produceau o bucurie deosebită. Eram într-adevăr pasionat şi învăţam din greu.

Fui fericit când sosi luna aprilie, pentru că mă hotărâsem să plec în călătorie în timpul vacanţei de primăvară, să merg la Novosibirsk şi la Barisevo. Îmi petrecui vacanţa în mod minunat. Mă bucurai mult să-mi revăd vechii prieteni. Dar ceea ce mă impresiona cel mai mult în timpul celor două săptămâni de vacanţă fu un incident care se petrecu în timp ce parcurgeam cu autobuzul mica distanţă de la Novosibirsk la Barisevo, când mergeam să-mi văd prietenii la orfelinat. Străbătând cartierul Inskaia, remarcai că un autobuz care era în faţa noastră era prins într-un blocaj de circulaţie. Mă uitai pe fereastră, încercând să-mi explic ce se întâmplase; văzui camioane blocând drumul, maşini de poliţie, două maşini de pompieri şi sute şi sute de oameni care se înghesuiau unii în alţii.

Era un blocaj uriaş. Toţi călătorii din autobuzul nostru îşi dădură seama că avea să fie o oprire îndelungată şi încercară să afle ce se petrecea. Nimeni nu putea pătrunde misterul. Tot ce puteam şti era că multă lume se agita frenetic acolo, înaintea noastră. Apoi, câteva persoane se desprinseră din această mulţime colcăitoare, o luară în direcţia noastră şi urcară în autobuzul nostru. Îi întrebarăm despre ce era vorba.

Aceştia ne-au informat că era vorba despre nişte credincioşi. Îmi imaginasem credincioşii ca fiind bunici şi bunicuţe, bătrâni şi încovoiaţi. Dar aceşti credincioşi nu corespundeau de loc ideii pe care mi-o făcusem eu despre ei. Proveneau din toate categoriile de vârstă. Mulţi erau la fel de tineri ca mine şi aspectul exterior şi îmbrăcămintea lor nu se deosebeau deloc de ale mele.

Îi întrebarăm ce se întâmpla şi ne povestiră că numeroase biserici fuseseră închise. Dar că, în cele din urmă, după multe petiţii, tocmai obţinuseră din partea guvernului autorizaţia de a redeschide o micuţă casă de rugăciune aici, în cartierul Inskaia, redeschidere care avusese loc în acea zi. Adăugară că, răspândindu-se vestea printre credincioşi, se aşteptaseră să fie multă lume, dar nu-şi imaginaseră că avea să fie o asemenea afluenţă. Sala de adunare putea cuprinde cam 150 de persoane. Dar sosiseră sute de credincioşi, umplând străzile şi blocând drumurile şi încercând toţi să intre. Şi nici nu era de mirare că erau atâţia! Novosibirskul este un oraş de 1.500.000 de locuitori şi timp de ani de zile nu avusese măcar o biserică protestantă. Astfel că, în ziua în care redeschiderea acestei unice adunări fusese autorizată, toată lumea se adunase.

Poliţia nu întârzie să descindă la faţa locului şi dădu ordin credincioşilor să evacueze zona. Îi întrebarăm cum de-şi putuseră imagina că vor putea intra cu toţii pentru a se închina lui Dumnezeu, dar ne răspunseră:

— Ei bine, aveam s-o facem pe rând. Plănuisem ca un grup să intre pentru o jumătate de oră de rugăciune şi de laudă lui Dumnezeu, iar apoi să iasă. După aceea, un al doilea grup de 150 urma să intre şi tot aşa, până ce toţi îşi vor fi avut rândul.

Uluit, clătinai din cap. Nu-mi reveneam, în primul rând, mi se spusese întruna că erau puţini credincioşi, dar iată că vedeam sute şi sute care se răspândeau pe străzile acestui mic cartier lipsit de importanţă. Mi se mai spusese şi ca numai bătrânii mai credeau în Dumnezeu şi totuşi erau mulţi tineri în această mulţime ce fremăta, căutând să intre în modesta sală pentru a se ruga.

În cele din urmă, o dată credincioşii împrăştiaţi de poliţie şi circulaţia restabilită, autobuzul porni mai departe către Barisevo. Scena pe care tocmai o trăisem mă urmări multă vreme. Ea îmi produse o puternică impresie pe care aveam s-o resimt de multe ori.

Îmi petrecui restul vacanţei cu prietenii mei de la Barisevo şi Novosibirsk, cu care avui multe clipe fericite. Dar curând, vacanţa se sfârşi, iar eu trebui să mă reîntorc la Leningrad. La întoarcere, muncii mai din greu ca oricând. În iulie 1968, terminând un an la Academia Navală din Leningrad, primii ordinul să-mi continui studiile la Academia Navală din Petropavlovsk, în provincia Kamceatka.

Eram cu adevărat mulţumit. Acest transfer era un privilegiu. Academia Navală din Petropavlovsk era o instituţie importantă a Extremului Orient sovietic, situată pe ţărmul pacific al U.R.S.S., la nord de Japonia. Kamceatka era denumită "ochii Rusiei". Era o promovare importantă să fii transferat la această Academie navală. Aproape toate navele flotei sovietice se găseau în această regiune şi fui încântat de această şansă.

Îmi luai rămas bun de la prieteni, inclusiv de la prietenul meu polonez, despre care nu aveam să mai ştiu nimic câtăva vreme. Permisia mea militară îmi îngăduia o lună şi jumătate de vacanţă înainte de a mă prezenta la noua mea instituţie. Mă hotărâi să-mi petrec vacanţa cu prietenii mei din Novosibirsk.

Privind pentru ultima oară Leningradul, încercam o mare tristeţe. Simţeam că n-am să uit niciodată lungile zile pasionante de formare şi că-mi voi aminti cu siguranţă întotdeauna de frumuseţea fără seamăn a acestui mare oraş.

Călătoria a decurs fără nici un incident de la plecarea din Leningrad şi până în apropierea periferiilor Moscovei. Atunci se petrecu ceva ciudat. Auzii zarvă în vagonul dinaintea celui în care mă aflam; fiind curios din fire, mă hotărâi să văd ce se întâmpla. Traversai aşadar vagonul nostru în pas degajat şi intrai în următorul.

Aici găsii trei tineri, mari şi zdraveni, care snopeau în bătaie un băieţel cu înfăţişare studioasă, cu ochelari groşi şi pielea albă.

— Dă-ne banii, îi ziceau, altfel îţi frângem mâna.

Puştiul tremura ca o frunză bătută de vânt. Unul dintre vlăjgani stătea în picioare cu faţa la ceilalţi călători şi avea grijă ca nimeni să nu intervină în timp ce ceilalţi doi se ocupau de băiat. Nu mi-au plăcut niciodată brutele şi ceea ce văzui mă scoase imediat din fire. Îmi smulsei centura militară, mi-o înfăşurai pe mână astfel încât catarama să-mi folosească pentru lovit şi mă repezii către băiat. Când cel care stătea de gardă înainta să mă oprească, mă aruncai asupra lui şi-l apucai de gât cu o priză de judo, apoi îl izbii de perete şi-i zdrobii figura cu boxul meu improvizat. Se prăbuşi fără cunoştinţă.

Ceilalţi doi erau pe cale de a scoate banii din portofelul băiatului.

— Lăsaţi banii, le spusei, altfel o încasaţi şi voi la fel! Îşi văzură tovarăşul întins inconştient la pământ, înaintai să mă arunc asupra lor, dar dădură înapoi spunând:

— Bine, bine, ne retragem.

Coborâră în gara următoare, luându-şi prietenul cu ei.

Băieţelul era, evident, complet năucit. Îl ajutai să-şi adune banii, apoi îl luai de mână, îl liniştii şi spusei să se aşeze. Din discuţie, aflai că îl cheamă Mihail Koptelov. Ezitai un moment dacă să-l întreb despre numele lui. Era prea puţin probabil să existe vreo legătură între el şi persoana la care mă gândeam eu. Dar, în cele din urmă, îl întrebai:

— Eşti, din întâmplare, înrudit cu celebrul scriitor Konstantin Koptelov?

— Desigur. Este tatăl meu.

— Tatăl tău! exclamai.

Eram într-adevăr impresionat. Numele acesta, Konstantin Koptelov este cunoscut tuturor iubitorilor de carte din U.R.S.S. Este unul dintre cei mai celebri şi populari scriitori din Rusia; a luat premiul Lenin pentru literatură. Numele său era cunoscut în toată Uniunea Sovietică. Din acel moment, îi vorbii cu un interes crescut. Mihail mă întrebă cine eram şi încotro mergeam, iar eu îi spusei.

— Ascultă, zise el, pentru că eşti la Moscova, Serghei, de ce nu ţi-ai întrerupe călătoria să vii la noi, să-i cunoşti pe părinţii mei?

Senzaţional, îmi spusei, o ocazie de a-l cunoaşte pe Konstantin Koptelov! Nu-mi trebui mult timp pentru a mă hotărî.

— De acord, încuviinţai. Oricum, am de aşteptat câteva ore.

Mă simţeam foarte tulburat de ideea de a întâlni pe unul dintre cei mai mari scriitori ruşi.

Coborând din tren, luarăm metroul pentru a merge la Mihail; odată ajunşi, mă prezentă părinţilor lui şi le povesti ce se întâmplase în timpul călătoriei la întoarcere. Tatăl lui îmi strânse mâna şi-mi mulţumi pentru că sărisem în ajutorul fiului lui; mama lui surâse, îmi fu şi ea foarte recunoscătoare. Apoi, ea adăugă:

— Serghei, ai timp să iei masa de seară cu noi? Masa este ca şi gata. Ne-ar face plăcere să rămâi, iar tu ai avea tot timpul să prinzi trenul pentru Novosibirsk.

Fui încântat şi acceptai invitaţia din toată inima.

Fără să mai întârziem, aşezaţi în jurul mesei, ne înfruptarăm cu bucatele pregătite de doamna Koptelov şi stăturăm la taclale ca nişte vechi prieteni. Domnul Koptelov începu să mă întrebe despre trecutul meu, despre ocupaţia mea prezentă şi despre proiectele de viitor. Îi povestii aşadar viaţa pe care o dusesem în orfelinate. Părea fascinat. Mă asculta atent şi îmi cerea mereu mai multe detalii. După masă, trecurăm în salon pentru a ne continua conversaţia şi a mai bea un pahar înainte să mă conducă la gară.

— Serghei, zise el la sfârşit, ascultându-te vorbind, m-am gândit. Sunt convins că povestea ta şi povestea orfelinatului de la Barisevo ar putea să furnizeze materialul pentru o carte fascinantă.

Rămăsei blocat. Nu mă gândisem niciodată la asta. Începu să-mi pună şi alte întrebări şi zise:

— Aş putea scrie o carte de spre viaţa ta la orfelinat. Ar fi ca o versiune rusească a lui Tom Sawyer.

Eram fără îndoială flatat, dar îi spusei sincer că nu ştiam dacă ar reuşi să scoată o istorie din asta. El ar fi cel mai în măsură să-şi dea seama, el trebuie să ştie. Îl asigurai că voi fi fericit să-i povestesc tot ceea ce ştiam.

— De acord, se aranjează, declară el. Am să iau legătura cu tine cât de curând. Actualmente, noi încercăm să cumpărăm o casă la ţară în apropiere de Novosibirsk, să ne petrecem vara acolo. Nu va fi foarte departe de orfelinat, aşa că voi putea să vă pun întrebări, ţie şi celorlalţi băieţi.

Apoi, noii mei prieteni mă conduseră la gară, unde ne luarăm rămas bun, iar eu mă urcai în tren pentru a-mi continua călătoria.

La sosirea mea în gara din Novosibirsk, îl văzui pe Boris Lobanov, care venise să mă întâmpine. Dragul meu Boris! Îmi lăsai jos valiza şi-l înconjurai cu braţele; mă îmbrăţişa la rândul lui şi ne salutarăm vorbind amândoi deodată. Ajunserăm curând la camera lui şi, după ce mă schimbai, merserăm să întâlnim alţi prieteni comuni. Primul pe care-l văzurăm fu bunul meu prieten Nikolai Povaleiev.

— Ia uitaţi-vă la mine! strigă el. Cine-i ofiţerul ăsta elegant care te însoţeşte, Boris? A plecat cu caş la gură şi se întoarce amiral! Bineînţeles! Nu se mai uită atât de bine când pun uniforma pe un flăcău în zilele noastre!

După ce râsesem bine, ne salutarăm, apoi eu luai un aer serios şi spusei:

— Ia ascultă, Nikolai, am veşti fantastice pentru tine. Începui să-i povestesc împrejurările întâlnirii mele cu Konstantin Koptelov şi despre dorinţa lui de a scrie o carte despre orfelinat şi despre ocupanţii lui, printre care şi Nikolai.

— I-am povestit toată istoria, spusei, şi, Nikolai, vrea să i-o povesteşti şi pe a ta. Ai să devii celebru!

Nikolai asculta cu un aer din ce în ce mai îngrozit, apoi strigă:

— Serghei, cât poţi fi de tâmpit! Evident că asta mă va face celebru. Dar îmi va pune totodată ştreangul în jurul gâtului! Nu vreau deloc celebritatea; şi cu atât mai puţin să se vorbească despre mine într-o carte! N-ai înţeles, zise el, care vor fi consecinţele pentru afacerile mele? Serghei, cum mi-ai putut face una ca asta, mie, prietenul tău de altădată?

Adevărul mi se înfăţişă atunci în faţa ochilor. Evident! Puteam fi atât de prost?

— Ascultă, Nikolai, spusei, îmi pare rău. Nu mă gândisem la aspectul acesta al lucrurilor.

— Ei bine, ai face mai bine să începi să te gândeşti, murmură el. Activităţile în care am fost eu implicat, mă rog, nici să nu mai vorbim. Boris şi cu mine şi alţi câţiva ţipi avem în curs o afacere bună aici, Serghei, iar un scriitor indiscret i-ar pune repede capăt!

Voiam să-l întrerup, dar nu mă lăsă să rostesc nici un cuvânt.

— Ştiu că n-ai câştigat cine ştie ce la Academia Navală, Serghei. Cât despre mine, eu am avut beneficii frumoase în ultimul timp. Ascultă, am să-ţi dau bani pentru a compensa ce vei pierde cu cartea, cu condiţia să contramandezi pur şi simplu toată povestea asta ridicolă. De acord?

Începea să mă enerveze serios şi-i spusei aproape ţipând:

— Ascultă-mă bine, Nikolai, dacă poţi să taci un moment, am să-ţi zic şi eu ce tot încerc să-ţi spun de-o bucată de vreme! Nu-mi dădusem seama deloc de ceea ce tocmai mi-a zis. N-am gândit-o din perspectiva asta. Aşa că poţi considera povestea asta ca înmormântată. Nu trebuie să mă despăgubeşti. Sunt prietenul tău!

Nikolai se destinse. Schiţă un surâs.

— Iată-te aşa cum te ştiam odinioară, Serghei. Mii de mulţumiri.

Peste puţină vreme, Koptelov îmi scrise la adresa pe care i-o indicasem, ca să-mi spună că îşi cumpărase o casă la ţară în apropiere şi că va sosi în curând. Când ajunse, câteva zile mai târziu, mă dusei să-i vorbesc despre carte: îi spusei că în fond nu găseam ideea atât de bună şi că preferam să nu colaborez la elaborarea cărţii. Faptul că-mi schimbasem părerea nu-i plăcu deloc, dar îi dădui de înţeles că lucrurile trebuiau să rămână aşa. Şi chestiunea fu astfel aranjată..

Cele 20 de zile de vacanţă pe care le petrecui înainte de plecarea la Petropavlovsk au fost foarte vesele şi entuziasmante: îmi regăsii cu bucurie vechi prieteni. Dar s-au petrecut şi nişte incidente neaşteptate. Într-o zi, Nikolai îmi spuse:

— Serghei, mi-ar place să-l întâlneşti pe marele şef al organizaţiei noastre.

Auzisem multe vorbindu-se despre acest personaj al lumii interlope pe când eram curier. Mi-ar fi plăcut să-l întâlnesc atunci, dar ocupam la acea vreme un rang atât de jos încât nici nu se punea problema. Considerai deci aceasta invitaţie ca pe o ocazie unică.

Ne duserăm într-un local micuţ într-un loc puţin frecventat dintr-un cartier mărginaş pe care nu-l cunoşteam, în celălalt capăt al Novosibirskului. Nikolai intră iar eu îl urmai îndeaproape. Ne oprirăm un moment, apoi Nikolai îmi şopti:

— Iată-l, Serghei.

Uşa se deschise. Fui uluit! Nu-mi puteam crede ochilor. Mă întorsei către Nikolai şi îi zisei

— El este Marele Şef? E Soşkin?

— Nu te înşeli, Serghei: Soşkin. Eu sunt - ca să zic aşa - numărul unu al acestei întregi afaceri.

Descoperii aşadar în cele din urmă ce devenise Soşkin! Dintr-o dată, îmi reveni totul în minte: cum fusese prins şi arestat la Barisevo în ziua în care încercase să o omoare pe Irina cea Mare cu una dintre puştile improvizate pe care le fabricam noi în ascuns la orfelinat. Nimeni nu ştiuse vreodată unde fusese dus.

— M-au încarcerat într-o casă de corecţie, zise Soşkin începând să răspundă întrebărilor ce mi se citeau pe faţă. Acolo am intrat în contact cu cei care mi-au permis să ajung la... eh, profesiunea mea actuală.

Soşkin era un traficant de droguri "profesionist". Era cel mai mare traficant de droguri din Novosibirsk. Aveam în faţa mea un tânăr absolvent de la Barisevo care într-adevăr reuşise bine în viaţă. Stăteam acolo în picioare privindu-l pe Soşkin, îndrăznind cu greu să cred ce povesteau, Nikolai şi cu el. Dar când mă gândeam la forţa lui când era la Barisevo, ştiam că ceea ce spusese era adevărat.

De fapt, nu mă gândeam că Soşkin m-ar fi ţinut minte, deoarece eu eram mult prea tânăr când eram noi la Barisevo. Totuşi, el nu mă uitase.

— Bineînţeles, îmi amintesc de tine, zise el. Ce-ai devenit? Văd că acum eşti în armată.

— Da, răspunsei.

Şi evocarăm cu plăcere trecutul: Barisevo şi tot ceea ce se petrecuse între timp. În acea zi, descoperii pentru prima oară că Boris şi Mihail Povaleiev lucrau în strânsă colaborare cu Nikolai Soşkin în traficul de droguri la Novosibirsk. După un moment de discuţie, Soşkin îmi făcu o propunere:

— Serghei, vei mai sta aici în vacanţă câteva zile. Nu ţi-ar place să faci nişte bani cât stai?

— Mi-ar prinde bine, răspunsei. Fii mai explicit.

Aşadar, trecu la subiect.

— Cât stai aici, poţi lucra cu Boris, Povaleiev şi cu mine. Afacerile merg foarte bine. Vindem mult drog şi reuşim să ne procurăm alte mărfuri provenind din Japonia, pe care le revindem pe piaţa neagră.

Mă aplecai spre Boris şi-l întrebai:

— Ce vindeţi?

— Magnetofoane, ruj de buze şi alte articole de genul ăsta, zise el.

— De acord, spusei, o fac.

Lecţia învăţată cu multă vreme în urmă îmi reveni în memorie: în viaţa asta, nu trebuie să contezi decât pe tine.

Muncii în strânsă colaborare cu Boris, Nikolai şi Soşkin timp de mai multe zile. Apoi urmă dezastrul. Soşkin fu arestat şi condamnat la 8 ani de închisoare, pe care începu să-i ispăşească într-o mare închisoare severă din apropiere de Tomsk.

Dar afacerile trebuiau să continue. Nu se puteau opri pentru că dispăruse "Marele Şef". Nikolai Povaleiev aprecia că urma imediat după el şi prelua aşadar imediat teritoriul lui Soşkin în grija lui. Într-o seară, Boris şi el mă invitară să-i însoţesc la o întâlnire specială a şefilor locali ai lumii interlope.

— După arestarea lui Soşkin, îmi explică Boris, avem ca duşmani o altă organizaţie. Ne-au încălcat teritoriul.

Mi-am zis: „Păi, toate astea mi se par a fi tare interesante. Cred că am să-i însoţesc." Mergând într-acolo, Boris îmi povesti că se trăseseră focuri de armă şi că unul fusese ucis în timpul unei confruntări anterioare între cele două organizaţii. Aceasta conferinţă de pace se vădise necesară. Voiau să aranjeze lucrurile astfel încât să-şi vadă de treburi fără să se deranjeze reciproc. Întâlnirea trebuia să aibă loc într-o clădire ruinată dintr-un loc puţin frecventat al oraşului.

Când ajunserăm, urcarăm o scăriţă şi o luarăm în lungul unui coridor întunecos ducând într-o încăpere prost luminată de la etajul al treilea; aici îl găsirăm, asteptându-ne, pe şeful celeilalte bande. Mă ţinui deoparte în timp ce Nikolai şi celălalt şef începuseră discuţia. După ce discutară câtva timp, Nikolai începu să bată în masă şi să ţipe:

— Dacă nu rămâneţi în afara teritoriului nostru, vă vom saluta cu focuri de armă. Noi am încercat să aranjăm situaţia, dar voi nu vreţi să ascultaţi propuneri clare şi precise. Aveţi teritoriul vostru, rămâneţi în el! Aţi priceput?

Nikolai se ridică, apoi celălalt şef şi acolitul lui făcură acelaşi lucru şi ieşiră furioşi. Îl privii pe Nikolai şi-i făcui cu ochiul. Era acelaşi băiat solid pe care-l cunoscusem la Barisevo, acelaşi care se "însărcinase" cu cei doi tipi care mă înjunghiaseră pe o străduţă.

Gândindu-mă că întâlnirea se terminase, îi spusei lui Nikolai.

— Cobor să iau puţin aer. Ne vedem jos.

Coborâi culoarul şi cele două rânduri de scări şi împinsei uşa pentru a păşi în stradă. Exact în momentul în care treceam pragul, o bubuitură răsună chiar în faţa mea. Simţii o arsură vie sub coaste şi răsuflarea îmi fu tăiată de un şoc violent. Năucit, îmi coborâi privirile şi descoperii că sângeram abundent; cămaşa îmi era plină de sânge, iar vesta militară începea să se îmbibe şi ea.

Un singur gând puse stăpânire pe mine: S-a tras asupra mea! S-a tras asupra mea! Căzui în genunchi. Apoi auzii un zgomot în spatele meu. Cineva cobora culoarul şi scările în plină viteză. Erau Nikolai şi Boris care se repeziră afară, fluturând fiecare două revolvere, câte unul în fiecare mână, gata să tragă în cei care mă atacaseră. Dar aceştia dispăruseră. Nikolai şi Boris băgară revolverele la loc, mă ajutară să mă ridic şi mă duseră acasă, jumătate pe sus. Mantaua de ploaie pe care o purtam peste vestă avea un buzunar plin de documente, acte, ordinele mele de deplasare, acte de identitate şi alte hârtii.

— Eşti, într-adevăr, cel mai băftos tip pe care-l cunosc, Serghei, strigă Boris golindu-mi buzunarul mantalei de ploaie, care se afla exact deasupra sânului meu stâng.

Glonţul traversase totul: agenda mea cea groasă cu adrese, toate actele de identitate, ca şi hainele de pe mine - mantaua de ploaie, cămaşa, maieul de corp - înainte de a mă atinge, îmi străpunsese pielea. Mai mult, hainele îmi erau îmbibate cu sânge şi când Boris privi rana, apoi gaura din documente, scoase un fluierat lung şi surd.

— Dacă nu aveai buzunarul plin cu hârtii ca să amortizeze şocul, acum erai mort, mă informă el.

Improvizarăm bandaje din batiste şi cămaşa lui Boris şi oprirăm hemoragia. Mă ajutară să mă scol şi mă conduseră la spital. Trecusem pe la un pas de moarte.

După aceea, mă odihnii câteva zile la Boris şi mă îmbătai. Nu băusem niciodată prea mult. La Barisevo beam cu ceilalţi băieţi, iar mai târziu, la fel, aveam să beau la ocazii. Dar de obicei ştiam când să mă opresc, pentru că voiam cu orice preţ să rămân în bună formă, fizic şi mental. Ştiam că prea mult alcool putea fi dăunător. Nu mă îmbătăm, aşadar, decât în foarte rare ocazii.

Într-o dimineaţă pe la ora nouă, după o petrecere dată în cinstea mea de Boris, mă trezii şi-i găsi pe ceilalţi încă adormiţi. Încă şovăitor, mă sculai cu intenţia de a ieşi să mă plimb pe afară, să iau aer. Mă ciocnii atunci nas în nas cu o altă persoană care avusese aceeaşi idee. Era un bărbat de vreo 50 de ani, cu trăsături ascuţite şi care avea un picior din lemn. Cum ieşiserăm amândoi cu intenţia de a ne limpezi gândurile, ne hotărârăm să mergem să ne plimbăm împreună în parcul de pe cealaltă parte a străzii. După câteva minute de mers, puserăm ochii pe o bancă, pe care ne aşezarăm să mai stăm de vorbă. Îi spusei cine eram şi unde mergeam şi-l întrebai ce era cu el. Spre marea mea surpriză, îmi spuse că fusese comisar de poliţie în forţele de ordine ale oraşului Norilsk. Auzind pronunţând acest nume, ciulii urechea. Din toate oraşele din U.R.S.S., Norilsk este unul dintre cele mai celebre. Este o capodoperă fantastică a tehnologiei Marelui Nord. A fost construit tocmai în nordul îndepărtat şi constituie un exemplu strălucit al talentului sovietic de a ridica oraşe în Marele Nord şi de a le face efectiv locuibile.

— Formidabil! exclamai. Am auzit vorbindu-se de acest oraş fantastic în manualele mele şcolare. Părea că e vorba despre o mare reuşită tehnologică a Partidului.

— Reuşită tehnologică! bombăni el. Voi, tinerii, nu ştiţi decât ceea ce aţi învăţat din cărţi. Mă plictisiţi. Credeţi în tot ce vi se spune şi în tot ce citiţi.

— Nu vă ieşiţi din fire, îi răspunsei. Nu încercam decât să vă arăt prietenie şi să vă vorbesc despre ceea ce am citit.

— Ei bine, uită ceea ce ai citit! Nu este nici un cuvânt adevărat. Eu ştiu! Eu vin de acolo. Unde eram comisar de poliţie.

— Dar, protestai eu, credeam doar că înţelesesem că fuseseră concepute maşini şi tehnici speciale în stare să întreprindă asemenea munci diferite.

— Maşini! zise el râzând. Vrei să ştii ce fel de maşini au conceput? Maşinile astea erau sclavi. Construcţia acestui oraş a costat viaţa a zeci de mii de sclavi şi oasele încă le mai zac pe acolo. Asta e "tehnologia" care a permis construirea Norilsk-ului - sângele şi oasele sclavilor.

Nu-mi credeam urechilor. Aş fi vrut să-i măturvorbele considerându-i-le divagaţiile unui beţiv debil, dar cum ar fi fost posibil? Omul fusese ofiţer de poliţie şi, dacă spunea adevărul, nu numai că trăise acolo, dar şi ajutase la construirea oraşului.

— I-am văzut murind cu miile, continuă el. Au murit de foame sau de frig sau de amândouă.

Îmi povesti şi cum îşi dedicase viaţa comunismului. Când izbucnise revoluţia maghiară în 1956, fusese trimis în Ungaria pentru a ajuta la reprimare. Dar acolo, când era comandant de artilerie la Budapesta, primi un glonte în gambă, care trebui să fie amputată.

— După aceea, spuse el, apreciară că nu mai valoram nimic, că eram inutilizabil. Mă trimiseră la Norilsk, să-i păzesc pe pârliţii ăia. Acesta era singurul lucru de care mă mai credeau capabil!

Asemenea lucruri erau un sacrilegiu pentru mine. Acest om, un necunoscut, ataca sistemul în care eu credeam şi nu-mi plăcea de loc ceea ce-l auzeam spunând. Încercai să mă fac că nu aud, dar el nu mai înceta să bată câmpii, iar eu trebuia să-l ascult, vrând-nevrând.

— Ştii ce-mi dădură, băiete? Hai, nu te supăra; fuseseră buni cu mine. Îmi dădură piciorul ăsta din lemn şi un pumn de ruble în fiecare lună, care-mi permitea să trăiesc ca vai de mine, apoi mă dădură afară! Iar după aia - şi-mi păru că rezervase asta pentru a concluziona - mi-au mai dat şi altceva. Ştii ce? O grămadă de medalii.

Şi scormoni în buzunar şi scoase un pumn plin.

— Vezi, am lucrat serios pentru ei în Ungaria; şi la Norilsk, de asemenea!

Îmi zdrăngănii medaliile în faţă şi apoi continuă:

— Medalii! La ce servesc? Mă hrănesc? Îmi plătesc chiria? Uită-te bine la mine, băiete!

Se întrerupse pentru a-mi lăsa timp să-l examinez bine din cap până-n picioare - ceea ce şi făcui. Nu puteam decât să-i dau dreptate. Spunea că era bătrân şi că nu mai valora nimic; îmi arătă iarăşi gamba lui din lemn şi-mi repetă că nu avea decât 45 de ruble pe lună. Nu corespundea ideii pe care mi-o făcusem despre un funcţionar comunist loial, la pensie. Medaliile, da. Dar nu mizeria, nici amărăciunea, nici toată aceasta situaţie disperată.

Apoi începu să tuşească. Medaliile îi căzură din mână şi se împrăştiară în ţărână în jurul nostru. Începu să scuipe sânge, îşi scoase batista din buzunar şi-şi şterse sângele de la gură, apoi căzu în genunchi în noroi şi începu să grebleze pământul cu degetele în căutarea medaliilor lui. Mă ridicai şi plecai.

"Ei bine, dacă ceea ce mi-a spus bătrânul este adevărat, asta aparţinem orice caz trecutului. Eu trebuie să trăiesc pentru viitorul meu, trebuie să privesc înainte şi să nu mă abat." Fusesem învăţaţi că numai proştii se cramponează de problemele trecutului. Partidul nostru avusese, desigur, probleme în trecut, când ţara noastră era tânără. Ţara noastră cunoscuse războaie şi suferise mult la începuturile noului regim. Trebuise să accepte unele mici nedreptăţi. În care ţară nu sunt uşoare nedreptăţi?

Dar toţi acei morţi pentru a construi un oraş! Puteam atunci vorbi de uşoare nedreptăţi? Deliberai în mine însumi şi luai hotărârea să-mi gonesc toate acestea din minte. În orice caz, nu reuşeam să-mi răspund cu adevărat la întrebări, iar viaţa trebuia să meargă înainte pentru mine, indiferent de soarta acestui personaj demn de milă, care se ţâra prin noroi, ca să-şi caute medaliile. Tot străduindu-mă să-mi alung din minte acest incident tulburător. Începui să mă pregătesc de plecare. În curând, aveam să fiu în drum către Extremul Orient sovietic şi către o nouă carieră pasionantă în marina sovietică.

Capitolul 10
Afectat ochilor Rusiei

„Portul de la marea fermecată", Vladivostokul, fu prima mea oprire după ce părăsisem Novosibirskul şi traversasem întinderile nesfârşite ale Siberiei. Petrecui două săptămâni în această bază navală. Apoi fui transferat pentru trei săptămâni la Blagovescensk, la frontiera chineză, unde domnea o mare tensiune militară; avuseseră loc chiar şi schimburi de focuri între trupele ruseşti şi cele chineze situate pe fluviul Amur.

Eram afectat unei unităţi militare a marinei, care primise ordinul de a lupta cu chinezii şi avui ocazia să particip la un schimb de focuri de mitralieră cu trupele chineze. Apoi primii ordinul de a merge la Vladivostok, unde mă îmbarcai pentru Nakodka, un port important; după care, mă prezentai la postul principal pentru care fusesem desemnat: Academia Navală din Petropavlovsk. Ajunsei aici la sfârşitul lui septembrie 1968, pentru a începe cei doi ani şi jumătate de studiu care îmi permiteau să devin ofiţer radio.

Petropavlovsk este capitala provinciei Kamceatka; are o populaţie de 150 000 de locuitori. În acest port, străzile nu sunt pavate şi iluminate decât în centrul oraşului, în vreme ce drumurile periferice nu sunt decât nişte uliţe neasfaltate. Locuitorii provin de pe tot teritoriul Uniunii Sovietice. Din cauza numeroaselor sale baze navale şi militare, Kamceatka are un mare procentaj de locuitori tineri. Dar şi un număr mare de militari la pensie s-au stabilit aici după terminarea serviciului.

Academia Navală din Petropavlovsk era condusă de comandantul Victor Ielisaiev, un ofiţer tânăr, care a ajuns rapid în acest post important. Baza se întindea pe o suprafaţă vastă şi era ocupată în permanenţă de 1.200 de tineri elevi ofiţeri de marină care studiau aici, se antrenau şi dobândeau instruirea de specialitate. Cei 1.200 de elevi reprezentau "crema" studenţilor, erau atent triaţi şi aleşi pe spânceană din întreaga Uniune Sovietică pentru a deveni elita viitorilor ofiţeri.

Viaţa în Academie era împărţită în două direcţii principale: studiile navale şi activităţile în cadrul Partidului Comunist. Studiile navale la rândul lor se împărţeau în secţiuni: navigaţie, radio, mecanică şi încă altele. Studiam cu ardoare concetrându-ne asupra materiilor alese.

Cum totul în U.R.S.S. avea o orientare politică, iar Partidul Comunist reuşea să se infiltreze în toate domeniile vieţii sociale, trebuia, bineînţeles ca activităţile de Partid să fie importante şi intense într-un loc unde se formau viitorii ofiţeri de marină. Şi fu exact cum prevedeam. Într-o zi, puţin după sosirea mea, comandantul Ielisaiev mă convocă în biroul lui. Acolo se aflau mai mulţi ofiţeri şi un bărbat în civil, îmi fu prezentat ca şeful Partidului Comunist din oraş.

— Kurdakov, îmi spuse el gesticulând cu dosarul meu în mână, ţi-am examinat activitatea anterioară în cadrul Partidului, după cum am examinat-o şi pe a celorlalţi cadeţi. Trebuie să alegem pe unul dintre voi ca şef al Unuiunii Tineretului Comunist din Academie. Avem aici 1.200 de oameni şi am căzut cu toţii de acord, spuse el arătându-i pe toţi ceilalţi cu un gest larg, ca această sarcină să-ţi revină ţie. Purtarea ta a fost întotdeauna perfectă. Ai fost activist încă de la o vârstă fragedă. Grupul tău a obţinut premiul districtului Novosibirsk, iar tu ai obţinut calificative excelente la Leningrad. Aşa că te-am ales pe tine, Kurdakov. Tu eşti omul care ne trebuie.

Fui un pic uimit. Urma să am responsabilitatea de a instrui 1.200 de viitori ofiţeri în doctrina comunistă, de a veghea ca pregătirea lor să fie bună. Iar eu nu aveam decât 18 ani.

Traversând baza militară pentru a mă duce la camera mea, nu mă puteam abţine să-mi spun: "Serghei, este o ocazie unică în viaţa ta. Ai să ajungi departe".

La Academie, cam trei cincimi din timpul nostru era consacrat studiului politicii şi două cincimi reuniunilor tehnice. Ca ofiţeri ai marinei sovietice, urma să ne asumăm mari responsabilităţi la bordul navelor sale de război. Din cauza puterii militare pe care o deţineam, trebuia să fim politic stabili şi demni de toată încrederea Iată de ce erau consacrate atâtea eforturi formării noastre politice.

Aveam superiori adulţi responsabili de formarea noastră morală, dar responsabilităţile politice ne reveneau. Aveam la dispoziţia mea şase locotenenţi, care aveau în subordine grupe de 50, 100 sau 200 de elevi. Eram deci şapte cu toţii în conducere. Aceştia constituiau cabinetul meu.

Trebuia să le dau directive pentru a organiza şi a supraveghea toate activităţile.

Zile de formare politică

Eu primeam îndrumări de la sediul central al Uniunii Tineretului Comunist de la Moscova şi era sarcina mea de a veghea ca aceste îndrumări să fie puse în practică. Prin intermediarii cabinetului meu, transmiteam elevilor ofiţeri sarcinile de care răspundeau şi subiectele politice pe care le aveau de studiat. În mare, trebuia să mă asigur ca fiecare elev ieşind din Academie cu o diplomă şi mergând să-şi asume marile responsabilităţi din marină să aibă o disciplină de fier şi să adere complet la comunism. Uniunea Tineretului Comunist controla în beneficiului Partidului credinţele politice şi gradul de consacrare pentru comunism ale fiecăruia dintre aceşti 1.200 de elevi ofiţeri. Un elev care avea o problemă cu unul dintre tovarăşii lui, sau chiar cu comandatul Academiei, avea dreptul să-mi prezinte doleanţele lui. Eu trebuia atunci să-i prezint comandantului reclamaţia şi să pledez în favoarea lui, dacă eram convins că avea dreptate. La baza navală deci, autoritatea era împărţită, iar vechii ofiţeri de carieră erau evident deranjaţi. Ei voiau ca autoritatea lor să fie mai pe sus de orice şi fără apel. Dar Partidul dăduse Uniunii Tineretului Comunist tot atâta putere câtă le dăduse şi lor. În aceste condiţii, Uniunea putea decide cu deplină putere într-un caz, împotriva avizului ofiţerilor militari. Integritatea politică conta mai mult decât competenţa tehnică.

Ori de câte ori vedeam apărând semne de slăbiciune sau de deviere în convingerile comuniste sau în zelul politic ale unui elev, îl chemam şi-l muştruluiam cu severitate. Apoi îl convocam într-o adunare generală a Uniunii şi-l umileam public.

Prin aceste metode, încercam să-l trezesc la realitate spre a-l face mai eficient.

Un cuvânt al Uniunii întărit de semnătura mea putea ruina cariera unui tânăr ofiţer. Putea fi dat afară, redus la gradul de simplu marinar sau transferat la un rang inferior al armatei.

Chiar şi cel mai mic pas greşit putea atrage după sine cu repeziciune o sancţiune disciplinară severă. O infracţiune îl putea costa scump pe elevul vinovat: 15 zile de arest cu pâine şi apă.

Alte încălcări ale Regulamentului puteau ridica garda la 24 de ore din 24.

Când adormeau, erau arestaţi. Se căuta astfel să fie călţi într-atât încât să se supună, fără să mai gândească, oricărui ordin al superiorilor lor. Toate ordinele trebuiau executate fără întrebări şi fără şovăire. Trebuia să devenim ofiţeri care să comande oameni. Dar înainte de a comanda, trebuia să învăţăm să ne supunem.

Mă hotărâi să-mi exercit autoritatea cu prudenţă şi prevedere, căutând să-i ajut pe elevi cât mai mult posibil, înţelegeam slăbiciunea omenească şi era datoria şi intenţia mea personală să asigur reuşita tuturor elevilor, potenţiali ofiţeri.

Dar aceasta nu era întotdeauna realizabil. Exigenţele erau extrem de ridicate. Marşurile şi exerciţiile permanente, studiile navale tehnice şi lecţiile de marxism-leninism, lungile şi dificilele ore consacrate aşa-numitelor brigăzi de muncă voluntară exercitau presiuni incredibile asupra unora dintre elevi. În timpul primului meu an la Petropavlovsk, trei elevi îşi zburară creierii sau se spânzurară în baracamentele lor. Presiunile erau prea mari pentru ei.

Îmi amintesc de un băiat care fu acuzat de a fi dormit când se afla în gardă. I se dădu ordin scris să continue garda şi să facă rondul fără întrerupere pentru încă 24 de ore. Era, desigur, peste puterile lui şi dispăru. Ne gândirăm imediat că dezertase, dar a doua zi îi găsirăm corpul atârnând de o grindă.

Cazul unui tânăr camarad ofiţer de care trebui să mă ocup şi pe care începusem să-l ajut a fost deosebit de dramatic. În disperare de cauză, se sinucise aruncându-se de la o fereastră a etajului trei. Ni se dădu ordin să răspândim zvonul că era beat în momentul accidentului şi că nu ştia ce face. Eu însă ştiam despre ce era vorba. Îl cunoşteam bine: se sinucisese în mod evident. Dar trebuia să mă supun ordinelor ca şi ceilalţi şi să pretind că era beat când sărise. În anumite cazuri, profitam de poziţia mea de şef al Uniunii pentru a interveni în favoarea elevilor pe care conducătorii şcolii navale hotărâseră să-i exmatriculeze.

Organizam o întâlnire cu ofiţerii pentru a încerca să-i conving că elevul în chestiune este recuperabil. Îi rugam să dea o ultimă şansă elevului, promiţând că voi avea personal grijă ca el să primească o cunoaştere mai profundă a doctrinei lui Lenin şi că vom reuşi să scoatem din el un bun ofiţer comunist.

— Mai daţi-mi această ultimă ocazie pentru a-l aduce pe calea cea dreaptă, pledam eu.

— Bine, Kurdakov, răspundeau ei adeseori. Ai trei luni pentru a încerca să-i dai o nouă orientare şi să-i aranjezi situaţia.

Şi de obicei reuşeam.

Depindeam direct de comitetul local al Partidului Comunist. Funcţia mă punea în contact cu şefii din Moscova ai Partidului Comunist. Ei îmi transmiteau directivele, manualele de pregătire, lecţiile şi exemplarele cursurilor pe care trebuia să le predau elevilor. Cunoscui mulţi dintre înalţii funcţionari comunişti ai provinciei Kamceatka şi ai oraşului Petropavlovsk în Gorkom-ul local, biroul orăşenesc al Partidului Comunist. Aceste contacte îmi permiteau aşadar o legătură directă cu Moscova, ceea ce-mi dădu ocazia să cunosc funcţionarea internă a Partidului.

Una dintre îndatoririle plăcute care îmi reveneau era aceea de a organiza activităţile recreative ale Academiei. Acestea ţineau de domeniul "dezvoltării culturale". Aduceam adeseori artişti de la Moscova. Erau întotdeauna primiţi cu entuziasm.

Cât despre conferinţe, acestea nu se ridicau întotdeauna la nivelul aşteptărilor, însă cele ţinute de personaje importante de la Moscova trebuiau să fie bine audiate, altfel aveam necazuri! Trebuia să le organizez foarte regulat. În acea perioadă, din luna septembrie 1968 până în luna mai 1969, Gorkom-ul îmi ceru să ţin conferinţe despre comunism şi despre politica mondială în şcolile locale şi la Universitate. Conferinţele mele aveau ca temă infiltraţia americană în Vietnam, pericolul imperialismului, importanţa puterii militare a Uniunii Sovietice, leninismul, marxismul şi alte subiecte politice. Încercam să vorbesc cu convingere şi curând devenii un orator foarte popular; conferinţele mele erau foarte apreciate.

Pe lângă toate aceste activităţi, mă consacrai tuturor disciplinelor sportive ale Academiei: lupte, judo, karate, cursa de alergare fond şi pistă. Eram permanent ocupat, nelăsându-mi vreodată un moment de respiro. Această viaţă activă şi ocupată mă încânta. Într-o zi când mă găseam la sediul central al Gorkom-ului din Petropavlovsk, unul dintre funcţionarii de Partid îmi puse mâinile pe umeri şi-mi zise:

— Kurdakov, vrem să-ţi spunem că faci o muncă de prim ordin. Am avut mult mai puţine probleme aici la Academia Navală decât în oricare altă instituţie militară aflată sub ordinele noastre. Ţii într-adevăr bine lucrurile în mână. Continuă aşa, băiatule!

Eram radios, mă aflam într-adevăr în al nouălea cer şi nu reuşeam să-mi găsesc cuvintele.

Apoi, în momentul în care mă pregăteam să ies din birou, şeful biroului orăşenesc de Partid intră în încăpere şi spuse:

— Tinere, continuă aşa: eşti hărăzit celui mai strălucit viitor! Avem nevoie de oameni ca tine. Dacă-ţi ţii bine capul pe umeri vei putea ajunge departe.

Mergeam cu atâta uşurinţă pe drumul de întoarcere la bază încât abia mai atingeam pământul. Acest fel de viaţă îmi convenea. Oamenii ăştia erau la fel ca mine, făceam parte din aceeaşi tagmă. Partidul era "familia" mea. Făceam acum parte din ceva: puteam crede în ceva, la care puteam adera şi căruia îmi puteam consacra viaţa, înţelegeam raţiunea de a fi a disciplinei şi a autorităţii şi ştiam să lucrez din greu. Partidul ştia să recompenseze asemenea calităţi. În acel moment eram într-adevăr mândru de mine, aşa cum nu aveam să mai fiu decât rareori în viaţa mea! Eram în armonie perfectă cu lumea care mă înconjura.

Capitolul 11
La ordinele poliţiei secrete

Într-o zi de la începutul lunii mai 1969, când lucram în biroul meu situat în clădirea Uniunii Tineretului Comunist de la baza navală, cineva îmi bătu la uşă şi eu strigai:

— Intră!

Bărbatul care intră îmi era cu desăvârşire necunoscut. Era scund şi zdravăn; părul negru, gros şi aspru îi era pieptănat spre spate într-o manieră severă; era îmbrăcat civil. Când începu să-mi vorbească, repede şi sacadat, îi descoperii un defect de pronunţie care-l făcea să fie greu de înţeles. Trebuia să-l ascult atent ca să înţeleg ce zicea. Se prezentă sub numele de Ivan Azarov.

Auzisem deja de numele lui. Era unul dintre şefii K.G.B.-ului din Kamceatka. K.G.B-ul constituie elita serviciului poliţiei secrete a Uniunii Sovietice şi deţine o putere mult mai mare decât poliţia în uniformă. Auzind pronunţându-mi numele, mi se tăie răsuflarea. Ce voia de la mine K.G.B.-ul?

Azarov îşi scoase din servietă dosarele şi în momentul în care le aşeză pe masa care ne despărţea îmi zării numele înscris pe o mapă conţinând o serie de acte.

— Kurdakov, spuse Azarov, ţi-am studiat dosarul de la intrarea ta în Orfelinatul nr.1 când aveai 6 ani. Ai un dosar destul de impresionant pentru un tânăr.

Ridicai din umeri, încercând să schiţez un gest de modestie.

— Vezi tu, continuă el, avem în ţara noastră o problemă foarte serioasă, care trebuie abordată într-un mod special. Probabil că ştii că lucrez în poliţie.

Apoi îmi vorbi despre un grup special al poliţiei, care trebuia constituit pentru a funcţiona ca ramură secretă a poliţiei oficiale din Petropavlovsk.

— Dintr-o serie de motive, poliţia normală nu se poate ocupa de serviciile speciale pe care şi le va asuma această brigadă cu misiune extraordinară, îmi explică el. Cum peste tot în U.R.S.S. se creează asemenea brigăzi. Partidul şi Moscova ne-au dat ordin să organizăm una aici.

Se opri un moment, apoi continuă:

— Suntem în căutarea unui om care să conducă brigada specială aici.

Iată aşadar obiectul vizitei lui! mi-am zis. Începui să caut pretexte de a refuza această muncă. În perioada imediat următoare, aveam deja prea multe de făcut. Totuşi, Azarov continua să vorbească repede şi cu înflăcărare:

— Nu ştiu dacă tu îţi aminteşti, zise el, dar eu te-am auzit vorbind în timpul unei conferinţe într-o şcoală.

Nu-mi aminteam.

— Ai avut atunci un discurs atât de convingător, tinere, unul dintre cele mai bune pe care le-am auzit vreodată despre comunism pronunţat în faţa unei adunări de tineri. Puştii ăia îţi sorbeau cuvintele de pe buze.

Apoi trecu la concret.

— Kurdakov, căutam pe cineva cu asemenea calităţi de şef. Omul pe care urmează să-l alegem trebuie să fie capabil să recruteze oameni şi să-i formeze, să-i organizeze şi să le conducă activitatea. Am studiat îndeaproape acest dosar, adăugă el arătându-l cu mâna în timp ce vorbea. După părerea noastră, ai putea fi omul care ne trebuie pentru a organiza şi conduce noul nostru grup de operaţii poliţiste.

Putea, desigur, să mă oblige să accept această muncă; cu toate acestea, încercam să găsesc un pretext pentru a refuza. Când începui să spun ceva, el îşi reluă vorbirea. Era evident că nu era obişnuit să fie întrerupt.

— Este de la sine înţeles că pentru această muncă foarte specială vei atinge o retribuţie excepţională, provenind dintr-un fond special, rezervat acestei activităţi - vei primi 25 de ruble pe operaţie.

Nu-mi puteam crede urechilor! Înţelesesem greşit? În fond, vorbea ca o mitralieră, înţelesesem, desigur, greşit.

— Vreţi să repetaţi propoziţia asta, vă rog? îl rugai. Zâmbi şi spuse:

— Îmi pot imagina ce gândeşti; dar m-ai înţeles bine. Este deci vorba de o brigadă a poliţiei speciale, ale cărei cheltuieli sunt acoperite din fonduri speciale acordate de Moscova. Vei primi 25 de ruble pentru fiecare operaţie.

Ca elev ofiţer, primeam 7 ruble pe lună. Şi iată că voiau să-mi dea 25 de ruble "pe operaţie"! Chiar şi după terminarea studiilor şi după ce speram să fiu numit ofiţer de marină, nu aveam să câştig decât 70 de ruble pe lună. Trei "operaţii" numai în cadrul acestei unităţi de poliţie îmi vor permite să câştig mai mult decât într-o lună de serviciu în marină! Azarov îmi văzu lucirea din priviri.

— Eşti de acord să ne accepţi oferta? întrebă el.

— Bineînţeles, spusei. Dar de ce m-aţi ales?

— Din trei motive foarte simple. În primul rând, eşti un elev ofiţer într-o şcoală militară şi timpul tău aparţine deja Statului. Nu eşti obligat să-ţi părăseşti postul. Lucrurile se prezintă simplu. Am să aranjez eu cu ofiţerul tău superior să-ţi dea concedii pentru munca ta cu poliţia. În al doilea rând, nu pot uita cursurile pe care le-ai ţinut la universitate despre comunism şi politica mondială. Ai dat dovadă cu acele ocazii că ai calităţi de şef, indispensabile pentru această muncă. În al treilea rând, şi este cel mai important, ai contactele care îţi vor permite să alegi oamenii de care avem nevoie pentru acest grup de operaţii ale poliţiei. În această a treia privinţă, avea fără nici o îndoială dreptate. Ca şef al Uniunii Tineretului Comunist a bazei, mi-i făcusem prieteni pe toţi secretarii de Partid de sub ordinele mele. La rândul lor, ei îi cunoşteau pe toţi elevii din bază. N-aveam decât să spun: „Îmi trebuie trei băieţi, daţi-mi-i pe cei mai zdraveni," iar ei o şi făceau. Aveam contactele şi autoritatea de a alege dintre cei 1.200 de elevi ofiţeri ai bazei.

— Câţi oameni vă trebuie? Îl întrebai pe Azorov.

— Cel puţin 20, răspunse el. Nu vor fi folosiţi toţi odată, nici de fiecare dată, dar ne trebuie cel puţin 20 de oameni la dispoziţie pentru a face faţă tuturor problemelor. Începui deja să-mi imaginez pe cine voi alege.

— Alege-ţi oamenii, Kurdakov, şi vino să mă cauţi cu ei peste 10 zile. Vreau să vă pun pe toţi la curent şi am să vă prezint apoi omului însărcinat să conducă expediţiile curente ale unităţii noastre de operaţiuni speciale.

— Este în ordine, răspunsei. Apoi, el se ridică şi ieşi.

Nu m-am născut ieri, îmi zisei. Ghiceam ce ne pregătea. Trebuia să ne ocupăm de beţivani, de criminali, de bărbaţi care-şi băteau nevestele şi de alţi delicvenţi cărora poliţia obişnuită nu-şi putea consacra timpul. Cum Petropavlovsk era un port maritim, aici se întâlneau şi indivizi incomozi. Ştiam că trebuie să aleg băieţi întreprinzători, aspri şi solizi, destul de prietenoşi şi descurcăreţi pentru a întrerupe o bătaie atacând ambele părţi în dispută.

Eram sigur că puteam răspunde pentru mine însumi. Fusesem întotdeauna în excelentă formă fizică, practicasem luptele şi recent devenisem campion la judo în provincia Kamceatka. Trebuia să mai găsesc încă 20 de băieţi de talia mea. Mă gândii la început la prietenii mei sportivi. Când ajunsei la cazarmă, alesesem deja câteva nume. Era vorba despre oameni pe care-i întâlnisem datorită organizaţiei sportive a Uniunii noastre a tinerilor comunişti: campioni de box, experţi în judo şi alţi buni sportivi. Îl alesei de la început pe Victor Mateiev, un om foarte puternic, măsurând cam doi metri înălţime şi cântărind peste 100 de kilograme. Avea o alură de urs, dar se deplasa cu mare agilitate. Faţa îi era călduroasă şi prietenoasă, dar ascundea o inimă de gheaţă. Era unul dintre prietenii mei apropiaţi şi unul dintre adjuncţii mei la conducerea Uniunii Tineretului Comunist, având sub ordinele sale 200 de cadeţi la secţia radio. Era unul dinte cei mai buni jucători ai echipei noastre de hochey. Numai în timpul competiţiilor sportive, în timpul cărora ne confruntasem, se năşteau fricţiuni între noi. La început iniţiam câte o partidă de judo sau de lupte cu totul prieteneşte, dar uneori lucrurile degenerau în veritabile încăierări care ne făceau pe amândoi să ne pierdem firea. Victor era un prieten simpatic şi un colaborator plăcut, dar când începea să se bată, se lăsa complet în voia instinctelor lui bestiale. Când se găsea în asemenea stări, îi putea răni serios pe cei cu care se lupta, cum aveam să constatăm mai târziu, în timpul acţiunilor noastre din poliţie.

Victor avea o ambiţie deşartă: i-ar fi plăcut să fie pilot de avion. Timp de doi ani, încercase să ajungă, dar nu atinsese niciodată nivelul cerut. Avea cu doi ani mai mult decât mine, dar era inferiorul meu cu un grad. Această frustrare îl măcina.

Devenind însă campion de judo al părţii de răsărit a U.R.S.S. îşi realizase una dintre ambiţii. Înainte de a obţine acest titlu, se întâlnise cu mine în cursul unei competiţii de judo organizată în oraş şi, deşi fu într-o categorie de greutate superioară celei la care concuram eu, partida se încheie cu meci nul.

Alegerea mea se opri apoi la Anatoli Litovcenko, un crai din Petropavlovsk, care era înalt, frumos şi puternic, cu o personalitate în aparenţă încântătoare şi amicală. Părul lui lung şi negru şi mustaţa sa ca pana corbului te făceau să te gândeşti la un „Don Juan", iar ochii lui întunecaţi îi puneau înfăţişarea sa aparte încă şi mai mult în valoare. Numai prietenii lui apropiaţi îşi puteau permite să facă aluzie la manierele lui galante şi asta doar în glumă. Anatoli era un excelent boxer clasic, al treilea din U.R.S.S. la categoria sa. În general era admis faptul că putea deveni campion, dar îşi luxase un umăr în timpul unei întâlniri. Înainte de accident, întruchipa speranţa Kamceatkăi la Jocurile Olimpice. Ce mai, un sportiv de înaltă clasă!

Apoi îl desemnai pe Alexandr Guliaiev, un tip nervos şi dinamic, al cărui temperament violent avea să-l coste viaţa mai târziu. Alex nu practica nici un sport, era pur şi simplu mare, puternic şi furios. Era o fire impulsivă şi se arunca în orice afacere fără să stea pe gânduri. Era originar din oraşul meu natal, Novosibirsk, şi ne lega o excelentă şi solidă prietenie. Era probabil cel mai hotărât dintre toţi oamenii mei; odată ce decidea ceva, nimic în lume nu-l mai putea opri. Avea faţa rotundă, cu trăsături puţin pronunţate, cu un nas care se asemăna cu al lui Victor. De altfel, le spuneam, lui Alex şi lui Victor, "fraţii care-şi bagă nasul".

Vladimir Zelenov era printre cei mai tineri pe care îi alesei pentru echipa noastră; nu era mare, dar era un boxer extrem de îndemânatec şi destul de puternic. Era un nepăsător; pentru el viaţa nu era altceva decât o mare plăcere şi nimic altceva. Nu se înscrisese la Academia Navală de plăcere, ci pur şi simplu pentru a evita armata. În realitate, Zelenov nu avea nici o dorinţă să facă parte dintr-o anumită organizaţie, dar îşi făcuse socoteala că marina era cea mai bună

soluţie printre celelalte opţiuni militare. "Orice este de preferat marşurilor ălora militare", zicea el.

Odată integrat în marină, făcu tot posibilul să scape. Unii cadeţi îşi tăiau degetele sau tendoanele, încercând să contacteze tuberculoză sau altă boală periculoasă, pentru a fi reformaţi. La drept vorbind, Vladimir nu recursese niciodată la asemenea experienţe, dar făcea adesea aluzii la trucuri pentru a fi exclus: ruperea unui picior, tăierea unui deget, simularea unei crize cardiace sau tot felul de lucruri care îi treceau prin cap. Totuşi, nu făcu niciodată decât să se laude cu aşa ceva.

Singura activitate pe care o luase în serios era boxul. Fu campion la categoria mijlocie al provinciei Kamceatka.

Membrul cel mai în vârstă al brigăzii noastre de şoc era Iuri Berestennikov. Mama lui era directoarea Şcolii generale nr.14 din Petropavlovsk şi avea mulţi prieteni în sânul Partidului Comunist. Iuri era extraordinar de puternic şi-i plăcea mult să se bată, mai ales în autobuze. Adeseori, făcea tururi cu autobuzul, fără nici un scop, numai pentru a provoca o încăierare bună. Autobuzele noastre erau în general înţesate de lume, adesea cu militari. În autobuz ştia că în mod inevitabil avea să fie îmbrâncit când acesta demara brusc. Era pretextul servit pe tavă pentru a expedia un pumn bun celui vinovat. Uneori toţi tinerii pasageri participau, de o parte sau alta, şi astfel, mulţumită lui Iuri, se încingea o bătaie în regulă. O dată reuşi să-i aţâţe pe toţi pasagerii civili împotriva militarilor în uniformă şi ei se prinseră în joc cu inima plină de bucurie. Şoferul autobuzului aruncă un ochi la încăierare, apoi se duse direct la postul de poliţie, cu întreaga sa încărcătură de pasageri în plină bătălie.

Aşa era Iuri. Bătaia la grămadă era scopul vieţii lui. Dar cu toate astea nu se putea să nu-l îndrăgeşti. Avea o bună educaţie, era cultivat, spiritual şi mereu pus pe şotii.

Sunt convins că el era singurul tip atât de lipsit de simţ militar care fusese vreodată înrolat în Academie. După părerea mea, fusese admis numai deoarece se bucurase de sprijinul părinţilor lui, care erau foarte bine plasaţi. La clasă, când era întrebat la tablă, stătea ţeapăn în poziţie de drepţi şi, cu cel mai serios aer din lume, răspundea total aiurea. Când ofiţerul instructorii spunea că greşise, lăsa capul în jos făcându-se că-i este ruşine şi începea să plângă, ceea ce nu prea era milităreşte; toată clasa izbucnea atunci într-un hohot uriaş de râs. Într-o zi îşi permise să-l sărute pe ofiţerul instructor pe capul pleşuv spunându-i:

— Iarba nu creşte pe un acoperiş bun.

În mod evident Iuri era adeseori pedepsit pentru actele lui de indisciplină, dar asta îi era indiferent. Cea mai mare plăcere a lui era să-i provoace la râs pe ceilalţi sau să-i incite la bătaie, căutând cu tot dinadinsul să se afle în centrul încăierării.

În cele din urmă, superiorii lui ajunseră la concluzia că pur şi simplu nu este făcut pentru a fi ofiţer şi, în ciuda influenţei părinţilor lui, îl excluseră din şcoală şi-l făcură simplu marinar. Totuşi, când făcu parte din brigada mea de asalt, se dovedi a fi unul dintre cei mai solizi şi mai plini de încredere din echipă; când începea să se bată, era redutabil.

Serghei Kononenko, un ucrainian, era un alt om preţios; era unul dintre ajutoarele mele la Uniunea Tineretului Comunist. Puternic, vrednic de toată încrederea şi foarte eficace, avea o inimă de marmură şi-şi refuza efuziunile şi orice sentiment. Făcea şi el parte din echipa noastră de luptă, era un om viguros, cântărind aproape 100 de kilograme şi măsurând aproape 2 metri. În timpul încăierărilor, îi plăcea să se servească de un cuţit şi trebuia să-l supraveghez îndeaproape pentru a mă asigura că nu-l folosea decât la nevoie.

Alţi prieteni, ca Vladimir Litovka şi Victor Lazarov, erau băieţi înalţi şi puternici şi sportivi solizi. Ei aveau să constituie împreună cu mine nucleul brigăzii mele de poliţie. Pentru a mi-i găsi pe ceilalţi membri ai echipei, le cerui locţiitorilor mei de la Uniune să-mi dea numele celor mai solizi şi mai puternici oameni ai lor, care fuseseră buni la box, la lupte sau la judo. După

părerea mea, în U.R.S.S nu se mai constituise niciodată un grup de oameni mai oţeliţi. Azarov îi ceruse pe cei mai buni şi-i avea.

După ce-mi întocmii lista, luai contact cu fiecare om în parte. În general, se plângeau şi-şi găseau scuze.

— Serghei, spuneau unii, sunt prea ocupat. În momentul de faţă am într-adevăr prea multe de făcut.

Vorbeau aşa până în clipa în care le menţionam suma pe care aveau s-o primească. După asta, nu mai aveam nevoie să spun nimic.

— Serghei, ziceau, când începem? Hai!

Cele 25 de ruble pentru a remunera câteva ore de muncă constituiau o atracţie irezistibilă. Dar eu cred că Iuri, în ce-l privea, accepta orice, numai de dragul încăierărilor.

Strânsei rapid 21 de nume şi-i convocai pe oameni la o întâlnire. În viaţa mea nu mai văzusem o adunare de zdrahoni atât de mari şi de bine legaţi. Abia ne strânserăm, că şi luarăm împreună un pahar sau chiar mai multe. Îi convocai pentru a se prezenta a doua zi la Ivan Azarov, la sediul central din Petropovlovsk al Partidului Comunist.

A doua zi, când Azarov intră în biroul lui, noi ne strânseserăm cu toţii, îmi privi oamenii şi spuse:

— E bine, Kurdakov, văd că m-ai luat în serios când ţi-am zis să-i alegi bine.

Când făcu apelul, constatai că era impresionat. Azarov era pierdut în mulţimea aia de tineri imenşi şi foarte musculoşi, dar cu multă autoritate ne făcu să ne aşezăm şi începu să ne explice de ce ceruse formarea unui asemenea grup.

— I-am cerut lui Kurdakov să vă adune aici dintr-un motiv special. Avem în toată ţara necazuri cu duşmani ai poporului. Pentru a-i combate, constituim grupuri speciale de operaţiuni de poliţie care vor lucra în strânsă colaborare cu poliţia.

— De formă, veţi fi în serviciul poliţiei din Petropavlovsk, dar veţi primi directive din culise, prin intermediul biroului meu, aici, la cartierul general al Partidului. Veti deveni o unitate specială, a cărei organizaţie va depinde direct de ordinele primite de la Moscova, pentru a mă ocupa de duşmanii speciali ai Statului. Şi nu veţi fi puşi la serviciul poliţiei obişnuite. Sunt întrebări?

Nu erau; aşa că el continuă:

— După această luare de contact, vă voi prezenta pe şeful poliţiei, care se va ocupa de problemele voastre curente. Eu voi rămâne responsabil în ultimă instanţă şi vă voi controla rapoartele. Ştiu că sunteţi aproape toţi la Academia Navală, cu Kurdakov. Îi voi informa pe ofiţerii voştri superiori că sunteţi afectaţi unei munci operative de poliţie, externă şcolii. Aşa că veţi primi permisele de trecere pe baza cărora veţi putea părăsi baza militară de fiecare dată când va avea nevoie de voi cartierul general al poliţiei. E de la sine înţeles că veţi părăsi mai întâi baza militară, unde sunteţi elevi-ofiţeri. Dar îndatoririle şi responsabilităţile voastre faţă de poliţie, ca membri ai grupului de operaţiuni, trebuie să treacă pe planul doi. Sunt întrebări? Din nou, nimeni nu puse.

— Vă vom da înainte de toate o serie de instrucţiuni preliminare. Cât despre mine, vă voi revedea în curând să vă dau alte directive. Aş vrea acum să vă prezint pe comandantul vostru de poliţie, care vă va concretiza însărcinările.

Puţin înainte ca el să fi pronunţat aceste cuvinte, un bărbat în civil intrase în încăpere şi se aşezase deoparte. La o primă vedere, era evident că făcea parte fie din armată, fie din poliţie şi că nu se prea simţea în largul lui în haine civile. Îşi încheiase haina până sus, deşi aceasta nu fusese prevăzută pentru aşa ceva, şi dădea impresia că s-ar fi simţit mai bine într-o cămaşă de forţă. Azarov reluă.

— Mi-ar face plăcere să vi-l prezint pe căpitanul de poliţie Dimitri Nikiforov.

Nikiforov se ridică, îi mulţumi lui Azarov cu un ton stânjenit şi ne salută bâlbâindu-se. La început nu prea fui impresionat de el, dar îmi dădui apoi seama că aparenţele sunt deseori înşelătoare. Era mic şi îndesat, avea părul blond deschis, iar ochii săi albaştri erau reci ca oţelul. Era aşadar de talie măruntă, dar tot restul la el era mare: nasul borcănat era enorm şi roşu; o gură atât de mare ca a lui nu se vedea decât arareori; avea o osatură grea, dar cu puţini muşchi. Buzunarele livide sub ochii cerniţi îi dădeau un aer obosit. După părerea mea, era un om cu care nu trebuia să te joci şi era cu siguranţă periculos să-l subestimezi în vreo situaţie.

Nikiforov era tânăr când sosise în provincia Kamceatka în 1947. În 1953, fu promovat şef al poliţiei din Petropavlovsk pentru a înlocui un om care-şi pierduse minţile după ce se îmbătase: de la o fereastră a postului de poliţie, începuse să tragă asupra trecătorilor cu o puşcă de vânătoare, omorând mai multe persoane înainte de a se sinucide.

Aveam să aflu că Nikiforov nu era cu nimic mai bun decât predecesorul lui pasionat de tir. Şi el avea nevoie de activitate cu orice preţ, până acolo încât îşi neglija adeseori obligaţiile administrative pentru a participa la descinderi ale poliţiei. Nikiforov nu fusese însurat, dar împărţea cu o amantă un apartament mare la etajul al doilea al unei case, în care, în afara strictului necesar - un frigider, un pat, scaune şi masă - nu avea altă mobilă. Întreaga viaţă şi-o pusese în slujba poliţiei şi a Statului. Căminul lui nu avea nici o importanţă pentru el. Îl supranumirăm „Niki aisbergul". Întreţinea bune raporturi cu persoane sus-puse în mediile poliţiei şi era în strânse relaţii cu şeful din Kamceatka al Partidului Comunist. Privindu-l fix în ochi, îmi spusei că va fi cu siguranţă detestabil să-l avem în cârcă.

După cele câteva cuvinte stângace ale lui, de introducere, Nikiforov începu să vorbească rar, apăsat, scoţând în evidenţă greutatea fiecărui cuvânt.

— Voi sunteţi oamenii, spuse el, care aţi fost aleşi să constituie un grup de operaţii speciale, ataşat cartierului general al poliţiei. Veţi lucra aşadar sub ordinele mele directe şi va trebui să-mi respectaţi indicaţiile. Eu voi răspunde, împreună cu tovarăşul Azarov, de pregătirea voastră şi de însărcinările care vă vor fi date. Începu să se plimbe prin cameră, privindu-ne în continuare în ochi.

— În ţara noastră, avem probleme tot mai mari cu duşmanii Statului. Ei încearcă să sape, din interior, autoritatea guvernului nostru. Noi avem datoria de a găsi aceşti duşmani şi de a-i extermina.

— Pentru început, vă voi da însărcinări de rutină, de care va trebui să vă achitaţi în cel mai scurt timp, astfel încât să nu vă băgaţi în încurcătură. După care, tovarăşul Azarov şi cu mine vom face o serie de prezentări care vă vor servi ca pregătire. Va trebui să fiţi la dispoziţia noastră în permanenţă şi de câte ori veţi primi ordinul de a face un raid, vă veţi prezenta cât mai repede cu putinţă la mine, la cartierul general al poliţiei. Vă vom încredinţa misiuni pe care poliţia nu are timp să le întreprindă, ca şi unele cu caracter oficial. Iată de ce veţi fi întotdeauna în civil. În ochii publicului, trebuie să treceţi drept simpli cetăţeni simţindu-se chemaţi să acţioneze contra elementelor criminale. Mă înţelegeţi? Încuviinţarăm printr-o înclinare a capului. Apoi continuă:

— Acum vreau să vorbesc între patru ochi cu şeful vostru. Puteţi pleca, în afară de tine, Kurdakov. Vino încoace, tovarăşe!

Ceilalţi ieşiră unul câte unul. Nikiforov mă informă atunci că trebuia să-mi asum imediat răspunderea în privinţa grupului de operaţiuni. Îmi ordonă să vin la cartierul general, împreună cu oamenii mei, peste 3 zile.

După 3 zile, ne reîntâlnirăm, iar tovarăşul Nikiforov ne informă că în timpul săptămânilor următoare ni se vor da însărcinări de rutină şi că trebuia să petrecem câte 3 ore pe zi la cartierul general al poliţiei. Fără întârziere, trebuirăm să însoţim poliţia pentru a-i da ajutor în timpul arestărilor obişnuite. În ultima vreme, se semnalau 2-3 omoruri pe săptămână. Bătăi se produceau adeseori între marinari beţi, aflaţi în permisie. Eram trimişi să oprim încăierările. Ţâşneam în câte un bar plin cu marinari gălăgioşi şi puneam rapid stăpânire pe situaţie.

Odată, Victor, Vladimir, alţi câţiva şi eu însumi furăm trimişi să punem capăt unei încăierări dintr-un club din apropierea portului. În timpul unor asemenea expediţii, aveam la dispoziţie un camion al poliţiei: doi se instalau în cabină, alături de şofer, iar ceilalţi luau loc în spate, unde fuseseră amenajate bănci de-o parte şi de alta. Într-un asemenea camion puteau intra 12-15 oameni. În noaptea aceea, ne duserăm cu toată viteza la locul scandalului şi ne repezirăm înăuntru. Nikiforov ne spusese:

— Nu căutaţi să aflaţi cine are dreptate şi cine nu. Doar intraţi şi puneţi-i capăt scandalului prin orice mijloace.

A da asemenea consemn unor boxeri, campioni de judo şi luptători era ca şi cum ai fi dat carne crudă câinilor! De la intrare, Victor aruncă la pământ patru haidamaci şi le expedie fiecăruia câte un pumn. Mă găseam în mijlocul acestei mulţimi gălăgioase când săriră pe mine doi vlăjgani, în acelaşi timp. Erau amândoi mai mari decât mine, dar mă debarasai rapid, de unul cu o lovitură de karate după cap, iar de celălalt printr-o priză de judo. Era într-adevăr sport ca lumea.

Ne trebuiră cel puţin 20 de minute să punem capăt scandalului; părea că un uragan se năpustise peste club. Privii în jur să văd în ce stare îmi erau băieţii. Nicki, Victor, Anatoli şi alţi trei dintre oamenii noştri erau acolo, în picioare, şi râdeau. Iar Iuri! Era în al nouălea cer. Nu-i era lui de potolit o încăierare. Aceasta fusese pregătită pentru el! Nu mai putea de bucurie. Ce glumă bună! Nicăieri în altă parte nu puteam fi autorizaţi să ne batem astfel, după pofta inimii şi fiind şi retribuiţi. Încăierarea era aşadar terminată. Aproape toţi cei care o iniţiaseră zăceau acum la pământ, gemând. Marinarii beţi nu erau în măsură să se pună cu o echipă de luptători antrenaţi şi bine disciplinaţi. Nimeni nu fu arestat. Avusesem ca unic consemn să punem capăt scandalului. Cum lucrul se făcuse, strigai:

— Haideţi, băieţi, să mergem!

Ne înghesuirăm cu toţii în camion şi ne întoarserăm la post pentru a-i face lui Nikiforov un raport al rezultatelor obţinute. Acesta ne felicită:

— Bravo, tinereţe, spuse el, asta-i o treabă pe cinste.

Cu timpul, eram convocaţi de 3-4 ori pe săptămână pentru a pune capăt câte unei încăierări sau pentru a ajuta poliţiei la căutarea unui individ certat cu legea. Uneori, ne duceam toţi la postul de poliţie pentru a fi la dispoziţie în caz de nevoie şi ne aşezam la băutură, la fumat şi la taclale. Telefonul începea să sune, careva îl anunţa pe Nikiforov că un scandal izbucnise şi că o crimă fusese comisă; atunci Nikiforov zicea:

— Asta e, Kurdakov, la drum!

Ieşeam din post în trombă, săream în camion, în general condus de Victor, şi ne îndreptam spre adresa indicată. Ne năpusteam în lungul străzilor, făcând sirenele să răsune şi având aprinse girofarurile roşii, fără să ne pese câtuşi de puţin de ceva.

După fiecare raid, ne luam fiecare cele 25 de ruble şi ne duceam într-un bar sau într-un club unde ne obişnuiserăm să luăm masa, să bem, să dansăm cu fetele şi să facem tărăboi înainte de a ne întoarce la bază. Făceam o afacere bună din toate punctele de vedere. Puteam părăsi baza oricând, ceea ce nici un alt elev nu putea face, şi puteam să mai întârziem după expediţii ca să bem şi să ne distrăm.

Această activitate ne puse în contact cu pleava societăţii, ceea ce ne aduse, puţin câte puţin, în situaţia de a nu mai dovedi nici cel mai mic respect faţă de oameni. Dacă aveam posibilitatea de a stâlci în bătaie un asasin, de ce ne-am fi jenat să-l facem zob? Iar Nikiforov râdea de isprăvile noastre şi ne felicita pentru "transformarea figurilor". Dacă nu băteam pe cineva suficient, îşi bătea el joc de noi şi ne făcea „muşi"[3]. Săgeţile lui ne atingeau unde ne durea. Vai de următorul care ne cădea în mână!

Apoi, într-o zi, Nikiforov mă sună:

— Tovarăşe Kurdakov, spuse el, trebuie să vii aici cu oamenii tăi mâine, la ora 4 după-amiază. Azarov va fi şi el şi vrem amândoi să discutăm cu voi.

Îmi anunţai oamenii şi ne strânserăm la postul de poliţie. Azarov luă primul cuvântul:

— Ei bine, tinerilor, am auzit lucruri bune despre voi, spuse el. Am aflat că vă descurcaţi foarte bine. Vom ajunge acum la raţiunea de a fi a grupului vostru şi vom aborda munca într-adevăr importantă.

Mă întrebam la ce făcea aluzie. Erau deja câteva săptămâni de când ne înhămasem la munca noastră. Ce ne mai aştepta? Azarov urmă:

— Voiam să acumulaţi experienţă în acest gen de muncă înainte de a vă încredinţa sarcinile cu adevărat importante. În Uniunea Sovietică, avem diferite tipuri de criminali. Avem ţipi periculoşi pentru Stat, care sunt asasini, beţivani, prostituate. V-aţi ocupat de asemenea specimene. Dar este vorba de cazuri lipsite de importanţă.

— În acelaşi timp sunt şi alţi criminali, care reprezintă o ameninţare mult mai mare pentru securitatea ţării noastre şi pentru modul nostru de viaţă. Ei sunt mult mai periculoşi pentru că acţionează în linişte printre noi, sapă fundamentul sistemului nostru şi pun în primejdie existenţa ţării. Propagându-şi credinţele otrăvite, tulbură viaţa societăţii noastre, otrăvesc spiritul copiilor noştri cu învăţămintele lor înşelătoare şi atacă doctrina leninismului şi a marxismului. Este vorba despre religiozniki, despre credincioşi.

Nu înţelesei imediat ce spusese. Dar repetă:

— Este vorba, deci, de religiozniki.

Voia să se asigure că înţelesese toată lumea.

— Creştinii, continuă el, care au pus pe picioare un program de acţiune care ameninţă realizările poporului sovietic, îi ajută activ pe duşmanii ţării noastre. Acţionează ca spioni ai imperialismului şi încearcă să reducă la neant sau să întârzie realizările Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Se lăsase în acel moment cu totul furat de propriile cuvinte. Vedeam clar că se simţea profund îngrijorat de ceea ce spunea.

— Sunt cu atât mai periculoşi cu cât nu au aerul de a fi. Asasinii şi hoţii acţionează deschis. Tipii ăştia au o atitudine insidioasă, sunt prudenţi şi abili. Cât ai bate din palme, au săpat la

[3] mus = tânăr marinar, în perioada de ucenicie

temelia tuturor realizărilor noastre, obţinute cu atâtea eforturi, au otrăvit oamenii şi fac ravagii.

— Iată, aşadar, motivul pentru care aţi fost aleşi să constituiţi o brigadă specială de operaţiuni a poliţiei - sunteţi destinaţi să formaţi o echipă pentru a-i contracara pe aceşti duşmani. Vi s-a permis să acumulaţi o experienţă practică; acum trebuie să vă puneţi serios pe treabă. Unitatea voastră face parte dintr-o vastă reţea de echipe ce sunt în curs de a fi create în toată ţara. Este timpul să punem capăt intrigilor acestor duşmani.

Trebuie să întreprindem o acţiune directa? Iată care este munca voastră. Veţi primi instrucţiunile pentru operaţii direct de la Biroul Politic al PCUS şi de la tovarăşul Brejnev. Ordinele noastre provenind de la Moscova ne vor parveni la Gorkom, iar noi le vom transmite la tovarăşul Nikiforov, care va fi, ca şi până acum, superiorul vostru imediat. Veţi fi plătiţi din fondurile speciale destinate anume luptei contra influenţelor nefaste ale religiei asupra vieţii sovietice.

Ascultam cu stupoare. Din ziua în care-i văzusem pe credincioşi în număr de circa 2.000, la Inskaia lângă Novosibirsk, îmi pusesem întrebări în legătură cu ei. Ştiam, desigur, că nu exista Dumnezeu şi că religia era opiumul poporului. Îmi dădeam seama că nu era loc pentru religie în viaţa modernă a Uniunii Sovietice. O ştiam ca unul care se afla în cunoştinţă de cauză: o predasem eu însuşi în numeroase rânduri în timpul conferinţelor pe care le ţinusem prin şcoli, la Universitate sau la adunările Uniunii Tineretului Comunist. Ceea ce mă uimi fu că religia şi credincioşii erau atât de puternici încât ţara noastră era din cauza lor ameninţată în mod deosebit şi că măsuri de o asemenea severitate trebuiau luate în privinţa lor. Este clar, îmi spusei, că se îmulţesc şi se propagă precum o boală contagioasă. Este clar că trebuie să fie arestaţi şi suprimaţi din societatea noastră.

— Uitaţi-vă aici, spuse Azarov, arătând o serie de afişe pe care erau fotografii ale unor persoane căutate de poliţie. Alături de cele ale unor criminali, era şi fotografia unui om căutat pentru "activitatea sa împotriva poporului".

— Acest om, afirmă Azarov, a otrăvit copii cu drogul credinţelor religioase. Organizează studii biblice secrete. Când va fi arestat, va fi condamnat la 7 ani de închisoare.

Eram mulţumit de indemnizaţia pe care deja o primeam, dar în acelaşi timp îmi spuneam că existau puţine puncte comune între preocupările mele ca activist comunist şi intervenţiile noastre împotriva asasinilor, hoţilor şi a altor criminali. Dar acum, că urma să avem a face cu duşmanii Partidului, avea să fie cu totul altceva; acţiunea noastră va fi mult mai adecvată şi directă. Dezbătusem adesea aceste probleme în conferinţele mele. Acum mă puteam ocupa de ele concret şi, mai mult ca sigur, intervenţiile mele vor fi bine remunerate. Veştile acestea erau formidabile.

Cam în acel moment, Anatoli "cel galant" puse următoarea întrebare:

— Tovarăşe Azarov, spuneţi că oamenii aceştia sunt mult mai răi decât asasinii de care ne-am ocupat. În ce sens?

— Tovarăşe Litovcenko, spuse Azarov, asasinii omoară câteva persoane, apoi sunt arestaţi. Dar credincioşii ăştia omoară sufletul şi spiritul poporului nostru sovietic, iar credinţele lor otrăvitoare se împrăştie şi ating mii de persoane. De doi ani încoace problema credincioşilor religioşi s-a agravat considerabil în ţara noastră. În loc de a deveni mai puţini şi de a-şi înceta lupta contra Statului, şi-au împrăştiat otrava lor în toată ţara şi au reuşit să atragă mulţi oameni şi să câştige mulţi aderenţi. Peste tot pe unde pot, corup spiritul tineretului nostru sovietic. În cele din urmă, Partidul nostru se vede acum obligat să acţioneze. Am primit un ordin special, provenind de sus, de la Moscova, să trecem la acţiune în lupta noastră contra acestor religiozniki: Voi, tinerilor, faceţi parte din programul prevăzut. Toate organizaţiile angajate în acest război împotriva credinţelor religioase au fost regrupate sub controlul Biroului Central al Partidului. A fost constituit un organism de coordonare pentru conducerea planurilor

de acţiune contra celor religioşi şi a credinţelor lor superstiţioase. Am făcut apel la toate talentele şi la cei mai buni profesori ai noştri ca să studieze această problemă sub aspect teoretic. În paralel, un nou organism, dotat cu calculatoare puternice, a fost creat pentru a stabili dosarele tuturor credincioşilor, în scopul de a-i identifica şi a nu-i pierde din vedere pe aceşti duşmani de printre noi. O secţiune a caietului nostru va fi rezervată notării numelor şi datelor referitoare la creştinii aflaţi printre noi. Aceste rapoarte vor fi trimise la Moscova şi datele lor vor fi introduse în calculatoare. Vom putea astfel să nu-i scăpăm din ochi pe aceşti duşmani perfizi şi periculoşi.

O altă ramură a acestui departament a fost organizată la Moscova pentru a studia învăţăturile acestor credincioşi şi a-i putea astfel ataca mai bine şi a-i distruge. Cei mai buni intelectuali ai noştri le studiază acolo literatura, Biblia inclusiv, pentru a descoperi cele mai bune mijloace de a lupta împotriva credinţelor lor religioase. Este întrucâtva o adevărată şcoală biblică, unde totul este prevăzut.

Auzind expresia "şcoală biblică", mă gândii imediat la Diaconul de la Barisevo, care voia să meargă la o şcoală biblică.

Dar mă îndoiam că a lui corespundea celei pe care o descria tovarăşul Azarov. Mă concentrai din nou asupra cuvintelor sale. Tovarăşul Azarov vorbea fără să mai termine.

Privindu-i pe ceilalţi, văzui că erau la fel de fascinaţi ca şi mine. Nu ne dăduserăm niciodată seama de marea ameninţare pe care o reprezentau credincioşii pentru modul nostru de viaţă. Acum însă, eram la curent. Şi ascultam descrierea unui program de acţiune dinamică, ce era în curs de a se pune pe picioare pentru a ne apăra patria, care contribuia la a ne convinge de vitalitatea şi de vigoarea Partidului Comunist. La bază se aflau oameni care ştiau ce fac. Mulţumită lor, Partidul Comunist făcea progrese. Nu-şi încrucişau braţele aşteptând ca duşmanul să ne distrugă din interior. Eram entuziasmaţi de scopurile acţiunii şi ascultam cu admiraţie enumerarea eforturilor enorme care erau în curs. Şi să spui că făceam parte din toate astea! Începui să fiu mândru de Partidul Comunist. În fine, vom acţiona, mă gândeam. Duşmanul ne adusese pur şi simplu la capătul răbdărilor. Noi, poporul sovietic, aveam să-i arătăm ce putem. Partidul Comunist are răbdare, dar când este scos din răbdări, ştie să acţioneze. Iar eu mă găseam în chiar inima acestei campanii.

Azarov ne vorbi de un alt detaşament al poliţiei a cărei specialitate era să vegheze ca frontierele noastre să fie de netrecut pentru Biblii şi altă literatură introdusă prin contrabandă în ţară. Nu auzisem niciodată vorbindu-se despre asemenea activităţi. Azarov continuă:

— Tinerilor, voi trebuie să puneţi mâna pe toată literatura religioasă pe care puteţi. O vom examina şi apoi o vom prezenta Moscovei. Ei vor studia scrierile astea pentru a descoperi din ce ţară provin şi cum au pătruns prin contrabandă. Când o vom descoperi, vom face ca lucrul să înceteze rapid.

— Suprimaţi şefii, spuse Azarov, şi mişcarea se va prăbuşi. Faceţi să dispară capii, creierele de la originea organizării secrete a credincioşilor. Prin urmare, discipolii lor dezamăgiţi şi deziluzionaţi vor reveni în mod natural la calea cea dreaptă.

La sfârşitul discursului lui Azarov, credincioşii erau pentru noi nişte oameni răi, vicleni şi perfizi care se întâlneau în mod secret la diverşi particulari pentru a pune la cale răsturnarea guvernului nostru şi pentru a otrăvi copiii. Singura noastră dorinţă era de a ne pune imediat pe treabă, de a le da o lecţie şi de a-i termina.

Discursul lui Azarov fu urmat, timp de două săptămâni, de o serie de alte expozee identice. Eram puşi la curent cu metodele şi tehnicile utilizate de credincioşi. În timpul unei asemenea conferinţe, întrebai de ce termenul "persoane religioase" sau "creştin" nu era utilizat în locul celui de "credincios".

Azarov răspunse:

— E o întrebare bună, Kurdakov. Dă-mi voie să-ţi răspund. Tovarăşul Lenin, nu ne-a învăţat el în urmă cu mult timp că nu tebuie să ne temem de religie şi de credinţă? Acolo stă pericolul. Putem reduce la neant religia şi închide bisericile. Gândeşte-te puţin la Kamceatka. Ce se întâmplă? Se găsesc aici biserici? Bineînţeles că nu! Le interzicem. Nu există nici măcar un singur lăcaş de cult în toată Kamceatka. Biserica nu este o ameninţare. Religia nu este o ameninţare. Credincioşii, ei sunt adevărata ameninţare.

Se opri un moment pentru a aprecia efectul cuvintelor lui asupra auditoriului. Continuă apoi, vădit satisfăcut:

— Tovarăşul Lenin spunea că se puteau închide bisericile şi încarcera conducătorii, dar că era tare greu să se dezrădăcineze credinţa şi credinţele din inimă ale unui om care a fost contaminat de acestea. Iată de ce, tovarăşe Kurdakov, credinţa, nu religia este cea periculoasă. Este motivul pentru care nu-i numim nici creştini, nici practicanţi, îi numim credincioşi. Credinţa lor este profund ancorată în ei şi e foarte dificil să le-o dezrădăcinezi din inimă.

Pentru mine totul era foarte clar. În definitiv, clubul pentru recreere de la orfelinatul din Barisevo se afla în clădirea în care cândva fusese o biserică. Nu este greu să închizi biserici. Acum înţelegeam. Era de datoria noastră să împiedicăm credinţa să se înrădăcineze în inima compatrioţilor noştri şi mai ales în a tinerilor şi a copiilor.

— Mulţumim, tovarăşe Azarov, îi spusei, în numele oamenilor mei. Nu aveam nici cea mai vagă idee despre problemele puse de aceste persoane cu aer inofensiv.

Capitolul 12
Primul raid: o catastrofă

Câteva zile mai târziu, când mă aflam în timpul unui curs de inginerie radio la Academie, în difuzoare se auzi o voce: "Kurdakov, Kurdakov, prezintă-te imediat la birou!" Profesorul îmi făcu un semn din cap, însemnând că era în ordine. Îmi aranjai manualele şi plecai către birou, după cum primisem ordin. Ofiţerul de gardă îmi spuse:

— Kurdakov, a telefonat căpitanul Nikiforov şi ţi-a lăsat un mesaj. Trebuie să te duci cu oamenii tăi la postul de poliţie diseară la ora 10. Mi-a spus că vei înţelege despre ce este vorba.

— Într-adevăr, spusei. Mulţumesc.

Seara, la ora 10, ne întâlnirăm 14 dintre noi la sediul poliţiei, atâţia câţi reuşii să-i adun; nu mai putusem aştepta.

— Trimite-ţi oamenii în camera din spate, ordonă Nikiforov. Să se destindă puţin. Este încă prea devreme să porniţi la drum. Îmi trimisei aşadar oamenii într-o mică sală din spate a sediului poliţiei, iar eu mă oprii un moment să vorbesc cu Nikiforov, care era aşezat la biroul lui.

— Aici vă sunt instrucţiunile, zise el. Am descoperit că o reuniune de credincioşi se ţine în seara aceasta în jurul orei 23.

— Unde? întrebai.

Pe planul uriaş fixat pe peretele biroului lui, îmi arătă un cartier de case particulare, în districtul al 75-lea, în celălalt capăt al oraşului.

Nikiforov continuă:

— Nu vor fi decât 12-15 persoane prezente. Ceea ce nu va trebui deci să pună probleme. Îl întrebai:

— Cum de sunteţi la curent?

Reuniunea încă nu începuse, vecinii nu-l putuseră deci informa despre o activitate suspectă. Schiţă un surâs sardonic.

— Să vedem, Kurdakov, este evident că mi-a zis degetul meu cel mic! replică el. Ai face mai bine să nu pui prea multe întrebări.

Încercasem numai să fiu amabil şi descoperii până la ce punct puteau fi dificile relaţiile cu Nikiforov. Mă hotărâi aşadar să-l menajez. Voiam ca într-o zi să-i intru în graţii. Între timp oamenii mei se instalau comod în spate.

— Mergeţi, tovarăşi, beţi ceva şi destindeţi-vă puţin, le strigă Nikiforov, arătându-le sticlele cu vodcă şi paharele de pe masă. Nu mergem să ne rugăm.

Victor îşi umpluse deja paharul şi curând eram toţi cu paharele în mână şi sporovăiam. Când Nikiforov constată că, mulţumită vodcii, toată lumea era relaxată, spuse:

— Va trebui să plecaţi de aici pe la ora 23. Astfel, credincioşii îşi vor fi început de 30 de minute adunarea şi vor fi destinşi, gândind că totul este în ordine. Îi căutăm pe şefii bandelor, pe păstorii lor clandestini. Iată numele a doi oameni pe care va trebui să mi-i aduceţi.

— Bine, tovarăşe, îi răspunsei. Cu ceilalţi ce să facem?

— Ceilalţi? A, trebuie doar să-i cotonogiţi puţin. Faceţi-i să petreacă un sfert de oră "agreabil", de care să-şi poată aminti. Dar să mi-i aduceţi negreşit pe şefii bandei, spuse el pe un ton ferm, indicând numele scrise pe o foaie, pe care mi-o dădu.

— Bine, tovarăşe, îi răspunsei iarăşi.

Începui atunci să mă întreb de ce insistă atât. Avea să fie acest raid atât de diferit de celelalte? Când ne trimitea să împrăştiem o încăierare într-un bar, "Niki" nu făcea atâta istorie, ne trimitea şi gata. Dar remarcai în această seară că era agitat şi mă întrebai de ce.

— Asiguraţi-vă să nu vă vadă nici un trecător, continuă el, nu trebuie să existe probleme; va fi ora 11 seara. Dar dacă mai sunt trecători, aşteptaţi-i să dispară înainte să intraţi.

În timpul unei conferinţe de informare despre credincioşi, ţinută de Azarov, acesta insistase asupra faptului că totul trebuia făcut în secret. Marele public nu trebuia în nici un caz pus la curent, ceea ce mă intriga. Atunci când spărgeam bande de beţivani scandalagii, nu ne păsa şi nu erau probleme. Îl întrebai aşadar motivul acestei atitudini, iar el îmi răspunse:

—Vezi tu, Kurdakov, anumite persoane ne-ar putea interpreta greşit acţiunea şi raţiunea ei de a fi. Sunt oameni care nu-şi dau seama de pericolul pe care aceşti credincioşi îl reprezintă pentru societatea noastră. Sunt, de asemenea, duşmani ai ţării noastre, agenţi ai imperialismului, care ar vrea într-adevăr să împrăştie zvonul că noi îi persecutăm pe credincioşi. Trebuie aşadar să evităm cu orice preţ să fie martori, mai ales oameni care să încerce să facă fotografii cu ceea ce se întâmplă. Nu putem permite unor duşmani ai ţării noastre să spună lumii că noi îi persecutăm pe credincioşi şi că nu acordăm libertate religioasă, nu-i aşa? spuse el râzând.

Este perfect logic, gândii. Îi promisei lui Nikiforov că vom aştepta să nu mai fie nimeni pe stradă înainte de a trece la acţiune.

— Bine, Kurdakov, spuse el. Du-te la oamenii tăi şi o să vă chem eu la momentul oportun.

Mă alăturai oamenilor mei în micul salon din spate şi luai un pahar sau două cu ei. Constatai că efectul vodcii se făcea deja simţit. Tensiunea dispăruse, iar Vladimir povestea o întâmplare. Toată lumea râdea. Puţin după aceea, sosi Nikiforov, care zise:

— Kurdakov, s-a făcut ora 23. Este timpul să vă aşterneţi la drum. Ridicându-se, Alex izbi masa şi ne vărsă paharele, îşi ceru scuze. Cum noi deschideam uşa, Nikiforov îmi dădu instrucţiuni de ultimă clipă; îmi spuse:

— Kurdakov, îţi cer să răscoleşti bine şi localul ca să găseşti Biblii sau literatură. Ştim că aceşti oameni au literatură antisovietică. Trebuie să facem să ajungă, cât mai multă din ea, la Gorkom, care trebuie, la rândul lui, să o trimită la Moscova. Scotociţi deci casa cu cât mai multă grijă cu putinţă şi raportaţi-ne ce-aţi putut găsi. Încuviinţai.

Camionul era staţionat în spatele postului de poliţie. Victor se aşeză la volan, eu mă instalai alături de el în cabină, iar ceilalţi se înghesuiră în spate. Demararăm. În acest sfârşit de seară, nu era nevoie de sirene. Era târziu şi era puţină circulaţie. În orice caz, nu voiam să-i avertizăm pe credincioşi despre sosirea noastră.

Numai centrul oraşului era luminat, cartierele mărginaşe se aflau aşadar cufundate în întuneric. Pentru a repera casa în care erau reuniţi creştinii, trebuia să ne căutăm drumul urmând sinuozităţile străzilor întunecate din mahalale. În cele din urmă găsirăm strada şi rularăm fără zgomot. În căutarea numărului indicat, încet, înaintarăm în lungul străzii murdare şi nepietruite. Încercai să văd dacă nu puteam repera oameni pe afară. Strada era pustie. Victor încerca să străpungă întunericul în stânga, iar eu în dreapta, privind totodată amândoi numerele caselor. După un moment, spusei:

— Se află după prima intersecţie, Victor. Opreşte aici.

Opri, stinse motorul şi ieşirăm. Le spusei băieţilor din spate să facă linişte. Nu voiam să facem zgomot pentru a nu ne trezi cu priviri indiscrete la ferestre sau cu oameni curioşi în stradă căutând să descopere ce se întâmplă.

Mă îndreptai către casă, cu băieţii care mă urmau îndeaproape. Era o cabană cu acoperişul din lemn, ce se găsea ceva mai departe, pe partea stângă. Era înconjurată de o mică livadă de pomi. La Petropavlovsk, erau mii de case identice. Perdelele erau trase, dar se vedea strălucind o rază slabă de lumină.

Ce era de făcut acum? Deodată, începui să mă simt puţin jenat. Nu se compara cu intervenţiile brutale pentru împrăştierea încăierărilor prin baruri. Atunci, ne aruncam şi ne cufundam în îmbulzeală lovind cu picioarele şi cu pumnii în stânga şi în dreapta până când ordinea îşi reintra în drepturi.

Aici însă, în loc de a fi confruntaţi cu încăierări, cu strigăte şi înjurături, aveam a face cu persoane care asistau pur şi simplu la o întrunire. Îi auzeam vag cum cântau înăuntru. Schimbarăm priviri. Ce era de făcut? Ei bine, eu trebuia să fac primul pas; mă apropiai aşadar de uşă şi lovii. Apoi lovii mai puternic.

Aveam un aer nefiresc, în faţa uşii, aşteptând să se deschidă. Era complet ridicol şi o ştiam. Ce privelişte ciudată oferea prezenţa noastră! În noapte, 14 vlăjgani bine clădiţi, în şir indian în lungul unei poteci conducând spre uşa unei căsuţe dintr-o stradă pustie, iar cel de la capătul şirului, bătea politicos la uşă!

Curând, auzirăm paşi în interior. Uşa se deschise şi un bărbat de talie mijlocie apăru şi întrebă politicos:

— Pe cine căutaţi?

Ne privi un moment pe toţi şi când îi văzu bine în spatele meu pe ceilalţi oameni, înţelese despre ce era vorba. Faţa i se adumbri, dar îşi păstră demnitatea şi spuse:

— Intraţi!

Intrând, privii în jur. Era o căsuţă dintr-o singură cameră, mobilată foarte rudimentar, cu o bucătărioară în spate. Circa 12-13 persoane erau aşezate pe marginea patului sau pe scaune care fuseseră regrupate. Cântau încetişor un cântecel rusesc şi continuară să o facă, aruncându-ne totodată priviri neliniştite când noi voiam să deschidem gura.

Bărbatul care ne deschise uşa ne întrebă în şoaptă.

— Aţi fost trimişi de poliţie?

Ghicea, evident, cine eram. Îi răspunsei, începând şi eu, automat, să şoptesc:

— Da, suntem.

Şi-mi spusei: Este ridicol! Am fost trimişi să împrăstiem o reuniune a credincioşilor şi iată-mă făcând conversaţie pe şoptite pentru a nu deranja întâlnirea! Înţeleseseră de acum că întâlnirea lor se apropia de sfârşit. Dar, lucru uimitor, continuau să cânte. Conversaţia noastră continua şi în curând, cântecul încetă. Atunci se întoarseră toţi să ne privească. Acum, credincioşii şi oamenii mei umpleau întreaga căsuţă.

Eram într-adevăr încurcat şi, rămânând tot în defensivă, încercai să dau dovadă de autoritate.

— Ce faceţi aici? întrebai. Şeful grupului răspunse:

— Îl slăvim pe Dumnezeu.

— Dar nu există Dumnezeu, replicai eu.

— Ei bine, noi credem că există şi nu facem nimic altceva decât să-L slăvim, răspunse omul, care după mine trebuia să fie pastorul clandestin.

— Nu aveţi dreptul s-o faceţi! spusei cu fermitate.

— De ce nu?

— Pentru că este împotriva legii. Iar noi am fost trimişi cu ordinul de a face ca lucrul să înceteze.

Atunci el spuse, pe un ton tot politicos:

— Dar noi nu încălcăm legea. Însuşi tovarăşul Lenin a spus că locuitorii ţării noastre se bucură de dreptul şi de libertatea de a-L slăvi pe Dumnezeu.

Nu mai ştiam, într-adevăr, ce să răspund. Văzând că avea avantaj asupra mea, începu să insiste:

— Tovarăşul Lenin a spus că fiecare cetăţean al ţării noastre are tot dreptul de a alege, fie să-şi exercite credinţa participând la un cult religios, fie să nu creadă.

— Este într-adevăr aşa? întrebai.

— Bineînţeles că da. Dacă doriţi, vă pot arăta locul unde a spus-o Lenin.

Nu ajungeam nicăieri. Eram tulburat şi nu mai ştiam să gândesc; în spatele meu, oamenii mei erau jenaţi şi-mi dădeam seama că pierdeam partida. Atunci credinciosul începu să citeze Constituţia sovietică, remarcând că într-un loc se spune că fiecare cetăţean are dreptul la practicarea credinţei lui religioase.

— Nu facem nimic altceva, tovarăşe, continuă el, decât să uzăm de drepturile stabilite de fondatorul ţării noastre şi conţinute în Constituţia sovietică. Facem vreun rău cuiva? Uitaţi-vă bine! Noi credem în Dumnezeu şi-L proslăvim. Asta-i tot. Este dreptul nostru cel mai strict şi nu facem la nimeni rău. Ce greşeală am comis?

Eram încolţit deoarece ştiam că aşa era în Constituţie şi-mi aminteam că Lenin vorbise undeva de libertatea religioasă. Îmi mai aminteam că văzusem la Leningrad credincioşi mergând la biserică şi mă gândisem atunci că ţara noastră acorda libertatea religioasă.

Protestai:

— Dar violaţi legile statului, nu pricepeţi?

— Aţi avea bunătatea să-mi explicaţi cum? întrebă şeful.

— Ei bine, tot ceea ce ştiu este că violaţi legile ţării noastre şi cu regret trebuie să vă spun că am numele a două persoane care vor trebui să mă însoţească.

Credincioşii schimbară priviri dându-şi seama că unii dintre ei trebuiau să ne urmeze. Bărbatul cu care vorbisem era unul dintre cei care-mi fuseseră semnalaţi. Pe când cei doi oameni îşi puneau hainele înainte de a fi îmbarcaţi pentru postul de poliţie, eram muncit de aceste contradicţii tulburătoare. Cei doi prizionieri ai noştri fură în sfârşit gata. Liniştit, dădură mâna cu însoţitorii lor şi spuseră ceva de genul: "Rugaţi-vă pentru noi", înainte de a veni cu noi către uşă. Îndepărtându-ne, îi putui auzi pe ceilalţi credincioşi începând să se roage. În camion, întorcându-ne la cartierul general al poliţiei, de-a lungul străzilor Petropavlovskului tot cufundate în întuneric, eram într-adevăr dat peste cap. Preferam să liniştesc scandaluri de cafenea sau să mă bat cu 20 de inşi fluturând cuţite mai degrabă decât să repet o asemenea experienţă! Nu-mi plăcea asta deloc. Oprirăm camionul în spatele postului de poliţie şi ieşirăm. Niki ne aştepta în uşă foarte surâzător. Zâmbetul îi pieri repede când ne văzu intrând. Ne aruncă o privire, ca şi celor doi oameni pe care-i arestasem şi se întunecă. Se întoarse spre unul dintre cei doi locotenenţi ai săi şi urlă:

— Scoateţi pe prăpădiţii ăştia şi închideţi-i!

Fără altă explicaţie, cei doi oameni fură băgaţi într-o celulă.

Apoi, Nikiforov ni se adresă nouă. Noi aveam toţi un aer sfârşit. Paisprezece găligani, mari şi solizi, se întorceau dintr-un raid cu nimic altceva decât cu doi omuleţi de o anumită vârstă, care nu se opuseră deloc la arestare.

Nu-i trebuise mult lui Nikiforov să-şi dea seama de situaţie.

— Ei bine, copii, zise el ironic, vă întoarceţi de la un mic picnic intim?

Apoi, fără tranziţie, ironia i se transformă în furie:

— Una peste alta, bucălaţilor, de unde veniţi, după părerea voastră? răcni el.

Începu să ne adreseze reproşuri înţepătoare pe care nu aveam să le uităm atât de curând, măsurând încăperea cu paşi mari, turbat de furie.

— Dar, tovarăşe Nikiforov, protestai eu, oamenii ăştia nu au opus rezistenţă. Această descindere a poliţiei nu are nimic în comun cu cele precedente. Oamenii ăştia sunt deosebiţi. Uneori trebuie utilizate alte tehnici!

— Alte tehnici! ţipă el. Oameni deosebiţi! Am să vă spun eu despre aceşti "oameni deosebiţi"! Sunt duşmanii Statului, vicleni şi periculoşi! Sunteţi trimişi să-i atacaţi pentru a proteja Statul şi aproape că au reuşit să vă convertească!

Începu atunci să ne descrie răutatea şi perfidia lor. După el, însuşi faptul că ne păreau inofensivi şi că prezentau argumente pentru a-şi apăra dreptul, era dovada duplicităţii lor, a răutăţii şi a vicleniei lor. Nu ne dădeam seama? Se lăsă să cadă în fotoliul lui, vădit epuizat de propria-i diatribă.

După o clipă, forţele părură să-i revină. Se ridică dintr-un salt şi-şi continuă discursul.

— N-am să reuşesc niciodată să vă fac să înţelegeţi, tolomacilor, că ne sunt cei mai răi duşmani? Sunt cei mai periculoşi criminali pe lângă care trecem. Sunt ca şerpii. Rămân bine ascunşi până ce sunt gata să atace, iar atunci va fi prea târziu! Prefer să fie puşi în libertate 100 de asasini decât să scape o jumătate de duzina din aceşti otrăvitori ai poporului! Ştim că

pe asasini îi putem aresta oricând. Dar nu se ştie niciodată la ce să te aştepţi de la oamenii aceştia. Îşi împrăştie propaganda mortală peste tot şi muncesc fără întrerupere, fără ca noi să ştim. Iar voi, ţipă el, voi îi menajaţi!

Discursul lui nu se mai sfârşea.

— Iată lipitorile care sug sângele poporului rus, urlă el. Trebuie să sfărâmăm şi să distrugem elementele astea nocive. Mai nutriţi acum vreo urmă de simpatie pentru ei?

Începurăm atunci cu toţii să vedem lucrurile sub un unghi diferit. Jena dovedită de oamenii mei se transformă curând în furie că ne lăsaserăm traşi pe sfoară de credincioşi. Nimănui nu i-ar place aşa ceva. Ne cerurăm aşadar scuze lui Nikiforov şi mormăirăm că nu înţeleserăm bine.

Nikiforov ţipă:

— Ei bine, data viitoare ar fi de preferat să înţelegeţi! Cum munciţi voi pentru Partid?

Această remarcă ne ustură. Dădusem totul Partidului Comunist. Eram bulversat şi mi-o doream s-o dovedesc şi oamenilor acestora care mă păcăliseră. Data viitoare, îmi promisei, nu voi mai fi atât de prost. Data viitoare, gândii, data viitoare!

Nikiforov aprecie că ne mai tebuiau câteva operaţiuni suplimentare de poliţie obişnuită. Iar când ne convocă iarăşi, fu pentru a rezolva încăierări sau tot felul de alte activităţi poliţiste de rutină. Nikiforov cunoştea bine natura umană. Era un psiholog desăvârşit; studia spiritul şi comportamentul fiinţei umane. Îşi obţinuse cunoştinţele în munca printre criminali şi îşi avea metodele lui. Şi le aplica şi asupra noastră. Ştiu să folosească exact mijloace care trebuiau ca să ne stimuleze. Se sili mai cu seamă, în timpul săptămânilor care urmară, să nu piardă niciodată ocazia de a ne umple de elogii în urma acţiunilor de o deosebită violenţă. Odată, când arestarăm doi hoţi şi-i aduseserăm la post, îi băgarăm pe uşă îmbrâncindu-i. Nikiforov le aruncă o privire rapidă şi strigă:

— Cum v-aţi făcut treaba? Uitaţi-vă la oamenii pe care i-aţi arestat. Sincer, au un aer la fel de proaspăt ca şi atunci când s-au născut! Ce v-a apucat, copilaşi bucălaţi? N-aţi învăţat până acum să transformaţi figuri? Ieşiţi imediat cu ei şi aduceţi-mi-i cu un alt aspect!

Vladimir şi Anatoli, cei doi campioni de box ai noştri, ieşiră cu aceşti nefericiţi. Imediat, ţipetele şi loviturile se făcură auzite.

Cei doi hoţi le serviră ca sac de antrenament. Când intrară târându-i după ei pe cei doi criminali, feţele acestora erau de nerecunoscut.

— Foarte bine, băieţi, zise Niki, faceţi progrese! Vă arătaţi acum aşa cum vă credeam!

Băurăm vodcă, râzând şi glumind.

Trecurerăm astfel de un palier al programului de brutalităţi al lui Nikiforov. Cu toate astea, nu pot arunca această vină numai asupra lui. Eram entuziaşti, începeam să prindem gust de acest gen de viaţă violentă, la fel ca şi el. Începuserăm în luna mai. Ne aflam acum la începutul lunii august. Cele mai multe operaţiuni constaseră din arestarea criminalilor sau din împrăştiera încăierărilor. Dar puţin câte puţin, Nikiforov începu să strecoare câte o mică razie asupra credincioşilor între certuri de derbedei şi arestări violente. Un raid într-un bar, o arestare de creştini. Învăţarăm rapid să transformăm figurile credincioşilor cu tot atâta uşurinţă cu care dispuneam de marinarii turbulenţi beţi. Cu toate acestea, descinderile noastre la creştini erau încă puţin importante; ne ocupam de grupuri mici se întâlneau în case private.

Capitolul 13
La Elizovo, moartea loveşte pe neaşteptate

Într-o vineri din luna august 1969, Nikiforov îmi telefona la Academie. Când răspunsei la telefon, îmi spuse:

— Kurdakov, aş vrea să te văd la 5, în după-amiaza aceasta.

După cum vorbea, înţelesei că urma să avem, în fine, posibilitatea de a dovedi ce suntem în stare să facem, de a ne plăti o dată toate umilinţele primei noastre întâlniri cu detestabilii de credincioşi.

După cursuri, luai un autobuz şi traversai oraşul pentru a mă duce la cartierul general al poliţiei. Nikiforov mă aştepta în biroul lui. Îl găsii studiind imensa hartă de pe perete.

— A, Kurdakov, făcu el, intră numai. Apoi, după obicei, trecu direct la problemă.

— Kurdakov, mulţumită surselor mele de informare, tocmai am aflat că credincioşii pun la cale un botez clandestin duminica viitoare, în acest loc, spuse el arătând un punct pe hartă.

Mă apropiai şi văzui că era vorba de satul Elizovo, de la poalele munţilor, la aproximativ 50 de kilometri de Petropavlovsk, în apropierea fluviului Avaşa.

— Au ales un colţ frumos! strigai eu.

— Da, făcu el, regiunea este bine împădurită, iar locul este ideal pentru ei. Încuviinţai. Fluviul Avaşa îşi are izvoarele foarte sus, în munţii care formează coloana vertebrală a peninsulei, şi se lărgeşte pe măsură ce coboară. La nivelul satului Elizovo, are în jur de 60 de metri lăţime, dar este încă puţin adânc. De acolo, se îndreaptă către Pacific, pentru a se arunca în golful pe marginea căruia este situat oraşul Petropavlovsk.

Nikiforov dădu spontan informaţii mai ample asupra credincioşilor.

— Nu este pentru prima oară când se adună în acest loc, zise el. Nu mai sunt atât de atenţi. S-au dus deja o dată pentru a celebra un botez clandestin, dar informatorii noştri au descoperit faptul abia când ceremonia începuse. Când am ajuns noi, plecaseră, în general, sunt tipi tare şireţi. Nu se duc niciodată de două ori în acelaşi loc. Dar după informatorul nostru, se vor întoarce aici. Cum locul este ideal, au intenţia să-l reutilizeze.

Apoi îi făcu o plăcere răutăcioasă să adauge:

— Prima oară i-am ratat. De data asta nu-i vom rata!

Înţelesei că se aştepta să-i dau concursul spre a-şi împlini promisiunea.

— Când se întâlnesc? întrebai.

— Mâine după-amiază la ora 16.

Mă întrebai cum de avea informaţii aşa de precise. Presupuneam că trebuiau să fie furnizate de spioni din sânul credincioşilor.

— Kurdakov, spuse el, vreau să te prezinţi chiar aici, cu echipa ta, duminică dimineaţă, la ora 9. Credincioşii nu trebuie să vă vadă sosind, aşa că va trebui să urcaţi acolo şi să vă puneţi pe poziţie înainte să apară ei.

— E-n ordine, tovarăşe! strigai puţin agitat, spunându-mi că aveam în perspectivă o minunată ieşire duminicală.

Mă întorsei la Academie, luai contact cu oamenii mei, îi rugai să fie la timp la întâlnirea de la postul de poliţie şi să-şi ia cu ei chitarele.

— Vom face un picnic, le spusei. Şi-i vom consacra ziua.

Dacă trebuie să ne ducem acolo, gândii, de ce să nu fim nmai devreme la faţa locului, să ne acordăm o distracţie? Eram 12 băieţi la întâlnire, duminică dimineaţa la ora 9, iar Nikiforov ne dădu ordinul de a-i aresta pe toţi cei pe care îi vom prinde şi să-i aducem la post.

Luarăm 3 navete conţinând sticle de vodcă şi ceva mâncare. Alexandr Guliaiev îşi luă chitara şi mi-o luai şi eu pe a mea. Urcarăm în camion şi o luarăm pe drumul care iese din Petropavlovsk înspre nord.

O dată pe drum, îl întrebai pe Victor de unde provine vodca.

— A, e un cadou din partea lui Nikiforov! Totul era gata când am ajuns la post.

Căutai în sacul care era pus jos în cabină şi găsii caviar.

— Ei bine, Niki aisbergul nu pare a fi băiat chiar atât de rău, cum s-ar putea crede, am spus eu.

Ne trebui aproape o oră să ajungem în satul Elizovo. Merseserăm pe drumuri în serpentine, pe versanţii colinelor. Înaintarăm pe un drum transversal, pentru a pătrunde în pădurea adâncă şi umbroasă. Ce zi frumoasă, caldă şi însorită! Ne înfundarăm în pădurea proaspătă şi verde. Consultând harta cu grijă, ajunsei la concluzia că ne aflam în apropierea râului Avaşa, care traversa pădurea deasă. Ne oprirăm, descărcarăm maşina, apoi îi spusei lui Victor să meargă s-o ascundă într-o vale. Scoaserăm sticlele cu vodcă din spate şi sandvişurile cu caviar din cabină. Apoi ne croirăm drum printr-un hăţiş de mărăcini şi ne aleserăm un loc pentru picnic. O dată instalaţi, ne destinserăm. Alexandr se puse să zdrăngăne la chitară, desfacurăm două sticle cu vodcă şi curând picnicul se puse pe făgaş.

Victor apăru din susul unei pante, se apropie cu paşi mari şi ne anunţă din mers:

— Nimeni nu o să poată vedea maşina. Am tras-o într-o mică râpă şi este complet ascunsă.

— Formidabil, îi spusei. Hai, ia un sandviş şi ceva de băut.

Petrecurăm aproape toată ziua bând, mâncând şi cântând, povestind întâmplări şi huzurind. Pe măsură ce trecea timpul, ne îmbătăm tot mai rău. Ne amintirăm de camarazii noştri de studii rămaşi la Academie. Ei nu puteau părăsi baza decât foarte rar, în timp ce noi eram liberi să plecăm şi să venim după cum ne poftea inima.

Băusem fără îndoială, puţin cam multă vodcă, pentru că aţipii. Când, în cele din urmă, mă trezii, era ora 15 şi 15 minute. Credincioşii aveau să vină dintr-un minut într-altul. Trebuia să acţionăm rapid. Petrecusem o zi odihnitoare, dar acum trebuia să ne punem pe treabă. Îmi privii oamenii şi, spre uimirea mea, constatai că aproape toţi erau pe jumătate beţi. Nici unul nu era atât de beat încât să nu se poată ţine pe picioare, dar erau cu toţii într-o asemenea stare euforică încât erau puşi pe harţă, gata să se ia la bătaie.

— Hei, băieţii! urlai. Pregătiţi-vă! Trebuie să ne punem pe treabă. Pregătiţi-vă bastoanele!

— Unde sunt? întreabă careva. Un altul strigă:

— Le-am uitat. Sunt în camion.

Ne trebuiau bastoanele. Fuseseră fabricate în Cehoslovacia şi concepute special pentru poliţia sovietică. Din oţel în interior şi din cauciuc la exterior, erau grele şi extrem de dure. O singură lovitură uşoară cu aceste bastoane putea provoca mari neajunsuri. Erau telescopice, o clapetă de pe mâner declanşa un resort în interior, permiţând astfel unui nou tronson din oţel, acoperit cu cauciuc, să iasă. Pentru a lucra de aproape, le menţineam la formatul mic. Dar când eram în aer liber, foloseam toată lungimea bastonului, după ce dădeam o mică lovitură seacă clapetei. Oamenii mei şi cu mine deveniserăm experţi în mânuirea bastoanelor noastre de poliţie, la fel de bine când ne aflam în încăperi strâmte ca şi afară, în aer liber.

Bastoanele au fost aduse din maşină şi distribuite imediat. Trecurăm apoi pe cealaltă parte a unei coline înalte şi în câteva minute ne aflam într-unul dintre cele două locuri care, după părerea noastră, fuseseră alese de credincioşi pentru botez. Îl examinarăm imediat îndeaproape.

— Sigur au ales locul ăsta! strigă Victor. Uite, este în întregime perfect.

Era unul dintre cele mai frumoase locuri naturale pe care le văzusem vreodată. Într-o poiană, o pantă dulce, acoperită cu iarbă, cobora către o plajă de nisip pe malul fluviului. În acest loc, apa, lată de vreo 15 metri, era puţin adâncă. Era un colţ complet retras, ascuns de copaci şi de stânci mari. Era greu de atins şi nimeni nu-i putea surprinde pe aceşti oameni pe neaşteptate. Creştinii ăştia, mă gândii, or fi ei proşti pentru că cred în Dumnezeu, dar ştiu să-şi aleagă bine locul de întâlnire.

Cu toate astea, examinând locul mai îndeaproape, găsii o scăpare. Cum râul era puţin adânc, credincioşii puteau cu uşurinţă, odată atacul declanşat, să încerce să fugă traversându-l şi ascunzându-se în pădurea deasă de pe celălalt ţărm. Datorită pregătirii mele militare, mă gândii să plasez oameni de cealaltă parte a apei, pentru a împiedica orice tentativă de fugă. Serghei Kanonenko şi Iuri primiră ordinul să meargă acolo.

— Dacă unii încearcă să fugă pe acolo, le spusei, îi veţi împiedica.

— Dar, Serghei, protestară ei, nimeni nu va reuşi să meargă atât de departe şi noi vom rata acţiunea cu totul. N-o să ne amuzăm deloc.

Asta nu-mi păsa. În orice caz, lui Kanonenko îi plăcea mult prea mult să se servească de cuţit şi nu voiam să fie careva ucis cu lovituri de cuţit. Esenţialul era să nu poată fugi nimeni. Kanonenko şi Iuri trecură aşadar râul, la început prin vad, apoi înot, bombănind întruna. Îi lăsai pe ceilalţi în semicerc în spatele tufişurilor şi copacilor de pe creasta colinei; astfel credincioşii puteau să încerce să fugă în orice direcţie, noi eram întotdeauna acolo pentru a-i opri. Toţi oamenii mei, fără excepţie, erau perfect ascunşi. Astăzi, pe credincioşi îi aşteaptă o surpriză! gândii eu cu satisfacţie.

Când totul fu gata, începurăm să aşteptăm. Laţul era întins: doi oameni de cealaltă parte a râului şi 10 aici. Nu avurăm mult de aşteptat. Pe la ora 16:15 voci şi paşi, făcând să trosnească ramurile uscate, se auziră în pădure în spatele nostru.

Curând, zgomotul de paşi şi glasurile celor ce vorbeau şoptit venea tot mai de aproape, apoi zării un şir de persoane, 18-20 pe puţin, apropiindu-se de noi una după alta pe o potecuţă. Şeful lor era un bărbat care trebuia să aibă cam 38 de ani. Mergând, vorbeau liniştit. Mai mulţi credincioşi purtau robe albe şi presupusei că urmau să se boteze. Fui uimit să văd numărul mare de tineri din grup.

Aşteptarăm în linişte în timp ce ei se regrupau pe marginea apei. Când şi ultimii ajunseră, unul dintre bărbaţi începu să vorbească. Încercai să aud ce zicea, dar nu reuşii să prind decât frânturi de fraze. Nikiforov îmi spusese că pe şeful lor îl chema Vasili Litovcenko, un om căutat, din Petropavlovsk. Ce ironie\ îmi ziceam atunci. Poartă acelaşi nume de familie cu Anatoli, unul dintre oamenii mei cei mai buni. Şi alţi credincioşi locuiau la Petropavlovsk. Unii veneau din satul învecinat, Elizovo, iar 4 dintre ei de la o gospodărie colectivă din apropiere, Pogranişni. Era evident că Vasili, parazitul, îşi făcuse adepţi nu numai la oraş, ci şi la ţară.

Asta îmi dovedea că dacă aceşti oameni ar fi lăsaţi să acţioneze în deplină libertate, s-ar înmulţi rapid şi şi-ar răspândi învăţăturile veninoase peste tot.

Examinând grupul de credincioşi adunaţi pe malul apei, identificai vreo 7 inşi îmbrăcaţi în robe albe. Partidul ne repeta fără încetare că religia nu-i atrăgea pe tineri. Aceste afirmaţii erau totuşi în contradicţie cu ceea ce aveam acum sub ochi şi cu ceea ce văzusem cu alte ocazii. Fui tulburat şi oarecum iritat.

După ce le vorbise câteva momente şi le citise un pasaj dintr-o cărticică, Vasili Litovcenko intona o cântare, încercai iarăşi să prind cuvintele, dar în zadar. Totul se învârtea în jurul lui Dumnezeu, eram sigur, deoarece acest cuvânt revenea cel mai des. După cântece, Litovcenko intră în apă, iar cei 7 credincioşi în robe albe îl urmară, unii după alţii, până ce se aflară cu toţii la vreo 7-8 metri de mal, cu apa până la talie. Ceilalţi stăteau pe mal şi cântau încetişor. Soarele bătea puternic şi pădurea era tăcută, cu excepţia ţârâitului greierilor. Auzeam apa curgând în depărtare. Nu putui să nu fiu izbit de frumuseţea şi seninătatea scenei.

Dar era de-acum timpul să acţionăm. Oamenii mi se adunaseră şi erau gata să se repeadă. Deodată mă înălţai dintr-o săritură şi urlai din toate puterile:

— Acum e momentul! Haidem!

Oamenii mei ţâşniră imediat din spatele tufişurilor, coborâră versantul colinei în trombă, fluturându-şi bastoanele şi se năpustiră pe nisipul plajei în toată viteza. Pătrunserăm violent în grupul de credincioşi, îi îmbrâncirăm şi-i dădurăm de-a dura, cât erau de lungi, în râu. După acest prim iureş, mai nimeni nu rămase în picioare. Risipiţi prin apă, într-o stare de stupoare, se lăsau să plutească: puturăm aşadar să ne ocupăm de ei unul după altul.

Intrai în încăierare, în urma oamenilor mei. Numai atunci începură să se audă ţipetele credincioşilor. O voce de femeie striga:

— O, Dumnezeule, nu! Nu!

Cea care pronunţase aceste cuvinte fu repede întreruptă, scăpând un ultim strigăt înainte ca unul dintre oamenii mei să o lovească.

Magnificul peisaj de munte se transformase într-o învolburare îngrozitoare de mâini, de picioare, de bastoane, de stropi de apă şi de strigăte înspăimântate scoase de credincioşi.

— Puneţi mâna pe cei care sunt în fluviu, urlai, şi mai mulţi dintre oamenii mei se aruncară asupra celor care, în picioare în apă, în robe albe, se pregăteau să fie botezaţi. Îi ciomăgiră cu bastoanele lor întinse complet. Un tânăr încercă să-mi scape din strânsoare, îşi eliberă braţul cu o lovitură scurtă, dar bastonul meu fu exact cât trebuia de lung pentru a-mi permite să-i trag o lovitură după cap.

Mă întorsei şi-l văzui pe Alex Guliaiev dând o lovitură de pumn zdrobitoare lateral în capul unei fete, a cărei ureche fu sfâşiată. Îşi duse mâna acolo în momentul în care sângele începu să curgă. Eu înhăţai de gât pe unul dintre credincioşi într-o priză de judo şi-l strânsei până ce încetă să mai ţipe, apoi îl lăsai să cadă în apă. Era ca la balamuc, totul se amesteca: înjurături, ţipete, urlete şi rugăciunile frenetice ale credincioşilor.

— Ajută-ne, Doamne! Ajută-ne, Doamne!

Rugăciunile lor mă scoaseră din fire.

— Faceţi-i să tacă! ordonai, apoi cufundai mâna în apă şi scosei un pumn plin cu nisip. Îi deschisei gura unui credincios cu o lovitură seacă şi i-o umplui cu nisip, până ce nu mai putu să se roage. Ceilalţi băieţi începură să facă la fel. Le umpleau gurile cu nisip şi cu pământ şi rugăciunile încetară.

Auzii zarvă în spatele meu şi mă întorsei exact în momentul în care Anatoli Litovcenko îl lovea pe pastorul Vasili Litovcenko. Fata care era pe punctul de a fi botezată, încercă să fugă, când îl văzui pe Anatoli venind în direcţia ei. Vladimir observă că încerca să-i scape, fugi după ea şi-i trase o lovitură în ceafă cu toată lungimea bastonului. Fără să spună un cuvânt, ea se scufundă sub apă. Vladimir o trase pe malul râului şi o lăsă să cadă la pământ.

Văzând că Anatoli se ocupa de pastor, mă întorsei rapid. Eram înconjurat de oamenii mei care, urmându-mi exemplul, umpleau gurile credincioşilor cu pietre, nisip, murdărie, pe scurt, cu orice. Un bărbat se ruga cu gura deschisă, când îi trimesei pumnul în plină faţă şi-i înfundai aproape toţi dinţii, tăindu-mi astfel degetele. Mă dezlănţuii atunci împotriva lui până ce sângele începu să-i curgă pe bărbie.

— E bine, destul! strigai, privind scena. Trageţi-i afară de aici. Aduceţi-i la mal! Începurăm aşadar să-i scoatem din apă, să-i tragem pe malul râului şi să-i lăsăm să cadă la pământ. Una dintre femeile cele mai în vârstă, cu gura plină de nisip, se zbătea în apă, pe punctul de a se îneca, sufocându-se şi ţinându-se cu mâinile de gât. O apucai, o scosei din râu, şi o aruncai fără menajamente pe plajă. Privii apoi în jur, pentru a aprecia situaţia. Erau întinşi acolo, la pământ, credincioşii ăştia, sufocându-se şi începând să-şi recapete suflul: mai mulţi aveau feţele pline de sânge care continua să le curgă din rănile deschise. Fata căreia îi sfâşiase Vladimir urechea sângera abundent. Îi strânserăm la un loc şi oamenii mei se puseră să-i supravegheze. Aveam impresia că se scurseseră ore de la începutul atacului nostru, dar uitându-mă la ceas, văzui că abia trecuseră 5 minute de când fusese declanşat. Dăduserăm o lecţie bună acestor oameni, care nu aveau s-o uite prea curând. Şi asta era cel mai important. Înghiontirăm bărbaţii cu brutalitate şi le legarăm mâinile la spate. Apoi privii în jurul meu, numărând. Ceva nu era în regulă. Lipsea careva.

— Unde-i Litovcenko? întrebai.

— Uite-mă, răspunse Anatoli.

— Nu de tine vorbesc, idiotule, bombănii. Pastorul. Pe el îl caut.

— Nu ştiu, Serghei. L-am văzut ultima oară când l-am pocnit.

Într-adevăr, trebuia să mă ocup de chestiuni mai urgente, şi-mi îndepărtai din minte ideea pastorului dispărut. Conduserăm grupul de bărbaţi în lungul potecii, până la camion. Apoi ne ocuparăm de femei şi de fete. Unii dintre oamenii mei începură să smulgă hainele ude şi pline de sânge ale fetelor. Dezbrăcate de haine, fetele se ghemuiră pe plajă, strivite de ruşine, încercând să se ascundă. Bătându-ne joc de ele, le pipăiam şi ziceam:

— Ce ziceţi, băieţi? Vedeţi ce alură au credincioasele astea?

Şi izbucneam cu toţii în râs. Femeile mai în vârstă lăsau capul în jos şi plângeau în hohote în timp ce noi le insultam pe tinerele fete îngrozite, care tocmai fusese zvântate în bătaie.

Iuri şi Serghei petrecuseră tot acest timp de partea cealaltă a fluviului. Reveneau, plângându-se zgomotos, furioşi că rataseră acţiunea.

— Să mergem, strigai.

Oamenii mei le făcură pe fete să se scoale cu o lovitură seacă şi începură să le mângâie pe corp. Apoi pornirăm către maşină, împingându-le pe credincioase înaintea noastră. Multe dintre ele plângeau în hohote în timp ce mergeau.

— Tăceţi, urlă Vladimir.

Dar nu încetară să plângă, iar noi le înbrâncirăm şi le înghesuirăm tot lungul drumului până la camionul poliţiei care ne aştepta. Odată ajunşi, începui să număr oamenii, într-adevăr, unul lipsea: Vasili Litovcenko, şeful grupului.

— Unde e? Cine l-a văzut? îmi întrebai oamenii. Ridicară toţi din umeri, cu excepţia lui Anatoli.

— Ultima oară când l-am văzut, Serghei, plutea pe apă, inconştient.

Ei bine, îmi zisei, Nikiforov va înţelege. Urcarăm bărbaţii în partea din faţă a camionului, cu mâinile legate la spate şi înpinserăm fetele pe platformă. Oamenii mei se aşezară pe banchetele laterale, femeile şi fetele fiind aşezate în mijlocul lor.

Patru fete tinere erau încă dezbrăcate. Îşi ascundeau faţa între mâini şi plângeau în hohote. În faţă, bărbaţii îşi fereau privirile. După mine, femeile mai în vârstă se rugau, pentru că buzele lor pronunţau cuvinte neauzite.

Era trecut puţin de ora 5 după-amiaza când întâlnirăm iarăşi semne ale civilizaţiei; traversarăm mai multe sate şi periferia oraşului Petropavlovsk. Era încă lumină şi trecătorii puteau vedea trecând camionul poliţiei cu fetele goale pe platformă, pe care le mângâiau oamenii mei. Terminaserăm atunci ceea ce mai rămăsese din vodcă. Treaba de după-amiază era izbăvită, iar noi eram complet beţi. Găseam ca era foarte nostim să-i vedem pe unii băieţi aprinzându-şi ţigări, fumându-le şi stingând mucurile pe pielea goală a fetelor care săreau şi se răsuceau în toate părţile.

Una dintre fete, Nina Rudenko, de 16 ani, fu maltratată în mod deosebit pentru că era atât de tânără şi avea un aer atât de inocent. O altă femeie avea abia 26 de ani şi Vladimir Zelenov se interesă de ea. O necăjea şi o mângâia, râzând zgomotos, până în momentul în care ea se întoarse şi-l pălmui cu putere.

Pentru aceste tinere fete creştine, deplasarea la cartierul general al poliţiei fu un coşmar oribil. Deoarece credeau în Dumnezeu, se duseseră să se boteze, iar botezul li se transformase în teroare. La post, privirile mi se aşezară iarăşi pe tânăra de 16 ani, Nina Rudenko. Avea ochi frumoşi, albaştri, părul lung, castaniu; era sveltă în talie. Buzele îi fremătau şi tremura astfel din tot corpul, nereuşind să-şi stăpânească hohotele de plâns.

Nikiforov, în picioare la intrare, îmbrăţişa totul dintr-o privire şi tună:

— Kurdakov! Aţi plimbat fetele astea aşa pe stradă?

— Bineînţeles! De ce nu? răspunsei.

— Imbecilule! Nu-ţi dai seama că acţionând în felul ăsta o să stârniţi oamenii împotriva poliţiei? Asta o va pune într-o lumină proastă, urlă el, scos din fire. Departe de priviri, acolo unde nu vă poate nimeni vedea, bateţi-i după placul vostru; dar în public, în plină stradă, niciodată!

Nikiforov îşi chemă locotenenţii. Mai mulţi se repeziră afară, iar el îşi dădu ordinele:

— Băgaţi-i la arest! Închideţi-i!

Îi conduseră în celule. Fetele, inclusiv Nina, fură împinse în celula destinată celor care trebuiau să se trezească din beţie şi care era plină de oameni beţi. Le chinuiră şi le violară şi ele rămaseră la cheremul lor toată noaptea. Fu pentru ele o experienţă oribilă, experienţă de pe urma căreia Nina nu avea să-şi mai revină niciodată.

La postul de poliţie ne instalarăm în salonaş, iar Victor începu să râdă şi zise:

— L-aţi văzut pe dragul nostru Vladimir? Tipul, bietul de el, e mare campion la box al Kamceatkăi, dar are reflexe atât de lente încât a luat bătaie de la o tânără creştină!

Şi izbucni într-un hohot puternic de râs. Mult timp încă aveam să-l tachinăm pe Vladimir pe tema reflexelor lui lente şi pentru că-şi găsise naşul în persoana unei sărmane creştine care-l pălmuise.

Caietul meu de sarcini mă obliga să reiau fiecare caz şi să redactez un raport asupra tuturor celor care fuseseră arestaţi. La multe zile după arestarea ei, aveam să aflu că Nina Rudenko fusese dată afară de la şcoală. Iată cum îmi povesti directorul faptul:

— Nina mergea foarte bine până în ultimul timp când, fără motiv explicabil, începu să manifeste tulburări afective. Nu mai reuşea să se concentreze la teme şi întrerupea frecvent lecţiile prin bâlbâieli incoerente. Adeseori, începea să tremure şi să plângă şi nu reuşea să se concentreze. De nenumărate ori a fost nevoie să întrerupem lecţia ca să o scoatem afară. A trebuit până la urmă să o eliminăm, pentru că deranja prea mult. Am impresia că fata asta a făcut o criză nervoasă, dar nu-i ştiu cauza.

I-aş fi putut da explicaţii directorului, dar m-am abţinut.

— Am convocat-o pe mama ei pentru o discuţie, continuă directorul, şi mi-a povestit că Nina se trezea brusc noaptea, se scula în pat şi scotea strigăte stridente care se auzeau în toată casa şi pe stradă.

Directorul puse punct discuţiei făcând următoarea remarcă:

— Daţi-vă seama, tovarăşe Kurdakov, că era absolut imposibil să păstrăm în şcoală un copil în starea asta. Nu mai puteam tolera ca ea să-i deranjeze în felul acesta pe toţi ceilalţi copii.

Ascultând vorbele directorului, eram fericit că nu ştia ce i se întâmplase acestei fetiţe.

Cât despre bărbaţii pe care îi aduserăm în urma raidului de la Elizovo, ei fură imediat încarceraţi în celulele lor şi Nikiforov zise:

— Mergeţi de beţi câteva pahare, băieţi, şi odihniţi-vă. Am să mă ocup eu de echipa asta, apoi am să vă strâng rapoartele.

Rapoarte orale sau scrise erau prevăzute în caietul nostru de sarcini. Ele erau trimise la Gorkomsi de acolo la Moscova. Partidul ne urmărea de foarte aproape toate activităţile, adresându-ne frecvent scrisori de mulţumire pentru munca noastră.

Când stăteam la postul de poliţie să bem şi să aşteptăm să-i dăm rapoartele lui Nikiforov, Anatoli îmi spuse:

— Serghei, la un moment dat, dădeai impresia că eşti în vacanţă. Cum se face că nu te-ai consumat?

— Ia fii tu atent! strigai din celălalt capăt al camerei. Vezi-ţi lungul nasului, bătrâne, astfel te supun "tratamentului Elizovo".

Izbucnirăm toţi într-un hohot de râs. "Tratamentul Elizovo" avea să însemne de atunci tehnica de a aduna pumni de murdărie şi de nisip şi de a umple cu ei gura credincioşilor. Începând cu acel raid, de fiecare dată când unul dintre băieţii noştri începea o dispută, i se spunea:

— Atenţie, altfel vei suporta "tratamentul Elizovo".

Mai târziu în cursul serii, spusei cu voce foarte coborâtă ceva ce nu doream să audă şi Anatoli Litovcenko. Mă frapase faptul că purta acelaşi nume de familie cu liderul credincioşilor, Vasili Litovcenko, şi şoptii ceva oamenilor mei fără ştirea lui Anatoli. Cam în acelaşi moment, Nikiforov intră în încăpere, iar noi făcurăm linişte aşteptându-l să vorbească.

— Ei bine, copiii mei, începu el.

Copiii mei? mă gândii. De multă vreme n-a mai utilizat termenul ăsta. Era absolut încântat.

— Vreau să vă felicit. Tinerilor, învăţaţi în sfârşit cum se face treaba.

Nu-l mai văzusem atât de radios înainte. Se opri un moment, apoi întrebă:

— Că veni vorba, ce-i cu pastorul Vasili Litovcenko?

Ştiam că avea să ne pună întrebarea asta şi-mi pregătisem oamenii. Făcui un semn din cap şi intonarăm toţi în cor:

— Litovcenko l-a omorât pe Litovcenko!

Voiam, bineînţeles, să-i spunem că Anatoli Litovcenko îl omorâse pe pastorul clandestin, Vasili Litovcenko. Nikiforov înţelese gluma şi se puse pe râs cu noi. Noi eram de-acum dezlănţuiţi cu totul. Apoi, deodată reluă şi întrebă sec:

— E bine, Kurdakov, acum trebuie să ştiu ce s-a întâmplat cu Litovcenko.

Zâmbii şi reluai:

— V-am spus, căpitane. Litovcenko l-a omorât pe Litovcenko.

La asta, toată lumea începu să râdă şi mai tare şi pentru a pune capăt, Nikiforov ne spuse, schiţând un surâs patern aprobator:

— Mi se pare mie, băieţi, că n-am să scot de la voi prea multe informaţii în seara asta. Kurdakov, scoate oamenii ăştia de-aici şi mergeţi să beţi ceva. Vino mâine să-mi spui ce s-a întâmplat.

Ne ridicarăm dintr-o săritură şi ne îndreptarăm către uşă, dar Nikiforov ne opri şi zise:

— Înainte să plecaţi, ţin să vă spun că sunt într-adevăr mândru de voi. Aţi făcut o treabă excelentă şi le-aţi dat credincioşilor ăstora o lecţie pe care n-au s-o uite curând. Începeţi, într-adevăr, să ştiţi cum să-i luaţi, copiii mei.

Era a doua oară când utiliza această expresie în acea seară. Mă întrebai ce putea să însemne asta. Îi intram în graţii lui Nikiforov? Era posibil ca bătrânul nostru aisberg Niki să înceapă a se topi?

A doua zi, când mă prezentai la Nikiforov, acesta mă întrebă:

— Kurdakov, încă mai ţii la versiunea conform căreia Litovcenko l-a omorât pe Litovcenko? Sau nu era decât o glumă?

Noaptea, îmi recâştigasem sângele rece şi îi spusei cu seriozitate:

— La drept vorbind, tovarăşe căpitan, nu sunt foarte sigur. Domnea acolo o asemenea confuzie, erau oameni care ţipau, care urlau, care se rugau şi care făceau tot felul de alte zgomote, nu ştiu exact ce s-a întâmplat.

— Ei bine, spuse el, am veşti pentru tine. Săteni din satul situat la câţiva kilometri în aval de Elizovo au găsit dimineaţă corpul lui Vasili Litovcenko agăţat într-un tufiş de pe mal. Au chemat poliţia locală şi se aduce acum corpul aici, pentru a i se face autopsia.

Ridicai din umeri. Nu sunt deci probleme în privinţa asta. Remarcasem în ajun că Nikiforov era mândru de a fi reuşit să scape de pastorul clandestin. De fapt, glumise el însuşi cu noi pe tema asta.

Apoi, luând un aer foarte serios, continuă:

— Kurdakov aş vrea să trec în revistă acest raid, împreună cu tine. Nu am să vă fac reproşuri în legătură cu ceea ce s-a întâmplat, în afară de următorul: felul în care le-aţi plimbat pe fetele alea pe străzi, în văzul şi spre ştiinţa întregii lumi. Faceţi-le ce vreţi femeilor şi celorlalţi credincioşi deoparte, dar nu ridiculizaţi niciodată în felul acesta poliţia...

— Da, tovarăşe căpitan! am răspuns.

Totuşi, fui frapat de faptul că Nikiforov nu ridicase nici cea mai mică obiecţie legată de aceea că omorâsem un om; nu ne criticase nici că abuzasem de fete.

A doua zi, eram la postul de poliţie când fu transmis raportul autopsiei. După autopsie, pastorul Litovcenko murise pe loc, de o hemoragie internă provocată de o lovitură ce-i sfărâmase craniul.

Era pentru prima oară când noi aveam pe conştiinţă un mort.

Gândindu-mă la asta, începui să nu mă mai simt în largul meu.

— Ascultă, Kurdakov, îmi spuse Nikiforov, ghicindu-mi sentimentele, tu şi băieţii tăi, aţi făcut o treabă remarcabilă la Elizovo. Nu te frământa din pricina asta. Nu uita că este vorba despre duşmani ai Statului. Sunt periculoşi şi vor cu tot dinadinsul să ne răstoarne modul de viaţă, aşa că trebuie anihilaţi. De altfel, pusesem deja să fie arestat omul acesta, dinainte. Îl avertizasem, îi dădusem o lecţie, dar ne-a sfidat şi şi-a reluat imediat activitatea printre credincioşi. Kurdakov, omul acesta nu era nevinovat. Să nu uiţi niciodată asta!

Ei bine, cuvintele lui mă reconfortară. Nikiforov avea cu siguranţă dreptate. Totuşi, când privii corpul lui Vasili Litovcenko, care fusese un bărbat foarte şubred, nu avui impresia că mă aflam în prezenţa unui duşman redutabil. Aveam să aflu mai târziu că era un om de o mare forţă de caracter şi de o spiritualitate înaltă. Suferise mult pentru credinţa lui. Era foarte curajos şi nu se lăsa niciodată intimidat de nimeni şi de nimic.

— Kurdakov, reluă Nikiforov, oameni din regiune ne-au înştiinţat că un om şi-a găsit moartea; echipa ta este responsabilă, deoarece a făcut acel raid.

— Nevasta lui este la curent cu decesul?

— Da este. Iar tu trebuie să mergi să-i spui ce s-a întâmplat.

— Să-i spun ce s-a întâmplat!

— Desigur, o versiune în optica noastră, zise el zâmbind. Nu mă aşteptam la asta. Reacţionai, totuşi, cu supunere.

— Da, tovarăşe. Unde o pot găsi?

— La spital.

— La spital? Deci ea nu a fost victima raidului?

— Nu, s-ar părea totuşi că este emotivă din fire şi că şocul morţii soţului ei a fost prea puternic pentru ea. A fost transportată de urgenţă la spitalul Kempi, în apropierea cartierului locuit de oamenii portului. Aş vrea să mergi să o vezi.

— Dar ce i-aş putea spune?

— Inventează pur şi simplu o istorie plauzibilă, care să poată explica rana de la cap.

De ce trebuie să-i dăm explicaţii? mă întrebai. După mine, ceea ce se întâmplase nu privea pe nimeni. Problemele astea nu priveau decât poliţia; iar dacă i se frânsese gâtul, nu era decât vina lui. Fusese avertizat, dar nu se păzise. Ordinele erau însă ordine şi trebuia să merg acolo. Părăsii postul de poliţie şi mă dusei la spitalul Kempi.

Ajungând, întrebai de doamna Litovcenko şi fui condus într-un salon mare, unde ea era culcată în al patrulea pat pe dreapta, aproape de fereastră. Ţi se făcea milă privind-o.

Infirmiera mă informă că era paralizată de la talie în jos, suferea de un şoc, şi când o văzui eu era sub efectul medicamentelor. Privind-o, mă gândii că trebuia să fi fost destul de frumoasă la vremea ei. Avea cam 35 de ani, talia fină, părul negru şi trăsăturile regulate, frumoase şi nobile. Dar acum era paralizată şi se părea că nu avea să mai meargă niciodată. Moartea soţului ei o pusese la pământ. Primul meu gând, privind-o, fu: Ce pierdere! O femeie atât de frumoasă şi să se ane într-o stare atât de jalnică!

Nu încercam cu adevărat tristeţe, mă gândeam pur şi simplu că era păcat. Nu simţeam pentru ea decât simpatia pe care aş fi avut-o pentru oricine s-ar fi aflat în aceeaşi stare. Nu regretam deloc soarta îndurată de soţul ei. În fond, duşmanii Statului nu se pot aştepta ca membrii familiilor lor să fie la adăpost de necazuri.

Infirmierea o trezi pe doamna Litovcenko, care într-adevăr abia deschidea ochii de durere. Era dezorientată şi tulburată. Deodată, mă inundă o mare tristeţe, dar numai pentru o clipă, îmi revenii, mă apropiai de ea şi-i spusei sec, pe un ton oficial:

—Doamnă Litovcenko, fac parte din poliţia din Petropavlovsk. Sunt şeful echipei de operaţiuni care l-a arestat pe soţul dumneavoastră şi pe ceilalţi care se aflau la Elizovo.

Căutai o urmă de reacţie, o lucire de răspuns. Mă gândii că îşi va manifesta furia văzându-mă şi aflând că eram unul dintre cei răspunzători de moartea soţului ei.

Dar ea nu clinti, ca şi cum ar fi fost într-o stare de stupoare, părând că nu-mi înţelege spusele. În fond, Nikiforov nu-mi spusese să încerc să o fac să înţeleagă. Îmi spusese numai să-i anunţ faptul. Dacă ea nu reuşea să înţeleagă, nu era vina mea.

Apoi reluai:

— Mă aflu aici pentru a vă explica oficial cauzele morţii soţului dumneavoastră.

În timp ce vorbeam, căutai iarăşi o reacţie. Dar nu avea. Mă întrebai dacă nu-şi pierduse minţile când paralizase. Gemete jalnice, venind din străfundurile inimii ei, fură primele semne de viaţă pe care le arătă. Îi povestii că în momentul în care îl arestam pe soţul ei, acesta încercase să fugă, sărind într-un loc unde fundul era puţin adânc şi că îşi crăpase astfel capul într-o stâncă. Aveam impresia că mă privea drept în ochi, dar că nu mă vedea deloc. În privirea goală şi insensibilă era o expresie de tristeţe nesfârşită. Îi explicai iarăşi că dacă soţul ei s-ar fi supus ordinelor echipei mele de poliţie şi n-ar fi căutat să fugă, astăzi ar fi fost încă în viaţă. Atunci, sărmana femeie încercă să spună ceva, dar cu mare greutate. Nimic din ceea ce spunea nu era destul de distinct pentru a se înţelege. În cele din urmă, scoase un geamăt şi căzu înapoi pe pernă.

Ei bine, e inutil să pierd timpul aici, mă gândii, îi spusesem ce aveam să-i spun. În momentul în care mă pregăteam să plec, mă privi drept în ochi. Descoperii o expresie care mă făcu să-mi îngheţe şira spinării. N-am să uit niciodată ultima privire care ilumina chipul doamnei Litovcenko. Era ca şi cum un strigăt din adâncul ei căuta să izbucnească sau ca şi cum un urlet lung de nelinişte încerca în van să se elibereze. Ochii ei rătăciţi mă urmăriră timp de zile întregi.

Ieşind, fui orbit de soarele Petropavlovskului; cu zgomotul mării în spate, mă întorsei încet pe jos la poliţie. Când ajunsei, Nikiforov îmi zise:

— Kurdakov, nu te mai gândi. Lucrezi pentru Stat. Unii vor suferi, dar sunt cei mai răi duşmani şi cei mai răi criminali. Nu uita niciodată asta.

Îmi era greu totuşi să uit faţa aceea.

Aveam să aflu că pastorul Litovcenko avea doi copii - o fetiţă, moartă în urma unei boli şi un fiu de 18 ani, care era acum în armată. Trebuirăm să-i scriem pentru a-i anunţa oficial moartea tatălui lui.

Trei zile mai târziu, primirăm ordinul să ne ducem la domiciliul pastorului Litovcenko, să căutăm literatură ilegală. Iarăşi Nikiforov dădu ordine pe un ton sec:

— Faceţi praf casa! Faceţi acolo ce aveţi de făcut! Tot ce vă cer este să găsiţi literatura aia mizerabilă!

Patru din echipa noastră ne-am deplasat la casa aceea, situată în centrul Petropavlovskului. Era o baracă veche, dărăpănată. Ţi-ai fi dat imediat seama că pastorul Litovcenko o dusese foarte greu. Mobila era veche şi prăpădită. Răscolirăm casa întorcând totul pe dos, dar cu folos.Găsirăm cântări scrise de mână, o Biblie nouă, care era intrată în ţară prin contrabandă şi o altă Biblie foarte veche, uzată şi deteriorată.

Când îi aduserăm literatura lui Nikiforov, el nu mai putu de bucurie:

— Felicitări! Felicitări! zise el. Putem expedia toate astea la Moscova să le arătăm că n-am şomat aici ci, din contră, ne vedem de treabă.

Mai târziu, seara, mă mai gândii la căminul familiei Litovcenko. Soţul nu se va mai întoarce, iar soţia nu va mai fi acolo să-l aştepte. Imediat, îmi revenii, zicându-mi: Serghei, te-ai ramolit! Aminteşte-ţi ca sunt duşmani de cea mai rea speţă. Repetă-ţi întruna lucrul ăsta, ca să nu-l uiţi!

La 5 zile după atacul de la Elizovo, primirăm ordinul să întreprindem un nou raid contra unui grup de credincioşi care se întâlnise într-o adunare clandestină. În timpul acelui raid, dădurăm iarăşi "o mică amintire" credincioşilor. Le arestarăm şeful. Mai mulţi fură expediaţi în lagăre de muncă forţată în Siberia, mai ales la Magadan, în estul Siberiei. Într-o zi, puţin după acest raid, Nikiforov îmi spuse:

— Serghei, tu şi echipa ta mi-aţi întrecut aşteptările. N-aş fi putut spera la o formaţie mai bună.

Presimţii că voia să ajungă la altceva - că poate voia sâ-mi propună şi alte responsabilităţi în poliţie. Începui să trec în revistă tot ceea ce făceam deja: răspunderile pe care le aveam ca şef al Uniunii Tineretului Comunist, munca administrativă pe care o implicau, conferinţele, îndatoririle în cadrul brigăzii de voluntari, supravegherea purităţii politice a 1.200 de ofiţeri sovietici. Mai erau activităţile navale ale Secţiei Radio a Academiei Navale, studiile mele de inginer radio pentru a intra în marina sovietică. Practicam şi mai multe sporturi la Academie şi mă dedicam atletismului. În acea perioadă devenisem campion la judo al provinciei Kamceatka. De câte ori aveam timp, făceam excursii mai lungi sau practicam crosul.

Mă aflam în relaţii bune cu Nikiforov, precum şi cu echipa mea de operaţiuni poliţiste. Ei se temeau puţin de mine pentru că eram şeful Uniunii Tineretului Comunist. Aveam datoria să fac rapoarte tuturor cadeţilor. Într-o zi, Iuri Berestennikov se îmbată puţin şi-mi zise:

— Serghei, ai tendinţa acum să te crezi mare grangur, nu-i aşa?

A-a, îmi zisei, Iuri a băut cam mult.

— Am auzit că te dai om mare, continuă el. Eşti numărul unu în Uniunea Tinerilor Comunişti şi singurul lucru pe care ştii să-l faci e să-i spionezi pe ceilalţi.

— Mai bine-ai lăsa-o baltă, Iuri, îl avertizai.

— Ia priviţi-l, replică Iuri. Îşi imaginează că-şi poate permite să-mi dea ordine chiar şi aici.

Îmi dădui seama deodată că în fond Iuri voia să mă încerce, sub paravanul stării de semi-beţie. Mă hotărâi, aşadar, să vin la fapte.

— Iuri, îi spusei, dacă te crezi mai puternic, te poţi măsura cu mine oricând.

— Şi dacă o facem acum?

— De acord, hai imediat!

Aşadar, ieşirăm. Iuri era mult mai mare decât mine, dar antrenamentul meu de la judo mă avantaja serios. După puţin timp, zăcea, la pământ învins.

— Să nu mai începi niciodată, Iuri, îl avertizai.

Înţelese prea bine, ca şi ceilalţi. De atunci, nimeni nu a mai îndrăznit vreodată să-mi pună la îndoială autoritatea.

După acest incident, îmi mutai iarăşi toată atenţia asupra îndatoririlor mele militare. Cele două zile „Porţi deschise" figurau printre cele mai importante manifestaţii. Toţi locuitorii Petropavlovskului erau invitaţi la baza navală pentru a descoperi aici singuri viaţa pe care o duceam noi. De fiecare dată, atracţia invitaţiei era marele bal, la care erau poftite toate fetele din oraş. Trebuia să mă asigur că nu va fi alcool; plasai aşadar la intrare pe unul dintre oamenii mei pentru a aranja garda şi a controla ca tinerele fete să nu aibă în genţi.

Vodca este plaga U.R.S.S.-ului. Se găseşte peste tot. Cadeţii de la marină primeau câte 7 ruble la sfârşitul fiecărei luni şi, după ziua de plată, ne duceam direct în oraş, unde ne cumpăram două sticle cu vodcă din bani. Cu o sticlă în buzunar, cadeţii se plimbau pe străzi în căutarea fetelor. Nu aveau decât să-şi descheie vesta pentru a le arăta vodca şi reuşeau atunci să facă din ele tot ce doreau. Duceam o luptă constantă contra alcoolismului printre cadeţi. Dar,

culmea ironiei, în calitate de responsabili cu controlul consumului de alcool, oficial condamnat, noi eram primii care făceam excese.

La sfârşitul zilelor "Porţi deschise" şi al balului, ne făcurăm turul de inspecţie pentru a ne asigura că nimeni nu rămăsese ilegal în bază. Deschizând uşa vestiarelor damelor, nu reuşirăm să zărim solul: era plin de sticle de vodcă goale. A doua zi trebui să chem un camion militar; vehiculul fu apropiat de clădire mergând în marşarier până sub ferestrele vestiarului şi trebui să fac apel la cadeţi pentru a azvârli sticlele în camion.

Pentru Partid, vodca era cauza principală a slabului randament din industrie. Se văd adeseori, sâmbăta seara în Petropavlovsk şi în alte oraşe, oameni beţi împleticindu-se sau prăbuşiţi pe străzi lăturalnice.

Noi, cei care făceam parte din echipa de operaţiuni speciale, eram mai bine plasaţi decât oricine pentru a vedea efectele nefaste ale vodcii, mai ales în rândul tinerilor. Alcoolul era la originea aproape a tuturor încăierărilor, a rănirilor cu lovituri de cuţit sau de pistol. Totuşi, noi, care eram la curent cu toate astea, nu ne lipseam deloc de alcool, mai ales înaintea raidurilor împotriva credincioşilor. Singurul lucru care ne reţinea de la a face excese era interesul pe care-l aveam pentru sport. Pentru a fi buni atleţi şi pentru a ne menţine în formă, trebuia să ne abţinem în această privinţă. Numai raţiunile practice ne preocupau.

Avalanşele obişnuite de directive venind de la Moscova, căutând să ne avertizeze împotriva problemei alcoolismului, îmi arătau până la ce punct tineretul Uniunii Sovietice era ameninţat de el. Este problema numărul unu a tineretului sovietic.

Capitolul 14
Puneţi mâna pe literatură!

Într-o după amiază, când învăţam, la Academie, primii ordinul de a mă prezenta la postul de poliţie la ora 9 seara, cu un mic grup de oameni. Alesei rapid 7 băieţi pentru a mă însoţi şi când ajunserăm la post, ne duserăm direct în camera din spate, pentru a primi ca de obicei dispoziţiile lui Nikiforov. Era, ca întotdeauna, vodcă şi, de data asta, Nikiforov prevăzuse şi caviar. Mă întrebam cum reuşea să facă rost de toate articolele acestea costisitoare. Îmi promisei să-l întreb într-o zi.

Nikiforov le spuse băieţilor să se facă comozi şi mă rugă să-l însoţesc la el în birou, pentru a sta de vorbă. Foarte serios, îmi dădu informaţiile în legătură cu sarcina care ne aştepta în acea noapte.

— Asta este de o importanţă vitală pentru noi, spuse. Am aflat că un grup de credincioşi se întâlnesc în seara asta la ora 22. Au o Biblie - o Biblie nouă - şi literatură manuscrisă. Avem nevoie de această literatură pentru a avea probe împotriva lor. Puneţi mâna pe ea. O vom expedia la Moscova.

— Expediem totul? întrebai.

— Nu, numai ce este tipărit. Nu vor toate hârţoagele astea scrise de mână.

— Atunci, ce avem de făcut?

— Vino cu mine! Am să-ţi arăt. Asta face parte din caietul tău de sarcini; să le distrugi.

Coborârăm nişte scări slab luminate şi mă introduse în "camera rece", un subsol neîncălzit care era îngheţat, chiar şi vara. Înainte obişnuiam să-i aruncăm aici pe cei beţi, până ce se trezeau. O sobiţă din fier, cu lemne, fusese instalată, ca să aibă garda căldură. Restul încăperii era îngheţat. Nikiforov arătă o ladă plină cu ziare vechi şi surcele pentru foc şi zise:

— Când vă întoarceţi, veniţi numai să aruncaţi aici hârţoagele. Vom face o treabă bună - le va folosi garda să se încălzească!

Gluma lui îl făcu să râdă. Când eram convocaţi cu puţin înainte de un raid, puteau fi aproape siguri că un spion fusese la treabă în interiorul adunărilor secrete. Reţeaua de spionaj concepută şi condusă de Nikiforov era eficace. Mă întrebam: „De ce o fac spionii ăştia?" Ştiam că nu erau îndemnaţi de considerente de ordin ideologic. Nu o făceau pentru că erau comunişti. Lucrau pentru bani, ca noi. "O rublă poate schimba o inimă" se spunea. Existau de altfel mult mai multe ruble disponibile pentru această muncă decât mi-aş fi imaginat eu vreodată. Spionii care lucrau printre credincioşi erau foarte bine plătiţi. Câştigau chiar mai bine decât noi. Şi asta pentru un motiv solid. Adeseori erau bătuţi împreună cu creştinii, deoarece identitatea lor nu ne era niciodată făcută cunoscută. Pentru a nu fi reperaţi, spionii trebuiau să asiste la reuniunile credincioşilor şi, dacă avea vreunul ghinion să se afle printre ei în timpul unui raid de-al nostru, încasa lovituri la fel ca şi credincioşii. Era motivul pentru care erau plătiţi mai mult. Fără spioni, nu am fi putut face mare lucru.

Se părea că spionii nu reuşeau niciodată să pătrundă în organele superioare ale bisericii secrete. Mulţumită lor reuşeam numai să aflăm cine făcea parte din biserica clandestină şi unde se aflau locurile de cult ale diferitelor comunităţi. Dar nu aveam nevoie să ştiu mai mult. Restul ne revenea nouă.

Pe la ora 9:10, Nikiforov mă chemă în biroul lui ca să reperez locul pe planul oraşului.

— Unde are loc adunarea în seara asta? întrebai.

Ne trebuiau 15-20 de minute pentru a ajunge în locul de la periferie pe care mi-l arătă.

— După previziunile dumneavoastră, câţi vor fi?

— Ei bine, răspunse Nikiforov, după sursele noastre de informaţie, vor fi 10-15 inşi.

Vreo 7 oameni erau destui pentru a se ocupa de ei.

Studiai planul îndeaproape şi alesei intinerariul de urmat. Era atunci ora 21:15 şi aveam timp destul.

Adoptasem principiul de a nu interveni într-o adunare decât la 20-30 de minute după începerea ei. Astfel, credincioşii aveau timp să nu mai fie în gardă şi să se destindă. Îşi făceau de obicei socoteala că nefiind descoperiţi până în 20-30 de minute, nu mai era pericol.

Aşa că le spusei oamenilor mei.

— Nu pornim la drum înainte de ora 21:45.

Doi dintre băieţi îşi puseră picioarele pe masă şi, tot pălăvrăgind, începură să bea vodcă cu înghiţituri mici. Caviarul dispăru rapid. Cadeţii nu au deseori acest fel de mâncare. Victor citea o carte de judo. Ceea ce tuturor ni se păru foarte caraghios. El însuşi ar fi putut scrie o carte de judo! Era campion de judo al întregii părţi orientale a U.R.S.S.-ului.

Deodată lăsă cartea, se ridică dintr-un salt şi începu să încerce prize de judo şi lovituri de karate.

— Vreau să încerc lovitura asta nouă de karate, în seara asta, zise el. Cred că o să meargă, într-adevăr.

— Ia spune! Pe asta ai încercat-o vreodată, Victor? îi făcui demonstraţia unei lovituri care putea fi dată cu latul mâinii, chiar deasupra mărului lui Adam.

— Dacă vrei să scapi repede de unul, uite cum trebuie să faci. Ceilalţi ne priveau cu un aer amuzat.

Vladimir Zelenov şi Anatoli, campionii noştri la box, începură să se zbenguiască. Cum el era campion al Kamceatkăi, Vladimir încerca mereu să intre în competiţie cu Anatoli, care era campionul întregii Siberii.

— Auzi, frăţioare, îl tachina el, va trebui să fii foarte atent în seara asta şi-am să-ţi arăt câte ceva. Am să te fac să vezi o lovitură de pumn care-ţi va da fiori pe şira spinării.

Anatoli începu să râdă:

— După ce ai să-ţi termini jocurile de copil, să te uiţi la mine şi am să-ţi arăt o lovitură de pumn care a făcut din mine campion al Siberiei.

Se puseră pe râs, iar râsetele noastre se amestecară cu ale lor. Atmosfera devenea din ce în ce mai însufleţită. Vodca curgea, noi continuam să glumim şi eram gata să ne exersăm talentele pe credincioşii care nu bănuiau nimic; de altfel, ei erau deja strânşi în căsuţa aceea de la celălalt capăt al oraşului, pentru a-şi studia preţioasa literatură.

După o privire rapidă la ceas, spusei:

— E bine, băieţi. Să terminăm cu taclalele şi fanfaronada. Să mergem să vedem dacă sunteţi oameni de acţiune sau sunteţi numai buni de gură.

Curând furăm pe drum, în camionul de poliţie, pe străzile întunecoase ale Petropavlovskului. Lăsând centrul în urma noastră pentru a intra în mahalale, părăsirăm străzile pavate pentru a rula pe străzi desfundate, care erau în general înnoroite din pricina ploilor torenţiale care inundau frecvent Kamceatka. Ne urmarăm încet drumul în căutarea tăbliţei purtând numele străzii care ne trebuia.

— Las-o mai încet, Victor, pe aici trebuie să fie... uite-o, spusei, zărind tăbliţa. Casa ar trebui să se afle după al treilea colţ. Să mergem înainte. Condu încet şi fără zgomot.

Victor încetini şi rulă cu precauţie în lungul drumului înglodat în timp ce eu încercam să străpung întunericul pentru a descoperi casa pe care o vizam. Zăream, în spatele caselor, siluetele sumbre ale munţilor, atât de caracteristice acestei regiuni a Siberiei.

— Uite-o, spusei încet.

Era o cabană mică din lemn, tipică regiunii acesteia.

— Opreşte aici, îi spusei lui Victor. Facem restul traseului pe jos.

Coborârăm şi mă îndreptai spre casă pe drumul noroios, cu oamenii pe urmele mele.

— Voi doi, zisei arătându-i pe Alex Guliaiev şi pe Iuri, supravegheaţi uşa de la intrare şi fereastra. Vedeţi să nu scape nimeni.

Alex începu să protesteze.

— Vezi tu, Alex, cum eşti?! Ştiu ce vrei să spui. Dar trebuie să supravegheaţi ieşirile astea. De îndată ce se încinge, puteţi intra şi participa la încăierare.

Ca de obicei, Iuri se plânse dar se supuse.

Uşa de la intrare era încuiată. Luminile erau stinse, cu excepţia celei din spate. Era o noapte neagră, fără lună. Ne duserăm repede şi în linişte în spatele casei, unde fusese adăugată o încăpere. Această cameră corespundea cam unei jumătăţi a casei, acoperişul îi era în pantă şi avea o uşă care dădea afară. Era lumină. Deci sunt acolo!

Furişându-ne în spate, careva răsturnă un obiect. Se rostogolise o găleată şi, deodată, voci speriate se făcură auzite din interior. Oamenii fugeau care încotro.

Acum era inutil de a mai păstra tăcerea. Ştiau că suntem acolo.

— Să mergem! strigai. Şi repede!

Ne repezirăm la uşa din spate, care era şi ea închisă cu cheia. Dar cum nu avea un aspect prea solid, le spusei celorlalţi să se dea înapoi. Îmi luai un elan de vreo 20 de paşi şi, după ce mă lansai, dădui cu umărul în uşă, aşteptându-mă să cedeze. Resimţii o durere vie, fui respins şi mă trezii căzut în fund în noroi. Asta mă scoase din fire.

— Uite ce ne trebuie! strigă careva, arătând o grindă groasă. O luară şi o aduseră în apropierea uşii pentru a o folosi ca berbec.

— Spargeţi uşa! ordonai.

Începură să lovească violent uşa cu grinda. Uşa era solidă. În cele din urmă, încuietoarea cedă. Eram atunci cu adevărat furioşi, mai ales eu. Înăuntru, la lumina lămpilor de petrol, o duzină de persoane se înghesuiau unele într-altele. Intrarăm ca nişte bolizi, înjurând şi doborându-i pe credincioşi la pământ.

Zării un bărbat în picioare într-un colţ al încăperii. Avea în mână o Biblie şi privea înjur cu un aer rătăcit, căutând să găsească un loc unde să o ascundă. Mă aruncai asupra lui şi i-o smulsei violent, dar el nu slăbi strânsoarea. O trăsei iarăşi, cu o smucitură bruscă şi i-o smulsei din mâini. Furios de două ori, pentru că umărul pe care mi-l zdrobisem în uşă mă durea, începui să sfâşii pagini din Biblie şi să le arunc pe jos. Omul, care trebuia să aibă cam 65 de ani, îşi înălţă ochii şi strigă pe un ton rugător:

— Nu faceţi asta! Vă implor. Nu faceţi asta!

Avea gura deschisă pentru a mă ruga, când mă întorsei violent şi-i strivii faţa cu pumnul. Pumnul meu îi atinse vârful nasului şi dinţii de sus. Sângele izbucni. Se lăsă cu greu în genunchi şi-mi smulse Biblia din mâini.

Ce-i cu imbecilul ăsta? mă întrebai. Ţine mai mult la carte decât la viaţa lui! I-o smulsei şi-l pocnii iarăşi în plină figură! De data asta, se clătină şi se prăbuşi la pământ fără cunoştinţă. Avea să ne mai creeze necazuri. Aveam acum mâna plină de sângele acestui imbecil.

Mă întorsei exact la timp pentru a vedea un credincios aruncând nişte cărţi sub o masă acoperită cu o faţă mare de masă, care atârna aproape până la pământ. Când treceam în trombă, pe alături de Victor şi Vladimir, pentru a merge să recuperez cărţile acelea, îl văzui pe Vladimir trăgând un pumn unui tânăr de vreo 25 de ani. Sub impact, acela zbură de-a latul camerei şi se izbi de perete. Căzu la pământ, fără cunoştinţă.

Ceilalţi oameni ai mei nu-şi pierdeau nici ei timpul. Victor înhaţă un bărbat de vreo 35-40 de ani şi-l azvârli de-a latul încăperii ca şi cum ar fi fost o păpuşă din cârpă. Capul i se izbi de o comodă şi sângele ţâşni puternic. În cameră domnea acum cel mai mare haos şi sângele era împroşcat peste tot. Îmi trebuiau cu orice preţ cărţile de sub masă. Primisem ordin să i le aducem lui Nikiforov. Anatoli îl apucă pe cel care le aruncase acolo, îl luă de guler, îi întoarse capul şi-i trase un pumn formidabil în plină faţă, care trebuie să-i fi sfărâmat mandibula în mii de bucăţi. Căzând, nu scoase nici cel mai mic strigăt.

Abia începusem şi totul era deja terminat. Nu mai rămăsese nimeni în picioare. Bărbaţii nu mai erau decât nişte grămezi însângerate, iar bătrânul pe care-l bătusem eu era întins cât era de lung, cu faţa într-o mare de sânge. Trei femei mai în vârstă plângeau cu sughiţuri, ghemuite într-un colţ.

— Strângeţi toate Bibliile şi toată literatura! ordonai pe un ton sec oamenilor mei.

Apoi, mă băgai în patru labe sub masă, să caut ce fusese ascuns aici.

Exact în acest moment, Alex şi Iuri îşi părăsiră postul de pază de afară şi intrară în fugă în cameră. Erau furioşi că scăpaseră acţiunea. Iuri îmi văzu atunci fundul ieşind de sub masă. Crezând că este vorba de un credincios încercând să se ascundă, traversă camera dintr-un salt şi-şi ridică bastonul complet desfăcut. Înainte ca cineva să-l poată opri, îmi trase o formidabilă lovitură de baston peste şale.

Avui impresia că se năruie casa peste mine. Urlai de durere. N-am să uit niciodată durerea aceea! Era inimaginabil. Văzui stele verzi, simţii în spinare junghiuri arzătoare şi mă prăbuşii. Ceilalţi băieţi săriră cu gura pe Iuri, dar era prea târziu. Împinse în grabă masa şi văzu pe cine lovise.

— Serghei, îmi pare foarte rău, strigă el. Te-am luat drept un credincios care încearcă să se ascundă.

Era atât de dureros încât nu puteam vorbi. Stăteam întins, gemând de durere şi blestemându-l în şoaptă.

Iuri şi Guliaiev reuşiră în cele din urmă să mă ridice. Partea de jos a coloanei vertebrale mă durea atât de rău încât abia puteam mişca picioarele. Nu mai simţisem niciodată o durere atât de înspăimântătoare. Iuri nu mai înceta să-şi ceară scuze, până acolo încât în cele din urmă urlai:

— Încetează! Şi să nu te mai văd!

Dintre cei patru credincioşi pe care primisem ordin să-i aducem la post, doi încă zăceau la pământ, fără cunoştinţă. Oamenii îi târâră prin noroi şi-i aruncară în camion. Erau într-o stare destul de jalnică. Eu eram îndoit de la jumătate şi mergeam şonticăind ca un bătrân, până ce doi dintre băieţi îmi veniră în ajutor.

— Ai luat literatura? îl întrebai pe Victor.

— Nu-ţi face griji, Serghei, am adunat tot. E în spate, zise Victor, arătând pe platformă o cutie ticsită cu hârtii.

Pornirăm în direcţia postului de poliţie. Pe drumurile astea cu hopuri, fiecare dâmb îmi provoca dureri inimaginabile. După ce ajunserăm la post şi băgarăm înăuntru pe captivi, făcui câţiva paşi, încercând să-mi îndrept spatele. Îmi era încă foarte rău.

Regretam amarnic faptul că văzusem pe careva aruncând cărţile alea două sub masă! Dar nu-i puteam face reproşuri lui Iuri. Trebuia să fi avut, într-adevăr, aerul unui credincios încercând să se ascundă.

Când mă simţii ceva mai bine, intrai în post. Oamenii mai aduceau Bibliile şi restul de literatură, pe care o aşezară în teanc pe biroul lui Nikiforov. Acesta privea cum creşte teancul, bucuros la culme:

— E minunat! E minunat! Astea, zise el arătând Bibliile tipărite, vor fi un cadou splendid pentru Partid, la Moscova. Pe acestea două le căutai tu, zise el, în momentul accidentului, şi schiţă un zâmbet.

Şeful grupului, bărbatul căruia îi spărsesem faţa în două rânduri, era aşezat pe o bancă, cu capul în mâini. Incisivii de sus îi lipseau, iar piepţii cămăşii îi erau acoperiţi de sânge.

— Mi se pare că ar avea nevoie de un duşuleţ bun, spuse Nikiforov.

Băieţii izbucniră în râs şi-l coborâră la subsol, îl împinseră sub duş şi deschiseră robinetul de apă rece, care servea la trezirea beţivilor. În acest timp, la parter, Nikiforov ne felicita, în vreme ce eu îmi frecam spatele.

— E bine, zise el, uitaţi-vă la tot ce avem în mâini. Ce pachet! Produceau într-adevăr o mare cantitate de literatură manuscrisă! Iar acum, am confiscat-o pe toată.

Le întinse pe masă. Erau două Biblii, una de buzunar, nouă, iar cealaltă uzată bine.

— Am să le prezint pe acestea Moscovei, zise Nikiforov.

Apoi aruncă o privire la celălalt teanc de literatură. Printre aceste scrieri, era şi un caiet de elev al unui copil, în care fuseseră scrise în grabă versete biblice şi un carnet în care fuseseră copiate de mână câteva cântece şi nişte versete. Nikiforov urlă un ordin la doi oameni:

— Duceţi hârţoagele astea jos la subsol şi puneţi-le în cutie! Cel puţin vor servi la încălzirea gardienilor!

Apoi li se adresă celorlalţi:

— De ce nu mergeţi la restaurant să mâncaţi?

Merserăm să bem şi să mâncăm. Spatele tot mă mai durea, dar în vacarmul barului, nu mă mai gândii la el. În timp ce mâncăm, observai că pumnul îmi era încă acoperit cu sânge de la credinciosul acela. Cu atât mai rău, am să-l spăl mai târziu, mă gândii.

Raidurile continuară la intervale mai scurte. Se făcea apel la serviciile noastre de 2-3 ori pe săptămână. Credincioşii deveneau mai activi. După unele raiduri, aveam de făcut multă muncă administrativă. Trebuia să trimit pe careva la locul de muncă al credincioşilor, pentru a cere informaţii despre ei de la colegii lor, în vederea întocmirii unui dosar personal detaliat, conţinând date complete privind viaţa oricărui credincios. Toate aceste informaţii erau trimise la centrul antireligios de la Moscova. Dosarul complet al fiecărui credincios era introdus într-un calculator pentru a putea fi imediat disponibil.

Copii ale dosarelor lor erau făcute pe calculator şi trimise de la Moscova la centrul nostru local. Aveam astfel, în permanenţă, la sediul local al poliţiei, un raport asupra tuturor credincioşilor din fiecare district. Trimiteam de asemenea o fişă de 12,5x7,5 cm la postul de poliţie, pe care figura, în afară de fotografia credinciosului, data sa de naştere şi toate informaţiile în legătură cu el. Acestea erau clasate într-un fişier special. La momentul ales de Partid, puteam să-i arestăm şi să-i facem să dispară rapid din circulaţie pe toţi credincioşii.

Capitolul 15
Eşti de departe cel mai bun om al nostru

În timpul concediilor, mergeam uneori cu prietenii să facem ascensiuni şi excursii pe jos prin munţii Kamceatkăi, acordându-mi astfel câteva momente de răgaz de la învăţătură şi grelele mele responsabilităţi în cadrul Uniunii. Statutul nostru militar ne permitea să vizităm anumite locuri din Kamceatka, interzise civililor. În timpul unor asemenea ieşiri, prietenii mei şi cu mine făcurăm descoperiri care ne lăsară perplecşi. Văzurăm nu mai puţin de 30 de închisori şi tabere de concentrare ascunse în munţi şi prin văi, în interiorul ţării. Furăm cu atât mai uluiţi cu cât erau noi şi goale.

Adesea, după un urcuş în vârful unei coline, descopeream un nou complex penitenciar înconjurat de şiruri de sârmă ghimpată. Erau toate complet echipate, chiar şi apartamentele gardienilor erau prevăzute. Portarii întreţineau clădirile şi le supravegheau îndeaproape. Nimic nu lipsea în aceste tabere: gardienii, echipamentul, câinii, totul era acolo, mai puţin puşcăriaşii.

Rămăsei pe gânduri, întrebându-mă cui puteau fi destinate. Îi pusei aşadar întrebarea lui Nikiforov. El îmi răspunse:

— Avem duşmani în ţară, ştii, iar când va veni momentul, va trebui să fim gata. În caz de tulburări, cât de neînsemnate ar fi ele, vom găsi fără greutate ocupanţi pentru aceste locuri.

Ne puserăm pe un hohot uriaş de râs, ca şi cum ar fi fost vorba doar de o glumă. Ceea ce nu era deloc cazul. Dosare enorme, ale credincioşilor, fuseseră întocmite şi graţie lor fusese stabilită identitatea persoanelor ce trebuiau arestate la primul semn de agitaţie. Nu trebuiau aşteptate decât ordinele venind de la Moscova. Bine adăpostită în inima munţilor, o întregă reţea de închisori era pusă la punct. Eram într-adevăr mândru. Partidul nostru se arăta vigilent.

Nikiforov scoase un buletin confidenţial al poliţiei care îi fusese trimis de la centrul antireligios de la Moscova, conţinând instrucţiuni detaliate privind tratamentul ce trebuie aplicat credincioşilor în Uniunea Sovietică. Documentul vorbea despre o campanie antireligioasă de mare anvergură, care se căuta să fie intensificată considerabil pentru a acoperi toate oraşele, toate satele şi toate cătunele pe toată suprafaţa de 12.000.000 kilometri pătraţi ai Uniunii Sovietice, de la Leningrad la regiunile cele mai îndepărtate ale Extremului Orient sovietic. Responsabili cu o formaţie specială trebuiau să propage ateismul şi să combată credinţa religioasă - prin filme, broşuri, înregistrări, conferinţe, piese de teatru, expoziţii şi propagandă de tot felul.

Examinând atent aceste documente şi discutând cu Nikiforov, începui să întrezăresc întinderea acţiunii întreprinse de Partidul nostru pentru a suprima ameninţarea crescândă a religiei în ţara noastră. Fui uluit.

— Campania asta trebuie, cu siguranţă, să vă coste averi, îi spusei cu însufleţire lui Nikiforov.

— N-ai decât să-i calculezi costul, răspunse el. Ştii ce ne costă numai grupul tău. După cum ţi-am zis deja, Kurdakov, avem doi duşmani de temut: imperialiştii americani şi duşmanii ăştia, care ne sabotează aici, acasă. Trebuie să ţinem situaţia în mână, coste cât o costa! Credincioşii sunt cu atât mai periculoşi cu cât numărul lor creste foarte repede. Numai în Kamceatka, sunt 30.000. Şi asta la o populaţie care nu numără decât 250.000 de locuitori.

— Ceea ce înseamnă, spusei după ce mă gândii o clipă, că este foarte probabil să fie milioane pe cale să ne corupă naţiunea.

— Întocmai. Iar comunismul nu va triumfa niciodată complet în ţara noastră până nu vom reuşi fie să le schimbăm mentalitatea, fie să-i exterminăm. Mărturisesc cu toată sinceritatea că eu aş opta pentru cea de-a doua soluţie.

— Dar atunci cum să reacţionăm în privinţa credincioşilor care afirmă că au dreptul la libertate religioasă? îl întrebai.

— Asta figurează pe paginile Constituţiei, zise el. Dar tu şi eu suntem oameni amândoi. Am trăit. Ştim care este realitatea.

Remarcile lui mă făcură să mă gândesc la ziua în care-l surprinsesem într-o conversaţie cu un credincios pe care-l arestase.

— Pentru ce ne aflăm aici? întrebă credinciosul.

— Vă aflaţi aici pentru că am găsit în posesia voastră literatură antisovietică.

— Ce înţelegeţi prin literatură antisovietică? Nu este vorba decât despre Biblii.

Nikiforov răspunse pe un ton sec:

— Exact la asta făceam aluzie, imbecilule! Aia-i literatura antisovietică!

— Dar, protestă credinciosul, care fusese serios maltratat, cum poate fi considerată Biblia ca literatură antisovietică? Guvernul nostru afirmă că tipăreşte Biblii în ţară, iar dacă le tipăreşte guvernul, cum pot fi antisovietice?

Aşteptai cu nerăbdare răspunsul pe care avea să-l dea Nikiforov.

— Greşeşti! Urlă el. Guvernul nostru nu va imprima niciodată Biblii!

— Bineînţeles că o face. A şi făcut-o deja, de altfel. Cel puţin asta pretinde.

— Tacă-ţi gura! răspunse Nikiforov furios şi-şi continuă interogatoriul.

Aveam să aflu mai târziu că, într-adevăr, guvernul nostru pretindea că tipărise 10.000 de Biblii. Dar această declaraţie fusese difuzată pentru lumea occidentală, pentru a o face să creadă că în Uniunea Sovietică există libertate religioasă. Ce se întâmplase cu acele Biblii? Aflai, înainte de orice, că fuseseră trimise vreo 5.000 în Occident, pentru a fi vândute celor din străinătate care vorbeau ruseşte. Se mai trimiseră 3.000 în ţările comuniste din Europa de est şi în jur de 2.000 la organizaţia antireligioasă de la Moscova pentru studiu şi cercetări în scopul de a perfecţiona propaganda anticomunistă. De fapt, nici una dintre cele 10.000 de Biblii nu ajunse niciodată în mâinile credincioşilor ruşi.

Iată de ce aveau ei Biblii intrate prin contrabandă sau manuscrise.

Ca şef al Uniunii Tineretului Comunist a Academiei Navale, auzisem vorbindu-se de tovarăşul Orlov, şeful Partidului pentru întreaga provincie. În timpul domniei lui Stalin, tovarăşul Orlov ajunsese la putere, în calitate de secretar de Partid pentru provincia Kamceatka. Intensificase controlul pe care-l exercita asupra Partidului şi în toată Kamceatka era supranumit "micul Stalin", nu numai pentru că ajunsese la un rang înalt sub regimul lui Stalin, dar şi deoarece metodele, personalitatea şi maniera lui de a conduce se asemănau cu cele ale lui Stalin.

Tovarăşul Orlov se număra printre primii 200 cei mai buni şefi din toată Uniunea Sovietică. Auzisem adeseori pronunţându-i-se numele şi încercam mult respect şi admiraţie pentru el. Îl întâlnii pentru prima oară în 22 aprilie 1970 în timpul unei importante întruniri a Partidului,

care sărbătorea a suta aniversare a naşterii fondatorului Partidului, Lenin. Fusesem invitat la acea importantă manifestare.

Organizând această întrunire, se căuta mai ales să se prezinte şefii comunişti de mâine vechilor şefi. Era aşadar organizată în onoarea viitorilor şefi de Partid. Participam ca invitat şi trebuia să primesc cu acea ocazie o recompensă specială pentru munca mea în cadrul Uniunii Tineretului Comunist şi pentru că eram unul dintre "noii şefi de Partid care promiteau". Organizaţia mea fusese desemnată drept cea mai bună a Uniunii din întreaga provincie Kamceatka. Îmi fusese rezervat un loc de onoare pe estradă. Alături de mine se afla tovarăşul Orlov şi toate personalităţile despre care auzisem vorbindu-se dar pe care nu le văzusem niciodată. În spatele estradei fusese atârnată o gigantică siluetă din profil a lui Lenin. Eram puţin neliniştit şi surescitat. Era cea mai importantă manifestare comunistă de ani de zile.

Când fui prezentat ca şef al organizaţiei câştigătoare a locului fruntaş în cadrul Uniunii, tovarăşii de la televiziune transmiteau evenimentul în direct. Mă rugaseră să pregătesc un discurs de mulţumire; vorbii aşadar timp de 15 minute cu înflăcărare despre triumful comunismului. Făcui un raport detaliat al activităţii mele de şef al Uniunii Tineretului Comunist din cadrul Academiei Navale şi schiţai planurile noastre de viitor. Era intenţia noastră fermă de a continua să servim Partidul şi de a munci şi pe viitor, mai mult decât în trecut. Iar ca final mă angajai în aceşti termeni:

— Pentru a onora memoria tovarăşului Lenin, mă angajez ca organizaţia mea să îndeplinească fapte încă şi mai importante în anul viitor. Vă promit, şi fac această promisiune în memoria sfântă a lui Lenin, că acesta nu este decât un început!

Şi vorbeam foarte serios. Când terminai, fui aplaudat călduros, iar tovarăşul Orlov se ridică dintr-o săritură şi-mi puse mâinile pe umeri. Ceru să fie adus drapelul roşu special care fusese transportat de la Moscova cu avionul. Drapelul fu adus, iar el mi-l prezentă ceremonios. Eu îl îmbrăţişai şi mă înfăşurai în el cu mândrie; în acest timp, delegaţii se sculaseră în picioare pentru a aplauda. Fu pentru mine un moment foarte important! Şeful cel mai sus plasat al provinciei Kamceatka, un om care figura printre cei mai importanţi din tot U.R.S.S.-ul, apărea la televizor, cu braţul pus pe umerii mei.

După ce aplauzele încetară, tovarăşul Orlov făcu următoarea declaraţie:

— Asemenea tineri sunt un exemplu perfect pentru tineretul comunist şi reprezintă viitorul Partidului în U.R.S.S. Trebuie să-i încurajăm şi să-i ajutăm să se perfecţioneze. Tovarăşi, priviţi-l aşadar pe acest om: el personifică, cu mii de alţii asemenea lui, viitorul Partidului şi al ţării noastre.

Mi se învârtea capul. Îndrăzneam să sper că la televizor nu mi se observa nervozitatea. Ce moment minunat era pentru mine! Era, cu adevărat, cea mai frumoasă clipă din viaţa mea.

La sfârşitul ceremoniei, al discursurilor şi al distribuirii premiilor, cu toţii furăm invitaţi într-o mare sală de banchet, unde mesele se încovoiau sub greutatea mâncărurilor şi a băuturilor. Fui asaltat de numeroase persoane care mă felicitară. Dar şefii cei mai de seamă, printre care se afla tovarăşul Orlov, nu ni se alăturară. O sală de mese specială le era rezervată, departe de simplii delegaţi. După ce mâncai, mă ridicai şi mă plimbai în lungul culoarului. Nu prea băusem, pentru că mă antrenam pentru un viitor meci de judo. Traversam holul când, spre uimirea mea, o uşă se deschise deodată şi apăru tovarăşul Orlov. Picasem din întâmplare peste sala de banchet rezervată conducătorilor superiori de partid. Orlov mă văzu şi, în ciuda stării de beţie, mă recunoscu. Îmi întinse mâna şi-mi zise:

— Hei, tovarăşe Kurdakov, ia intră aici!

Ezitam să intru. În fond, nu mă simţeam în largul meu în compania celor mai însemnaţi şefi ai regiunii noastre. Orlov mă prinse de braţ şi mă băgă înăuntru. Se aflau acolo înjur de 20 de ofiţeri superiori, în jurul unei mese mari, supraîncărcate cu mâncare şi băutură. Mă gândii că

era un lucru bun că se aflau într-o sală de mese separată, din cauza felurilor de mâncare costisitoare care li se serviseră aici - cârnaţi, icre negre şi alte delicatesuri, vinuri greceşti şi tot ce se putea imagina. Iar vodca curgea în valuri. Fui uluit. Bineînţeles că nu ni se servise o asemenea mâncare în sala de banchet.

Orlov se scuză pentru câteva momente şi ieşi împleticindu-se, în căutarea toaletei. În absenţa lui, privii înjur. Îi aveam sub ochi pe toţi marii şefi ai provinciei Kamceatka, toţi beţi. Câţiva erau beţi morţi, cu capul căzut pe masă. Trei dintre ei aveau capul prăbuşit în farfurie. Două perechi de picioare ieşeau de sub masă. Alţii, care beau pahar după pahar, îşi pierdură şi ei curând cunoştinţa. Un altul era întins, cât era de lung pe masă. Mâinile şi picioarele i se scăldau în marile platouri încă pline cu mâncare. Îi privii cu dezgust. Dădusem ordin să fie scoşi cadeţi din Academie pentru mai puţin de atât. Îmi zisei: Viaţa oamenilor din regiunea asta a U.R.S.S.-ului depinde aşadar de aceşti oameni atât de beţi încât nu mai ştiu nici cum îi cheamă. Îi priveam pe şefii comunişti, "crema societăţii", şi această "cremă a societăţii" se stricase. Unuia i se făcuse rău şi vomitase pe haine. Întreagă această scenă incredibilă mă dezgusta enorm.

Orlov se întorsese de-acum. Mă aşezai pe scaunul alăturat. Cum bea fără măsură şi devenea tot mai beat, capul începu să i se clatine. Dintr-o dată, îi căzu în farfurie. Şi-l ridică ruşinat, strigând:

— Dă-mi un şervet!

Îi dădui unul şi-şi şterse de bine de rău mâncarea de pe frunte, de pe bărbie şi de pe nas. Mai avea încă peste tot pireu de cartofi. Înjura ca un birjar. Era un spectacol ameţitor. Mâncarea i se scurgea în lungul feţei, pe veston şi pe medalii. Îşi scoase uniforma. Îmi arătă o cicatrice lungă, provocată de o rană din război şi, deşi se afla într-o stare avansată de beţie, zise:

— Tovarăşe Kurdakov, vezi asta? Bastardul ăla de Stalin mi-a făcut-o! Stalin m-a trimis pe front. Stalin ne folosea trupurile ca armă. Stalin mi-a dat asta, şi când mă doare, îl blestem. Îl blestemă obscen pe Stalin, apoi începu să-i blesteme pe ceilalţi.

— Să nu mai vorbim numai de Stalin, dar cine mai este şi Brejnev ăsta? E un parazit linguşitor, care-i linge cizmele lui Stalin. Uite cum a supravieţuit Brejnev şi uite cum a ajuns el să fie marele şef comunist! L-am auzit la Congresul Partidului, la Moscova. Behăia ca o oaie, bee, bee, bee, cuvânt după cuvânt, ca o oaie.

Nu-mi credeam urechilor! În beţia lui, Orlov sărea de la una la alta, folosind expresii obscene pentru a-şi descrie "colegul", pe Brejnev. Privii în jur îngrozit pentru a mă asigura că nu auzise nimeni toate vorbele acelea incredibile. Dacă le-ar fi auzit, s-ar fi sfârşit cu mine! Dar se părea că nimeni nu auzise nimic; erau atât de băuţi încât nu mai erau deloc conştienţi de ce se petrecea în jurul lor. Tovarăşul Orlov, el însuşi, era pe altă lume, debitând prostii şi bătând câmpii.

Dar nu trebuia să mă păzesc doar de ceilalţi. Dacă din întâmplare Orlov îşi amintea mai târziu de ceea ce-mi spusese, viaţa mea nu mai valora nici un ban. Nu-şi putea permite să mă lase în viaţă, iar un cuvânt de-al lui mă putea reduce la tăcere. Dispunea de această putere, îl privii. Capul îi zăcea pe masă, dădea impresia că dormea. Deodată, se îndreptă, înălţă braţele şi spuse:

— Comunismul este cea mai mare nenorocire pe care a cunoscut-o vreodată omenirea!!!

Îşi înălţă capul şi murmură:

— Comunismul este... (descrierea este prea grosolană pentru a fi tipărită).

Eram împietrit de frică. Orlov o luase razna şi urla:

— Comuniştii nu-s decât o adunătură de lipitori!

Mă repezii afară din încăpere şi mă întorsei la Academia Navală cât putui de repede. Zile întregi trăii copleşit de spaimă. Înainte de a-l întâlni pe Orlov credeam sincer şi cu putere în comunism. Aveam o credinţă de nezdruncinat în ţelurile şi obiectivele sale. Adeseori, cadeţi mai tineri mă întrebaseră:

— De ce este viaţa atât de dură în Uniunea Sovietică? întotdeauna dădeam acelaşi răspuns:

— Este dificilă acum, dar viitorul pe care-l vom construi va fi mai bun.

Şi o credeam sincer. Constatasem că erau numeroase contradicţii între învăţătura comunistă şi realitate. Dar eram convins că nu era vorba decât de deviaţii sau de slăbiciuni personale şi că mergeam într-adevăr spre un mâine mai bun.

Dar întâlnirea cu Orlov în sala aceea plină de personaje importante ale lumii comuniste mă făcu să descopăr ipocrizia tuturor acestor lucruri. Zile în şir mă tot gândii la seara aceea. Iată, aşadar, ce sunt cu adevărat şefii, îmi ziceam. Sunt fără inimă, duri, cinici şi nici măcar nu sunt în stare să creadă în comunism: singura lor preocupare este aceea de a găsi o modalitate de avansare personală.

Constatasem că şefii duceau o viaţă extravagantă, în vreme ce poporul trăia în sărăcie şi prea multe greutăţi. Remarcasem că exista un abis între promisiunile comunismului şi realitatea vieţii oamenilor. Găsisem întotdeauna modalitatea de a justifica această diferenţă şi mă consolam spunându-mi: Facem astăzi sacrificii pentru victoriile de mâine.

Acum însă, văzusem acel spectacol incredibil. Hotărâi că dacă oamenii aceia nu credeau, dar utilizau sistemul pentru avansarea lor personală, atunci eu voi face la fel. Dacă un orn ca Orlov nu credea cu adevărat în comunism, de ce-aş crede eu? Dacă Orlov era destul de şmecher şi descurcăreţ pentru a ajunge pe primul loc, puteam şi eu să ajung. De la vârsta de 6 ani fusesem format de sistem şi puteam şi eu să ajung în vârf, asemenea celorlalţi. Idealismul meu deplasat muri în noaptea celei de-a o suta aniversări a naşterii lui Lenin, 22 aprilie 1970.

"Tot înainte! Tot înainte!". Această deviză, pe care mi-o alesesem pe vremea când eram copil la orfelinat, deveni o dată în plus cuvântul meu de ordine. De acum înainte, îmi fixai un singur ţel: să ajung în vârf! Dacă trebuia să joc jocul cinismului şi al sadismului, voi juca acest joc. Şi voi ajunge mult mai bine decât Orlov sau decât oricare altul. Voi servi comunismul, pentru că era singurul mod de a merge înainte.

Capitolul 16
Frumoasa religioznikă

Abia sună de două ori telefonul şi eu răspunsei şi-i recunoscui vocea lui Nikiforov:

— De data asta va fi important, Kurdakov, zise el. Asigură-te de colaborarea a cel puţin 10 oameni şi fii aici la ora 20:30 punct!

Fără să aştepte răspuns, închise. Începui să-mi convoc oamenii. De obicei, cu greu strângeam mai mulţi de 10, dar în seara aceea adunai 14 inşi. Când ajunsei la postul de poliţie, cu un sfert de oră mai devreme, unii dintre ei erau deja acolo. Alţii intrară câteva minute mai târziu.

— Ce se întâmplă? întrebau ei. Unde mergem în seara asta?

Intrai în birou la Nikiforov, să mă informez.

— Strada Oceanskaia, 66, zise el, conducându-mă spre harta de pe perete.

Arătă cea de-a treia intersecţie a străzii Oceanskaia şi zise:

— Ar fi de preferat să vă opriţi aici. Veţi putea face restul drumului pe jos.

Cunoşteam bine cartierul.

— Populaţia este foarte densă, spusei. În ultima vreme, ne-am dus de mai multe ori în cartierul ăsta al oraşului. E aproape sigur că vom fi reperaţi.

— Eşti în armată, nu? zise Nikiforov ritos. Ceea ce însemna: foloseşte tactici militare.

— Evident, spusei, studiind planul îndeaproape. Am să plasez doi oameni aici şi unul aici, în colţ. Astfel, am să pot interzice accesul şi îndepărta pietonii.

— Bun.

— Cam câţi credincioşi vă aşteptaţi să fie? întrebai.

— 15.

— Sunt instrucţiuni speciale?

— Ca de obicei, zise el.

Trebuia să-i aduc pe cei doi oameni ale căror nume figurau pe petecul de hârtie pe care mi-l dădu.

— Uite numele oamenilor care ne trebuie.

— Şi ceilalţi?

— Ceilalţi? urlă el. Ai nevoie să-ţi fac un desen? Dă-le o mică amintire! Faceţi-i să priceapă că genul de activităţi pe care le practică ei nu merită.

— La ce oră are loc adunarea? întrebai.

— La orele 22:00. Să ajungeţi acolo la 22:30.

Mă întorsei în sala din spate, unde oamenii mei beau şi glumeau. Cei mai mulţi îmi deveniseră prieteni apropiaţi. Alţii nu erau decât "prieteni de vodcă".

Se făcu în fine 21:45, ora plecării. Îndreptându-mă spre uşă, îi strigai lui Iuri:

— Fii atent ce faci diseară! Cască bine ochii înainte să învârti deasupra capului bastonul ăla.

El îmi zâmbi şi zise:

— De acord, Serghei.

Ieşind pentru a ne duce la camion, ne luarăm bastoanele şi cătuşele.

— Ţineţi-vă bastoanele strânse, spusei. O să fim la strâmtoare în seara asta.

Luarăm cătuşe speciale. O dată fixate, se strângeau când persoana se zbătea. Pe interior, dinţi ascuţiţi se înfingeau tot mai dureros, în încheieturile victimei. Într-o zi, pentru a mă distra, îmi pusesem o pereche, dar începui repede să urlu să vină careva să mi le scoată. Dureau, într-adevăr, foarte tare şi le foloseam adesea pentru credincioşi.

Urcarăm în camionul poliţiei şi demarărăm în toată viteza. Ne năpustirăm prin oraş cu farul giratoriu şi cu sirena declanşate, semănând panică generală în circulaţie. Ajunşi la două intersecţii de destinaţie, oprirăm sirena, stinserăm farul şi încetinirăm. Ajunserăm curând în strada Oceanskaia.

— Opreşte aici, îi spusei lui Victor.

Imediat ce parcarăm la marginea străzii, desemnai doi oameni pe platforma camionului şi le spusei:

— Voi doi, coborâţi şi mergeţi de blocaţi strada. Iar voi doi, de colo, înconjuraţi strada şi baraţi celălalt capăt al străzii. Nu uitaţi, nimeni nu trebuie să treacă. Aţi înţeles?

Nikiforov ne dăduse ordin să îndepărtăm trecătorii cu orice preţ. Într-adevăr, două raiduri anterioare luaseră o întorsătură proastă pentru că se strânseseră trecători curioşi, atraşi de strigătele credincioşilor. Reuşiserăm în cele din urmă să-i împrăştiem, dar răul fusese făcut. Nikiforov primise câteva semnale. Era furios şi în termeni fără echivoc mă rugase să am grijă ca asta să nu se mai întâmple niciodată.

Ţineam aşadar cu orice preţ la a nu mai avea spectatori în acea seară. Cele două capete ale străzii fură complet barate. Lăsând gărzile la posturile lor, cei 10 inşi care mai rămăseserăm ne îndreptarăm spre casa care purta numărul 66 şi spre ocupanţii ei aflaţi la rugăciune, care nu bănuiau nimic. După câteva momente, o reperarăm. Era o casă fără pretenţii, la fel ca toate celelalte din cartier. În interior era lumină, care se zărea prin perdeaua groasă atârnată în faţa ferestrei. De fiecare parte a casei erau câte două ferestre, iar în spate o uşă. Plasai la fiecare fereastră şi la uşă câte un om, pentru a le supraveghea. După ce protestară, ca de obicei pentru că "aveau să piardă acţiunea", se duseră. Le spusei că-şi pot părăsi postul o dată declanşată operaţiunea şi că atunci puteau intra "să se amuze".

Acum totul era aranjat. Ne îndreptarăm spre uşa de intrare cu paşi furişaţi. După ce mă mai asigurai pentru ultima dată că toată lumea era la locurile ei şi în gardă, făcui un semn din cap şi spusei:

— Să mergem! şi mă aruncai asupra uşii, care se deschise brusc.

Cele 15 persoane care se aflau în interior în rugăciune şi cântări, în genunchi, îşi ridicară capetele, alarmate, refuzând cu desăvârşire să-şi creadă ochilor. Ştiau bine ce avea să urmeze şi pe feţele lor se citea o expresie de surpriză şi de teamă. Unii nu încetară să se roage, iar 3-4 continuară să cânte, fără să sară o notă. Oamenii ăştia, îmi zisei, sunt nemaipomeniţi. Nu mă putui abţine să le admir curajul, care totuşi, mă înfuria la culme. Urlai:

— Ce faceţi?

— Ne rugăm, răspunse careva.

— Cui?

— Lui Dumnezeu.

— Nu există Dumnezeu, imbecilule! urlai eu. Voi nu ştiţi? Vă rugaţi zadarnic! Unde vă este Dumnezeu acum? Să vă vină în ajutor!

Îi îmbrâncirăm şi-i ocărârăm, pregătind astfel atacul. Apoi, deodată, unul dintre oamenii mei scoase la vedere un baston şi încăierarea fu declanşată. Trecură la atac înghesuindu-i, lovindu-i cu pumnii şi cu picioarele.

Vladimir prinse un bătrân şi îi trase un pumn în plină figură, care îl făcu să zboare ţipând până în partea cealaltă a încăperii şi-l trimise să se prăbuşească la pământ într-o mare de sânge. Anatoli, care nu voia ca Vladimir să-l întreacă, prinsese un altul şi nu mai înceta să-i care la pumni în burtă, în piept, în plină faţă, după cum îl distra. Apoi îl dădu gata cu o lovitură formidabilă în gură. Credincioşii care reuşeau să ne scape fugeau de colo-colo prin cameră în căutarea unei ascunzători pentru Biblii şi literatură. Văzându-le manevrele, strigai.

— Luaţi Bibliile!

Serghei Kanonenko avea cuţitul în mână şi-l flutura sălbatic obligându-i astfel pe credincioşi să se plece pentru a-i evita lama. Iuri ridică de jos o femeie bătrână, o înhaţă de părul cărunt, îi trase capul pe spate şi-i dădu în plin o lovitură de karate în gât. Fără să scoată măcar un cuvânt, bătrâna se prăbuşi la pământ.

Zării un bătrân care încerca să fugă, pusei mâna pe el şi căutai să-i trag un pumn în cap. Dar reuşi să evite lovitura. Asta mă scoase din minţi şi ridicai pumnul pentru a-i da încă o lovitură, dar cineva din spatele meu mă prinse de mână şi urlă:

— Vă rog, nu-l loviţi! Nu-i decât un bătrân.

Mă întorsei plin de furie. Aveam înaintea mea doi tineri credincioşi, unul de vreo 18, iar celălalt de vreo 21 de ani.

— Vreţi să-mi spuneţi voi ce să fac! Ei bine, o să vedem noi! Mă uitai înjur, îi zării pe Boris şi pe Iuri şi le strigai:

— Luaţi-i pe vitejii ăştia doi în spatele casei şi învăţaţi-i să nu ne mai dea ordine.

Îi scoaseră pe cei doi băieţi înbrâncindu-i şi trăgându-i şi-i bătură până ce le transformară feţele într-un terci însângerat. Aproape toate oasele feţei le erau sfărâmate. În acest timp, Serghei Kanonenko îşi încercase cuţitul pe două femei: acestea urlau şi se ţineau deoparte. Un bătrân se ţâra pe jos, încercând să se ridice; fusese bătut şi era plin de sânge. Iuri îl ridică în sus şi-i dădu o lovitură de picior în coastă cu cizma lui mare... Se auziră oase sfarâmându-se, ca şi cum mai multe coaste îi fuseseră sparte. Bătrânul se rostogoli la pământ, răsucindu-se de durere.

Nimic din casă - nici oamenii, nici mobilierul - nu scăpă furiei noastre. Sfărâmarăm tot ce văzurăm. Cel care-şi transformase casa în biserică secretă avea să înţeleagă că nu o putea face fără să piardă tot ce avea. În câteva minute, casa devenise un abator - mesele, scaunele, vasele fuseseră sparte, totul era sfărâmat şi făcut bucăţele. Credincioşii, unii fără cunoştinţă, alţii suferind atroce, erau pe jumătate acoperiţi de sfărămături. Îl văzui atunci pe Victor urmărind şi punând mâna pe o fată care încerca să fugă în altă cameră. Era o fată frumoasă. Ce păcat, să fie credincioasă, îmi zisei. Victor o înhaţă, o ridică deasupra capului lui şi o mai ţinu aşa o clipă. Ea îl implora.

— Nu o faceţi, vă rog, nu o faceţi. Scumpe Dumnezeule, vino în ajutorul nostru!

Victor o azvârli atât de puternic încât izbi peretele la înălţimea de la care fusese aruncată, apoi căzu la pământ, pe jumătate inconştientă, gemând.

Victor se întoarse râzând şi exclamă:

— Pun pariu că i-a zburat din cap până şi ideea de Dumnezeu.

Cât despre mine, eu gândeam: Este într-adevăr o fată frumoasă. Aş fi preferat să o întâlnesc în împrejurări mai favorabile.

— Căutaţi cărţile, strigai!

Cotrobăirăm prin cameră în căutarea Bibliilor şi a oricărei literaturi, chiar şi sfâşiate, pe care o puteau avea oamenii ăştia. Smulsei din mâinile unei bătrâne un caiet de elev în care fuseseră notate versete biblice. Nu-şi pierduse complet cunoştinţa şi nu înceta să geamă:

— De ce? De ce?

Nu era atât o întrebare cât, mai degrabă, un strigăt de agonie, izvorând din adâncurile sufletului ei:

— De ce?

— Arestaţi-i pe cei doi! ordonai, arătându-i pe cei doi şefi care corespundeau descrierii pe care mi-o făcuse Nikiforov. Duceţi-i în camion!

Iar în timp ce doi dintre oamenii mei executau ordinele, restul făceau turul camerei cerând actele credincioşilor şi luând informaţiile necesare. Obţinui actul de identitate al frumoasei fete. Mă interesai în mod special de ea. Se numea Nataşa Zdanova. De vreme ce le deţineam numele, îi puteam regăsi oricând.

Misiunea noastră se încheiase. Era timpul să plecăm. Dădui oamenilor mei ordinul să iasă. Părăsind locul, aruncai o ultimă privire la spectacolul pe care-l lăsam în urmă. Camera era plină de trupuri mutilate, de mese, scaune şi vase sfărâmate. Totul era întors pe dos în încăpere. Pereţii erau împroşcaţi cu sânge. Lucrasem bine.

Revenind către postul de poliţie, începui să-i interoghez pe cei doi oameni pe care-i arestasem. Dar ei voiră mai întâi să ne pună o întrebare.

— Cum de eraţi la curent?

— Dar ce credeţi voi, imbecililor? Avem oamenii noştri, spionii noştri. Vă descoperim cu o uşurinţă uimitoare.

Nu păreau deloc miraţi.

— Invitaţi oameni la adunările voastre secrete, nu-i aşa? continuai. Dacă vreţi să nu fiţi reperaţi, de ce faceţi invitaţii?

— Nu înţelegeţi, spuse pastorul clandestin. Ştim că sunt spioni. Nu suntem proşti. Dar avem o mare responsabilitate: aceea de a-i invita pe oameni să-L primească pe Dumnezeu. Cum am putea chema pe oameni la Dumnezeu şi răspândi credinţa îndepărtându-i pe străini? Când le vorbim oamenilor de Dumnezeu, ştiu desigur, că printre ei sunt spioni. Ştim care sunt riscurile.

Se opri un moment şi crezui că nu mai avea nimic de adăugat, dar reluă curând.

— Pentru noi, însă, este mult mai important să ne luăm răspunderea de a ne împărtăşi credinţa şi altora decât să ne gândim la propria noastră siguranţă.

Ce imbecili iluştri! mă gândii. Cum am putea permite unor asemenea oameni să aducă atingere securităţii ţării noastre?

Nu ne trebui mult să ajungem înapoi la post, iar în timp ce se "ocupau" de prizonieri la subsol, noi ne destinserăm în sajonaşul din spate, golind mereu la pahare. Anatoli şi Vladimir glumeau pe seama raidului.

— Tipii ăştia, într-adevăr, nu prea durează mult, declară Vladimir. Le dai o loviturică şi se fac mici.

Văzusem "loviturile" lui Vladimir. Înţelegeam foarte bine de ce "nu prea durau mult" credincioşii.

— E prea simplu, continuă el. Mi-ar place ca o dată să se apere, ca să ne putem şi noi antrena.

Dar nu opuneau niciodată rezistenţă. Credincioşii nu răspundeau niciodată cu lovituri. Încercau întotdeauna să se apere; dar nu întorceau niciodată loviturile înapoi.

— Formidabil, copiii mei! Formidabil! exclamă Nikiforov. Radia în timp ce îi făceam o dare de seamă a raidului.

Trei zile mai târziu, 8 membri ai grupului meu de operaţiuni speciale şi eu însumi eram aşezaţi în aşteptare în micul salon din fund. Eram de gardă, pentru cazul că ar fi fost apeluri. Făceam aşa de gardă o dată sau de două ori pe săptămână. Către ora 19, telefonul lui Nikiforov sună şi peste câteva secunde acesta se repezi afară din birou strigând:

— Kurdakov, Kurdakov, pregătiţi-vă să plecaţi imediat!

— Unde mergem? întrebai simţind în aer acţiunea.

— În strada Nagornaia.

Şi-mi dădu numărul casei. Fie observase careva ceva suspect la adresa cu pricina, fie unul dintre spioni descoperise că avea loc o adunare acolo şi o semnalase. În orice caz, aceasta era în curs de desfăşurare în acel moment!

Strigai la oamenii mei să se adune repede la camion, apoi îi dădui ordin lui Victor să pornească în toată viteza. Uneori, Victor era cel mai rău şofer din lume asumându-şi nenumărate riscuri inutile, în timp ce alteori era cel mai bun şofer şi o demonstra prin abilitatea neliniştitoare cu care evita circulaţia.

— Opreşte sirena! îi urlai când ne apropiarăm de destinaţie. Intraserăm pe strada Nagornaia, sărirăm din camion înainte chiar ca el să oprească şi ne repezirăm în faţa casei pentru a intra forţând uşa. Spre marea surpriză, nu erau decât tineri. Nu era un fir de păr cărunt!

Descoperisem o adunare secretă de tineri, luându-i complet pe nepregătite, Îi atacarăm, îi înhăţarăm, îi făcurăm să valseze, îi lovirăm şi-i strânserăm la înghesuială.

— El este. Luaţi-l! spusei arătând un tânăr de 23 ani, care le era şef.

Câţiva dintre băieţii mei se repeziră asupra lui şi începură să-l bată. Alţii dintre oamenii mei dădeau pumni în dreapta şi în stânga, jucându-se cu ei ca şi cum ar fi fost nişte mingi. Aruncai o privire de jur-împrejurul camerei şi văzui ceva ce nu putui la început să cred! Ea era, aceeaşi fată! Nu era posibil. Şi totuşi aşa era. Abia trecuseră trei zile de când asistase la cealaltă întâlnire şi de când fusese aruncată cu putere de-a curmezişul camerei. Fu prima oară când o putui privi atent. Frumuseţea ei întrecea amintirea pe care i-o păstrasem: avea un păr blond şi lung, care-i cădea pe umeri, ochi mari şi albaştri şi o piele moale - una dintre frumuseţile naturale cele mai frapante pe care le văzusem vreodată. Victor remarcă şi el că se afla acolo şi strigă:

— Iat-o iarăşi! Ia priviţi băieţi, uitaţi-o iar!

— Ei bine, strigai, se pare că n-ai făcut treabă prea bună ultima oară, Victor. N-ai reuşit să-i dai o lecţie. Acum e rândul meu!

O ridicai în braţe şi o aruncai cu burta pe o masă. Doi dintre noi îi smulseră hainele. Un om o ţinu pe masă, iar eu începui s-o bat cu palma, cât putui de tare. Din cauza forţei cu care loveam, mâinile începură să mă usture. Ei îi apărură vânătăi pe piele. Continuai să o bat până când bucăţele de carne însângerată mi se lipiră de mână. Gemea, dar încerca cu disperare să nu plângă. Pentru a-şi reprima strigătele, îşi muşca buza inferioară atât de rău încât sfârşi prin a se răni, iar sângele începu să-i curgă pe bărbie. În cele din urmă, cedă şi începu să plângă în hohote. Când fui atât de obosit încât nu mai putui ridica braţul să mai lovesc, iar fundul ei nu mai era decât o masă de carne vie, o împinsei de pe masă şi se prăbuşi la pământ.

O lăsai şi privii în jur, aproape epuizat, să văd ce făceau ceilalţi. Tinerii credincioşi, zăceau la pământ prin camera devastată. N-avea nici un rost să lungim lucrurile, cum ştiam că ne aflam în posesia conducătorului lor, strigai:

— Îl avem pe omul nostru! Acum luaţi-le ăstora numele şi să ieşim de aici!

Când ne reîntoarserăm la postul de poliţie, Nikiforov stătea în picioare în uşă şi ne salută cu un surâs.

— Ei bine, copiii mei, zise el, văd că aţi lucrat repede.

— Uitaţi-vă omul, îi spusei, împingându-l pe şeful grupului spre Nikiforov, care-l trimise imediat la subsol pentru un "interogatoriu".

Începui să parcurg lista cu numele celorlalţi tineri care fuseseră surprinşi la întrunire. Puteam înţelege că imbecilii bătrâni suferiseră contaminarea religiei înainte de restaurarea comunismului. Dar ca oameni tineri să poată crede în Dumnezeu, era ceva care mă depăşea complet. Tinerii aceştia aveau vârsta mea şi erau din generaţia mea. Eram tulburat. Nu mai înţelegeam nimic. Însă fata aceea, înţelesese cu siguranţă. Îl mustrai iarăşi pe Victor.

— Pur şi simplu n-ai reuşit s-o faci să înţeleagă, bătrâne, îi zisei. Dar m-am ocupat eu de ea în seara asta. Nu o vom mai revedea niciodată pe "frumoasa" aia.

A doua zi, când mă prezentai la postul de poliţie, ajunsei în momentul când Nikiforov îl interoga pe tânărul şef pe care îl arestasem cu o seară înainte. Ascultai şi rămăsei mut de admiraţie descoperind talentul de anchetator al lui Nikiforov. Trecea de la intimidare brutală la accese de bunătate, folosea alternativ maniera forte şi maniera blândă pentru a-l înmuia şi a-l demasca pe tânărul credincios. Făcea din el ce voia - îl încolţea din ce în ce mai bine.

— Crezi în Dumnezeu?

— Da.

— Spune-mi, eşti prost, idiot sau pur şi simplu deranjat?

Tânărul credincios răspunse:

— Ei bine, domnule, dumneavoastră nu veţi putea înţelege niciodată de ce cred eu ce cred, pentru că nu pot explica niciodată în întregime ceea ce cred. Pentru că Dumnezeu este viu, cred în El, iar El trăieşte în inima mea.

Nikiforov se înfurie:

— De ce spui că nu pot înţelege? Mă crezi prost? Am citit şi eu cartea aia, spuse el arătând Biblia care fusese confiscată. Crezi că nu ştiu să citesc?

Tânărul fusese bătut zdravăn cu o seară înainte şi fusese şi îndeajuns de brutalizat în celula închisorii, dar răspunse cu fermitate:

— Poate că ştiţi să citiţi, dar aveţi nevoie de ochi de văzut, de urechi de auzit şi de inimă pentru a înţelege ceea ce spune în cartea asta Duhul lui Dumnezeu.

Ascultam fascinat. Pentru mine, niciunul dintre aceste cuvinte nu avea nici cel mai mic înţeles.

— Dacă nu o citiţi decât pentru a o ataca, continuă tânărul credincios, nu veţi şti niciodată ceea ce spune ea cu adevărat. Numai Dumnezeu vă poate deschide ochii pentru a vedea ceea ce vedem noi şi a înţelege ceea ce credem noi şi de ce suntem noi gata să plătim preţul pentru a rămâne lipiţi de credinţa noastră.

Atunci Nikiforov îl întrerupse:

— Trebuie să recunosc că sunt lucruri pe care nu le înţeleg.

Tânărul credincios răspunse:

— Vedeţi dumneavoastră, domnule, v-aţi dat răspuns la întrebare. Nu înţelegeţi pentru că aveţi ochii închişi pentru adevăr. Dacă vă deschideţi inima pentru a-L lăsa pe Dumnezeu să intre în ea, dacă vă deschideţi ochii pentru a-I înţelege Cuvântul, va deveni la fel de real şi pentru dumneavoastră pe cât este de real pentru mine şi pentru ceilalţi tineri. De ce nu lăsaţi dumneavoastră Cuvântul lui Dumnezeu să intre în inima dumneavoastră? Vă va schimba viaţa şi...

— Taci! explodă Nikiforov. Nu încerca să-mi ţii o predică, imbecilule, că altfel eu am să schimb viaţa ta şi pentru totdeauna!

Cu asta, Nikiforov transmise urlând ordine gărzilor şi tânărul captiv fu dus înapoi în celulă. Mai târziu, acesta fu expediat într-o tabără de muncă forţată pentru mai mulţi ani. Asistasem la mai multe interogatorii de genul acesta, şi nu înţelesesem niciodată nimic. Credincioşii aceştia nu renunţă niciodată, îmi zisei, încearcă să convingă până şi poliţia.

Nikiforov reveni şi zise:

— Oamenii aceştia sunt nebuni.

Făcui un semn la cap pentru a semnifica acordul meu total.

Aveam nevoie să ştim mai multe despre Nataşa Zdanova. Cum Uniunea răspundea de toţi tinerii, aveam dosarele tuturor. Ştiam exact cine erau, unde crescuseră şi unde învăţau. Eram informaţi complet în legătură cu ei. Căutai dosarul Nataşei şi-l scosei. Se născuse în Ucraina, în regiunea Doneţ, într-un sătuc numit Başnaia. Părinţii ei erau muncitori la o gospodărie colectivă din Ucraina şi erau foarte săraci. Pentru a-i asigura un viitor mai bun, o trimiseră de mică din Ucraina la un unchi din Petropavlovsk. Aici fusese la şcoală şi îşi obţinuse diploma la Liceul nr. 4, liceul "Maxim Gorki", situat în districtul unu al Petropavlovskului.

După ce-şi obţinuse diploma, la vârsta de 18 ani, devenise corector la ziarul Pravda de Petropavlovsk. Studiindu-i dosarul, fui stupefiat să descopăr că la şcoală făcuse parte din Komsomol - Uniunea noastră, a tineretului comunist - în care fusese un membru activ. Dosarul scotea clar în evidenţă ceea ce se întâmplase. Terminând şcoala, căzuse pe mâinile credincioşilor şi curând devenise ea însăşi credincioasă - un exemplu perfect al modului în care îi prindeau ei pe oameni în plasa lor otrăvită.

Mă dusei atunci la biroul Pravdei de Petropavlovsk şi mă informai despre ea şi despre colegele ei.

— Este o angajată perfectă, îmi spuse unul dintre superiorii ei. Nu am avut niciodată cu ea nici cea mai mică problemă. Este simpatică, serioasă, demnă de încredere şi munceşte foarte bine.

Acest gen de raport mă lăsa de fiecare dată perplex. Cu alţi muncitori, întâmpinam probleme de beţie, de furt de marfă, de lene sau incapabilitate. Dar de fiecare dată când trebuia să întocmesc un raport de poliţie despre un credincios, raportul furnizat în legătură cu activitatea lui era întotdeauna astfel formulat: "muncitor perfect", sau "excelent element" sau "într-adevăr demn de încredere" sau "niciodată beat". Un lucru reieşea întotdeauna în legătură cu credincioşii: erau serioşi şi munceau din greu. Asta mă punea pe gânduri. Dar nu eram plătit să gândesc. Eu trebuia să acţionez.

— De ce vreţi să ştiţi? mă întrebară ei după ce ascultaseră întrebările mele despre Nataşa.

— Am găsit-o de două ori la adunări ale unor biserici clandestine. Este credincioasă.

Li se tăie tuturor respiraţia. Muncitorii se priviră. S-ar fi putut crede că spusesem că era leproasă sau că era un asasin recidivist.

— Mă rog, dacă ziceţi dumneavoastră, spuse unul dintre ei. Apoi dădură frâu liber unui val de bârfe şi calomnii la adresa fetei. Îi lăsai un mesaj pe birou, dându-i ordin să se prezinte la postul de poliţie la o oră anume. Ştiam că o asemenea vizită o va înspăimânta. Era ceea ce voiam.

Ea veni, şovăitoare, şi se aşeză în faţa mea, pe scaunul din cealaltă parte a biroului. Puteam vedea că-i era frică. O asemenea frumuseţe! mă gândii. Este aici, aşezată, cu ochii plecaţi, fixând podeaua. O întrebai de ce era credincioasă.

— Ce ar trebui să fiu? răspunse ea. Alcoolică? Prostituată? Apoi întrebă:

— Aţi găsit ceva demn de criticat în dosarul meu de activitate?

— Nu, deloc, recunoscui eu.

— Atunci pentru ce îmi reproşaţi convingerile personale? Fac vreun rău cuiva?

— Nu, răspunsei, dar la un moment dat ai luat-o pe o cale greşită şi te-ai compromis cu oameni care reprezintă un mare pericol pentru ţara noastră.

O dojenii şi-o avertizai că va avea necazuri serioase dacă avea să continue pe această cale.

Mă convinsei că încerc zadarnic s-o determin să renunţe. O mai avertizai încă o dată că totul va fi notat în dosarul ei şi că trebuia să nu mai fie niciodată găsită în compania credincioşilor. În ciuda fricii ei aparente, începu să-mi povestească de ce credea ea în Dumnezeu. Îmi imaginasem că după ce fusese rău bătută şi după ce fusese interogată într-un birou de poliţie se va reîntoarce la calea cea dreaptă şi că nu aveam să mai auzim de Nataşa Zdanova. Dar Nataşa era o fată cu totul remarcabilă.

În timpul discuţiei noastre, remarcai urme adânci în buza ei inferioară, unde se muşcase în timp ce o băteam eu. Ce păcat, mă gândii. Cicatricea îi desfigura faţa, perfectă, de altfel. Măcar dacă ne-am fi întâlnit în alte împrejurări, îmi spusei. M-aş fi putut interesa de o fată ca ea!

Odată ce obţinui de la ea toate informaţiile necesare şi terminai să o dojenesc, o expediai sec şi brutal. Asta făcea parte din programul de intimidare. Mă felicitai atunci că făcusem treabă bună.

Cam după o săptămână, furăm convocaţi la cartierul general al poliţiei pentru o nouă acţiune contra bisericii secrete. Ca de obicei, căutai să stabilesc punctul pe hartă. Această adunare secretă avea loc într-o casă de pe strada Pograşnâi. Demararăm zgomotos cu camionul poliţiei. Cu această ocazie nu eram decât 6: Alexandru Guliaiev, Vladimir Zelenov, Anatoli Litovcenko, Victor Matveiev, Nikolai Olisco şi cu mine.

Când ajunserăm la locul de adunare, aşezai gărzi, barând astfel strada. Când totul fu gata, ţâşnirăm agitându-ne sălbatic bastoanele.

Credincioşii surprinşi, îşi pierdură capul şi începură să fugă care încotro, căutând să se apere de ploaia de lovituri. Sala de întâlnire era mică şi ticsită de cei 8 credincioşi şi noi 6. Fu mult zgomot - strigăte şi urlete. Nu pentru mult timp, apreciai eu. Dar deodată, zării o figură familiară. Nu-mi credeam ochilor! Iat-o din nou: Nataşa Zdanova!

O văzură şi alţii dintre oamenii mei. Alex Guliaiev se îndrepta spre Nataşa cu o privire plină de ură şi cu bastonul gata ridicat deasupra capului.

Atunci se petrecu un incident la care cu adevărat nu mă aşteptam. Pe neaşteptate, Victor se interpuse dintr-un salt între Nataşa şi Alex, înfruntându-l pe Alex.

— Lasă-mă să trec! urlă Alex furios.

Victor nu se clinti măcar. Îşi ridică bastonul şi-i spuse ameninţător lui Alex:

— Te avertizez, Alex, ai face mai bine să n-o atingi! Nimeni n-o va atinge!

Eram stupefiat. Era incredibil! Victor, unul dintre cei mai brutali dintre oamenii mei, proteja o credincioasă!

— Dă-te la o parte! strigă Alex. Dă-te la o parte, că altfel te iau pe tine la bătaie!

Victor însă o proteja pe Nataşa, care se ghemuise la pământ. Furibund, Alex urla:

— Vrei s-o păstrezi pentru tine, nu-i aşa?

— Nu, răspunse Victor răspicat. Ea are ceva în ea, ce n-avem noi! Nimeni n-o va atinge! Nimeni!

Trebuia să pun capăt acestei situaţii şi încă repede. Cu temperamentul violent al lui Alex, lucrurile se îndreptau către o încăierare.

— Uită-te, Alex, strigai, semnalându-i un alt credincios, care încerca să fugă. Pune mâna pe el!

Cu atenţia astfel deturnată, Alex se aruncă pe urmele fugarului. Eu scosei un suspin de uşurare.

Victor tot o mai proteja pe Nataşa. În picioare cu braţele deschise, înfruntându-l pe Alex sau pe oricare altul s-ar fi apropiat de ea. Nataşa se ridicase în picioare în spatele lui Victor, neînţelegând ce se petrecea. Nu se aştepta ca grupul s-o trateze astfel. Cu un semn din cap, o făcui să înţeleagă că trebuia să iasă. Se întoarse şi ieşi în grabă. Aprobai cu o înălţare a capului.

Fu una din rarele ocazii din viaţa mea când fui profund emoţionat. Resimţisem acelaşi lucru la moartea prietenului meu Saşa, la Barisevo, odinioară. Nataşa avea, într-adevăr, ceva în ea! Fusese rău bătută, fusese avertizată şi ameninţată. Trecuse prin suferinţe inimaginabile, dar o luase de la început. Victor, totuşi un dur, fusese mişcat, şi o recunoscu. Ea avea ceva ce noi nu aveam. Voiam să fug după ea şi s-o întreb: "Ce anume?" Aş fi vrut să-i vorbesc, dar plecase. Eram foarte mişcat şi totodată profund tulburat de această tânără credincioasă plină de curaj care suferise atâta în mâinile noastre.

Puţin după aceea, Nataşa părăsi Kamceatka şi se întoarse acasă, în Ucraina. Bătându-şi joc de ea şi ridiculizând-o, tovarăşii ei de muncă îi făcură viaţa imposibilă.

Îi trimesei dosarul personal la Uniunea Tineretului Comunist din satul ei din Ucraina, transmiţându-le un raport detaliat al vieţii ei de credincioasă.

La plecarea ei, încercai o tristeţe ciudată. Pentru prima oară, avui sentimentul că oamenii aceştia poate că nu erau imbecili şi duşmani, cum vedeam eu. Nataşa îmi zdruncinase toate ideile în legătură cu credincioşii.

Capitolul 17
Metode poliţiste

Pretutindeni în Uniunea Sovietică, cu ocazia zilei de 1 Mai se organizează mari festivităţi, cu picnicuri şi defilări militare. În acea zi, oamenii se duc la cimitire pentru a depune coroane şi flori la mormintele părinţilor şi ale prietenilor.

De 1 Mai 1970, primii un telefon de la Nikiforov. Avea să-mi ceară ceva, un lucru curios:

— Kurdakov, îmi zise el foarte agitat, convoacă fanfara Academiei şi coborâţi la cimitirul din sudul oraşului.

Fanfara Academiei într-un cimitir? Îşi pierduse minţile, Nikiforov?

— Ce se întâmplă? întrebai, sperând ca vocea să nu-mi trădeze temerile.

— E vorba despre credincioşi. S-au adunat mai multe sute şi au o orchestră şi o fanfară care cântă cântări!

— Şi ce vreţi de la noi? Să ne alăturăm lor?

— Nu-i momentul pentru glume, Kurdakov, răspunse rece Nikiforov. Tot ce-ţi cer este să cobori fanfara voastră cât mai repede posibil. Instalaţi-vă alături de credincioşi şi cântaţi cât se poate de tare.

Aha! mă gândii. Aşadar, asta-i e ideea. Trebuia să le tulburăm cântările cântând mai tare decât ei. Era o idee complet trăsnită, dar aveam să ne amuzăm cu siguranţă. Nu mă puteam împiedica să-i admir pe credincioşi. Această ultimă găselniţă era într-adevăr genială. Pentru o zi atât de animată ca 1 Mai, era cu totul logic să organizezi o adunare într-un cimitir. Ştiau că aveau să fie înconjuraţi de sute de persoane şi că nu am îndrăzni să-i oprim atunci. Oamenii aceştia erau, într-adevăr, plini de îndrăzneală!

Convocai repede atât de mulţi muzicanţi din fanfara Academiei Navale cât reuşii într-un interval atât de scurt. Îi îmbarcai în camionul trimis de Nikiforov şi porniräm către cimitir. La sosirea noastră descoperirăm următorul spectacol: o imensă mulţime era adunată împrejurul credincioşilor, care erau mai mult de două sute. Cei mai mulţi dintre cei care-i înconjurau erau trecători care îi priveau, păstrând totuşi distanţa. În centrul grupului, câţiva muzicanţi cântau cântece creştineşti la instrumente. Începurăm să ne croim loc cu fanfara noastră. Pentru că oamenii voiau muzică, vor avea muzică!

— Pe aici! Pe aici! strigam. Lăsaţi-ne să trecem! Daţi-vă înapoi! le spusei oamenilor, împingându-i totodată pentru a ajunge în apropierea credincioşilor.

Ne apropiarăm de ei cât mai mult posibil şi spusei fanfarei să înceapă să cânte. Muzicanţii începură aşadar să cânte melodii militare cât de tare se putea. Instrumentele şi instrumentiştii fanfarei Academiei erau mult superiori celor ai credincioşilor.

— Mai tare, strigai. Mai tare! Acoperiţi-i!

Cântarăm Internaţionala şi alte cântece patriotice comuniste şi sovietice, dominând fără greutate cântările creştineşti.

După ce fanfara Academiei începu să cânte, membri ai echipei de operaţiuni ai poliţiei, care mă însoţiseră, le făcură fotografii credincioşilor, pentru a-i putea repera ulterior. În acest timp, eu

tunam şi fulgeram pentru că eram reduşi la neputinţă: nu le puteam face nimic din cauza tuturor acestor martori.

— Stai liniştit, Serghei, îmi spuse Victor, văzându-mi dezamăgirea şi frustrarea. Punem noi mâna pe ei mai târziu, îi ştim.

Pentru moment însă, nu reuşeam să-i facem pe credincioşi să tacă şi trebuiră să-i lăsăm să-şi continue adunarea în cimitir. Nu puteam trece la acţiune când eram înconjuraţi de o mulţime de vilegiaturişti. În cele din urmă, după ce pusesem să fie fotografiaţi toţi credincioşii, dădui ordin fanfarei să-şi strângă bagajul, promiţându-mi că nu vor avea mult de aşteptat.

Ocaziile nu întârziară să se arate. Raidurile în bisericile secrete se succedară la intervale apropiate: erau în medie unul la fiecare 4 zile. În majoritatea cazurilor scopul nostru principal nu era de a întrerupe întrunirile bisericilor secrete, ci mai degrabă de a căuta şi de a confisca literatura introdusă clandestin în ţară sau copiată ilegal de mână, de către credincioşi.

Mă întrebam adesea: "Mâzgăliturile acelea de neînţeles din caietele şcolăreşti, cum puteau ele reprezenta o ameninţare atât de importantă pentru statul sovietic?". Nu reuşeam să le descopăr pericolul, dar Nikiforov nu înceta să-mi repete că acesta exista, cu siguranţă.

Ei bine, gândii, dacă vrea literatură, o să-i procurăm. Şi găseam multă. O lucrare care ne cădea adeseori în mână era o fasciculă, cu aspect de revistă, trasă pe un aparat de multiplicat pe undeva în Ucraina, la mii de kilometri de noi. Era destinată credincioşilor din regiunea noastră a Siberiei. Când o văzui pentru prima oară, îmi spusei: în sfârşit, încep să se organizeze. Credincioşii din Kamceatka reuşeau deseori să-şi procure literatură pentru că reuşeau să intre în contact şi să comunice cu alţi credincioşi din Uniunea Sovietică. Într-o zi, Nikiforov puse mâna pe una dintre revistele multiplicate pe care le adusesem dintr-un raid. O scutura violent şi se înfurie:

— Vezi! Sunt în legătură cu credincioşi din Baku, din Ucraina, din Kiev, din Leningrad, de peste tot! Este vorba de o conspiraţie naţională pentru a ne distruge modul de viaţă!

Nu mai contenea să fulgere.

Literatura clandestină este legată de un anumit mod de viaţă din U.R.S.S. Ea nu este constituită numai din literatură creştină secretă, manuscrisă - samizdat - ci şi din operele unor scriitori celebri, cum ar fi acelea ale lui Alexandr Soljeniţîn, care nu au primit autorizarea de a fi publicate liber în U.R.S.S. Cum guvernul controlează sever toate publicaţiile literare, samizdat-ul, care este o mare organizaţie, se dezvoltă şi difuzează de-a lungul şi de-a latul întregii ţări manuscrise copiate de mână sau dactilografiate, cărţi puse la index, romane şi povestiri. Deşi sunt strict interzise, se bucură de o mare popularitate, mai ales printre unii ofiţeri şi cadeţi ai bazei navale. Eram la curent cu situaţia şi citisem eu însumi unele dintre aceste opere. Cadeţii îşi treceau operele lui Soljeniţîn din mână în mână.

Aflam acum că credincioşii se organizaseră în acelaşi fel. Distribuiau versete biblice dactilografiate sau scrise de mână. Într-o zi, descoperirăm alte Biblii de buzunar tipărite în Occident. Nu se ştia cum reuşeau să intre în ţară. Ştiam că fusese organizată la Moscova o divizie specială pentru a împiedica introducerea unor asemenea Biblii prin contrabandă în Uniunea Sovietică. Nu ştiu ce metode foloseau membrii acestei comisii pentru a stăvili această infiltraţie, dar nu prea reuşeau s-o facă foarte bine.

Pentru mine, toată această literatură nu era decât marfă proastă. Încercam s-o citesc, dar nu pricepeam, într-adevăr, nimic din ea. În timpul unui raid, încercai să smulg o scriere din mâinile unui credincios înalt şi bine legat. Dacă ar fi încercat să se apere, m-aş fi aflat cu adevărat în dificultate. Cu toate astea ştiam că puteam să mă port cu aroganţă chiar dacă se vădea a fi delicat. Cât despre el, se crampona de petecul lui de hârtie ca şi cum era vorba despre obiecte la care ţinea cel mai mult pe lume. Îi dădui numeroase lovituri de pumn în plină faţă, fără să reuşesc să-l fac să le lase. Pentru a termina, îi trăsei un pumn în stomac: se îndoi

de la mijloc, se apucă de burtă şi lăsă foile. Le strânsei şi aruncai o privire asupra lor. De ce le acorda credinciosul atâta valoare? Pentru noi, nu reprezentau nimic. Într-o zi a anului 1970, Nikiforov mă chemă la postul de poliţie.

— Ia uite ce-am găsit, Kurdakov, spuse el când ajunsei. Îmi arătă o revistă clandestină tipărită prost, de către credincioşi, cu o maşină de multiplicat ilegală.

— De unde provine? întrebai.

— Mi-a dat-o unul dintre spionii noştri. Şi mi-a indicat şi locul unde putem să găsim încă multe alte exemplare, continuă el, foarte agitat.

Nikiforov, vânător de oameni, era în culmea fericirii când se afla pe urmele credincioşilor. Eu nu încercam acelaşi entuziasm ca el pentru munca aceasta. Îmi făceam un nume în Partid, câştigam bine, iar pe parcurs începeam să mă las atras de viaţa de ofiţer de poliţie, care mă tenta aproape mai mult decât cariera de ofiţer în armată.

— Vino încoace, Kurdakov, spuse Nikiforov. Am să-ţi arăt ceva.

Ne apropiarăm de hartă şi-mi zise:

— Aici este.

Indică numărul 64 al străzii Partizanului.

— Cui aparţine casa? întrebai.

— O locuieşte o credincioasă. O văduvă pe nume Annenşcenko. Fiica ei cea mică locuieşte cu ea. Cea mare, pe care o cheamă Maria şi care are vreo 22 ani, locuieşte în altă parte. După opinia mea, revistele sunt depozitate fie aici, zise el desenând punctul pe hartă cu o lovitură seacă, fie la fiică-sa.

— Când vreţi să mergem acolo? întrebai.

— Mâine după-amiază.

— Câţi oameni îmi vor trebui?

— Doar 4. Trebuie să fim atenţi, ştii tu, zise el râzând.

Pentru a căuta literatura, foloseam o altă tactică decât pentru a împrăştia reuniunile bisericilor secrete. Pentru a păstra aparenţele legalităţii, în casa care urma să fie percheziţionată intra primul un poliţist în uniformă! Acesta îşi plasa în prealabil trei sau patru "tovarăşi" pe stradă, nu departe de casa vizată, iar aceşti trecători "neutri" veneau să i se alăture şi-l supravegheau în timpul întregii percheziţii şi al căutărilor. Îl asistam ca "cetăţeni neutri", supraveghind munca ofiţerului percheziţionist pentru ca nimeni să nu poată pretinde că acesta furase ceva. Pentru noi era, evident, o mare farsă. Dar trebuia să îndeplinim aceste formalităţi. Întreprinsesem numeroase raiduri în căutarea literaturii şi de fiecare dată adoptasem această procedură. Îl găsii pe agentul în uniformă care mergea la percheziţie. El nu era decât pură faţadă, deoarece Nikiforov numai pe mine mă trăgea la răspundere. Agentul, 3 dintre oamenii mei şi cu mine ne urcarăm în camionul poliţiei şi ne oprirăm în apropierea intersecţiei străzilor Pegranişnaia cu Partizanului, situată pe culmea unei coline aplecată deasupra golfului. Este un cartier cu numeroase case mici, cu pereţii albi. O dată opriţi, sărirăm toţi din camion. Noi "trecători" inocenţi, ramaserăm în stradă. Agentul de poliţie se opri în faţa casei şi bătu la uşă. Îi răspunse o femeie în jur de 45 ani. Agentul spuse:

— Vin să vă percheziţionez casa. Am fost informaţi că aveţi material ilegal.

Apoi se întoarse şi ne arătă.

— Aceşti cetăţeni treceau pe aici şi le-am cerut să fie martori la percheziţie, conform legii.

Pătrunserăm în casă şi privirăm în jur. Casa era mică, iar mobilierul prăpădit, cum era situaţia în atâtea cămine de credincioşi. Era uşor de înţeles de ce duceau credincioşii o viaţă atât de mizerabilă. Ori de câte ori un om era cunoscut drept credincios, era tratat ca şi cum ar fi fost lepros; nu mai putea atunci avea acces decât la slujbele cele mai modeste şi mai prost plătite.

— Căutaţi acolo! spuse el. Încetasem de~acum să mai pretindem că eram trecători neştiutori şi-l ajutam în căutare.

— Sunteţi credincioasă? o întrebai pe stăpâna casei.

— Sunt, zise ea. Cred în Dumnezeu, dar nu am literatură, dacă asta căutaţi.

— Asta noi vom hotărî, replicai pe un ton sec.

— Ei bine, continuă ea, sunt credincioasă. Arestaţi-mă, dacă vreţi. O spuse pe un ton aproape provocator.

O privii pe femeie. Ce caracter! mă gândii. Apoi ne începurăm căutările. Desfăcurăm dulapul, pipăind hainele dinăuntru. Deschiserăm valizele, tăiarăm pernele şi saltelele şi devastarăm casa, cameră după cameră. Sparserăm apoi restul mobilelor.

Strigai:

— Ei bine, aici nu este nimic.

Apoi îmi veni ideea că putuse ascunde ceva sub duşumea, după cum şi eu ascunsesem odată o puşcă artizanală la Barisevo.

Ofiţerul se înarmase cu o bară de fier şi cu un topor şi ne puserăm să desfacem şi să scoatem scândurile din duşumea una după alta. În câteva clipe, jumătate din duşumeaua bietei femei fu smulsă. Unul dintre noi sări în gaura căscată şi cercetă peste tot cu lanterna de buzunar.

— Aici nu este nimic, strigă el în cele din urmă.

— Vino! strigai. Nu-i nimic pe aici. Să mergem!

Ieşirăm cu paşi largi, furioşi şi nemulţumiţi, lăsând în urma noastră o casă complet în ruină. Femeia nu avea decât să facă ordine de una singură!

Aşa obişnuiam să desfăşurăm majoritatea raidurilor în cursul cărora căutam literatură. Ne era absolut egal. Oamenii aceia nu valorau nimic pentru noi. Ce puteau face? Să se plângă la poliţie? Noi fâceam parte din poliţie. Să nu ţină cont de noi şi să adreseze direct autorităţilor superioare? Bineînţeles că nu, noi eram la ordinele autorităţilor superioare! Nu puteau face nimic, ştiau şi acţionau în consecinţă.

Fără întârziere, ne întoarserăm la postul de poliţie, dându-i raportul lui Nikiforov. În tot timpul raportului, nu încetă să bată cu degetele în masă şi să privească în gol.

— Sunt uluit, zise el gânditor. Ştiu că se ocupă cu distribuirea literaturii printre credincioşi. Mă întreb atunci dacă revistele alea n-au fost depozitate la fiica ei, aia care nu mai locuieşte acasă.

— Dar desigur că deja a fost avertizată de maică-sa, replicai.

— Bineînţeles, încuviinţă Nikiforov, şi va fi în gardă. Am găsit! zise el după o clipă. Voi doi, şi ne arătă pe Victor şi pe mine, îi veţi întinde o capcană. Mergeţi la ea, vă faceţi că sunteţi pescari sau marinari care tocmai au debarcat. Intraţi în discuţie cu ea şi faceţi-o să înţeleagă cu un aer detaşat că v-ar place să ştiţi mai multe despre Dumnezeu. Imbecilii ăştia de credincioşi vorbesc despre Dumnezeu oricui cred că l-ar putea converti.

— Poate merge! exclamai eu, încântat de perspectiva de a juca un pic de teatru în cadrul activităţii noastre în cadrul poliţiei.

Nikiforov îşi consultă dosarele şi după câteva secunde ne spuse:

— O cheamă Maria Annenşcenko.

Ne dădu adresa şi alte informaţii.

— Lucrează într-o băcănie şi iese în fiecare zi la ora 6. Băgaţi-vă atunci pe ea.

Victor şi cu mine părăsirăm postul de poliţie pe la ora 4. Aveam la dispoziţie două ore pentru a ne elabora planul de atac. Pe la ora 17:30 merserăm în staţia de autobuz în care trebuia să coboare cam peste o jumătate de oră, pentru a se duce acasă.

— Ascultă Victor, îi spusei, vom juca rolul pescarilor care se întorc acasă după o expediţie pe mare. Era să ne înecăm, experienţa asta ne-a făcut să ne gândim la Dumnezeu şi ne adresăm credincioasei cerându-i să ne ajute să găsim pe Dumnezeu dându-ne ceva de citit. Se va prinde în joc! Când ne va prezenta literatura, o arestăm. Nimic mai uşor!

— Formidabil, răspunse Victor.

Se ambalase cu totul în ideea de a juca un rol.

— Dar nu intra prea repede în chestiune, că altfel devine neîncrezătoare.

Ne plimbam prin preajma chioşcului în apropierea căruia Maria trebuia să coboare în curând. Câteva minute mai târziu, autobuzul opri şi o fată, pe care o recunoscurăm fără greutate mulţumită fotografiei pe care mi-o arătase Nikiforov, coborî şi se îndreptă spre casa ei.

— Să mergem, îi spusei lui Victor.

O ajunserăm din urmă şi câteva momente mai târziu mergeam foarte aproape în spatele ei. Pentru a fi marinari mai convingători, băusem câte un strop de vodcă. Mergeam de-o parte şi de alta, unul în stânga ei, celălalt în dreapta; eu îi spusei cu jovialitate:

— Salut, frumoaso, te putem însoţi?

— Nu, mulţumesc, răspunse rece Maria.

O privii bine. Nu era lipsită de farmec, fără a fi totuşi frumoasă, şi avea o alură relativ serioasă. Victor începu să glumească, îi puse braţul pe umeri şi-i zise:

— Hai, păpuşo, invită-ne la tine să bem un pahar şi după aia mergem să dansăm. Ne-am putea distra foarte bine.

Cum mergeam tot alături de ea, deveni din ce în ce mai tulburată.

— Nu, mulţumesc, zise. Nu beau şi n-am nici un chef să ies. Încerca să ne descurajeze prin toate mijloacele, dar noi continuam să mergem pe lângă ea.

— Trebuie neapărat să stăm la taclale, să bem, să ne distrăm. Am petrecut şapte luni pe mare pe vase de pescuit. Ne e dor pur şi simplu să mai stăm şi noi de vorbă şi să ne destindem puţin.

Se simţea acum vădit stânjenită.

— După cum mi se pare mie, aţi băut deja puţin cam mult, zise.

Gândind că se ivea o deschidere, răspunsei:

— Ştim că alcoolul ne face probleme. Dar nu ştiu cum să ne oprim. De altfel, de ce ne-am opri? Ce altceva mai e în viaţă? îi dădeam astfel ocazia să vorbească despre Dumnezeu, dar ea nu reacţiona. Continuarăm:

— Cunoaştem viaţa de marinar de când suntem adulţi. Părinţii şi bunicii noştri erau toţi credincioşi. Odată, ne-am gândit la Dumnezeu, dar vodca este totuşi cea mai bună prietenă a marinarului.

Se întoarse şi ne privi cu atenţie, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că nu eram decât pescari. Între timp, ajunserăm la uşa de intrare a unei căsuţe dărăpănate.

— Eu aici locuiesc, zise ea. Trebuie să intru acum.

Ezită în prag un moment, ca şi cum ar fi aşteptat să venim şi noi. În picioare, chiar în spatele ei, întrebarăm:

— Nu putem intra pentru un moment să bem repede ceva şi să mai schimbăm câteva vorbe? Cum te cheamă?

— Maria, răspunse ea.

Deschise uşa să intre, iar noi o urmarăm fără să-i mai cerem încuviinţarea. Înăuntru descoperirăm o casă nu prea mare, cu două camere, foarte curate, şi ne instalarăm.

— Cine poate răspunde la marile întrebări ale vieţii? spusei, făcându-mă că sunt mai beat decât eram în realitate. Întrebările astea, despre Dumnezeu, toate marile întrebări şi restul? Sunt prea complicate pentru un biet pescar.

Ea se apucase să pregătească ceva. Îi aruncai o privire lui Victor şi clătinai din cap ca pentru a spune: „N-o să fie deloc uşor".

Aveam la noi o sticlă de vodcă şi Victor o puse pe masă, în faţa noastră.

— Dă-ne pahare, Maria, spusei.

Ea ne aduse, le lăsă, iar noi le umplurăm cu băutură. Când părăsi încăperea pentru o clipă, mă aplecai spre Victor şi-i şoptii:

— E o fată vicleană, tare vicleană. Va trebui să acţionăm altfel dacă vrem s-o avem. Crezi că bănuieşte că suntem de la poliţie?

Înainte ca el să poată răspunde ea reveni, iar eu zisei:

— Maria, uite ce-i, nu mai avem vodcă. Fii drăguţă, n-ai vrea să mergi să ne cauţi o sticlă la magazin? Te rog, Maria! o implorai eu.

Cred că ne înghiţise povestea şi că acum credea că suntem marinari. Acceptă să se ducă şi-i dădui bani.

De îndată ce ieşi, noi ne ridicarăm dintr-o săritură şi începurăm să căutăm literatură. Ne uitarăm prin dulapuri, sub paturi, peste tot pe unde ne gândeam că o putuse ascunde. Dacă avea, o ascundea bine. Avurăm grijă să punem totul la loc, pentru a nu-i trezi bănuieli. Aş fi preferat să procedăm cum făcusem la mama ei, dar de data asta încercarăm să ne ascundem adevăratele intenţii. Victor făcea de gardă la fereastră, în timp ce eu căutam peste tot. Dar nu avea nicăieri literatură.

— Aşază-te, Serghei, zise Victor, uite-o că vine.

După câteva momente, ea intră, traversă încăperea şi puse sticla pe masă. Remarcai că se destinsese puţin şi eram sigur că era mai încredinţată de povestea noastră. Îi făcui cu ochiul lui Victor. Am pornit să bem direct din sticlă şi începui atunci să povestesc că fuseserăm în Japonia şi în Vietnam, că navigaserăm în largul coastelor Californiei, ale Canadei şi ale arhipeleagului Hawaii, începui o povestire minunată, presărată cu multe detalii vii şi pitoreşti. Victor, care stătea acolo şi mă asculta inventând acea poveste exagerată, reuşea cu greu să-şi stăpânească un zâmbet. La rândul lui, începu să vorbească despre şapte luni pe care le petrecuse pe mare. Povestea lui nu era rea, dar pe a mea o găsisem mai bună.

Nikiforov, cu prevederea lui obişnuită, ne dăduse o grămadă de bancnote, să le scoatem la vedere, ca şi cum tocmai am fi debarcat, cu plata pe mai multe luni în buzunar. Scoaserăm atunci banii pentru a ne asigura că-i văzuse şi ea.

— Hai, îi spusei. Avem bani care nu ne stau bine în buzunar şi avem o poftă nebună să ne distrăm. Hai să mergem să mâncăm şi să bem.

Apoi îi povestii că într-o zi, în largul mării, căzusem peste bord şi era să mă înec. În faţa morţii, îi zisei, îmi dădusem seama că trebuia să existe şi altceva în viaţă şi începusem să mă gândesc la Dumnezeu. Dar cum să-L găsesc - era marea întrebare care mă preocupa. Pe măsură ce înaintam cu povestea mea, care nu era decât o înşiruire de minciuni, Victor abia de mai reuşea să-şi păstreze seriozitatea.

— Întorcându-mă în port, adăugai, îmi dădui seama că tocmai primisem un avertisment serios şi că trebuia de acum să-L găsesc pe Dumnezeu cu orice preţ.

Mă întorsei către ea şi-i spusei cu cea mai mare sinceritate din lume:

— Am căutat pretutindeni. Dar nimeni nu ne poate vorbi despre Dumnezeu. Tu Îl cunoşti? Nu cumva ai cărţi sau reviste sau ceva care să ne permită să descoperim calea ce duce la Dumnezeu?

Întrebarea era de acum pusă. Cum îi va răspunde? Proastă nu era.

— Dacă vă preocupă Dumnezeu atât de serios, de ce vă dedaţi acum la băutură? De ce nu vă puteţi lăsa de alcool!

Mă prinsese bine! Şireata! Dar nici o femeie nu va avea cu mine ultimul cuvânt. Aşa că răspunsei:

— Când te simţi singur, vodca este un tovarăş bun. Dar dacă aş reuşi să-L găsesc pe Dumnezeu, ştiu că n-aş mai avea nevoie, nu-i aşa? Dar cum să-L găsesc?

Ridicai din umeri.

— Îmi pare că nu ştie nimeni.

Nu mai terminam. Îi dădeam toate ocaziile posibile să mă întrerupă să-mi spună că este credincioasă sau să-mi dea literatură. În cele din urmă, îmi terminai povestea sentimentală spunând:

— Mi-aş da braţul drept pentru a întâlni pe cineva care mi-ar putea permite să-L găsesc pe Dumnezeu sau care mi-ar da literatura care m-ar pune pe calea cea bună.

Aşteptai: Victor şi cu mine o privirăm. Făcu o mişcare şi se deplasă încet prin cameră.

Avea să cadă în plasă? Acum e acum, îmi zisei, o avem. De îndată ce scotea literatura, o arestam şi o duceam la Nikiforov, pe care îl vom impresiona povestindu-i cum o fâcuserăm să se trădeze.

— Ei bine, zise ea, eu nu am literatură. Dar cred că dacă veţi continua împreună să-L căutaţi pe Dumnezeu, Îl veţi găsi undeva.

Schimbai o privire cu Victor. Ştiam că pierdusem partida. Siguri de una ca asta, era evident că nu ne mai rămânea altceva de făcut decât să părăsim locul. Pe jumătate beţi, îi urarăm "noapte bună" Mariei, îi mulţumirăm că stătuse la vorbă cu noi şi ieşirăm. În stradă, Victor îmi zise:

— Serghei, povestea ta era fantastică. Aproape că m-ai convins că eşti credincios. Ai noroc că nu te-am arestat!

Izbucnii într-un hohot de râs, apoi înjurai şi spusei:

— Ce-i zicem lui Nikiforov?

Ne spusese:

— Am două celule pregătite pentru mamă şi pentru fiică. Dacă-mi aduceţi, nu o să fie decât un singur scris, le arestăm şi le facem dispărute!

Celulele lui Nikiforov aveau să rămână goale. Ştiam că va fi furios. Întorcându-ne la post, îi povestirăm întâmplarea noastră, cu multe ezitări. La început, Nikiforov fierbea în el, apoi, deodată, izbucni:

— V-a avut o femeie proastă! urlă el.

Nu reuşea să conceapă că un asemenea lucru se putuse întâmpla.

Doamna Annenşcenko şi fiica ei, Maria, îi scăpaseră lui Nikiforov în acea noapte. Dar nu rămaseră prea mult în libertate. Până la urmă fură arestate şi expediate la închisoarea pentru femei de la Magadan.

— Kurdakov, îmi spuse Nikiforov într-o zi, echipa ta de operaţii speciale este una dintre cele mai bune. După informaţiile pe care le-am primit de la cartierul general, îţi pot spune că munca pe care o faceţi voi aici este mult mai bună decât cea depusă de majoritatea celorlalte echipe din ţară. Echipa ta este printre cele mai bune.

Aceste cuvinte mă încântară, pentru că acest elogiu se adăuga faptului că eu conduceam cu succes cea mai importantă secţiune a Uniunii Tineretului Comunist a provinciei, ceea ce era excelent pentru cariera mea. În Uniunea Sovietică, dacă cineva vrea să avanseze, trebuie să-şi facă un dosar solid, fără nici o fisură. Era ceea ce încercam eu să fac. Cuvintele de încurajare ale lui Nikiforov îmi stimulară voinţa de a străluci şi-mi dublai eforturile. Oamenii, la rândul lor, reacţionară devenind şi mai brutali. Într-o seară, în mahalalele din sudul Petropavlovskului, atacarăm un grup de credincioşi care fuseseră puşi la curent cu raidul, într-un fel sau altul, la

câteva momente înainte de sosirea noastră. Când ţâşnirăm pe uşă agitându-ne bastoanele, trei credincioşi fugiseră deja, iar ceilalţi încercau şi ei o modalitate oarecare de scăpare. Îi asaltarăm cu ferocitate, aruncându-i la pământ şi bătându-i fără milă. Unul dintre ei era un bărbat mai în vârstă, cu părul alb, care nu se putea mişca repede. Alexandr Guliaiev îl prinse, îl făcu să se sucească în toate sensurile şi-i zise:

— Foarte bine, tataie.

Bătrânul începu să-şi mişte buzele, murmurând se pare, o scurtă rugăciune.

— Deci vrei să-I vorbeşti lui Dumnezeu! îi zise Alexandr. Ei bine, am să te învăţ eu cum să-I vorbeşti lui Dumnezeu. Poate că ai vrea să te întâlneşti imediat cu Dumnezeul tău!! Îl zgâlţâi violent, îi dădu o lovitură seacă de genunchi în stomac şi-i aplică o lovitură de karate în ceafa. Trei zile mai târziu, bătrânul avea să moară de pe urma rănilor.

Echipa noastră elabora şi metode rafinate de tortură. Când voiam să terminăm repede un raid şi să aducem rapid captivii la post, aplicam "metoda rapidă". Din contră, dacă aveam chef să facem să dureze plăcerea şi să ne distrăm bine, foloseam "metoda lentă", jucându-ne cu credincioşii, distrându-ne pe seama lor şi dedându-ne la un mic antrenament de box sau de judo. Înainte de fiecare raid, Victor mă întreba pe drum:

— Care va fi ritmul în seara asta, rapid sau lent?

Eu mă gândeam un moment înainte de a mă pronunţa. Uneori băieţii erau de acord, alteori nu.

— Nu, să lichidăm repede lucrurile, propuneau ei adeseori. Să terminăm cu ei şi să ne distrăm puţin cu fetele.

În timpul tehnicii rapide, dădeam lovituri de karate, foloseam prize de judo, iar Vladimir şi Victor, boxerii noştri, dădeau loviturile de pumn cele mai eficace pe care le cunoşteau, ştiind cu precizie unde şi cum să lovească pentru a lichida câte un credincios la fiecare lovitură. După ce doboram toată lumea, îi trăgeam afară pe şefi, pentru a-i arunca în camion, le scoteam celorlalţi actele de identitate, le notam numele, apoi dădeam fuga la postul de poliţie, unde ne lăsam încărcătura. Imediat ce se putea, ne repezeam într-un bar sau într-un club.

Tehnica rapidă pricinuia credincioşilor rănile cele mai serioase. Două femei muriră de pe urma loviturilor pe care le primiseră în timpul unuia din raidurile noastre. Auzii vorbindu-se despre aceste decese când fui convocat la tribunal ca martor în procesul unei femei care nu-i dădea voie fetei ei să poarte insigna Uniunii Tineretului Comunist. Femeia era acuzată de a fi "contra-revoluţionară", duşmancă a Statului. Judecătorul îi ceru să explice de ce se comporta astfel. În răspunsul ei, povesti că o mătuşă îi murise de pe urma raidurilor, după ce fusese bătută în timpul unei adunări secrete care fusese supusă asaltului unui "gen de echipă de derbedei în serviciul poliţiei", după proprii ei termeni. Şi continuă:

— Am hotărât că deoarece mătuşa mea a murit pentru credinţa ei, să nu-i dau voie fetei mele să poarte insigna celor ce mi-au ucis mătuşa.

Echipa mea era cu siguranţă responsabilă de moartea mătuşii ei. Noi eram singurul grup care acţionam astfel.

Tribunalul muşumaliză lucrurile şi nimeni nu află despre această afacere. Dar era încă o dovadă că mai multe persoane muriseră de pe urma bătăilor pe care le aplicaserăm. Alteori îi răneam mai serios decât voiam, provocând astfel morţi violente sau infirmităţi pe viaţă. Uneori era opera cuţitului lui Serghei Kanonenko.

Dar nu încercam nici cea mai mică remuşcare. Cu cât curgea mai mult sânge în timpul raidurilor, cu atât ne felicita Nikiforov.

După fiecare raid, trebuia să-i transmitem lui Nikiforov un raport detaliat, iar el ne însoţea adeseori când anchetam asupra persoanelor ce asistaseră la adunările împrăştiate de noi. Rapoartele referitoare la răniri şi morţii rezultaţi de pe urma descinderilor noastre erau transmise la Moscova, dar nu primisem niciodată nici cel mai mic reproş în legătură cu asta. Nu ni se putea reproşa că eram o bandă de derbedei sau de anarhişti care îşi depăşiseră îndatoririle. Toate acţiunile noastre erau cunoscute de Nikiforov, superiorul nostru direct, ca şi de Gorkom şi de Moscova. Aveam dovada că Moscova se interesa de aceste rapoarte, deoarece se întâmpla adesea ca un personaj de la Moscova să aleagă unul pentru a-l comenta în detalii.

Cu timpul raidurile deveniră mai frecvente şi mai violente. Victimele erau mai ales bătrânii: îi băteam şi-i făceam să danseze ca şi cum ar fi fost vorba despre obiecte. Nu făceam nici o diferenţă între bărbaţi şi femei. Nikiforov ne repeta adeseori:

— O femeie-asasin, este ea mai puţin periculoasă decât un bărbat-asasin?

Înţelegeam astfel că voia ca toţi să aibă aceeaşi soartă. Pe nesimţite, puţin câte puţin, ne cufundam în amoralitate. Începui să realizez că acest proces de abrutizare nu se limita doar la anumite compartimente ale vieţii mele. Toate gândurile şi toate activităţile îmi erau impregnate de asta. Îmi dădui seama că altul era felul în care conduceam acum Uniunea Tineretului Comunist şi că raporturile mele cu ofiţerii şi cadeţii erau diferite. Unii dintre oamenii mei îşi dădeau seama şi ei de transformarea care se petrecea în mine. Într-o zi, unul îmi făcu următoarea observaţie:

— Serghei, devii dur. Ce se întâmplă?

Întrebarea lui mă ţintui locului şi îmi spusei: "Serghei, ce ţi s-a întâmplat?" Cruzimea. şi insensibilitatea de care făceam dovadă în timpul raidurilor mi se infiltraseră în toată fiinţa. Descoperii că nu mai reuşeam să scap de ele şi să le reprim după ce acţionam cu echipa. Probabil că această transformare interioară se remarca cel mai mult în activitatea mea ca şef al Uniunii Tineretului Comunist. În timp ce înainte încercam să-i ajut pe tinerii cadeţi şi profitam de poziţia pe care o aveam ca să le trec sub tăcere anumite greşeli pentru a le permite să-şi urmeze cariera, acum îmi era egal dacă un om era dat afară sau nu sau chiar dacă întreaga carieră îi era complet distrusă. La început, când această dezumanizare începea să se producă în mine, nu eram conştient. Mai târziu, totuşi, constatai că mă invada un sentiment de indispoziţie, dar era atât de vag încât nu reuşeam să-l definesc. Dispuneam de prea puţin timp pentru a reflecta la asta. Raidurile trebuiau să continue.

În 1970, în timpul lunilor de vară, credincioşii încercară să se protejeze despărţindu-se pentru a forma grupuri rnai mici. Această nouă tactică ne obligă să organizăm mai multe raiduri pentru a ajunge la acelaşi număr. De altfel, deveneau şi mai prudenţi. Plasau pe careva afară, adeseori un copil, ca să ţină de pază şi să-i avertizeze dacă vedeau ceva suspect. La cel mai mic semnal, făceau repede să dispară Bibliile, literatura, precum şi aparatele cu care înregistrau emisiuni religioase provenind de la posturi de radio străine. Uneori, credincioşii erau avertizaţi cu atâta în avans de către santinela lor încât la sosirea noastră, locul de întâlnire era gol. Vestea despre acţiunile noastre se răspândi în tot oraşul şi în provincie. Dat fiind că nu erau decât 250.000 de locuitori în Kamceatka şi că brutalitatea raidurilor noastre avea efecte distrugătoare, începu să se vorbească despre asta în marele public. Această notorietate îl scotea din fire pe Nikiforov; ne recomandase adeseori să avem grijă să nu descopere oamenii ce facem şi să împiedicăm să se răspândească zvonul că în Uniunea Sovietică nu ar exista libertate religioasă. Ordinele care începeau să ne vină de la Moscova erau formale: nici o ştire în legătură cu activităţile noastre nu trebuia să transpire.

Ne mai descuraja şi un alt aspect în munca noastră. Numărul credincioşilor părea să crească cu atât mai repede cu cât raidurile noastre deveneau mai violente. Nikiforov estimase că erau 30.000 de credincioşi în provincie, la o populaţie de 250.000 de suflete. Iar după câte văzusem noi, avea cu siguranţă dreptate. Întreprinsesem mai bine de 150 de raiduri şi rareori zărisem de două ori aceeaşi faţă. În timpul raidurilor, întâlnisem noi convertiţi, ceea ce ne dovedea

flagrant că aceşti credincioşi reuşeau cu multă abilitate să atingă şi alte persoane cu otrava lor religioasă.

Trebuia să organizăm mai multe raiduri pentru a-i zdrobi, ceea ce ne crea o serioasă problemă de planificare. Nikiforov trebui să-şi pună pe perete un tabel special, pe care ne programam raidurile următoare. Avui cu el numeroase discuţii în faţa acelui tabel, dezbătând fiecare raid care urma să aibă loc. Îi spuneam adeseori:

— Ei bine, nu putem întreprinde două raiduri în seara asta. Va trebui să-l amânăm pe acela pentru săptămâna viitoare.

Evident, această abundenţă de întâlniri nu putea decât să ne avantajeze. Ne luam cele 25 de ruble pe raid, fie că erau prezente 8 persoane sau 20. În 1970, furăm frapaţi şi de faptul că în rândurile credincioşilor tinerii deveneau din ce în ce mai numeroşi. Întâlneam chiar şi copii mici la unele adunări. Această tendinţă uimea pe conducătorii politici de la Moscova. Pentru ei, era un "fenomen" periculos, care trebuia oprit cu orice preţ.

Fui profund tulburat de această recrudescenţă a interesului religios printre tineri. Eram specializat în tot ceea ce era în legătură cu tineretul şi credeam că-l înţeleg pe cel al Uniunii Sovietice. Dar nu reuşeam să-mi explic de ce se iveau tot mai mulţi tineri în bisericile secrete, când ştiau clar la ce-şi expuneau persoana, cariera şi viitorul dacă erau descoperiţi. Fuseseră creaţi de către Statul comunist, iar acum se întorceau către religie în mare număr! Această atracţie religioasă mă punea serios pe gânduri. Amintirea Nataşei îmi revenea adeseori în minte. Era una "de-a noastră", o tânără comunistă sovietică. Ce găsise ea în religie? Ce-i adusese ei Dumnezeu de putuse accepta să fie atât de sălbatic bătută?

Moscova deveni şi ea sensibilă la acest mare interes pe care-l manifestau tinerii faţă de Dumnezeu. Şefi ai organizaţiei antireligioase de la Moscova luară avionul şi veniră în Kamceatka sa organizeze seminarii speciale ca să ne înveţe să luptăm împotriva acestei "tendinţe dintre cele mai periculoase". Din conferinţele lor reieşea că aceeaşi "tendinţă" se manifesta şi în toate celelalte regiuni ale Uniunii Sovietice.

Nu mă puteam abţine să-i compar şi să-i contrapun pe aceşti tineri credincioşi celor de care mă ocupam în cadrul Uniunii. Cei al căror şef eram fuseseră crescuţi, ca şi mine, după modul de viaţă comunist: ei îi învăţară din fragedă copilărie doctrinele, credeau în el şi i se dedicau cu totul pentru a-i servi cauza din toată inima. Dar acum începeau să vadă viaţa aşa cum era ea în realitate şi să descopere în ce măsură veneau în contradicţie promisiunile cu realitatea; deveneau atunci cinici şi duri. Adeseori se dedau la alcool, ca mijloc de evadare.

Comparai această viaţă goală şi sterilă, plină de cinism înrăit, cu viaţa tinerilor care îşi schimbau direcţia pentru a crede în Dumnezeu. Contrastul sărea în ochi şi făcu să se nască în mine îndoieli şi întrebări care începuseră să mă chinuie.

Capitolul 18
Cuvinte obsedante

În iulie 1970, mă aflam în sala de aşteptare a postului de poliţie împreună cu Anatoli Litovcenko, Vladimir, Victor şi cu încă alţi doi sau trei oameni din echipa mea. Eram în mod obişnuit de gardă la post, aşteptând veşti despre activitatea credincioşilor pentru a ne putea pune imediat la drum. Trebuia totodată să răspundem apelurilor urgente şi să petrecem regulat un număr de ore de gardă la postul de poliţie, pentru care eram retribuiţi cu o sumă fixă.

În acea zi, Nikiforov intră în sala de aşteptare şi zise:

— Kurdakov, aş vrea ca tu şi unul dintre oamenii tăi să ardeţi o parte din hârţoagele îngrămădite la subsol.

Raidurile se înmulţiseră într-atâta încât adunasem o mare cantitate de literatură, confiscată de la credincioşi. Privită îndeaproape, ne părea jalnică şi fără cea mai mică valoare. Era scrisă pe hârtie foarte ieftină, dar era întotdeauna caligrafiată cu cea mai mare grijă. Într-o zi, privind un talmeş-balmeş de asemenea hârtii, strigai:

— Cum de au timp să nu facă altceva decât să copie fleacurile astea?

— Fac scurtă la mână, cu siguranţă! exclamă Victor, iar noi izbucnirăm într-un hohot grozav de râs.

Se găseau tot felul de lucruri ciudate în această cutie de la subsol. Erau povestiri, scrise de mână, care vorbeau despre Dumnezeu în termeni atât de simpli încât şi copiii îi puteau înţelege. Acestea erau destinate adunărilor de copii. Îi spusei lui Vladimir Zelenov să mă însoţească. Coborârăm scara până la "camera rece" rezervată beţivanilor care se trezeau. În acea zi nu era acolo nici un beţiv. Pe o parte, alături de soba cea mare din metal, erau trei lăzi mari din lemn. Două dintre aceste lăzi erau pline cu vârf de literatură confiscată.

— Aprinde focul, îi spusei lui Vladimir, iar el aruncă literatură în sobă, frecă un chibrit şi făcu focul.

Lăsarăm deschisă uşa din fier şi începurăm să aruncăm literatură manuscrisă pe foc. Focul ardea frumos, încăperea rămânea rece şi aveam nevoie să beau ceva ca să mă încălzesc. Îi spusei lui Vladimir să meargă să caute ceva de băut. Continuai să arunc literatură pe foc, privind-o cum arde şi zicându-mi că hârţoagele astea nu meritau nimic mai bun.

Ce puteau găsi tinerii în maculatura asta? mă întrebai. Mă gândii iar la Nataşa. Deodată fui cuprins de o curiozitate irezistibilă. Răsfoisem adeseori această literatură, în principal din curiozitate, când ne întorceam în camion la postul de poliţie, încercasem să citesc, dar nu-i găsisem nici un sens. Nu găsisem decât povestiri despre un personaj sau altul.

După mine, erau cărţi istorice asemănându-se cu oricare alta, dar mult mai puţin interesante. Acum însă, că eram singur, în timp ce Vladimir era dus să caute vodcă, nu putui rezista tentaţiei de a descoperi ce o atrăgea pe Nataşa şi pe ceilalţi la aceste scrieri; luai aşadar un opuscul şi mă pusei să-l citesc.

Dădusem peste un text scris de mână, din Evanghelia după Luca, din capitolul 11. Îi lipseau versete. Cred că fusese scris din memorie şi că cel care îl transcrisese nu-şi amintea toate versetele; lăsase locuri goale pentru a le completa mai târziu. Citind, fui frapat de mai multe cuvinte. Constituiau un fel de rugăciune, încă mai citeam când auzii paşii lui Vladimir, care

venea cu vodca. Rupsei repede două pagini din caietul de şcolar pe care fuseseră scrise acele versete şi le înghesuii în buzunar.

— Uite-o! anunţă Vladimir coborând scara cu vodca. Băurăm câteva guri, aruncarăm restul literaturii creştine pe foc, apoi închisesem uşa sobei şi urcarăm înapoi.

În acea noapte, de îndată ce putui, culcat în patul meu de la Academia Navală, desfăcui cele două foi de hârtie şi începui să le recitesc. Vorbea Isus şi învăţa pe cineva să se roage. Curiozitatea îmi fu trezită şi-mi urmai lectura. În cazul de faţă, nu era deloc vorba despre o scriere împotriva Statului. Aceste pagini învăţau cum să devii mai bun şi să-i ierţi pe cei care-ţi fac rău. Deodată, cuvintele săriră din pagină şi mi se imprimară în inimă. Îmi continuai lectura, absorbit de cuvintele pline de bunătate ale lui Isus. Erau tocmai contrariul a ceea ce-mi imaginasem eu. Ochelarii de cal ai neînţelegerii mele mă părăsiră instantaneu şi acele cuvinte mi se înscriseră în străfundurile fiinţei. Aveam impresia că alături de mine se găsea cineva în încăpere, învăţându-mă acele cuvinte şi semnificaţia lor. Îmi făcură o adâncă impresie. Le recitii de mai multe ori, apoi începui să reflectez şi fui cu totul fermecat. Iată, aşadar, în ce credea Nataşa! îmi spusei în sinea mea.

Inima îmi fu prinsă de acele cuvinte. Eram puţin înspăimântat şi stingherit, ca un om care păşeşte pe un tărâm necunoscut. Citii şi recitii acele cuvinte, apoi le pusei deoparte; dar ele nu conteniră să-mi revină în minte. Aceste cuvinte o ajutaseră pe Nataşa să devină mai bună şi să-i ajute pe alţii. Mă obsedau. Era un sentiment cu desăvârşire nou pentru mine. În timpul zilelor şi al săptămânilor care urmară, cuvintele acelea ale lui Isus mă urmăriră. Nu reuşeam să le uit. Încercai, totuşi. Măcar dacă nu le-aş fi citit! Totul fusese atât de bine organizat în viaţa mea, dar acele cuvinte tulburătoare schimbaseră ceva. În mine se iscau sentimente pe care nu le mai încercasem niciodată înainte. Nu reuşeam să mi le explic şi nici să le înţeleg. Păstrai acele pagini, le citii şi le recitii în timpul următoarelor câteva săptămâni. Unele pasaje îmi erau inteligibile, apoi totul deveni confuz şi de neînţeles. Aveam impresia că mă aflu pe o plajă în mijlocul unui vârtej, întinzând mâna şi căutând să prind ceva. Se ştie că este ceva dincolo, ceva care se găseşte undeva, care poate fi apucat, care poate fi cunoscut. Dar îţi scapă. Nu se vede decât norul care se învolburează.

Ceva adânc se furişa în mine, o minusculă urmă de omenie mai ardea încă. Viaţa pe care o duceam nu corespundea celei pe care o visasem. A bate femei bătâne nu era, cu siguranţă, genul de viaţă pe care mi-l imaginasem în fragedă copilărie. Crezusem din toată inima în prima mea religie, comunismul, şi mă dăruisem lui fără rezerve. Când îl descoperisem la Barisevo, fusese primul lucru în care putusem crede. Dar această credinţă se dusese acum, sfărâmată de realităţile vieţii, aşa cum le cunoscusem. Nu găsisem nimic satisfăcător pentru a înlocui credinţa mea de odinioară. În această stare confuză de spirit mă aflam când sosi concediul militar la sfârşitul lui iulie. Părăsii Kamceatka, luând avionul spre vest, cu destinaţia Novosibirsk. În timpul acelui zbor luai hotărârea de a nu mai urma un asemenea mod de viaţă. N-aveam nici cea mai vagă idee unde mă va duce această schimbare, ştiam doar de ce voiam să mă depărtez. Mă hotărâi să fug din U.R.S.S. şi să mă sustrag acestei vieţi. Ceva mă împingea şi mă obliga să acţionez astfel.

Ajuns la Novosibirsk, trecui pe la sediul poliţiei, lăsând adresa la care puteam să fiu contactat în 24 de ore în caz de urgenţă militară. Apoi, fără autorizaţie, luai avionul de Moscova. Ajungând, mă dusei la locul sacru pe care-l vizitasem deja înainte: mormântul lui Lenin. În picioare la rând în faţa mormântului, în imensa Piaţă Roşie, mă gândii iar la ultima mea trecere prin acest loc, atunci când aveam 17 ani şi mergeam la Leningrad să încep o carieră militară de ofiţer naval, plină de promisiuni. Mă oprisem aici, plin de optimism, şi îngenunchiasem în faţa coşciugului lui Lenin. Mă rugasem, cerându-i lui Lenin să mă ghideze şi să-mi conducă viaţa, să-mi dea înţelepciune pentru a reuşi şi să-mi fie înlăturate obstacolele din cale. Ieşisem restabilit, plin de speranţă în viitor.

De această dată, în luna iulie 1970, stând din nou la coadă, încă mai încercam un sentiment de respect pentru Lenin. Fusese un om strălucit. Multe din învăţăturile lui erau excelente. Îşi fixase numeroase ţeluri cu totul valabile: egalitatea tuturor oamenilor, fraternitatea tuturor popoarelor, ajutor oamenilor neînsemnaţi şi promovarea lor socială. Aceste ţeluri mă

atrăseseră şi făcuseră din mine un comunist atât de zelos. În vreme ce eu eram pierdut în gânduri, coada avansase şi, înainte să-mi fi dat seama, fui la câţiva paşi de corp. Ce deveniseră pentru mine aceste viziuni de "egalitate între oameni" pe care le învăţase Lenin? Era vorba despre egalitatea oamenilor când băteam o femeie bătrână atât de violent încât murea după câteva zile? Era vorba despre egalitate când o fată frumoasă era bătută sălbatic, în două rânduri? Unde dispăruseră toate aceste vise şi viziuni ale unei vieţi mai bune? Rămăsei acolo în picioare, în linişte, mai multe minute, în timp ce o furtună făcea ravagii în adâncul meu. Tovarăşe Lenin, mă gândii, în ce moment ţi-au deturnat oamenii învăţăturile? Ce n-a mers?

Un sentiment de angoasă mă invada când mă întrebai ce se alesese de promisiuni. Ce se stricase în viitorul pe care-l pregăteam? Cum putuseră oamenii să falsifice într-atât bunele învăţăminte ale lui Lenin? Speram nelămurit ca apropierea de Lenin să mă ajute să înţeleg şi să liniştească furtuna care îmi zgâlţâia inima. Dar nu simţeam nici o diferenţă.

— Înaintaţi, şopti cineva.

Mă urnii din loc şi ieşii din mausoleul lui Lenin pentru ultima oară.

Rătăcii pe străzile Moscovei, singur, deziluzionat, tulburat. În ciuda stării mele de totală confuzie, luai o hotărâre. Voi părăsi U.R.S.S. şi mă voi duce cât mai departe de aici. Nu ştiu de ce voiam să părăsesc U.R.S.S. Tot ce ştiam e că eram adânc dezamăgit şi îngrozitor de nefericit şi că nu se mai putea aşa.

Mă dusei apoi la Lvov şi statui la unul dintre prietenii mei ucrainieni, cu care făcusem cunoştinţă la Petropavlovsk. Îmi cumpărai un costum de scafandru autonom de pe piaţa neagră şi plănuii să mă duc la râul Tisa, care marchează frontiera între U.R.S.S. şi Ungaria şi să trec în Ungaria înotând pe sub apă. Îmi propusei să traversez apoi Ungaria pentru a ajunge la un fluviu, care curge din Ungaria în Austria, să-mi pun costumul de scafandru, să mă arunc în apă şi să ies în partea cealaltă, în Austria. Aveam bani ungureşti şi eram gata de plecare. Era un plan nebunesc dar trebuia să fug cu orice preţ. Îmi părăsii prietenul din Lvov şi ajunsei într-unul din orăşelele situate la frontiera ungurească. Luai un taxi şi-i explicai şoferului că văzusem extremitatea estică a U.R.S.S, în Siberia şi că voiam să văd aici extremitatea vestică. Înţelese numaidecât situaţia, mă duse la frontieră şi mă lăsă acolo. Îi spusei că voi găsi uşor drumul înapoi. Puteam vedea Ungaria de cealaltă parte a râului şi, cu toate că aceasta era tot o ţară comunistă, frontiera era strict supravegheată, îmi spusei: Această armată de grăniceri nu avea ca scop să-i împiedice pe unguri să intre în U.R.S.S.

O singură privire îmi fu de ajuns pentru a înţelege că patrulele non-stop şi posturile de gardă îmi făceau planul de evadare traversând râul irealizabil. De la depărtare îmi apăruse excelent; dar la faţa locului, se vedea imposibil. Ceva în mine îmi spunea! „Nu încerca!". Abandonai aşadar acest proiect, mă debarasai de costumul de scafandru şi mă regăsii în tren cu destinaţia Lvov.

Concepui un alt plan: să iau avionul pentru Baku, apoi Erevan, capitala republicii Armenia. La sosirea în Erevan, mă dusei la ţară, luând un autobuz care deservea satele din apropierea Turciei. În satul care constituia capătul, coborâi şi începui să merg către frontiera turcă. Mă ascunsei ziua şi mersei noaptea până ce fui foarte aproape de frontieră. Putui să văd soldaţi turci de cealaltă parte, într-un orăşel din Turcia. Dar de partea sovietică, erau peste toţi soldaţi ruşi. Aşteptai şi vegheai o noapte întreagă, dar frontiera era permanent supravegheată îndeaproape. Nici aici nu era chip de trecut. Cele două tentative ale mele de a începe o nouă viaţă eşuară.

Cum concediul meu se apropia de sfârşit, luai iar avionul pentru Novosibirsk şi de acolo pentru Petropavlosk, pentru a mă prezenta din nou la Academia Navală. Sufletul îmi era nespus de frământat.

Capitolul 19
Ultimul raid

— Bine-ai venit Kurdakov, strigă Nikiforov când mă dusei prima oară la postul de poliţie după întoarcerea din vacanţă.

Mă gândii: Dacă ar şti ce-am făcut, oare m-ar mai întâmpina atât de călduros?

— Sunt fericit să te revăd, zise el. Cât ai lipsit, s-a strâns multă treabă pentru tine. Fără îndoială că te vom revedea curând în plină activitate. Pun pariu că ai nevoie de bani, nu-i aşa?

Reîncepui raidurile fără întârziere. Micile grupuri de credincioşi erau formate mai ales din tineri. În timpul interogatoriilor, afirmau că se convertiseră recent. Nikiforov era foarte ocupat cu ei. Era de asemenea alarmat de potopul de directive ce veneau de la Moscova, care continuau să ne copleşească. În timpul acestor raiduri, nu făcui nici o concesie şi nu mărturisii nici o simpatie faţă de credincioşi. La drept vorbind, din cauza insatisfacţiei şi a stânjenelii pe care o resimţeam, eram mai irascibil decât înainte. Adoptai o atitudine intransigentă şi fără drept de replică faţă de oamenii mei şi faţă de credincioşi. Ultimele raiduri pe care le întreprinsei fură cele mai sălbatice dintre toate. Ceva mă obliga şi mă împingea să acţionez astfel. Nu înţelegeam ce se petrecea, şi-mi răzbunam sentimentele de frustrare şi animozitatea asupra oricui îmi tăia calea. Într-o vineri după-amiază de octombrie, în anul 1970, primii un telefon de la Nikiforov:

— Kurdakov, începu el, aş vrea să te prezinţi aici duminică la 12:30. Adună cât de mulţi oameni!

Îmi convocai oamenii şi le recomandai să fie negreşit în camerele lor duminică la prânz, pentru că s-ar putea să trec să-i iau cu camionul poliţiei.

Duminică dimineaţa, la ora 10, mă dusei la postul de poliţie să vorbesc cu Nikiforov şi să aflu unde avea loc adunarea.

— După părerea dumneavoastră, câte persoane vor fi? întrebai.

— 15-16 inşi, răspunse el.

Fui uimit. Era mult de când nu mai găsisem atâtea persoane strânse la o adunare a bisericii secrete. Dar puteam conta pe 10 oameni, în afară de mine, şi nu erau probleme.

— Aş vrea să-i iei un pic altfel de data asta, Kurdakov. După informaţiile noastre, credincioşii se vor întâlni pentru a se ruga între amiază şi ora două, după care va începe o adunare normală. Aş vrea ca unul dintre oamenii tăi să se ducă ceva mai devreme cu un aparat de înregistrat pentru a le înregistra rugăciunile şi a le descoperi conţinutul. Îmi spuse că poliţia se temea ca ei să nu-şi utilizeze rugăciunile pentru a disimula proiecte de răsturnare a guvernului.

Pentru că Nikiforov îmi cere o înregistrare a rugăciunilor lor, îmi spusei, o va avea. Îi cerui lui Iuri să se afle acolo la 12:30, la 30 de minute după începerea adunării de rugăciune. Dotat cu un mic aparat de înregistrare cu baterii, trebuia să se apropie cât mai mult de locul de adunare şi să înregistreze în ascuns tot ceea ce se petrecea în interior. Credincioşii urmau să se întâlnească într-o mare baie publică, construită în apropierea unei căsuţe, pe versantul unui deal. În spatele acestei căsuţe nu erau locuinţe şi nici ferestre pe peretele din fund. Din interior era imposibil să fie reperat cineva care se apropia prin spate, coborând dealul.

După ce-l plasai pe Iuri, mă dusei să-mi recuperez ceilalţi oameni. Nu mă îndoiam absolut deloc că avea să fie ultimul meu raid.

La ora 14 ajunserăm fără zgomot în apropierea locului unde avea loc adunarea de rugăciune şi oprirăm camionul poliţiei, care nu purta nici un semn distinctiv, la o mică depărtare.

Coborârăm din camion şi începurăm să urcăm dealul, ca să ne apropiem de casă prin spate. Plasai doi oameni în stradă, în faţa casei, pentru a îndepărta pe oricine ar fi fost atras de strigăte.

Coborând în partea cealaltă a dealului apropiindu-ne prin spate, puturăm vedea că baia era închisă ermetic. Ajungând, îl descoperirăm pe Iuri la treabă. Erau 90 de minute de când înregistra vocile surde ale credincioşilor ce se rugau. Aceste rugăciuni vor fi trimise la Moscova în câteva reprize. Ele vor permite Statului să studieze atitudinea şi gândurile credincioşilor, pentru a li se opune mai eficient. Îl privii pe bietul Iuri, în genunchi, direct pe pământ, înregistrând. Puteam pune pariu că era prima adunare de rugăciune la care asistase vreodată şi stătea în genunchi de aproape două ore! Fără zgomot, ne îndreptarăm în şir indian către clădire.

Ne oprirăm un moment la uşă, cu toţi oamenii alături de mine, aşteptând să le fac semn să atace. Deodată urlai:

— Să mergem!

Şi raidul fu declanşat. Uşa nu era închisă cu cheia - era evident, că nu se aşteptaseră să ne vadă - şi căzurăm asupra lor. Cum prezisese informatorul, erau 15-16 credincioşi înghesuiţi în acel local, aşezaţi strâns unii într-alţii. Îi surprinsesemîn plină adunare de rugăciune.

Vladimir Zelenov întinse repede mâna să smulgă o Biblie din mâinile unui credincios şi o rupse în două. Una dintre femei strigă:

— De ce? De ce faceţi asta?

Era strigătul unei fiinţe profund rănite, dar Vladimir fu agasat de asta şi-i trase un pumn în plină faţă. Era o lovitură bine expediată dată de un profesionist, care ar fi putut zdrobi orice bărbat, deci cu atât mai mult o femeie măruntă şi firavă. Femeia se izbi de ceilalţi credincioşi şi se prăbuşi la pământ, cu faţa în sânge.

De îndată ce oamenii mei se puseră pe treabă, urlete de durere se făcură auzite. Apăsai clapeta bastonului meu, reducându-l la formatul lui cel mai mic, ceea ce-l făcea mai uşor de mânuit în acea încăpere ticsită. Bastoane şi pumni zburau deja, iar strigătele credincioşilor ne spărgeau urechile: unii scoteau strigăte de frică, alţii urlau în momentul în care se abătea asupra lor o lovitură.

Zării o femeie bătrână lângă un perete; pe faţă i se citea spaima, buzele tremurătoare îi rosteau o rugăciune. Zgomotul mă împiedică să aud ce zicea. Rugăciunea ei mă scoase din fire; mă aruncai asupra ei fluturându-mi bastonul, gata s-o lovesc. Deodată, mă zări şi ea şi începu să se roage cu voce tare. Îi ascultai rugăciunea pentru o clipă, mai mult din curiozitate decât din interes. Aveam braţul ridicat şi urma să-mi abat bastonul asupra capului ei lipsit de apărare, când auzii aceste cuvinte:

— Doamne, iartă-l pe tânărul acesta! Arată-i adevărata cale! Deschide-i ochii şi ajută-l! Iartă-l, Doamne!

Fui răscolit. De ce nu cere ajutor pentru ea însăşi, în loc să-l ceară pentru mine? Ea este cea care va primi lovitura de graţie. Eram furios că această femeie, care nu era decât un zero, îşi putuse permite să se roage pentru mine, Serghei Kurdakov, un şef al Uniunii Tineretului Comunist, într-un acces de furie, strânsei bastonul mai tare şi mă pregătii să-i sfărâm capul. Aveam să o izbesc din toate puterile, pentru a o da gata. Îmi luai avânt. Atunci se produse un lucru dintre cele mai ciudate. Nu reuşesc să-l descriu. Cineva îmi prinse încheietura mâinii şi mi-o trase înapoi cu o mişcare bruscă. Fui stupefiat. Mă durea şi această durere nu era

imaginară. Cineva îmi strângea într-adevăr încheietura atât de puternic, încât era dureros. Crezui că era un credincios şi mă întorsei să-l lovesc. Dar nu era nimeni!

Mă uitai în spatele meu. Nimeni nu mă putuse prinde de mână! Şi cu toate acestea, cineva mă ţinuse zdravăn de încheietură! Încă mă mai durea. Rămăsei năucit. Sângele mi se urcă la cap. Frica mă cuprinse. Transpirasem puternic. Eram complet depăşit. Era răscolitor, ireal. Nu mă mai gândii, atunci la nimic. Lăsând bastonul jos, ieşii la aer, cu sângele urcându-mi-se la cap şi cu faţa în flăcări. Lacrimi începură să-mi curgă pe obraji.

De la vârsta de 4 ani, nu mai plânsesem, din câte îmi aminteam, decât o singură dată. Chiar şi când Unchiul Nichi mă bătuse sălbatic, nu plânsesem nici un moment. Mă consideram un dur, iar un dur nu trebuia să plângă niciodată. Îmi jurasem că nimeni nu mă va face să vărs lacrimi; plânsul era, în opinia mea, un semn de slăbiciune. Dar acum, plângeam cu lacrimi fierbinţi, îndepărtându-mă în fugă de această scenă de coşmar. Lacrimi adevărate îmi curgeau pe obraji. Eram răscolit, pierdut. Eram complet depăşit de evenimente. Alergam şi mă opream, apoi iar începui să alerg, fără să mă gândesc la nimic. Orele treceau. Singura amintire pe care o păstrez este de a fi alergat şi plâns. Tot mergând fără să ştiu încotro, pierdui noţiunea timpului. În cele din urmă, când îmi venii în fire, era noapte.

Atunci mă întorsei încet la postul de poliţie. Era cam ora 9 seara. Abia intrai şi Nikiforov strigă:

— Kurdakov, de unde vii?

Era mai mult o provocare decât o întrebare!

— Trebuia să reflectez, răspunsei, şi am luat hotărârea să încetez acest gen de muncă.

Expresia de furie pe care o citisem pe faţa lui făcu loc uneia de îngrijorare. Mă cercetă câteva momente şi spuse pe un ton mai puţin dur:

— Serghei, nu eşti decât epuizat. Du-te de te odihneşte puţin.

— Dar, nicidecum, eu...

Îmi tăie vorba şi spuse:

— Eşti obosit. Mergi de te odihneşte şi vom discuta mai târziu.

Câteva zile mai târziu, Nikiforov mă sună la Academia Navală, să întreprind un nou raid împotriva bisericii clandestine. Mă bâlbâii, căutând să mă sustrag şi-i spusei cu toată sinceritatea:

— Sunt foarte ocupat cu studiile. În curând vom avea examene. Nu pot veni în seara asta.

Nikiforov avu un moment de ezitare. Era prima oară când refuzam să execut un raid. Nu adăugă nimic şi închise.

Câteva zile mai târziu, îl avui iarăşi pe Nikiforov la capătul firului; îmi spuse că trebuie sa mă prezint cu oamenii în aceeaşi seară.

— Nu pot. Trebuie să pregătesc o adunare a Uniunii Tineretului Comunist, răspunsei.

După alte câteva zile, mă căută din nou şi-i spusei:

— Trebuie să-mi termin studiile navale. Trebuie să-mi trec peste puţin timp examenul de diplomă şi trebuie să-mi îndeplinesc toate obligaţiile de şef al Uniunii. Pur şi simplu nu mai am timp să lucrez cu poliţia.

— Am să mai vorbesc cu tine, mai târziu, zise el închizând.

Mă simţii uşurat. Poate că se terminase. Speram cu adevărat. Organizasem mai mult de 150 de raiduri contra bisericilor secrete în timpul ultimilor 2 ani. În medie unul la fiecare 5-6 zile. Îmi dădui seama că purtam o povară psihologică a cărei provenienţă nu reuşeam s-o explic. Aveam impresia că inima îmi fusese înlocuită cu o stâncă foarte grea, care mă strivea. Simţeam că nu mai puteam continua astfel şi viaţa îmi devenise o povară. Totuşi, nu vorbii nimănui despre asta.

Cam după două săptămâni, în jur de 1 noiembrie, în timpul unei şedinţe lunare de partid la Petropavlovsk, trebui să fac membrilor superiori ai Partidului Comunist un raport asupra muncii mele ca şef al Uniunii Tineretului Comunist. Aveam să le prezint un bun raport. Mă dedicasem cu totul muncii în cadrul Uniunii, iar organizaţia mea era într-adevăr cea mai bună din provincie. Citam fapte, cifre şi proiectele pentru lunile următoare.

Aveam toate motivele să mă aştept să primesc complimente. Spre surpriza mea, fu exact pe dos. Cum terminai de vorbit, un tovarăş se ridică şi mă întrebă.

— Tovarăşe Serghei, de ce nu mai lucrezi pentru poliţie?

Altul strigă:

— Nu lucrează pentru poliţie! De unde ai auzit tu asta?

Primul răspunse:

— Mi-a spus-o degetul meu cel mic.

Auzindu-le râsetele, îmi dădui seama că era vorba despre o lovitură pusă la cale de Nikiforov pentru a mă obliga să reiau operaţiunile de poliţie.

Preşedintele, făcând pe miratul, se aplecă spre mine şi zise:

— Nu-mi cred urechilor! Totuşi, este o muncă fantastică, cu puţine ore de prezenţă şi o plată bună. Este adevărat, tovarăşe Serghei?

— Este exact, răspunsei.

— Degetul meu cel mic mai mi-a spus şi că ai refuzat să-i baţi pe religiozniki, reluă primul meu interlocutor.

— E adevărat? întrebă preşedintele.

— Da, tovarăşe, răspunsei.

— Din partea mea, replică el, eu cred că cel care renunţă la o asemenea muncă este puţin deranjat. Tu de ce ai făcut-o? întrebă el.

Acest atac neaşteptat, urmând excelentului meu raport asupra Uniunii Tineretului Comunist, mă submina; ieşii aşadar din rezerva mea şi le spusei cinstit ceea ce resimţeam. Şi totuşi, mă disciplinasem să n-o fac niciodată.

— Tovarăşi, spusei, am început să fiu activ şi să fiu şef de când eram octombrist, la vârsta de 8 ani. Am servit bine Partidul şi am să continui să-l servesc bine. Dar am studiat ghidul Partidului şi Constituţia U.R.S.S. Am citit că toţi oamenii sunt fraţi. Nu pot prin urmare să-i rup în bătaie. Într-adevăr, nu i-am bătut pe religiozniki în timpul ultimului raid. După învăţăturile pe care le-am primit, sunt fraţii mei. Cum mi-aş putea bate fraţii? Cum aş putea continua?

Desigur, aceşti credincioşi ne pun probleme, dar n-am găsit nicăieri scris că trebuie să-i batem şi să-i schilodim!

Preşedintele îmi tăie brusc cuvântul:

— Tovarăşe Serghei, zise el, sunt ani de când n-am mai avut un şef al Uniunii Tineretului Comunist aşa de eficace ca tine la Academia Navală. Eşti încă tânăr şi mai ai multe de învăţat. Aceşti religiozniki nu sunt fraţii noştri! Ei se înrudesc cu asasinii. Omoară sufletul copiilor noştri. Cu credinţele lor otrăvitoare, schilodesc oamenii. Trebuie să ne curăţim ţara de aceşti oameni. Tu pari a împărtăşi milă faţă de ei pentru că te-au contaminat, asta-i tot! Aceşti credincioşi sunt cei care aruncă tulburarea în sufletele oamenilor şi seamănă discordia. Guvernul este obligat să consacre sume enorme pentru a lupta împotriva lor, banii astfel cheltuiţi ar putea fi folosiţi pentru a ne construi ţara şi ajuta poporul. Oamenii ăştia care lucrează din interior ne pot aduce prejudicii săpând credinţa pe care poporul nostru o are în comunism şi înlocuind-o cu o credinţă într-un oarecare Isus imaginar.

Continuă să vorbească, ridicând vocea din ce în ce mai mult. Apoi, deodată, vocea i se îndulci.

— Tu eşti un tânăr şef comunist. Când ne vom fi debarasat de aceşti oameni, acest fel de muncă nu va mai fi necesară. Îmi spusei: Văzând cum reuşesc credincioşii să-şi propage credinţa, eu voi fi mort şi îngropat cu mult înainte.

— Comitetul nostru Central şi Biroul Politic ne-au încredinţat această muncă şi trebuie să o îndeplinim, îmi spuse preşedintele.

— Dacă aşa stau lucrurile, răspunsei, încredinţaţi-o altcuiva, nu mie.

În liniştea impresionantă care urmă, se făcu auzită o voce:

— Să se retragă. Este tânăr şi naiv. Conduita lui trecută este perfectă. Daţi-i timp. Îşi va schimba opinia.

Acceptară aşadar să mă desărcineze de activităţile poliţieneşti şi mă autorizară să-mi continui munca de şef al Uniunii Tineretului Comunist la Academia Navală.

Plecai în grabă. Ieşind, le auzii comentariile:

— Este tânăr. Are înainte un mare viitor. Daţi-i timp. Se va alinia punctului vostru de vedere...

Normal, atitudinea mea ar fi trebuit să suscite bănuieli şi ar fi trebuit să fiu urmărit îndeaproape, dar după câte mi-am dat eu seama n-a fost aşa. Îşi dăduseră probabil seama că eram într-adevăr foarte ocupat. Cazierul meu judiciar rămase aşadar curat. Îmi reluai studiile, care se apropiau acum de sfârşit. Urma să fiu numit în curând aspirant locotenent secund al marinei sovietice. Îmi continuai munca de şef al Uniunii, dar deveneam tot mai nemulţumit şi mai nefericit. În jur de 1 decembrie, primii ordin să merg să-l văd pe Nikiforov la biroul lui. La sosirea mea, descoperii că Azarov, şeful K.G.B.-ului care luase primul contact cu mine, era şi el prezent. Îmi zisei: "Am să-mi fac autocritica!".

— Ia loc, Serghei, îmi zise Nikiforov, încercând astfel să destindă atmosfera. Serghei, tu chiar ţi-ai pierdut minţile! zise. Ţi se oferă o carieră minunată în poliţie şi tu o refuzi ca să mergi pe mare. Nu-ţi dai seama că pe mare îţi vei petrece o jumătate din viaţă în compania peştilor? Ce viitor vezi în asta?

Apoi, adoptă un ton călduros, prietenesc, şi-mi zise:

— Măcar ascultă vocea raţiunii; ai înaintea ta o mare carieră în poliţie. Ai făcut pentru noi treabă excelentă. Ai toate calităţile necesare.

În timp ce el vorbea, mă uitai la Azarov. Eram sigur că el ceruse această întrevedere.

— Eşti, într-adevăr, tipul de om care ne trebuie. Poliţia are mai multă nevoie de tine decât marina. Iată ce suntem gata să facem, zise el, făcând un semn din cap către Azarov. Te vom trece acum de la rangul de locotenent secund la cel de locotenent. Te prezentăm la Academia de Poliţie a Partidului, din Tomsk.

Era o academie celebră, destinată elitei K.G.B.-ului. Majoritatea celor mai buni ofiţeri de poliţie din U.R.S.S. trecuseră pe acolo. Cei care ieşeau din Tomsk cu o diplomă erau destinaţi celor mai înalte posturi din sistemul poliţienesc sovietic.

Nikiforov continuă şi, evocându-mi "experienţa specială" printre credincioşi, declară că la Tomsk voi fi format anume pentru a mă ocupa de credincioşi. Ştiam ce însemna asta. Capul mi se învârtea. Academia din Tomsk! Numai un rus poate şti ce promovare reprezenta asta. Azarov era un exemplu. Nu avea decât vreo 30 de ani şi era unul din şefii K.G.B.-ului! Iar eu, eu eram în stare să reuşesc mai bine decât Azarov. O ştiam. După un an la Tomsk, urcam în grad şi aveam să fiu promovat de la rangul de locotenent la cel de căpitan, apoi de la cel de căpitan la cel de comandant. După 4 ani, la vârsta de 25 de ani, ştiam fără nici o îndoială că puteam fi unul dintre şefii poliţiei secrete, însărcinat să "mă ocup de credincioşi". De atunci înainte, ascensiunea mea nu avea să mai cunoască limite. Cei ce servesc orbeşte sistemul îşi pot face o viaţă frumoasă. O remarcasem deja. Puteam avea o maşină, o vilă şi mulţi bani.

Toate aceste gânduri îmi trecură prin minte ca un fulger, în timp ce Nikiforov continua să vorbească:

— Statul are nevoie de oameni ca tine, adăugă el, şi ştie să-i recompenseze cu generozitate.

Atunci luă şi Azarov cuvântul, pentru prima oară.

— Îţi cunoaştem dosarul, tovarăşe Kurdakov. Este ireproşabil. Ai toate calităţile cerute de o asemenea muncă. Ai o experienţă excelentă printre credincioşi. Avem nevoie de specialişti pentru munca asta. Eşti sortit să ajungi departe.
Într-adevăr, îmi spusei, dacă se uită în dosarul meu, este ireproşabil. Dar dacă mi-ar putea citi în inimă, ar avea o mare dezamăgire. Îi ascultai până la sfârşit, apoi le mulţumii pentru oferta lor minunată şi le cerui câteva zile de reflecţie, deoarece de asta depindea cariera mea viitoare.

— Înţelegem, zise Nikiforov. Vorbim iar în curând.

— Tovarăşe Kurdakov, zise Azarov rar, pe un ton solemn, Statul a investit mult pentru tine... a investit mult... şi aşteptăm mult de la tine. Nu uita.

Ştiam ce voia să spună Azarov. Eram prins în angrenaj şi nu puteam să mai ies niciodată. Le mulţumii iarăşi ambilor şi ieşii. Mă întorsei la Academia Navală, pierdut în gânduri.

Cei mai mulţi ofiţeri de carieră şi-ar fi dat bucuroşi braţul drept ca să primească oferta care tocmai mi se făcuse mie. Aproape toată viaţa, fusesem stimulat de deviza: „Tot înainte! Tot înainte!" Acum mi se oferea şansa vieţii. Dar îmi părea goală, în fundul inimii mele ştiam că nu voi putea niciodată servi sistemul care îmi ucisese tatăl şi care mă transformase într-o fiară înrăită care lovea fără milă femei şi credincioşi nevinovaţi.

Dacă acceptam, aveam să fiu un instrument în mâinile Statului, pentru a-i persecuta pe credincioşi. Nikiforov mă făcuse deja să înţeleg bine că eram destinat acestui fel de muncă. Nu se punea problema să o fac, nu o puteam face.

Câteva zile mai târziu îi comunicai lui Nikiforov decizia mea. Bâlbâindu-se, îmi zise:

— Du-te şi petrece câteva luni pe mare, cu peştii; iar la întoarcere, mai vorbim...

Îmi dădui atunci seama că K.G.B.-ul nu mă va lăsa în pace până ce nu voi accepta. "La întoarcere...". Cuvintele acestea îmi sunară în urechi. În străfundurile mele, ştiam că nu voi mai reveni... nu! Nu pentru a relua acest gen de viaţă.

Acum, că decizia era luată, mă cufundai iarăşi în studiul şi în obligaţiile mele de şef al Uniunii Tineretului Comunist, aşteptând cu nerăbdare momentul plecării pe mare. O lună mai târziu, în ianuarie 1971, ieşii din Academia Navală cu gradul de ofiţer radio şi devenii aşadar locotenentul secund aspirant Serghei Kurdakov din marina sovietică. Fui imediat afectat unui vas şi mă îmbarcai pe un contra-torpilor.

După ce petrecui o lună şi jumătate pe mare la bordul acestui distrugător, ne întoarserăm la baza navală pentru două săptămâni. Mersei să-l văd pe unul dintre prietenii mei care lucra în biroul de repartizare a ordinelor de marş ale ofiţerilor. Cerui să fiu afectat unei nave care manevra în largul coastelor Statelor Unite, îi spusei prietenului meu:

— Am primit o formaţie de ofiţer radio, dar am nevoie de mai multă experienţă. Mi-ar place să fiu afectat pe un vapor care patrulează în largul coastelor Statelor Unite, unde un ofiţer radio nu încetează să radiotelegrafieze informaţii provenind din America; aş putea căpăta rapid multă experienţă în acest fel.

Cererea mea părea perfect plauzibilă. El răspunse:

— Aşa ceva nu se face de obicei, dar pentru tine, Serghei, putem aranja lucrurile.

După ce petrecui două săptămâni în port, fui afectat ca ofiţer radio la bordul unui submarin sovietic care pleca în largul coastelor Statelor Unite. Urcând la bordul submarinului în 4 martie 1971, într-o dimineaţă cenuşie şi rece, îmi privii mult iubitul pământ natal pentru ultima oară. Pentru mine avea să urmeze libertatea sau moartea, dar nu aveam să mă mai întorc pentru a fi în serviciul sistemului sau pentru a deveni un al doilea Nikiforov. Omului de pe stradă i se oferă alte şanse. El poate locui în U.R.S.S. dezinteresându-se pe cât posibil de sistem şi poate duce o viaţă mai mult sau mai puţin cinstită. Dar nu asta era situaţia mea. Eu făceam parte dintr-un sistem, care pusese ghiara pe mine.

Dacă mă întorceam în U.R.S.S., trebuia să fiu cu totul în serviciul poliţiei. Azarov şi Nikiforov mă făcuseră să înţeleg clar. Iar acum, când văzusem ce făcuse acest sistem poporului şi ţării mele, nu îl mai puteam servi niciodată. Sunt totuşi rus, îmi iubesc ţara, îmi iubesc poporul, care este nobil, cald şi generos. Îndepărtându-mă, eram obsedat de aceste gânduri contradictorii.

Submarinul nostru naviga în largul coastelor Coreii şi Japoniei, apoi începu să traverseze vasta întindere a Oceanului Pacific, în direcţia Statelor Unite. Într-un fel, era o onoare pentru mine să fiu desemnat ofiţer la bordul unui submarin, deoarece aceşti ofiţeri constituiau o elită; erau ofiţerii marinei sovietice care erau aleşi cu cea mai mare grijă. Doar cei care aveau un dosar ireproşabil erau selecţionaţi. Aceşti oameni aveau într-adevăr acces la secrete militare şi aveau în mâinile lor arme nucleare capabile să declanşeze un război. Totodată, aş fi preferat să nu servesc la bordul unui submarin. Nu-mi puteam duce la bun sfârşit planul de evadare de pe un submarin.

Pe măsură ce lunile şi săptămânile treceau, aşteptam şi speram, îndeplinindu-mi între timp conştiincios munca. Atunci fui informat că traulerul sovietic Ivan Sereda se afla în apropiere de ţărm şi avea nevoie de un ofiţer radio. Căpitanul meu mă aviză că aveam să fiu transferat în largul mării pentru a ocupa postul de ofiţer radio la bordul lui Ivan Sereda. Bucuria mea era mare... Lucrurile începeau să se aranjeze. Ieşirăm la suprafaţă în 25 iunie, în apropiere de Hawaii şi fui transferat de pe submarin pe trauler.

Acum eram deasupra apei. Navigarăm în largul arhipeleagului Hawaii şi ne îndreptam spre capul San Diego, apropiindu-ne de uscat. Apoi continuarăm să navigam spre nord, în lungul coastelor Californiei vizând un punct din largul Los-Angelesului. Mi se părea acum că totul era propice evadării mele. Ne aflam la ceva mai mult de 12 mile depărtare de ţărm, imediat în afara apelor teritoriale. Seara târziu, strânsei mai multe bucăţele de lemn şi le asamblai pentru a-mi face o mică plută de salvare. Plănuisem ca, o dată noaptea căzută, să o trec peste bord, cu hrană şi apă. Aveam să pătrund astfel în apele teritoriale ale Statelor Unite şi să strig la un iaht sau la o altă ambarcaţiune americană aflată în apropiere. O dată gata pluta, o ascunsei cu grijă.

De departe, puteam vedea luminile Los-Angelesului licărind la orizont. Libertatea îmi era la îndemână. Dar trebuia să mai intru o ultimă dată de cart şi să-mi îndeplinesc sarcinile de operator radio. În noaptea aceea, cum mă gândeam mai ales la libertatea care mă aştepta, la câteva mile de acolo, îmi făcui treaba mecanic. Curând, radioul anunţă că urma să primim imediat un mesaj de la Moscova. Mă apucai să transcriu în creion mesajul. Fui uluit. Reuşeam cu greu să-l notez corect în scris, din cauza impactului pe care-l avea asupra planurilor mele. Potrivit mesajului, unul dintre pescarii noştri, un lituanian pe nume Simas Kurdika, sărise de pe un vas de pescuit sovietic pentru a ajunge la o navă americană din largul Noii Anglii în 23 noiembrie 1970. Mesajul spunea că Kurdika, căutând libertatea, trădase Uniunea Sovietică şi fusese prin urmare condamnat la 10 ani de închisoare.

Evident, îmi zisei, ce imbecil, să uit de Kurdika. Auzisem vorbindu-se de tentativa lui de evadare, când aceasta avusese loc. Dar fusesem atât de ocupat încât nu mă mai gândisem la asta. Totul îmi reveni în memorie amintindu-mi comentariul condamnării lui în ajunul evadării mele şi fui cuprins de frică. Îmi amintii că mi se spusese la vremea aceea: "Guvernul Statelor Unite a colaborat din plin cu marina sovietică şi ni l-a livrat pe loc pe Kurdika. El se află acum în detenţie preventivă."

Toţi marinarii sovietici fuseseră informaţi că acest om fusese înapoiat în mâinile autorităţilor sovietice pe temeiul unui nou acord care intervenise între Statele Unite şi Uniunea Sovietică, conform căruia, Statele Unite dădeau înapoi autorităţilor sovietice toţi marinarii care căutau să fugă, aşa cum făcuseră cu acest Kurdika. La vremea aceea, îmi pusesem întrebări în legătură cu această Americă aşa-zis liberă, care semnase un acord prin care înapoia pe oricine încerca să-şi afle libertatea pe teritoriul ei.

Deodată, îmi dorii să uit de Kurdika şi să-i pot repeta cât mai fidel "greşeala". Gândindu-mă la mica pluta, care avea să mă trădeze dacă era descoperită, îmi terminai timpul de cart într-o stare de nelinişte. Imediat ce terminai, mă repezii la locul unde o ascunsesem. Spre marea mea uşurare, văzui că nu o descoperise nimeni. O demontai şi răspândii pe ici pe colo bucăţile de lemn. În acea seară, sprijinit de parapet, priveam cum sclipeau luminile Los-Angelesului şi îmi pusei următoarea întrebare: de ce resping americanii un om care caută libertatea? Aflai mai târziu că un amiral american îl dăduse pe Kurdika înapoi în mâinile ruşilor fără consimţământul guvernului american, care de fapt nu practica o asemenea politică.

Privii cu nostalgie marea atât de caldă, atât de ispititoare. Trebuia de acum să mă gândesc la Canada. Trebuia să renunţ la Statele Unite.

Capitolul 20
În căutarea unei vieţi noi

O luarăm către nord, până într-un punct situat în largul bazei de aviaţie de la Vandenberg, de pe coasta Californiei. Puţin după aceea, primii vestea că aveam să fiu transferat pe un alt trauler sovietic, Kolivan, care făcea parte din importanta flotă sovietică ce se afla în largul coastelor Statelor Unite. În vreme ce zilele treceau, iar luna august îi urmă lui iulie, mă gândeam la Simas Kurdika şi la ce-l aştepta: 10 ani de închisoare, cel puţin. O dată procesul încheiat, sovieticii ştiau că lumea îl va uita pe Kurdika şi le va fi uşor să-l lase în închisoare pentru restul vieţii sau să-l facă să moară în urma unui "accident".

Dacă un simplu pescar avea să îndure o asemenea soartă, ce s-ar întâmpla cu mine, ofiţer de marină şi şef al Tineretului Comunist! Ştiam ce s-ar întâmpla. Dacă eram prins sau predat în mâinile autorităţilor sovietice, eram mort înainte de a ajunge în U.R.S.S.

Cu fiecare zi ne apropiam de coasta canadiană şi cu fiecare zi mă apropiam şi de momentul în care aveam să aleg între viaţă şi moarte. Avea să fie un punct fără întoarcere pentru mine. Ne aflam acum în afara apelor teritoriale ale Canadei şi făcurăm o scurtă oprire în largul oraşului Vancouver. Apoi primirăm ordinul să ne întâlnim pe traulerul sovietic Şturman Eloghin, iar eu fui informat că aveam să fiu iarăşi transferat, ca nou ofiţer radio, pe Eloghin. Transferul avu loc în largul Vancouverului, iar Eloghin se îndreptă imediat către insula Amcitka, în largul coastelor Alaskăi, unde urmau să aibă loc experienţe nucleare americane.

Când vorbesc despre "trauler", folosesc termenul în uz în marina sovietică. De fapt, dacă vasele pe care navigasem ar fi vrut să prindă peşte, peştii ar fi trebuit să înoate foarte repede şi să sară singuri la bord. Înaintam foarte rapid, neocupându-ne deloc de pescuit. În timpul acestor zile pe mare, cea mai mare plăcere a mea era să prind din când în când postul de radio Vocea Americii şi să ascult ce se mai întâmpla în lume. O ascultasem adeseori când mă găseam încă în U.R.S.S. şi ştiam că o mare parte a oamenilor în Uniunea Sovietică şi mulţi cadeţi făceau la fel. Era periculos şi dacă erai prins, puteai fi aspru pedepsit. Uneori însă, setea de ştiri şi de adevăr este mai mare decât frica de a nu fi descoperit. Vocea Americii precum şi nişte emisiuni religioase în ruseşte, provenind de la posturi misionare, mă întăriră pentru încercarea care mă aştepta.

Către sfârşitul lui august 1971, Eloghin primi ordin să se îndrepte către coasta canadiană. În timpul săptămânilor precedente, îmi consacrasem zilnic mai multe ore îmbunătăţirii formei mele fizice, făcând exerciţii şi lucrând cu greutăţile şi halterele. La timpul potrivit, avea să-mi trebuiască multă forţă şi rezistenţă. Mai mulţi colegi ai mei de bord râdeau pe seama exerciţiilor mele de întărire a musculaturii şi-mi ziceau:

— Ia spune! Vrei să iei titlul de Mister Univers?

Eu nu mă descurajam. Numai eu ştiam de ce o făceam.

Se aflau 110 oameni la bordul lui Eloghin şi un ofiţer la fiecare 10 oameni. Căpitanul se dovedi a fi un om de caracter, un bărbat onest, faţă de care aveam multă admiraţie. Petreceam multe ore împreună la taclale sau jucând şah. Într-o zi, când eu transmiteam informaţii în Uniunea Sovietică prin radio, fui avertizat că aveam să primesc un mesaj şi începui să-l transcriu. Mesajul mă privea pe mine. Peste cinci zile, nava de aprovizionare sovietică Maria Ulianova, după numele sorei lui Lenin, avea să-l acosteze pe Eloghin şi să-l aprovizioneze. Trebuia să fiu transferat la bordul lui Ulianova, care se întorcea apoi direct în U.R.S.S.

După ce confirmai recepţionarea mesajului, îl rumegai cu nelinişte. Erau cam 6 luni de când mă aflam pe mare. Nu-mi mai rămâneau decât 5 zile la bordul lui Eloghin, apoi aveam să mă întorc în U.R.S.S. Nu aveam să mai fiu probabil niciodată în apropierea lumii libere. Şansa vieţii

mi se prezentase în largul coastelor Los-Angelesului, dar nu-mi putusem asuma riscul de a fi predat autorităţilor sovietice. Îmi fură transmise şi alte informaţii: fusesem avansat, iar actele ratificând această promovare mă aşteptau la Petropavlovsk. Dar, în acest moment, asta era ultima mea grijă.

Mă cuprinse un sentiment de disperare. Când vasul nostru era pradă vânturilor potrivnice violente şi unei mări agitate, eu eram asaltat de o mulţime de gânduri. Curând furăm prinşi într-un ciclon. Luptam pentru a înainta; fiecare om era într-o stare de încordare la fel de mare ca şi cea a maşinilor noastre. Pe această furtună, mai multe dintre vasele noastre avură dificultăţi şi eu făcui ore suplimentare în cabina radio pentru a emite şi a primi mesaje. Pe peretele din faţa mea era un calendar la care mă uitam adeseori. Timpul zbura; cele câteva zile care mai rămăseseră erau ca nisipul vieţii mele, ce mi se scurgea sub priviri.

— Serghei, îmi ordonă căpitanul, intră în contact cu autorităţile canadiene. Cere-le permisiunea să pătrundem în apele lor teritoriale, pentru a rezista mai bine furtunii.

— Da, domnule căpitan, îi răspunsei maşinal.

Apoi, dintr-o dată, fui izbit de importanţa acestui mesaj. În interiorul apelor teritoriale canadiene!

Să fie într-un ceas bun! Dacă ne apropiam de ţărm, ceea ce nu era niciodată posibil în condiţii normale aş putea, probabil să scap. Plănuisem să mă arunc în apă când nava avea să fie exact la limita apelor teritoriale, la 12 mile de coastă, pe o plută pe care mi-aş fi confecţionat-o din scânduri. Dar ştiam care era temperatura apei şi ştiam bine că puteam muri de frig înainte să fi parcurs cele 12 mile. Dar acum aveam să pătrundem în interiorul apelor teritoriale canadiene! Gândindu-mă la asta, avui un plus de speranţă şi de energie: nu aveam să mă întorc în U.R.S.S. la bordul lui Ulianova, peste 5 zile. Nu aveam să mai reiau acel gen de viaţă.

Hotărându-mă să plec în orice împrejurări şi în orice condiţii, putui să mă concentrez asupra unui singur lucru: momentul evadării. Moment care avea să se prezinte în toiul furtunii. În 3 septembrie 1971, pe la orele 22, mă aruncai aşadar în marea neagră şi dezlănţuită. După ce petrecusem 5 ore în apele acelea îngheţate, escaladasem o faleză înaltă de peste 65 de metri, căzusem într-o râpă şi toată pielea de pe corp îmi fusese julită şi sfâşiată în cădere. Fusesem expus frigului, vântului şi ploii. Tremuram fără încetare şi aveam gambele, labele picioarelor şi mâinile pline de sânge. Traversai înot jumătate din golful care mă despărţea de sat.

Apoi capul începu să mi se învârtă. Îmi era frig, eram prea epuizat. Pierdusem prea mult sânge. Îmi înălţai ochii câteva clipe înainte de a mă cufunda într-o ameţeală grea şi ultimul lucru pe care-mi amintesc că l-am văzut fură luminile sătucului de pe ţărm. Trebuia să ajung! Trebuia să ajung! Şi luminile satului pieriră.

Nu-mi amintesc de nimic din cele petrecute după aceea. Totul este confuz. Dar mai târziu, bravii locuitori ai satului Tasu, care mă găsiseră şi mă adăpostiseră, îmi povestiră ce se întâmplase. În dimineaţa de 4 septembrie 1971, ziua se arătase cenuşie şi rece, iar vântul sufla în rafale prin micul sătuc de pe malul mării, pe coasta pacifică a insulei Reine Charlotte. În această regiune, marea majoritate a sătenilor lucrează în mine. O femeie, a cărei casă dădea înspre mare, până la care mai erau vreo 20 de metri, se duse să dea un telefon la orele 8:30 dimineaţa şi privi pe fereastră. Era un fapt excepţional să fie acasă în acea zi. Mi se spuse mai târziu că în mod normal ar fi trebuit să fie la muncă; dar în ziua respectivă rămăsese acasă. Privi marea şi văzu un spectacol cu totul surprinzător.

Mă văzu pe mine venind dinspre plajă, pe jumătate dezbrăcat, extenuat, cu rănile sângerând. Telefonă să ceară ajutor şi fui dus la spital. Medicul declară că sufeream de o slăbiciune cardiacă din cauza eforturilor pe care le făcusem şi rămăsei mult timp într-un somn profund, din care ieşeam cu intermitenţe.

După mai multe ore, auzii de departe voci care şuşoteau într-o limbă pe care nu o cunoşteam. Mă întrebam unde mă aflam. Eram oare din nou pe vapor...? mi-am zis, cuprins de panică. Dar nu, vocile acestea vorbesc o limbă străină! Canada! Trebuie să fi ajuns!

Începui să văd clar, ridicai privirile şi văzui faţa unei infirmiere care se apleca asupra mea. Era într-adevăr cea mai frumoasă femeie pe care o văzusem vreodată. Trăiam! Eram în Canada! Reuşisem! Eram cu siguranţă omul cel mai fericit din lume!

După câteva ore, intră un bărbat şi mă informă că avea să-mi servească de interpret.

— Cine sunteţi? De ce aţi venit aici? mă întrebă el.

Sufeream într-atât încât abia reuşeam să vorbesc. Îi spusei.

— Nu vreau să mă întorc pe vaporul sovietic.

Îmi răspunse:

— Bine, vom intra în contact cu autorităţile canadiene din Prince Rupert şi ne vor spune ce trebuie să facem cu dumneavoastră.

În aceeaşi după-amiază, veni un avion să mă ia şi mă transportă în capitala Insulei Reine Charlotle, iar de acolo la Prince Rupert, în Columbia Britanică. Înainte de a pleca, le mulţumii infirmierei şi medicului care se ocupaseră de mine cu atâta bunătate la Tasu. Nu aveam nimic altceva să le ofer decât mulţumirile, pentru că nu le înţelegeam limba.

La Prince Rupert, fui băgat în secţia penitenciară a spitalului. Petrecui aici câteva zile şi fui foarte bine tratat: o hrană minunată, odihnă şi cele mai bune îngrijiri medicale. Toată lumea dădu dovadă de bunătate faţă de mine. Eram în centrul atenţiei şi, chiar neînţelegându-le limba, îmi dădui seama că nu primeau adeseori vizite din partea marinarilor sovietici la Prince Rupert. Mă considerau drept o creatură căzută din lună. Nimeni nu vorbea ruseşte, eu ştiam puţină germană şi descoperiră pe cineva care putea traduce. Aceşti străini se ocupară de mine atât de bine încât îmi recâştigai repede forţele.

Acum mă interesam eu mai mult de cei care mă înconjurau. Într-o zi, un funcţionar de la serviciul de emigrări, însoţit de un interpret, mă scoase din spital pentru a-mi arăta Prince Rupert. Aproape că-mi ieşiră ochii din cap, atunci când văzui maşinile şi frumoasele case. Nu reuşeam să-mi iau ochii de la acest spectacol. Funcţionarul îmi spuse:

— Aici locuiesc oamenii.

— Cine, capitaliştii şi oamenii de afaceri? întrebai.

El râse şi zise:

— Nu, pur şi simplu muncitori.

Ei bine, n-or să mă facă să credaşa ceva, îmi zisei. Serghei, fac cu tine o excursie de propagandă. Nu te lăsa prins! Îmi dădură, mai târziu, să văd o revistă ilustrată. Dacă nu mă înşel se numea Interior Decoration Made Eazy. Era de toată frumuseţea, pe fiecare pagină se vedeau fotografii care reprezentau oglinzi, scaune, paturi, covoare şi case magnifice pline de mobilă foarte scumpă. Ah! Uite! Îmi spusei. Revista asta a fost special concepută de guvern, ca să inducă în eroare. Educaţia mă învăţase să fiu neîncrezător şi să consider totul ca element de propagandă. În ce mă privea, învăţasem să nu cred niciodată guvernul. Ieşisem din comunism. Dar comunismul, cu suspiciunea şi neîncrederea lui, nu ieşise din mine.

Mai apoi, aveam să mă simt complet ruşinat descoperind că, într-adevăr, simplii muncitori locuiau în asemenea case în Canada şi că revista aceea nu fusese pregătită să mă amăgească.

Propaganda sovietica pretinde că oamenii foarte bogaţi au devenit astfel exploatându-i pe cei foarte săraci. Dar casele muncitorilor de aici ar fi fost aproape palate în U.R.S.S. şi nu mă puteam abţine să constat că în general toţi oamenii purtau haine de bună calitate. Văzui un beţiv sau doi, însă în U.R.S.S. în orice oraş te-ai plimba în toiul serii, poţi să vezi beţivani căzuţi în noroi la colţuri de stradă. Potrivit propagandei noastre, ar fi milioane de şomeri care ar trebui să facă manifestaţii pentru a avea pâine şi ar fi atunci sălbatic bătuţi de poliţie. Nu mă prea încrezusem eu în asta, dar primul meu contact cu o ţară liberă, în timpul acelei mici plimbări cu maşina, îmi revelă până la ce punct propaganda comunistă era numai o ţesătură de minciuni.

Cu fiecare zi, mă simţeam mai în formă şi începui să mă gândesc la viitor. Apoi, deodată pe nepusă masă, când eram plin de speranţă, primii veşti năucitoare, care mă aruncară într-o stare de confuzie şi de spaimă: existau şanse să fiu predat autorităţilor sovietice.

A doua zi, fui trimis, cu un avion special, la Vancouver, unde fui încarcerat în închisoarea principală. Aveam impresia că visele mele de a cunoaşte libertatea, de a începe o viaţă nouă şi de a găsi o adevărată credinţă erau pe punctul de a se sparge în mii de cioburi. Cum? De ce?

N-aş putea descrie starea de spirit în care mă aflam în închisoarea din Vancouver. Eram singur într-o ţară străină, ţară în care îmi pusesem speranţa şi încrederea, dar care acum părea că se întoarce împotriva mea. Crezusem că mă puteam încrede în ţara asta. Alesesem nordul Oceanului Pacific când era glacial şi dezlănţuit, mai degrabă decât marea caldă a Californiei pentru că îmi închipuisem că această ţară era sigură. Îmi încredinţasem viaţa în mâinile ei. Toţi cei pe care-i cunoscusem avuseseră o atitudine minunată faţă de mine, atât prin grija şi solicitudinea pe care mi le acordaseră cât şi prin ajutorul pe care mi-l dăduseră. Dar existau acum şanse ca această ţară să mă trimită înapoi! La o moarte sigură! Nu mă aşteptasem deloc la asta. Însăşi ideea unei asemenea posibilităţi mă obseda.

Eram singur în celulă. Nu puteam vorbi cu ceilalţi. Sufeream pentru ceea ce eu luam drept crudă trădare, încercam să-mi uit nefericirea. Gardianul îmi deveni un prieten excelent. Uneori, mă scotea din celulă în curtea închisorii. Pentru a ne destinde, luam o minge şi dădeam pase.

Mai aveam câteva mici dificultăţi fizice, nefiind încă total restabilit, dar comparându-le cu furtunile interioare care mă răvăşeau, nu însemnau nimic. Aveam nevoie să vorbesc cu cineva. În disperarea mea, simţii nevoia de a mă ruga lui Dumnezeu. Mă pusei în genunchi, cum îi văzusem pe credincioşi făcând. Mă gândii că asta mă putea ajuta. Dar nu cunoşteam rugăciuni. Eram încurcat; mă simţeam stângaci şi-mi era ruşine. Dar inima îmi dădea pe dinafară de atâta durere, încât începui pur şi simplu să vorbesc cu Dumnezeu. Nu eram în stare de nimic altceva. Nu ştiam dacă mă auzea. Tot ce ştiu este că mă simţeam mai bine pentru un moment.

Avocatul meu, care fusese numit din oficiu, era un om simpatic şi era un jurist într-adevăr capabil, care făcu tot ce putu ca să mă ajute. Se interesă îndeaproape de cazul meu şi făcu pentru mine tot ce putu, lucru pentru care îi voi fi întotdeauna recunoscător. Îl întrebai de ce aveau în vedere să mă predea. Îmi spuse că recent, Canada semnase un important acord comercial cu U.R.S.S. şi trebuia să-i livreze, pentru milioane de dolari, grâu; aşadar, trebuia să întreţină relaţii amicale cu Uniunea Sovietică. Autorităţile sovietice făcuseră să se înţeleagă limpede că doreau extrem de mult să fiu predat în mâinile lor. Mă lămuri că prezenţa mea în ţara lui putea compromite relaţiile dintre Uniunea Sovietică şi Canada. La aceasta se adăuga o vizită a lui Kosâghin în Canada, prevăzută pentru luna următoare, şi guvernul canadian nu dorea să-l ofenseze.

Singur în celula mea, îmi zisei: Dacă sunt trimis în U.R.S.S. acum, s-a terminat cu mine. În căutarea mea după o nouă patrie, îmi impusesem o încercare dură, pe care reuşisem să o depăşesc, pentru ca în cele din urmă să mă trezesc confruntat cu pericolul de a fi trimis înapoi

acasă. În acea noapte, redus la disperare, încercai încă o dată să vorbesc cu Dumnezeu. Mă prăbuşii în cele din urmă într-un somn agitat.

Zilele care urmară fură zile de frică şi de nesiguranţă. De fiecare dată când auzeam paşi apropiindu-se, în lungul coridorului închisorii, mă întrebam dacă nu erau gardienii care veneau să mă ridice. În portul Vancouver se găseau vase sovietice, nu ar fi durat decât câteva minute. Sufletul mi-era chinuit şi plin de frică. O dată ajuns în mâna sovieticilor, soarta îndurată de Kurdika, marinarul care fusese crunt bătut şi călcat în picioare, la înapoiere, mi se părea plină de îndurare în comparaţie cu a mea. În timpul acestor zile şi nopţi de singurătate şi de frică, vorbii adeseori cu Dumnezeu, în genunchi. Într-o noapte, eram atât de chinuit încât nu reuşeam să adorm. Stinsei lumina la ora 2 dimineaţa, dar rămăsei treaz în celula cufundată în întuneric. Pe la 2:30, auzii deodată voci de bărbaţi în capătul culoarului, urmate imediat de zgomot de paşi care se apropiau. Se opriră în faţa uşii celulei mele. Asta este, îmi spusei.

Auzii un clinchet de cheie şi uşa se deschise. Fu aprinsă lumina şi în faţa mea se găsiră mai mulţi oameni.

— Veniţi cu noi, îmi spuse unul. Luaţi tot ce aveţi. Vă vom duce să vizitaţi puţin oraşul.

Să vizitez oraşul la ora 2:30 dimineaţa? Hotărât, ceva ciudat era pe cale de a se petrece. Mă scoaseră repede pe poarta din spate a închisorii şi mă băgară într-o maşină a poliţiei, fără însemne distinctive, care aştepta, în maşină erau trei agenţi în civil. Şoferul demară şi ne înfundarăm în noapte. În Vancouver, semafoarele erau încă aprinse la orele 2:30 dimineaţa, şi putui astfel să-mi dau seama de întinderea acestui frumos oraş. Era primul mare oraş al lumii libere pe care-l vedeam. Parcurserăm străzile principale, apoi începurăm să gonim în lungul unor străduţe laterale şi străzi secundare foarte strâmte. Deodată, şoferul întoarse: parcurgea străduţe neiluminate şi întortocheate, apoi intra brusc în străzi secundare, făcând să scârţâie pneurile când lua brusc virajele.

Continuarăm să rătăcim astfel prin oraş timp de aproape două ore. În sfârşit, aproape de 4:30, şoferul opri şi intră într-o cofetărie deschisă toată noaptea, dădu un telefon şi ieşi zicând:

— Merge, totul este gata. Să plecăm!

Pornirăm din nou, de data aceasta în direcţia aeroportului. La aeroport, merserăm până la un avion mare care aştepta pe pistă. Nu erau decât câţiva pasageri la bord, în afara agenţilor care mă însoţeau.

Survolarăm Canada în ziua care se năştea, pentru a ateriza la Montreal. Fui iarăşi îmbarcat în cea mai mare viteză într-o maşină de poliţie, fără însemne distinctive, între doi agenţi de poliţie. Fui dus la Quebec şi închis într-o celulă a închisorii situată pe o insulă din mijlocul fluviului Sf. Laurent. Nu ştiam atunci că pachebotul sovietic Alexandr Puşkin trebuia să urce pe Sf. Laurent după câteva zile şi să arunce ancora într-o radă la numai câteva sute de metri de locul unde eram încarcerat. În sufletul meu, faptul de a fi fost evacuat în secret din Vancouver şi adus aici cu avionul era după toate probabilităţile un preambul grijuliu aranjat în vederea restituirii mele peste câteva zile în mâinile sovieticilor. În Columbia Britanică se făcuse multă publicitate în jurul cazului meu şi multe persoane se interesaseră de mine şi-mi arătaseră prietenie. După mine aceasta era motivul pentru care urma să fiu restituit în celălalt capăt al Canadei, acolo unde nu eram cunoscut. Totul se derulase în cel mai mare secret: turul nocturn şi zborul special cu avionul cu reacţie pe deasupra Canadei aveau două explicaţii posibile: să mă protejeze de duşmani necunoscuţi sau, ceea ce era mai probabil, să mă dea în mâinile sovieticilor fără zgomot şi fără să se atragă atenţia. La acea vreme, această ultimă raţiune mi se părea că trebuie să fie cea corectă.

Dar în vestul Canadei, unii dintre noii mei prieteni căutau să mă ajute. Unul, care nu a fost niciodată identificat, îi telefona lui Pat Burns, care prezintă la Vancouver o foarte populară emisiune, în cursul căreia ia interviuri şi îl informase că fusesem dus în secret în afara Vancouverului, în seara precedentă. Domnul Burns relatase povestea mea la radio şi se

interesa îndeaproape de cazul meu. Temându-se să nu fiu restituit dintr-un moment într-altul, el acţiona cu promptitudine. Telefonă la Ottawa în timpul unei emisiuni transmise în direct şi ceru să vorbească cu un membru al parlamentului, care reprezenta Vancouverul.

Pat Burns îi relată ce se întâmplase. Acest membru al parlamentului se întoarse în Cameră şi-l interpelă pe primul ministru, dl. Pierre Trudeau, pentru a-l întreba dacă guvernul canadian avea sau nu intenţia să mă predea în mâinile sovieticilor. El ceru primului ministru un răspuns public. Presa era prezentă şi relată incidentul.

Acum, că situaţia mea devenise publică, autorităţile nu puteau să mă restituie şi pericolul trecuse. Nu am putut afla niciodată dacă temerile mele erau fondate sau dacă se pusese problema să fiu restituit, însă pericolul îmi părea în acel moment foarte real. Între timp, eu îmi măsurăm cu paşi mari celula, neliniştit, aşteptând în rugăciune. Nu ştiam că rugăciunile stângace, pe care eu le adresasem unui Dumnezeu despre care nu eram nici măcar sigur că mă ascultă, primiseră răspuns.

Când mă anunţară în cele din urmă: "Puteţi rămâne în Canada", avui impresia că sunt omul cel mai liber din lume, fiind în acelaşi timp încă în închisoare. Şi nu uitai să mă adresez lui Dumnezeu pentru a-I mulţumi că răspunsese rugăciunilor mele, în ciuda răului pe care I-L făcusem, Lui şi copiilor Săi.

Petrecui încă multe săptămâni în închisori canadiene, până ce mi se întocmiră acte şi se procedă la verificarea declaraţiilor mele. Dar acum, când aveam siguranţa că nu voi mai fi trimis înapoi, eram în al nouălea cer. Cântam la chitară. Cântam cu gura. Compuneam cântece. Primeam din toată Canada scrisori de la persoane care-mi citiseră povestea. Veniră să mă vadă prieteni. Şi fui foarte recunoscător guvernului canadian pentru rezolvarea situaţiei mele. Voi aprecia întotdeauna bunătatea de care canadienii au dat dovadă faţă de mine.

Primii şi vizita altor persoane, mai puţin binevoitoare. Într-o zi, cel de-al doilea secretar al ambasadei sovietice veni să mă vadă. Îmi vorbi, în prezenţa unor funcţionari canadieni, în aceşti termeni:

— Ştim că eşti tânăr şi că ai comis o greşeală. Revino singur, vom uita totul şi vom ierta totul. Te vom repune în vechile tale funcţii şi totul va fi ca înainte.

Îi răspunsei că nu o voi face niciodată. Îmi dădu atunci o scrisoare de la Olga, buna mea prietenă pe care o aveam când încă mă aflam în Uniunea Sovietică. În scrisoare, ea mă implora să mă întorc, mă asigura şi ea că totul avea să-mi fie iertat - utiliza cam aceeaşi termeni cu cei pe care tocmai îi folosise şi funcţionarul de la ambasadă.

Când refuzai încă o dată, funcţionarul sovietic spuse:

— Kurdakov, într-o zi vei veni să ne implori să-ţi dăm autorizaţia de a te întoarce în ţară.

Puţin după aceea, actele mele de imigrare fură legalizate şi fui anunţat că eram un om liber, puteam ieşi din închisoare şi începe o nouă viaţă în Canada. În timpul săptămânilor pe care le petrecusem în închisoare, primisem vizita unui funcţionar guvernamental care îmi spuse cam aşa:

— Kurdakov, ţi-am controlat povestirea cu foarte multă grijă, de la început până la sfârşit. Am introdus toate datele într-un calculator special pentru a face analize. Am indicat temperatura apei, direcţia şi forţa vântului, violenţa furtunii, distanţa dintre navă şi ţărm, înălţimea valurilor - faţă de forţa ta fizică. Savanţii noştri au calculat totul cu ajutorul calculatorului şi calculatorul a spus că era imposibil să fi putut parcurge o asemenea distanţă înot şi să supravieţuieşti în asemenea condiţii. Este concluzia la care a ajuns calculatorul nostru. Poate că o mai fi ceva, indiferent ce, despre care ai uitat să ne povesteşti cu privire la acea noapte?

Reflectai un moment, apoi spusei:

— Singurul lucru pe care am omis să-l spun este că m-am rugat mult lui Dumnezeu.

El plecă şi se întoarse după câteva zile:

— Serghei, zise el, te va interesa, poate să afli că acum, când toate datele au fost transmise calculatorului, inclusiv rugăciunile tale către Dumnezeu, calculatorul răspunde că fapta şi supravieţuirea ta erau posibile. Îţi putem crede povestea.

Rămăsei amuţit. Cum putea un calculator să ţină cont de Dumnezeu?

Mi se explică după aceea că rugăciunea pe care am adresat-o lui Dumnezeu fusese considerată ca o "forţă psihică"; fusesem aşadar motivat de o mare forţă psihică şi o voinţă de fier, ceea ce mi-a făcut posibilă supravieţuirea.

Părăsii închisoarea din Quebec ca om liber şi mă dusei la un mic hotel, pentru a închiria o cameră. În timpul şederii mele la acel hotel, şi chiar înainte, multe persoane minunate luară contact cu mine pentru a-mi oferi ajutor: loc de muncă sau locuinţă. Primii chiar o ofertă de muncă la care nu mă aşteptam deloc. Promotorul unui concurs de natație din Ontario îmi scrise pentru a-mi spune că organiza un important campionat naţional de natație, anul următor, în vară; pentru că acum eram celebru în Canada, din cauza isprăvii mele pe mare, îmi oferea 150 dolari pentru a participa la proba de 25 de mile. "Toată lumea ştie că sunteţi un excelent înotător, continuă el. Vor veni din toată ţara să vă vadă înotând. Am putea face astfel afaceri împreună."

Este adevărat că sunt un bun înotător, dar i-am răspuns că Dumnezeu mă ajutase atâta timp în ocean şi deci nu-i puteam accepta oferta.

Două mari preocupări îmi umpleau viaţa acum. Prima mea grijă era să-mi ţin promisiunea pe care o făcusem lui Dumnezeu, să-I servesc. Cea de-a doua era să găsesc de lucru în Canada pentru a mă stabili aici şi a deveni omul care îmi doream să fiu. Ştiam că-mi va fi mai greu să găsesc o slujbă decât să găsesc credinţă.

Alesesem ca prioritate căutarea Domnului. Dar cum? Şi unde? Nu ştiam mai nimic despre Dumnezeu şi nu cunoşteam pastori cu care să discut despre El. Văzusem, totuşi, o biserică mare în centrul Quebecului, biserica catolică Sf. Ana, şi mă hotărâi să merg acolo. Îmi spusei: De vreme ce este o biserică, Îl voi putea găsi acolo pe Dumnezeu.

Intrai, fără să ştiu prea bine ce să fac. Când intrară şi alţi oameni, mă hotărâi să-i imit. Se duseră în faţă şi îngenunchiară. Făcui ca ei. Îi privii îndeaproape, pentru a şti ce aveam de făcut în continuare. Începură să se roage şi făcui şi eu la fel, neştiind totuşi prea bine ce să spun; mă simţeam stângaci şi nedemn să mă aflu în casa lui Dumnezeu. Bătusem crunt şi omorâsem credincioşi. Împrăştiasem mai bine de 150 de adunări secrete ale credincioşilor în U.R.S.S. Arsesem Biblii. Rănisem femei şi bătrâne şi numeroşi credincioşi. Nu meritam să mă aflu în casa lui Dumnezeu. Totuşi, un sentiment de pace mă cuprinse pe nesimţite şi-I vorbii lui Dumnezeu cum făcusem pe mare şi în închisoare.

Aveam inima atât de grea, eram ca un om care caută pâine şi nu reuşeşte să o găsească. Ştiam că sunt aproape de Dumnezeu în această frumoasă biserică, dar visam să mă apropii de El şi mai mult. Frumuseţea şi pacea îmi invadară sufletul şi o perdea îmi fu înlăturată. Căutai încă. Dacă asta era ceea ce oferea Dumnezeu, o doream cu înflăcărare. După ce mă rugai trei ore, avui impresia că fusesem ajutat, dar în adâncul meu visam încă ceva, ceva ce semăna cu ceea ce aveau credincioşii adunărilor secrete. Voiam să am ceea ce avea Natașa.

Părăsii biserica şi mă întorsei în mica mea cameră. Găsii un mesaj semnalându-mi că cineva voia să-mi vorbească despre o slujbă. Trebuia să mă duc la adresa indicată, pentru o întrevedere. Doi tineri bulgari, care se refugiaseră în Canada cu câteva luni înainte, îmi serveau de interpreţi şi de ghizi. Le lăsai un bilet, spunându-le unde mă duceam, apoi mersei la adresa care-mi fusese indicată. Când ajunsei, găsii acolo mai multe persoane. Dar nu avea

să fie deloc vorba despre lucru. Oamenii aceia făceau parte din F.L.Q., organizaţia teroristă a separatiştilor francezi din Quebec, care lansaseră până şi bombe împotriva unor diplomaţi şi omorâseră oameni în lupta pe care o duceau pentru a se elibera de Canada. Aveau puternice legături cu comuniştii şi erau susţinuţi de aceştia. Privii în jurul meu şi-mi dădui imediat seama că nici vorbă nu era de lucru. Era vorba despre o cursă.

— Kurdakov, mă avertizară ei, cu prima ocazie când te vei apuca să vorbeşti despre lucruri pe care nu ar trebui să le spui, vei fi redus la tăcere.

Încercai să discut cu ei, pentru a câştiga timp şi a găsi astfel un mijloc de scăpare. Atunci sosiseră şi cei doi prieteni ai mei bulgari. Îmi găsiseră biletul şi se repeziseră la adresa indicată. Plecai imediat cu ei, cu avertismentele pe care le primisem, care îmi răsunau în urechi, îmi dădui seama că nici aici, unde eram un om liber, nu mă vor lăsa în pace. Moscova încă mai încerca să pună ghiara pe mine. În Quebec, fui luat în filaj de un om de la ambasada sovietică; acesta mă urmărea peste tot unde mergeam. Fui avertizat că o navă sovietică se afla în portul Montreal şi că trebuia să fiu în gardă.

— Anunţaţi-ne dacă primiţi ameninţări, mi s-a spus.

Din cauza pericolului pe care-l reprezenta pentru mine F.L.Q. şi comuniştii din Quebec, plănuii să părăsesc acest oraş şi să mă duc la Toronto. La Montreal exista un consul sovietic, iar la Ottawa ambasada şi voiam să mă îndepărtez. La sosirea mea în Toronto, fui primit de o familie de ruşi, care citiseră povestea mea şi se oferiră să mă găzduiască.

Guvernul canadian îmi plăti cursuri de limba engleză la Universitate; mă străduii aşadar să învăţ această nouă limbă.

Nu puteam totuşi să renunţ la nevoia de a-L cunoaşte pe Dumnezeu. Încercam o foame spirituală greu de explicat. Aveam impresia că nu voi fi întreg înainte de a-mi potoli foamea spirituală.

Nu încercam numai un sentiment de remuşcare la ideea că-i bătusem şi ucisesem pe credincioşi. Ştiam că Dumnezeu mă iertase pentru asta; o făcusem din ignoranţă. Resimţeam acum în viaţa mea o nevoie spirituală profundă, inima îmi era cu desăvârşire sinceră. Ştiam că nu voi fi niciodată un om cu totul liber atâta vreme cât nu voi fi liber din punct de vedere spiritual la fel cum eram liber din punct de vedere fizic. Îmi aminteam că auzisem un credincios spunând, în timpul interogatoriului, că, deseori, credincioşii posteau când se rugau pentru ceva de care aveau nevoie urgentă. Poate că ar trebui să o fac, mă gândii.

Mă dusei aşadar la biserica din Toronto pe care o frecventam cu familia care mă găzduise. Biserica era permanent deschisă pentru cei care voiau să se roage.

Era goală, aşa că mă dusei în faţă şi începui să mă rog. Petrecui acolo două zile, bând numai apă. Nu ştiam ce termeni trebuia să folosesc, dar din inima mea se înălţau rugăciuni. Inima mea reuşea să exprime ceea ce resimţeam profund. La capătul celor două zile, timp în care nu dormii decât câte trei ore pe noapte de la 3 la 6 dimineaţa, părăsii biserica şi mă întorsei la şcoală.

Mă simţeam mai puternic spiritual, dar tot îmi mai lipsea ceva. Primisem o carte poştală de la Valentina Bubovici, o tânără rusoaică, bibliotecară la o universitate din apropiere de Toronto. Îmi spunea că este creştină.

Cum îi aveam adresa, îi scrisei. Mă invită s-o însoţesc la biserica ei, ceea ce făcui bucuros.

Intrând în biserică, recunoscui ceva familiar. Gândindu-mă iar la cântecele adunărilor secrete, la spiritul şi la comuniunea care domneau acolo, strigai:

— Adunările din Uniunea Sovietică sunt ca aceasta!

Tatăl Valentinei îmi dădu o carte a Psalmilor care mă ajută foarte mult. Începui să frecventez adunările ucrainiene şi aflai aici o stare de spirit minunată - mai ales printre tineri. Făcui cunoştinţă cu un pastor care auzise vorbindu-se despre mine şi intrarăm în conversaţie. Îi explicai golul care-mi sălăşluia în suflet şi impresia pe care o aveam că eram incomplet în ciuda libertăţii fizice pe care o aveam acum. Îi vorbii despre dorinţa mea interioară de a crede în Dumnezeu şi de a-I servi. Îmi spuse că înţelegea. Răspunse la multe dintre întrebările mele, mă învăţă adevărurile evanghelice şi-mi arătă calea care duce la Domnul. Îi voi fi întotdeauna recunoscător. Într-o zi, în timpul serviciului, îmi spuse:

— Serghei, te simţi tu acum gata să-ţi predai viaţa pe de-a-ntregul lui Dumnezeu?

— Da, răspunsei.

— Să ne rugăm, zise el.

În timpul rugăciunii, în mine se produse ceva-ceva definitiv, concret, pozitiv. Simţii schimbarea care avea loc în mine. Simţii în mine pacea lui Dumnezeu. Ştiam că găsisem ceea ce căutam şi după care tânjeam de atâta vreme. Îmi predai sufletul lui Isus Cristos şi El pătrunse în viaţa mea. În acea zi minunată, mă născusem din nou şi, în sfârşit, agitaţia, duritatea şi neantul fură înlăturate din viaţa mea, iar eu fui umplut de prezenţa lui Isus Cristos. Mă simţeam minunat de bine! Ce bucurie să ştiu că eram acum şi eu un credincios ca Nataşa, ca pastorul Litovcenko şi ceilalţi credincioşi pe care-i persecutasem! Eram acum unul de-ai lor!

Discutam adesea cu acest pastor, care mă ajuta să cresc în credinţă. Într-o zi îmi spuse:

— Serghei, tu eşti credincios şi ai nevoie de o Biblie personală, în propria ta limbă.

Şi-mi întinse o mică Biblie neagră, în rusește. Avui impresia că sunt fulgerat! Nu-mi credeam ochilor. Pastorul remarcă faptul că eram răscolit şi mă întrebă:

— Ce te tulbură? Ce ai?

— Biblia asta! strigai. Am mai văzut o Biblie absolut identică cu aceasta.

— Unde?

— Este acelaşi gen de Biblie pe care l-am văzut în unele adunări clandestine în U.R.S.S.

O deschisei şi o răsfoii. Într-adevăr, era aceea. Era absolut aceeaşi.

— Este perfect posibil, răspunse pastorul. Este una din cele care se tipăresc şi sunt trimise în Uniunea Sovietică de către organizaţia numită "Underground Evangelism"[4]

— Unde pot fi găsiţi oamenii aceştia? întrebai. Vreau să le mulţumesc şi să le fac cunoscut faptul că Bibliile ajung la destinaţie.

Descoperii adresa celor de la "Underground Evangelism" şi-l rugai pe un prieten să le telefoneze. Putui să vorbesc cu preşedintele, L. Joe Boss, care îmi spuse că voia să discute cu mine şi că, plecând spre Europa peste puţin timp, se va opri în Toronto. Când trecu, ne întâlnirăm şi discutarăm mai multe ore. Descoperii efortul imens depus de această organizaţie pentru a-i ajuta pe credincioşii persecutaţi din U.R.S.S. şi din alte ţări comuniste şi-i mulţumii în numele poporului sovietic.

[4] Nota traducătorului. Evanghelismul clandestin

Cursul meu de engleză era pe sfârşite şi în curând aveam să-mi iau chiar o slujbă. O firmă specializată în electronică îmi propuse un post interesant de inginer radio şi viitorul se anunţa a fi foarte favorabil pentru mine. Firma avea să-mi dea un salariu bun, puteam prin urmare, să-mi cumpăr o maşină, să mă însor, să-mi întemeiez o familie şi să am propriul meu cămin. Toate acestea mă seduceau, într-adevăr.

Fiind copleşit de gânduri atât de îmbucurătoare, nu puteam totuşi uita tot ce trăisem în U.R.S.S. Gândul la miile de credincioşi care erau în continuare crunt bătuţi pentru credinţa lor nu mă părăsea de loc. Cum îl puteam uita pe tânărul acela care mă înlocuise în fruntea echipei de operaţiuni speciale? Cum puteam uita că tot se mai ardeau Biblii şi că bisericile se întâlneau tot în secret? Cum puteam uita milioanele de tineri sovietici care căutau adevărul cum îl căutasaem şi eu, dar care erau induşi în eroare şi care, dezamăgiţi, se lăsau în voia soartei? Trebuia să fac tot ce-mi stătea în putinţă pentru a le veni în ajutor. Începui să vorbesc prin adunări şi la televiziune, explicând ce însemna pentru mine convertirea mea la creştinism. Ceream creştinilor să se roage pentru poporul meu. Ţinui numeroase conferinţe publice şi vorbii despre persecuţiile religioase din Uniunea Sovietică.

Apoi, într-o zi, la Toronto, ieşind din staţia de metrou "Dundas West", pentru a mă duce acasă, avui impresia că sunt urmărit. Mă oprii brusc şi mă întorsei. Dădui nas în nas cu trei bărbaţi zdraveni. Unul dintre ei se exprima perfect în ruseşte şi-mi spuse:

— Dacă poţi să pricepi ce este bine pentru tine, Kurdakov, ai să taci şi n-ai să mai vorbeşti. Dacă mai deschizi gura, vei avea un ultim "accident"! Gândeşte-te că ai fost avertizat.

Făcură stânga-împrejur şi curând dispărură. Îmi continuai drumul gândindu-mă la ceea ce-mi spuseseră.

Cunoşteam poliţia sovietică, pentru că făcusem parte din ea şi ştiam cum se poartă.

Această ameninţare nu fusese aruncată în vânt.

Ştiam că trebuie să mă gândesc la responsabilitatea pe care o aveam faţă de poporul meu şi mai ales faţă de cei ce erau persecutaţi pentru credinţa lor. Dacă tăceam, cine avea să le fie purtător de cuvânt? Cine le va mai cunoaşte suferinţele? Ajunsei la concluzia că, deoarece le luasem viaţa, aveam o datorie faţă de ei!

Mă hotărâi să nu spun autorităţilor despre ameninţarea primită. În definitiv, luasem hotărârea să vorbesc şi trebuia să mi-o îndeplinesc până la capăt.

Voiam, de bună seamă, să întemeiez un cămin, o familie şi să duc o viaţă normală, ceea ce eu nu cunoscusem niciodată. Dar nu puteam trece pe primul plan viaţa mea personală; trebuia să mă gândesc mai întâi la cei pe care îi lăsasem în ţară. Trebuia să povestesc ce se întâmpla şi să-i ajut. Trebuia să-i fac pe ceilalţi să înţeleagă, şi mai ales pe tineri, prin propriul meu exemplu, că există un Dumnezeu şi că El poate schimba viaţa chiar şi a celui mai corupt, cum o schimbase pe a mea.

Sufletul marelui popor rus nu a murit. Nu a fost asfixiat de o ideologie sterilă, lipsită de credinţă şi ostilă. Nu va muri, atâta timp cât vor exista bărbaţi şi femei ca Alexandr Soljeniţîn, Nataşa Zdanova şi milioane ca ei, la care flacăra credinţei şi a integrităţii nu s-a stins. Într-adevăr, în mii de adunări secrete şi în milioane de vieţi pe uriaşa întindere a Uniunii Sovietice, lumina credinţei străluceşte cu mai multă putere. Aderarea la principiile religioase se consolidează, în adevăr, fiind întărită în mod brutal, prin suferinţă. Cine ştie, poate că într-o zi aceste milioane de candele de credinţă şi de integritate, care pâlpâie, vor străluci şi vor fuziona într-o imensă flacără a credinţei!

Şi am de transmis un mesaj acelor credincioşi din Rusia care au făcut atâtea pentru a-mi schimba viaţa. Acest mesaj l-am scris în această carte în speranţa că odată, într-un fel sau altul, va ajunge la ei şi ei îl vor înţelege.

Doamnei Litovcenko, văduva paralizată a pastorului pe care l-am omorât noi într-o duminică după-amiază pe malul râului Elizovo, aş vrea să-i spun că sunt adânc întristat, cu adevărat profund mâhnit.

Ninei Rudenko, această frumoasă fetiţă a cărei viaţă a fost ruinată de echipa mea îi adresez această rugăminte: „Iartă-mă, te rog!"

Şi pentru a sfârşi, Nataşei, pe care am bătut-o sălbatic de două ori şi care era gata să se lase bătută şi a treia oară pentru credinţa ei, vreau să-i spun: „Nataşa, este în mare parte datorită ţie că viaţa mea s-a schimbat şi că sunt fratele tău în Isus Cristos. O nouă viaţă mi se deschide. Dumnezeu mi-a acordat iertarea Sa; sper să mi-o poţi şi tu acorda.

Mulţumesc, Nataşa, oriunde ai fi.

Niciodată, nu, niciodată nu am să te uit!

Nota editorului canadian

Puţin după ce terminase proiectul acestei cărţi, Serghei a murit. Îşi consacrase ceea ce el numea "noua sa viaţă" pentru a atrage atenţia credincioşilor din America de Nord asupra soartei creştinilor sovietici, cerând, în numele lor, să le fie trimise Biblii şi ajutoare.

Din luna ianuarie până în aprilie 1972, îşi povesti istoria vieţii sale în numeroase biserici din Canada. La 1 mai al aceluiaşi an, el aderă la "Underground Evangelism", o organizaţie care furniza Biblii şi ajutoare bisericilor persecutate din întreaga lume comunistă.

Luă cuvântul în biserici, la televiziune şi în faţa membrilor guvernului, acordă interviuri ziariştilor; vorbi despre persecuţiile comuniste şi despre felul în care se comportau vechii lui tovarăşi din poliţia sovietică. Începu să urmeze cursurile unei şcoli biblice, lucră la elaborarea acestei cărţi şi anunţă că va avea bucuria să se adreseze tineretului sovietic în cadrul emisiunilor radiofonice. Acestea erau pe punctul de a fi puse pe picioare în perioada premergătoare morţii lui.

Serghei prevenise că, dacă avea să i se întâmple ceva, aceea "va avea aerul unui simplu accident"; cu toate acestea, era optimist, întreprinzător şi plin de speranţă pentru viitor. Pretutindeni unde mergea, îşi făcea numeroşi prieteni. Printre prietenii lui se număra şi o familie creştină din Los-Angeles, din California, căreia îi deveni "fiu adoptiv"; locuia la ei când se ducea acolo.

Făcu de mai multe ori observaţia că se simţea ameninţat şi împrumută un pistolet de la tatăl acestei familii, pentru a se putea apăra, la nevoie. Îl luă cu el atunci când se duse într-o staţiune de ski din apropiere de Los-Angeles, în compania fiicei acestei familii.

La 1 ianuarie 1973, muri pe loc ca urmare a unui foc tras cu acest pistolet. În lume se răspândi vestea că se sinucisese, totuşi această ipoteză fu curând înlăturată. Se întreprinse o anchetă, la 1 martie 1973, şi moartea lui fu declarată accidentală.

Astăzi[5] Serghei ar fi avut 22 de ani.

Un fond special a fost constituit în amintirea lui Serghei Kurdakov, pentru a se continua trimiterea de ajutoare creştinilor persecutaţi din U.R.S.S., cărora Serghei le consacrase "noua lui viaţă", vai, prea scurtă.

[5] N. trad. Cartea a apărut pentru prima oară în 1973